

SBORNÍK HISTORICKÉHO KROUŽKU.

ČÍSLO 1.—2. — 1910. — ROČNÍK XI.

Stavivo k podrobné historii církevní v Čechách.

I. Confirmationes ad beneficia ecclesiastica 1637—1660.

Napsal *Fr. Štědrý.*

Když před dvěma léty vydal Dr. A. Podlaha „Posvátná místa království českého“ nákladem dědictví svatojanského, prohlížel jsem s dychtivostí seznamy duchovních správců jednotlivých far. Zprávy doby nejstarší vzaty jsou z drahocenných a již tiskem vydaných pramenů archivu kapitolního, které podávají knihy konfirmační, akta soudní a pět svazků knih erekcčních. Až na tyto poslední, kde se ještě osm velkých foliantů k vydání připravuje, ale vyjítí nemůže pro nedostatek peněz, honosíme se my Čechové tím, že sotva druhá jest země u nás v Rakousku, která by tak podrobnou poskytovala známost poměrů církevních jako naše vlast.

Doba husitská čili doba, kde v Čechách většinou vládli pod obojí, má velkou mezeru od r. 1436 až do 1526. Fary katolické, kde se udržely, a to bylo na Plzeňsku, Horšovotýnsku, Pracheňsku a v jižní části Bechyňska, mají zaznamenány své duchovní správce v aktách hořejší konsistoře v tomtéž archivě kapitolním. Jsou však záznamy ty dosti chudé. Akta konsistoře utrakvistické té doby se nezachovala, čehož velmi želíme. Jediný archiv města Prahy a několik málo městských zachovaly nám paměti o duchovních správcích pod obojí té doby. Teprv od r. 1526 se uchovaly četnější jednání konsistoře utrakvistické, které najdeme zaznamenány v Borového Jednáních o dopisech konsistoře utrakvistické. Ale i toto dílo jest velmi kusé. Příčiny toho jsou zvláště dvě. Kanovníka Borového zajímaly v aktách jen ty věci, které mu podávaly obraz církve podobojí v ohledu právním, druhých bylo méně všímáno a často vynecháno, jak se může každý přesvědčiti, vezme-li do rukou originál a srovná-li jej s tištěným vydáním. Druhá příčina byla ta, že objevením luteránství v Čechách mnozí patronové dosazovali na své fary kněze „lutryánské“, nestarajíce se o jejich stvrzení od konsistoře. A tak jsou i tato jednání čím dále chudší, až před bitvou bělohorskou scvrkají se na fary ležící na panstvích královských a několika měst a šlechticů. Proto má doba ta v díle dotčeném velké mezery, které doplniti jednotlivci jest nesnadno.

Doba obnovy katolického náboženství v Čechách od r. 1620 až do té doby, kdy založeny matriky farní, což u různých beneficií málokde začíná dříve, než až když vřava války třicetileté se utišila. Čerpána jest z pamětních knih farních. Kdo však uváží, jak nedostatečně ozbrojeni bývali v ohledu historickém pisatelé těchto knih a jak kusé jsou i matriční nejstarší záznamy, nebude se diviti, že tato známost doby nadřečené jest chudá a nedostatečná. Jen tam, kde se opírá o zádušní účty neb jiná registra zachovaná, můžeme se nadíti jakési bezpečnosti.

Ale kolik bylo té doby patronů, kteří dali sepisovati účty zádušní u přítomnosti farářovy, o tom se šířiti jest kapitola přemutná. Akta o tom vyprávějí, jak se účty neskládaly kolik let a někdy až do desítiletí úplně scházejí. Nedostatek tento vedl mne k tomu, abych pátral, nedochovaly-li se knihy konfirmační té doby, z nichž by bylo patrné, které fary a kterými duchovními byly osazeny. Blahovůlí Jeho Eminence a vys. důst. p. generálního vikáře dovoleno mi bylo pracovati v archivě arcibiskupském a tu jsem shledal, že od r. 1627 vedeny byly knihy konfirmační po dávném způsobu katolickém jako za doby předhusitské s tou změnou, že sloužily zároveň jakožto zápisy příjmů kanceláře arcibiskupské. Za stvrzení na faru se platilo 6 zl., z filiálek 3 zl. za dovození zastávati duchovního správce v určitém místě, pokud toho nebylo, dle doby, na jak dlouho se udělovalo. Týkalo se nejvíce kněžstva rozličných řádů, zvláště pak kněží Tovaryšstva Ježíšova.

Nejstarší konfirmace od 1627—37 měl jsem před rukama asi před 5 lety. Obsahují tři malé svazečky ve 4°. Některé výpisy z nich jsem si pořídil pro okres lounský. Té doby někde přišly k založení a nemohl jsem je najíti. Od r. 1637—60 je tuto podávám. Dobu 1637—1641 nalezl jsem po různu na jednotlivých listech, 1642—8 obsahují slušný svazek a jsou opatřeny rejstříkem Tomáše Javornického (Javorniciusa), té doby konsistorního písaře. Pokračování 1649—53 obsaženo bylo na různých listech kanceláře arcibiskupské. Další svazek začíná 1654 a končí 1660 několika zápisy. Ačkoliv způsob záznamů jest v podstatě ten, že nejdříve obsahuje jméno stvrzeného faráře, potom beneficium, na které byl podán, kdo byl pánem podacím a kolik zaplatil poplatku, jest přece činiti rozdíl mezi písaři těchto konfirmací. Nejdůkladněji si vedl dotčený již Tomáš Javornicius, který všecka data, jež jsme jmenovali, hledě vyplniti.

Méně důkladný byl druhý písař, který často patrona fary vynechával. Byl rodem Vlach, což poznáváme z poznámek na nepopsaných stránkách originálu a z pravopisu jmen osobních a místních, jakým píše. Ponechal jsem i chyby v něm, hodlám však opravití jej v rejstříku, který se těmito konfirmacím přidá. Někdy uvedl jen křestní jméno farářovo, přijmí jeho vynechává. Také zastával-li potvrzený larář několik cbročí buď jako pravý farář jejich aneb administrator, nebývá někdy zřejmo ze zápisů. K tomu jest nutno užiti visitací vikářů, které začínají po r. 1627 a jsou opět někde dokonalejší, jinde dosti povrchní. Teprv vydaná poučení o tom kardinála Harracha měla za následek, že odpovídáno na ně dle ustanovených bodů podle nynějších farních předloh spo-

řádaných. Snad mnohý spolubratr, pracující o pamětech své fary, najde tu jakési zrnko známosti těch věcí, o kterých pracuje. Dobu starší nutno hledati v listech zachovaných pod jménem „Recepta“ a v jiných pramenech, které když ne úplně, aspoň v převážné většině chová zemský archiv český z opisů vážených z archivu arcibiskupského. Tyto opisy jsou proto důležité, že jsou spořádány dle času, kdežto archiv arcibiskupský je má v mnohých foliantech, které dle původců listin označeny jsou buď jako regia, archiepiscopalia, parochialia, emanata, jako acta et processus, testamenta, dispensationes buď podle obsahu, monasterialia a jiné. Najdeli se mezi spolubratry porozumění o těchto věcech, jsem hotov je vydati jako zvláštní výtisk tohoto časopisu, k čemuž by mohly přidány býti zkrácené výpisy visitací, jež chystá se vydati Historický spolek teprv od té doby, kde se zachovaly úplně, což teprv se stalo za nástupců kardinála Harracha, tedy po 1668, my pak bychom předeslali ty visitace, které se zachovaly od r. 1626—50. K porozumění tohoto vydání konfirmací třeba podotknouti, že bylo nutno jisté trase často se opakující podati zkratkou. Tak znamená d. e. c. tolik jako data est confirmatio, ad praesent. jest ad praesentationem, S. C. M. znamená Sua Caesarea Majestas. Tituly osob zpravidla vynechány: dalo-li se podání faráře od kardinála Harracha, užil jsem zkratky Em. toliko jako Eminentissimus. Stránky originálu dal jsem do závorky kulaté (1) atd. P. znamená Pater u osob klášterů rozličných na rozdíl světských kněží, kteří se bez toho udávají, ad f. s. Georgii vel Galli jest ad festum sancti Georgii, Galli; ord. ordinis. Tu kde by vynechání titulu mohlo zavdati příčinu nedorozumění, podává se na př. zkratka ill. d. Slavatae, čisti se má illustrissimi domini Slavatae.

Ostatně hleděl jsem podati original tak, jak jest psán i s patrnou chybou písařovou, kterou si každý lehce opraví, na př. par. Przemislaviensem et filialem Borouianensem znamená faru Přibislav a filiálku Borovou. Ostatně podrobný znalec netěžko rozezná, o které jde beneficium.

Při vročení zachoval jsem se tak, že rok jsem předeslal, den naznačil arabskou a měsíc římskou číslicí.

Nevynechal jsem ani pokuty pro přestoupení rozličných stanov jednotlivým osobám uložené z té příčiny, že se někdy příčiny té pokuty udávají, nebo že nás seznamují s mnohými osobami v duchovní správě ustanovenými. o kterých bychom odjinud sotva co zvěděli.

Confirmationum ab a. 1637.

(1.) 1637 26. X. Matheo Wenceslao Megalio d. e. c. super parochiam Wodnianensem ad present. excell. d. Don Baltasari de Maradas. 1637 27. X. d. e. e. super p. Neveklowiensem et filiales in Marsovitze et Krzeczowicz Antonio Zalluski ord. praedicatorum ad praesent. ill. comitis Michna.

(2.) d. e. licentia ill. d. Adaucto Genisek S. C. M. subcamerio quatenus in civitate Brzeznicensi ob demolitam antiquam ecclesiam novam

pro maiori cultus divini augmento aedificare et construere possit. Ad iusdem instantiam d. e. licentia P. Ezechieli Laeandro jesuitae, ut in espradicta ecclesia usque ad f. s. Georgii sacramenta administrare possit licet ad hanc concedendam assessores Vestrae Em. non consenserint, sed rev. d. suffraganeus sua auctoritate consensit.

(3.) ad 29. X. 1637. D'ordine del Patre Basilio minestati ab prete Hermano Heiligenpoch ritornato per diverse informeta da Salzburg et hora audato a Teutobroda per capellano mi tanto nerghi occasione diprouederlo meglio. — (4.) prázdna.

(5.) 1637. 1. XI. Simoni Marcello parcho Lomnicensi adiuncta est filialis Libunensis ad praes. ill. d. purgravii. D. e. c. super par. Linzensem cum administratione par. Neogradensi P. Benedicto Lapatio ord. S. Francisci conventualium ad praes. ill. d. Slawatae, pro quo persolvat infra aliquot dies decanus Crudinensis. D. e. e. super parochiam Brzeskouicensem et Mrklinensem (sic) Valentino Carolo Tabernatori ad praes. ill. comitis de Klenowa.

(6.) 1637. 5. XI. Danieli Friderico Bloccio d. e. c. super par. Hollensem-Habsteinensem et filiales in Klumecz et Boblowicz ad praes. principissae de Harrach.

Data e. c. super par. Przemislaiensem et filialem Borovianensem Georgio Haiek ad praes. principis de Dietrichstain. — (7.) (8.) 0.

(9.) 1637 14. XI. d. e. c. super par. Luzensem et filialem Jensonowicz et Woleticz P. Adriano Chudobský ord. Carmelitarum ad praesent. d. baronis Wilhelmi Slawatae. D. e. c. super p. Dubnensem Paulo Brzesky ad praesent. senatus Buduicensis.

D. e. c. super decanatum Lippensem una cum administratione parochiae Hollensi Danieli Bloccio ad praesent. principissae de Harrach.

1637 27. XI. d. e. c. super par. Zirkwicensem Jacobo Vrchota abbati Sedlicensi ord. Cisterc. ad praesent. Petri Wok de Risemberki.

(10.) Daniel Sobieslawski parochus Beznensis dedit pro mulcta r. 60, reliquos 60 solvet ad f. purificationis. — (11., 12.) 0.

(13.) 1637 22. XII. d. e. c. super par. Bissicovicensem (Býčkovice) et filialem in Sobienitz Carolo Pormanno ad praes. comitis de Slick.

1637 23. XII. d. e. c. ad Libissicensem parochiam P. Joanni Francisco Connen ad praes. Francisci de Clari. Eadem die mulctatus est P. Adamus Korziakowski parochus Poggebradensis in fl. 30. s. 30r. Postea illi iniunctum est, ut florenos 100 cancellariae archiep. restituat, quos ex mulcta uni civi Brachaticensi ab ipso inflictæ acceperat.

1638.

(14.) 2. I. d. e. c. ad par. Zetwingensem Casparo Mayer ad praes. comitissae de Buquoy.

(15.) 4. I. Carolus Porman acceperat confirmationem super par. Sobieticzensem.

15. I. d. e. parochia Frauenbergensis Eliæ Grueber ord. præd. ad praes. comitis de Lindaw.

16. I. d. e. c. super par. Lissensem P. Christophoro Trempsky præposito S. Crucis in Antiqua Urbe.

Eodem die d. e. c. super par. Belczensem P. Martino Benzio ord. Cisterc. ad praes. abbatis Aulæ regiae.

Joanni Jacobi di Zajeski d. e. par. Kostelecensis ad Albim ad præ. magistratus eiusdem oppidi.

Bzowius olim parochus Chenoviensis mulctatus est in 15 fl. quos persolvit.

Joannes Czechia des porochus Tynensis apud s. Mariam in Antiqua civitate mulctatus est in 90 fl., quos domini consistoriales pro novo anno sibi invicem dividerunt dum ego essem Ponti in commissione mihi data, mihi nihil reservatum est.

(17.) 30. I. d. e. c. super par. Costelecensem, Planiensem Trzmielicensem et Chonogediensem P. Bonaventuræ conventuali ad præ. principis Caroli de Lichtenstein.

1. II. Rudolfus Sleinitz Em. C. O. officialis consignavit mihi fl. r. 21., quos cancellariæ debebat pro Tessnero, qui decanatum Kamniczensem per medium annum in bonis colonelli Paradisis administravit.

3. II. Stanislao Zistensí d. e. c. super 2 filiales Milicensem et Holanensem ad præ. Adami baronis de Enzidle.

(18.) 4. II. Paulo Augustino Nonacidi d. e. c. super par. Chlumnicensem ad præ. Alexii Ferdinandi Wratislai de Mitrowicz.

4. II. ad præ. P. rectoris collegii Chomotouiensis d. e. c. super par. Libochouicensem et filiales in Duban, Krzesin, Klapi et Slatina Laurentio Hoffmano.

5. II. Carolo Rubecula d. e. c. super par. Whalenczoviensem et filalem Straczoviensem ad præ. d. Zaruba ab Hustirzan.

(19.) 5. II. Wenceslaus Sobieslawski parochus Beznensis pro residuo mulctæ quam cancellariæ debebat r. 60.

5. II. Michael Natalis parochus Sedlicensis mulctatus est in 30 imp. pro excessibus commissis ut in protocollo quos persolvit r. 45.

(22.) 20. II. P. Francisco Zageczkowski ord. Carmel. d. e. par. Streniczensis ad præ. Benjamin Benik.

(23.) D. e. c. super par. Rateicinensem (?) ad præ. Friderici de Tallenberg Procopio Tillek abbati s. Georgii.

(25.) 15. V. d. e. c. super par. Heřmanicensem et Morašicensem cum filiali s. Georgii P. Dominico Choczky ord. s. Dominici titulo administratoris.

D. e. c. P. Josepho capucino super par. Ledecensem cum adiunctis pertinentiis.

D. e. c. super decanatum Pulnensem una cum adminis. par. Nyzkov et filial. Nosnicen. Carolo Craczer ad præ. principis de Titrichstein.

29. V. d. e. c. sup. par. Schönthalensem et Ittuensem Georgio Nicolaidi ad præ. ducis Saxoniae.

1. VI. d. e. c. s. p. Ostricensem et archidiaconatum Pritaurenssem Maximiliano Tonchero ad præ. abbatis Aulæ regiæ.

7. VI. d. e. c. s. p. Bohemicæ Kamenicen. Johanni Nowak ad præ. com. Octaviani Chinski.

(26.) 10. VI. d. e. c. s. p. Pitschensem Martino Walasky ord. præd. ad præ. dominæ Hoefortowe de Moldawa viduae. — P. Vincentio Geyer ord. præd. d. e. c. s. p. Libenicensem ad præ. Andreae de Conti.

1638. — 15. VI. Martino Hantochio d. e. c. s. p. Gradlicensem et Chwalkowicensem ad præs. rev. P. Nicolai Kuczera plenipoten. in Gradlicz.

(27.—28. prázdné.)

(29.) Danieli Stranovio d. e. c. s. p. Oemaunensem ad præs. comitissæ Mariæ Magdalenæ de Buquoy.

Pro confirmatione testamenti demortui par. Nemeicensis Joannis Rectoris soluti sunt 15 fl.

23. VI. d. e. c. s. p. Holohlaviensem Jassoniensem Aemilo Cibo ord. s. Francisci ad præs. Stephani Ratmüller nomine comitis de Gallas.

27. VI. d. e. c. s. p. Geubicensem et filialem Schönlinde ad præs. Margarethæ Kinsky comitissæ de Porczia Wenceslao Augustino Hybelio can. reg.

(30. prázdný — 31. úctý — 32—36. prázdné.)

(37.) 1638 — 10. VIII. Joanni Aquilæ d. e. c. s. p. Schläcken-dorfensem ad præs. d. Ratmüller agentis comitis de Gallas.

Eliæ Badero d. e. c. s. p. Neurollanevsem ad præs. Joannis de Nostitz.

Carolo Rubeculæ d. e. c. s. p. Veliczizensem et filiales Altovelizensem, Camecziczensem (!) et Vocziniciazensem ad præs. Wenceslai Devorox.

Andreæ Ritalio d. e. c. s. p. Pitzazensem. (!)

Christophoro Norowczk d. e. c. s. p. Kamenicensem et Sdironensem cum filiali in Preschow ad præs. Octauiani Kinsky.

(38.) Rev. d. Zdislav Berkæ ord. s. Benedicti datæ sunt parochiæ Beronensis et Zdiczensis.

Francisco Negedly d. e. c. s. p. Zebracensem et Zerhouiensem.

Joanni Casparo Langii d. e. c. s. p. decanatu Arnouiensi et parochiis Kotuicensi et Oszensi cum filiali in Crezin.

Jacobo Henrico Martino d. e. c. s. p. Sebnicensem ad præs. d. abbatis Placzensis.

Joanni Cypriano Bezuschowsky d. e. c. s. p. Bistricensem cum filialibus in Limburg Nizky Koranzky Hrdlonicz et Tepriez ad præs. Qui lielmi de Kolowrat.

Mathæo Linczer d. e. c. s. par. Haiowczowiensem ad præsent. Hartwigii Zarubæ.

Christophoro Kralio d. e. c. super p. Landecensem cum filiali in Ransdorf.

(39.) Balthasari Pintruch d. e. c. s. par. Bielecensem et Slapanouiensem.

Lucæ Sterger d. e. c. s. par. Tupaviensem cum filiali Lamengrun ad præsent. Francisci comitis de Verdugo.

Christophoro Topsalo d. e. c. super p. Stebensem et Schönfeldensem ad præs. Laurentii Maiderle.

P. Benedicto Morawsky d. e. parochia Hollicensis.

Wilhelmo Winthman d. e. p. Sandauiensis ad præs. Annæ Mariæ Schelhartin.

Melchiori Suipcky d. e. par. Leichsterdorfensis ad præsent. comitis de Thun.

Marco Antonio Smigdario d. e. licentia administrandi par. Schönfeldensem et Peterswaldensem ad 1 annum.

(40.) Adamo Wenceslao Snurio d. e. p. Polizensis. — Datus decanatus Mielnicensis Joanni Augustino Prerovino alumno Em. Cels. Vestræ.

(41.) Adm. Rev. d. Canonico Martino Xaverio Karas d. e. archidiaconatus Reginohradecensis una cum adiunctis parochiis Lochnecensi et Oppatouicensi cum filiali s. Antonii in civitate.

Joanni Salomoni Robean d. e. c. s. p. Jamnicensem ad prææs. Friderici de Swamberg.

Petro Bernhardi d. e. p. Plan ad prææs. principis de Eggenberg. Andreæ Autersky d. e. p. Drahnawangensensis et Morancensis (?). Simoni Miti d. e. decanatus Tachouicensis cum adiuncta parochia Karschouiensi.

Danieli Francisco Hesselio d. e. c. s. p. Baianoff, Liborschiz et s. Jacobi Gomenicensi una cum filiali Naszauwergk et Setsch ad prææs. Francisci de Courirs.

Jacobo Popelio Zdaniceno d. e. c. s. p. Czesticensem ad prææs. Caroli Ignatii Hiezerle.

(42.) P. Adamus Korziakowsky ord. Carmelitarum decanus Podiebradensis debet pro una mulcta florenos 200.

P. Stanislaus Przibilowsky parochus Hodkowicensis Carmelitanus debet 50 fl.

Joannes Pissing olim capellanus ad s. Georgium debet 18 fl.

(43. 44. prázdne.)

(45.) D. decanatus Slanensis una cum filiali Quilicensi Dionisio Stanislao Smolkehorsky ad prææs. comitis de Martinicz senioris.

Ad prææs. administratoris bonorum quondum Don Balthasaris de Maradas d. e. c. Jacobo Tautscher s. p. Pischinensem et Nakrzinensem.

D. e. s. p. Maleschinensem Thobiæ Zimmerman ad prææs. Jaroslai Laubsky de Lub.

Jeremiæ Hieronymo Albino d. e. p. Hruschofanensis ad prææs. principis Wenceslai de Lobkowicz. — Jacobo Popelio Zdaniceno d. e. c. s. p. Czestinensem ad prææs. baronis Ignatii Hieserle.

Ad instantiam d. de Tiefenbach d. e. licencia P. P. Soc. Jesu quatenus in sua parochia Daczicensi et filialibus parochialia exercere possint ad unum annum. — Benedicto Morawsky ord. præmonst. parochia Hollecensi adiunctæ sunt filiales in Predicze Wiszoke Plarycze et Albrechticze.

Petro Paulo Rosæ d. e. c. s. p. Luzecensem et unam filialem, cuius nomen non expressit ad prææs. principis de Lobkowicz.

Martino Georgio Franco d. e. c. s. p. Schönfeldensem et Fronensem.

P. Joanni Antonio Chodouicz conventuali d. e. c. s. p. Neogradensem et filiales in Proiecz et Chodouicz ad prææs. Cyrilli Hein.

M. Francisco Bartholomeo Rottender d. e. c. s. p. Tynensem in Antiqua civitate et eccl. s. Castuli.

Ad prææs. Wilhelmi Slawatæ d. e. c. Joanni Nigrino super p. Lucensem et filiales Genizowiz et Volleticz. — Datus decanatus Pardubicensis una cum parochiis in Gesbor, Trzebos, Micol et una filiali Dionysio Miesiczek de Weis (sic). Jacobo Peytho d. parochia apud s. Stephanum in Noua civitate.

Nicolao Ignatio Casparidi alumno V. Em. d. e. c. s. p. Veltatinensem et Chrastinensem, instalator erit præpositus Novodomensis.

Ignatio Stollonio d. e. c. s. p. Zdanicensem Wossicensem et Drzitecensem.

(48.) Joanni Hermanno d. e. p. Antiquæ Welischensis cum filiabus Slatinensi, Audricensi et Nadzlaviensi ad præs. comitis de Schlick.

Joanni Jankæ ord. cruciger. d. e. c. s. p. Marckersdorfensem et filiales in Gintersdorf et Gersdorf ad præs. comitis de Thun.

Conrado H fmaister d. c. s. p. Raciczensem et Liquiczenssem ad præs. abbatis Aulæ Regiæ.

Nicolao Hieronymo Zlachorsky d. e. e. s. p. Deschmiczenssem.

Joanni Georgetæ d. e. c. s. p. Obergörgenthalensem et eccl. s. Catharinæ ad præs. comitis de Lobkowitz.

Jaonnes Ruemann parochus Schlakenwaldensis pro mulcta quam cancellariæ debebat s. 9 fl.

(49. účty, 50, 51, 52. prázdne.)

(53.) 27. X. Joanni Czechiadi d. e. p. s. Henrici in Noua civitate.

Joanni Francisco Schnurio ord. crucig. cum rubea stella d. e. c. ad par. Annhostensem Hrzewniczensem et filialem Dobrzikowiczenssem.

Magistro Jacobo Benedicto Judici d. e. c. s. p. Habernensem.

Mathiæ Læto d. e. c. s. p. Kozlanensem cum filiali Zwikowiensi ad præsent. Henrici Teyrzowski.

(54.) Sebastianus Barth. Crispinus decanus Rakoniczensis pro mulcta, quam cancellariæ debebat, misit 30 r.

55. 56. prázdne 1638. 3. XI.

57. Joanni Tyssino d. e. c. s. p. Michowiczenssem cum filiali in Porziecz ad præs. comitis Rudolphi de Waldstein.

Joannes Friedericus Budiowiczensis parochus Kostelecensis pro mulcta illi ante hæc imposita misit cancellariæ 22 r.

58. Magistro Casparo Schmeklerle d. e. c. ad p. Inferioris Steina una cum filiali in Seifersdorf ad præs. Car. Princz.

(59. 60. účty).

1639.

(61.) 14. I. d. e. parochia Petrovicensis una cum filiali Siwoissicensi Joanni Baptistæ Janowski conventuali ad præsent. d. Wrabski.

19. I. d. e. p. Miroticensis P. Adamo ord. Carmelitarum ad præs. d. Elisabethæ Olivowa.

27. I. d. e. p. Branensis cum aliis eccl. ad illud dominum spectantibus Bartholomeo Janker ad præs. comitis (62.) Ottonis Friederici ab Harrach.

(63. 64.) 0.

(65.) 4. II. Jacobo de Santo d. e. archidiaconatus Pilsensis.

5. II. Petro Francisco Pfundt Em. Cels. V. alumno d. e. par. Nahorzicensis una cum administratione parochiæ Lybinensis ad præsent. comitis Zdenkonis de Waldstein.

5. II. d. e. administratio parochiæ Sbirowiensis Andreæ Auterski.

13. II. Joannes Ponzinus parochus in Swedla mulctatus est in imperiales 25 quos solvit. — (66., 67., 68.) 0.

(69.) 27. II. Casparo Bonifacio Taube d. e. p. Tynhorsouiensis ad d. e. c. comitis de Trautmansdorf. P. Anddræ Czarkowski ord. Carmelitarum præsent. s. p. Lomnicensem et Seneticensem cum filialibus Kostelecens. e. Slowenicensi ad præs. Johannis de Eckersdorf.

Nicodemo Adalberto Matci (?) d. e. c. s. p. Wzercensem (?) cum administratione parochiæ Rakovicensis ad præs. comitis de Sternberg.

(70.) Ad præsent. comitis Hermannii Černín d. e. c. s. p. Engelspurgensem et Geretpawiensem Joanni Disch. P. Georgio Molitori d. e. p. Pollidicensis ad præsent. abbatis Spineae Coronæ.

Vito Lechnero d. e. par. Semniowicensis ad præsent. comitis de Trautmansdorf.

Petro Fortunato d. e. c. super p. Sachayensem cum filiali Kurka (!) et Purgarech ad præsent. comitis Francisci de Maradas.

(71.) účty, (72.) prázdne.

(73.) P. Adamus Korziakowsky decanus Podiebradensis ord. Carmelitarum pro mulcta 100 r. quam ante hoc cancellariæ debebat misit 50 r.

(74., 75.) účty, (76.) prázdna.

(77.) 17. IX. d. p. Tynhorsowiensis Joanni Kaygermayer ad præsent. comitis de Trautmansdorf.

5. XI. d. p. Frauenbergensis Waltero Letmate ord. s. Francisci conventualium ad præsent. Thomanni de Critolo.

(78.) D. parochia Malonicensis Simoni Molero ad præsent. d. Hieserle de Chod.

Data Chinoniensis parochia Wenceslao Hubatio ad præsent. principis de Ecckenperg (!)

Data par. Woleschinensis Adamo Pictoridi ad præsent. Marquardi Krez. Datus decanatus Budinensis Mathiæ Nonatio ad præsent. Francisci de Sterenberg.

D. p. Naceradensis, Ssebirzowskanensis Laurentio Malessowski ad præsent. Wenceslai Dworzeský.

D. p. Milcinensis ad præsent. d. Burgravii de Donna Dimisio Smolkoczewski.

D. p. Ninicensis Jacobo Marconatio titulo administratoris. Wenceslao Zelny d. e. p. Letsnensis ad præsent. comitis Adami de Slawata.

Datus est decanatus Nachodensis, Nachidensis una cum parochiis Kostelak Brussine Schalich (!) et filialium Hrono et Slatina ad præsent. comitis Piccolhomini. — Promisit se soluturum intra unum mensem; interim pro pignore reliquit unum calicem (farář se neuvádí).

(79.) Danieli Hesselio d. e. p. Chotieborziensis. D. canonicus Hesselius pro eo promisit.

Data est administratio decanatus Slanensis P. Albino Rodenio ad s. Crucem usque ad f. s. Galli.

D. e. administratio ad 2 menses parochiarum in Altenburg et Kopidno. Nihil dedit, quia fuit nimis spoliatus (neuvádí se jménem).

D. e. p. Herzmaniczensis Martino Leopoldo Hantzk.

Data parochia Jaromierziczensis Wenceslao Kopidlenski.

Data parochia Kraupensis Martino Barth.

D. e. c. s. p. Lomnicensem Libunensem et Kalenicensem Francisco Vodica ord. conventualium.

Joanni Wenceslao Blatnensi d. e. decanatus Slanensis.

Joanni Mayerle ord. crucig. cum rubea stella d. e. p. Schaebiensis

Joanni Hieronymo Hanzelio ord. cruciger. cum rubea stella d. e. decanatus Taboriensis cum filiali in Plana.

(80.) Joanni Petro Parvo d. e. c. super p. Bielnensem et Kurziodensem cum filialibus in Woczna et Krupa ad præsent. marchionis de Grana.

Henrico Scheller ord. Eremitarum d. e. par. Libissicensis ad præsent. Francisci de Clari.

Francisco Vodicae d. e. administratio parochiae Bronensis (!)

Friederico Stodski d. e. decanatus Opocznensis cum parochiis et filialibus ad eum spectantibus. P. Basilius monebit illum de solutione.

Petro Francisco Angerle d. e. c. s. p. Lomnicensem et Hurkicensem cum filialibus in Slowenicz et Kosteletz ad praesent. d. Joannis de Eckersdorf.

Wenceslao Gothardo d. e. p. Jarossouiensis ad praes. rectoris collegii Novodomensis. (Pokračování.)

Kláster premonstrátek v Kounicích.

Kapitola z moravské monasteriologie. Napsal *Frant. Václ. Peřinka*.

Dolní Kounice, město se 2697 obyvateli, leží v nynějším okrese Ivančickém, po obou březích řeky Jihlavy, 10¹/₂ km na jihovýchod od Ivančic. Ve městě do dneška zachovaly se mohutné ssutiny kláštera panen premonstrátek. Vlastní budovy klášterní byly po roce 1808, kdy je koupil kníže Jan z Dietrichštejna, upraveny na byty panských služebníkův, ač jich na knížeti žádal brzy po koupi měšťan kounický Jan Helcelet na továrnu, ale klášterní chrám byl již tehdy v troskách; klášterní kaple zpustla záhy potom.

Ssutiny chrámu mají nemalou cenu pro dějiny staročeského umění stavitelského. Ač zachovaly se jen zdi s vysokými okny bez kamenných kružeb a štít s vížkou, přece krása gothického slohu vyznačuje každým kamenem. Konsoly pod žebry kleneb a svorky (čtyry jsou na nádvoří moravského zemského musea v Brně), třebaž byly z hrubého kamene, přece jsou mistrně zpracovány do nejmenších částí. Ve vrchním závěru hlavního vchodu jest tympanon, jehož plastická výzdoba představuje poprsí žehnajícího Krista. Chrám má podobu kříže, jehož delší rameno má 47 m, kratší 27 m. R. 1902 dal majitel velkostatku Jan Josef hrabě z Herberštejna opravit zdivo nádherné svatyně a křížovou chodbu pokryl střechou.¹⁾

Na Moravě byly jen dva panenské kláštery řádu sv. Norberta, v Dolních Kounicích a v Nové Hřiši. Kounický vznikl v letech 1181—1183, Novohříšský r. 1211; první zanikl v dobách náboženských nepokojů, druhý proměněn r. 1641 na mužské opatství téhož řádu a trvá dosud.

Kláster kounický založil kmet zemský Vilém z Pulína. O založení jeho obsírně vypravuje latinský letopis prvního opata kláštera milevského v Čechách Jarlocha, jenž byl založení jeho vrstevníkem.

Vilém z Kounic byl zetěm moravského knížete Konrada III. Vypravil se r. 1176 na válečné tažení do Rakous se svolením Konrada III. s knížetem Soběslavem II. S vojskem pronikl až ke klášteru světelskému a celou krajinu plenil ohněm a mečem. Nezdřel se ani od plenění klášterův a kostelův, z čehož mu po skončené výpravě svědomí činilo výčitky a on velice počal lito-

¹⁾ Aug. Kratochvíl, Okres Ivančický, 1904, pg. 148.

vati, co vše ke zkáze náboženství a člověčenstva byl spáchal. Proto i pro jiné hříchy odebral se do Říma a srdce své otevřel papeži Alexandrovi III., odpustění hříchův žádaje. Papež uložil mu pokáním, aby založil na svých statcích klášter a zbožné osoby, které by sloužily Bohu, v něm usadil. Navrátil se pak Vilém do vlasti své, všechny své myšlenky obracel jedině a pouze k tomuto svému úkolu, vyvoliv pro budoucí klášter údolí mezi hradem kounickým a výšinou po pravém břehu řeky Jihlavy. Aby však tím jistěji pokračoval v díle svém, dožádal se rady opata želivského Gotšalka, žádaje snažně, aby jej podporoval u vykonání bohulibého skutku. Opat Gotšalk nejprve sám přijel na hrad kounický, kde s Vilémem všecko smluvil. Potom vyslal opat do Kounic nejzkušenějšího muže želivského kláštera, převora Mandruvina a podpřevora Eberharda, jimž přidružil jinocha Richvina²⁾, aby řídili stavbu kláštera a přichystali potřebná přístřeší pro budoucí konvent. Gotšalk pak sám vydal se do Francie do Prémontré s plnomocníkem pana Viléma z Kounic Petrem, převorem kláštera panen premonstrátek z Louňovic v Čechách, se šlechticem panem Cyprianem a svým příbuzným Janem ke generální kapitule řádové. Nesli s sebou zakládací listinu pana Viléma, která na kapitule byla čtena a schválena. Úchvalou touto byla záležitost šťastně vyřízena a stavba kláštera i kostela zdatně pokračovala. Generální kapitula jmenovala také Viléma otcem-opatem (pater abbas) nového kláštera a světila mu konečné vyřízení celé věci.³⁾ Po návratu Gotšalkově z Prémontré položen základní kámen nového kláštera na pravém břehu Jihlavy pod hradem kounickým. Když pak ke konci roku 1183 stavba kostela a budov k němu připojených pokročila tak, že bylo lze život klášterní zahájit, vyslal opat do nového sídla řádového sbor panen z kláštera Louňovského v Čechách (u Vlašimě)⁴⁾ nařídív, aby duchovní správcové klášterní brali se ze Želiva. Prvním správcem však stal se dosavadní převor louňovský Petr, muž učený a zkušený řeholník. Pannám rozloučení s Louňovicemi přicházelo velmi za těžko, tak že se loučily s pláčem. Louňovice opustily v neděli na den sv. Diviše (dne 9. října) po slavné mši svaté.⁵⁾

Zakládací listina klášterní se nedochovala, proto nevíme, kterými statky byl nový klášter původně nadán. Dáno mu jméno „Rosa coeli“ po Panně Marii, již byl klášter zasvěcen a kterou církev také nazývá růží nebeskou. Po všecku dobu svého trvání však nezískaly si Kounice nikdy obliby v zemi.⁶⁾ K prvním nadáním náleželo zajisté podací právo kostela v Mikulově. Časem zí-

²⁾ Letopis Jarlochův ve *Fontes rerum Bohemicarum* II., 477 nazývá jej „p u e r u m“. Z toho usuzuje Dom. Čermák („*Praemonstrati v Čechách a na Moravě*“, 1877, pg. 290), že to byl duchovní mající jen nižší svěcení. Ferd. Lehner („*Dějiny umění národa Českého*“, díl I., pg. 105) domnívá se, že právě tento Richvin byl stavby znalý.

³⁾ *Fontes rerum Bohemicarum*, II., 477.

⁴⁾ *Fontes rerum Boh.*, II., 497.

⁵⁾ *Fontes rer. Boh.* II., 483.

⁶⁾ „Ohne im Lande sehr beliebt gewesen zu sein . . .“ praví o klášteře Dudík, „*Mährens allg. Geschichte*“, V., 52, 53. X., 334.

skal klášter sedmnácti patronátních kostelů, z jichž desátků žil.⁷⁾ Zakladatelé klášterní, Vilém a Svatoslav z Kounic, drželi také zboží Mikulovské a Drnokolecké na jižní Moravě. V erbu měli lekno a byli předky nynějšího rodu hrabat i knížat z Kounic.⁸⁾ Psali se sice z Pulína, ale o osadě tohoto jména dnes nevíme, ač se již připomíná r. 1052 v základním listě boleslavském. V Pulíně onom býval také nějaký klášterík.⁹⁾ Sedláček byl by nakloněn hádati na Polici v okrese Jemnickém.¹⁰⁾

Sořva ujalý premonstrátky klášter, opat želivský Gotšalk nemohl, ač stár a sláb, odolati touze prohlédnouti si zřízení nového kláštera a umínil si při té příležitosti předsevzítí generální visitaci ostatních klášterů sobě podřízených. V den sv. Mikuláše r. 1183 opustil klášter želivský; namířil nejprve do Louňovic, odtud pak se odebral přes Chýnov na Moravu, kdež navštívil klášter kounický, ve kterém se zdržel několik dní, načež se odebral do Rakous, kde prohlédl kláštery pernecký a jerušský. Na zpáteční cestě zastavil se na hradě Bítově, kdež jej očekávalo několik velmožů moravských, aby mu projevili co nejvřelejší svou úctu a posílili se jeho duchovní potěchou. Tam se, jak se zdá, dověděl, že právě v té době biskup olomúcký, Pelhřim, mešká návštěvou u knížete moravského Konráda na nedalekém knížecím sídle Znojmě, chtěje mu po vánocích vysvětit založený jím kostel v Dačicích. Byl tedy s biskupem olomúckým i kníže Konrád Otto, jenž si dle sdělení letopiscova velmi vážil opata Gotšalka, o vánocích roku 1183 mile překvapen návštěvou ctihodného preláta. Oba přijali prý svatého muže jako anděla Božího, a kníže Konrád Otto takřka závodil s biskupem Pelhřimem v skutečně synovské péči o staříckého opata, u něhož se následkem silného ochabnutí sil počala jeviti povážlivá choroba. Ošetřovali stařečka co nejpečlivěji, nabízejíce mu i přiměřených léků, ale on nechtěl ničeho přijmouti. Všechny podivením naplňoval silný duch, sídlící v tak chorem těle, a všichni s rozkoší naslouchali slovům plynoucím z úst ušlechtilého a vzdělaného kmeta.¹¹⁾

Již r. 1185 stihlo klášter první značné neštěstí. Dne 10. prosince svedli Čechové a Moravané u Loděnic mezi sebou nejkrutší bitvu, o níž letopisec se zmiňuje. Bojováno s obou stran s rovnou silou a stejnou rozhořčeností. Rachot bitvy, zvuk rohův a víření bubnů, válečný křik bojovníků, dusot koní a břínění mečů doléhalo až do kláštera kounického, vzdáleného na míli cesty od bojiště. Kmet zemský Vilém, zakladatel kláštera, oblékl do bitvy krzno liščí přes brnění; když domů se vrátil, našli krzno tisícerými ranami probodané, pánovi však nic se nestalo. Modlitba jeptišek vyprosila mu záchranu za dobrý skutek, jež byl vykonal

⁷⁾ Dudík, „Mährens allg. Gesch.“, IV., 420.

⁸⁾ Palacký, Dějiny, I., 499.

⁹⁾ Fontes rer. Boh., II., 506. Erben, Regesta, I., 48.

¹⁰⁾ Aug. Sedláček, „O starodávném rozdělení Moravy na kraje“, v „Časp. Mat. Mor.“ 1891, pg. 307. nota ¹⁾.

¹¹⁾ Font. r. Boh. II., 584, 497. Opat Gotšalk zemřel dne 18. února r. 1184 a Jarloch mu napsal ve svých letopisích obšírný životopis.

zbudováním kláštera.¹²⁾ Za války té byl také vypálen klášter se všemi budovami hospodářskými, kromě klášterního chrámu a klau-sury (vlastního kláštera). Panny kounické utekly na hrad Bitov, kdež se jim dostalo ochrany u vzácné rodiny, kterouž opat Gotšalk navštívil krátce před svou smrtí na Bítově.¹³⁾

K r. 1219 máme o klášteře podivnou zprávu, že biskup olomúcký Robert, který popáchal i jiných zločinů několik, se dvěma jeptiškami tělesně obcoval. Dne 18. ledna nařizuje papež Honorius III. opatům ve Světlé a ve Wallerbachu, aby věc důkladně vyšetřili.¹⁴⁾ Věc nebyla asi tak brzo vyřízena, neboť ještě r. 1227 odepřel děkan olomúcký biskupovi poslušnost, vytýkáje mu pohoršení, která popáchal za svých častých návštěv kláštera kounického.¹⁵⁾

Prvním proboštem kounickým byl zmíněný již bývalý probošt louňovský Petr. Dle udání kronikáře želivského zůstal v Kounicích jen do r. 1186, kdy se vrátil do Želiva, poslužen rozkazu opata želivského Ottona. Byl prý muž zbožný, mající větší zálibu ve věcech duchovních nežli světských. Jemu následoval Eberhard, příbuzný zakladatele kláštera, jenž již při stavbě klášterních budov byl účasten. Za jeho správy zvelebil se klášter velmi, značně podporován jsa opatem želivským Ottonem i zakladatelem Vilémem, tak že během několika let zvýšily se příjmy jeho znamenitě a značně vzrostl počet panen.¹⁶⁾ Abatyše té doby se nejmenují. Po Eberhardovi následoval Florian. Jeho jméno čteme po prvé mezi svědky na listině Přemyslově pro klášter oslavanský ze dne 7. listopadu r. 1228 (Florianus prepositus conicensis).¹⁷⁾ Po druhé čte se na listině české králové Konstancie pro klášter kounický, kterou králová na spásu duše své daruje klášteru troji vinohrad v Medlově, který koupila za své hotové peníze od Vojtěcha z Medlova r. 1229.¹⁸⁾ Boček připsal v moravském diplomatáři ke kratičké listině této pouze „*E codice Tischnowicensi Ms.*“ Kodex ten však se jakýmsi podivným způsobem ztratil, tak že ho kromě Bočka nikdo neměl v ruce. Nejlepší znatel staromoravských listin dr. Gustav Friedrich však ji prohlašuje za padělek Bočkův. „Nehledě k tomu, že o těchto vinicích nemáme žádných jiných zpráv, že by tyto vinice byly vskutku majetkem klášterním, nelze listinu tuto pokládati za pravou již z té příčiny, že jí schází formule korrobovační s ohlášením pečeti a zvláště svědkové, že nemá tudíž právě těch součástí, jež dodávají listině moci průkazné. Původ její z kodiku tišnovského za těchto okolností podezřelost její jen

¹²⁾ Font. rer. Boh. II., 507.

¹³⁾ Font. rer. Boh. II., 506. Dudík, „Mähr. allg. Gesch.“ IV. 75.

¹⁴⁾ Boczek, Cod. d. Mor. II., 108 č. 97. Papež píše: Ad aures nostras peruenit, quod . . . R. olomucensis episcopus, duobus homicidiis perpetratis, duas sorores Cunicensis monasterii moniales et plures mulieres alias coniugatas cognovit carnaliter et quandam virginem deflorauit; hec et alia committens turpia impudenter in sue salutis dispendium et scandalum aliorum.

¹⁵⁾ Boczek, Cod. d. Mor. II., 178 č. 172.

¹⁶⁾ Čermák, Praemonstrati, 1877, pg. 292.

¹⁷⁾ Cod. d. Mor. II., 192 č. 155. Erb. Regesta I., 342 čís. 734.

¹⁸⁾ Boczek, C. d. M. II., 213 č. 197.

zvyšuje.¹⁹⁾ Jméno probošta Floriana vzal Boček z výše uvedené listiny oslavanské, proti jejíž pravosti není námitek. Po Florianovi proboštoval v Kounicích Ambrož, jehož jméno čteme mezi svědky na listině biskupa Roberta pro klášter oslavanský z roku 1231 (Ambrosius prepositus Cunicensis).²⁰⁾ Po druhé čte se k 8. listopadu r. 1234 mezi svědky na listině markrabí Přemysla pro řád rytířů maltézských.²¹⁾ Také jméno tohoto probošta čte se jedenkrát na listině podezřelé dané pro klášter panenský v Doubravniku dne 29. července r. 1238 mezi svědky (Ambrosius prepositus de Cunitz).²²⁾ Po čtvrté a naposledy čte se mezi svědky na listě krále Václavově ze dne 16. května 1240, kterým král premonstrátům zábrdovským daruje mlýn u jejich kláštera ležící.²³⁾ Zemřel však asi ještě téhož roku 1240, neboť již dne 7. prosince (VII. Idus Decembris) jmenuje se na listině tišnovské, králem Václavem vydané, proboštem Jindřich.²⁴⁾ Rovněž na druhé listině Václavově z téhož dne pro klášter tišnovský čte se svědek Heinricus prepositus Chuonicensis.²⁵⁾

Odtud zpráv o klášteře není, až k 1. prosinci 1252, kdy biskup olomúcký Bruno rozhoduje rozepři mezi konventem *ecclesie Conowicensis* s jedné a bratry Tomášem a Ekartem se strany druhé o podací ke kostelu v Troskotovicích, které si vlastnily obě strany. Panny tvrdily, že kostel troskotovský jak in temporalibus, tak in spiritualibus přísluší klášteře a že na to mají dobré a dostatečné listy. Bratři zase tvrdili, že patronát drželi jejich rodiče dlouhou dobu beze vší překážky a na ně že přešel dědičně. Biskup dožadoval se na proboštovi průkazných listin, a když se mu jich nedostalo, prodloužil lhůtu, v níž mají býti předloženy. Ale k terminu se nedostavil ani probošt, ani nepostavil prokuratora, ale poslal jen obyčejného posla. Biskup uznal, že mohl poslati obhájce (prokuratora), ale věděl již, že předešlého faráře troskotovského ustanovili zmínění bratři a proto sporný patronát jim přisoudil a klášter odsoudil k úhradě útrat 6 hřiven denárů.²⁶⁾

Tím však spor ten nebyl asi skončován, neboť po letech vznikl znova, a to mezi klášteřem cisterciánek oslavanských, jemuž mezitím patronát troskotovský byl darován, a mezi Kounickými. Proboštem v Kounici jmenuje se Mikuláš, proboštem oslavanským Wisinto. Oba proboštové určili dne 25. června r. 1275 vhodné

¹⁹⁾ Gustav Friedrich, „Kodex Tišnovský“, v „Českém Časop. Historickém“ 1897, pg. 371. K závěru tomu se úplně přidáváme.

²⁰⁾ Boczek, C. d. M. II., 235 č. 213. Erben, Regesta, I., 364 č. 774.

²¹⁾ Boczek, C. d. M. II., 281 č. 251. Erben, Reg. I., pg. 407 č. 864.

²²⁾ Boczek, C. d. M. II., 342 č. 295. Erben, Reg. I., 442 č. 950. Listinu tuto prohlašuje podvrženou Ladislav Klieman v „Českém Časop. Historickém“ 1898, pg. 104—105 (článek: „Počátky kláštera Doubravnického na Moravě“). Není však falsem Bočkovým, moderním, ale podvržena byla ještě někdy v XIII. století.

²³⁾ Boczek, C. d. M. II., 365 č. 314. Erben, Reg. I., 458 č. 988.

²⁴⁾ Boczek, C. d. M. II., 382 č. 329. Erben, Reg. I., 469 č. 1012. Čermák, Praemonstrati, 1877, pg. 293, klade listinu tu omylem k 7. listopadu.

²⁵⁾ Boczek, C. d. M. II., 384 č. 330. Erben, Reg. I., 470 č. 1013.

²⁶⁾ Boczek, C. d. M. III., 153 č. 183.

rozhodčí, kteří by spor přivedli v konce. Obě strany se k podacímu právu přiklaly, ale Smil z Bílkova, té doby purkrabí na Bítově a poručník Kadolta z Miroslavě, tvrdil, že podací náleží jeho poručenci. Sporné strany na tom se srovnaly, aby brněnský učitel (rector puerorum) Richard sepsal všechny listiny a veškerá potvrzení obou stran patronátu troskotovského se týkající a spis předložil určitého dne biskupovi, jenž po té beze všelijakého odkladu při rozhodne, aby celá pře do čtyř, nanejdéle do šesti měsíců byla skončena. Ustanovily si také zástupce v osobách Jana, kanovníka pražského, a Vítka, kanovníka olomúckého. Jan má k sobě vzíti všechny listiny oslavanské a Vitek, jenž bude zastupovati klášter oslavanský, všechny listiny kounické na patronát ten se vztahující. Obě strany předem slibují, že podrobí se všemu, co soudcové nebo smírčí najdou a ustanoví, kdo by nálezu nezachoval, zaplatí sokovi pokutu.²⁷⁾ Dne 8. července (in die Sancti Kiliani) téhož roku vyznává probošt Mikuláš s celým konventem, že patronát ten má zůstatí při Oslavanech, ježto spor byl smírčími sudími urovnán. Listina ta je dosti nejasná. Zbýval tedy ještě spor Oslavan s Kadoltem z Miroslavě, o němž rozhodl biskup Bruno dne 14. července (sequenti die post festum beate margarete), aby se urovnal do svátku narození Panny Marie nejbliže příštího.²⁸⁾

Tou dobou byla v klášteře jeptiškou panna Bliza, původem z Kolína nad Rýnem. Tato měla v Kolíně nad Rýnem třetinu domu, jehož zbývající dvě třetiny patřily jejímu bratru Florianovi. Klášter kounický dne 27. září r. 1273 s povolením opata želivského prodal třetinu Blizinu bratru jejímu Florianovi. Na listinu přivěsili pečeti probošt kounický Mikuláš a opat želivský; pečeti jejich pověřil opat Gotšalk z Knechtsted.²⁹⁾

Desátky všech farních kostelů v celém kraji Znojenském náležely od pradávna kapitule staroboleslavské v Čechách. Část jich a to z far na patronátě kláštera luckého, postoupila kapitula již r. 1225 Louce. Poněvadž však časem biskup Bruno dal podací právo některých jiných far v kraji Znojenském klášteru kounickému, učinila kapitula s tímto dne 5. ledna (in vigilia epiphanie domini) r. 1276 úmluvu, kterou všechny desátky z far v Kounicích, v Pavlově, Malešovicích, Pasohlávkách, Vlasaticích, Cvrčovicích, Pálavě, Dol. Dunajovicích, Novém sídle a v Mušově a z jiných šesti far přináležejících k arcikněžství brněnskému, z Řeznovic, Narvic, Mašůvek, Újezdce, Mikulova a Pohorelic kapitula dala Kounicům v dědičný nájem, aby si ušetřila výloh spojených s vybíráním desátků. Nájem měl trvati 16 let a panny měly platiti kapitule ročně po hřivně stříbra moravské váhy. Kdyby klášteru v desátkách těch někdo chtěl překážeti, kapitula sama ustanovuje se klášterským

²⁷⁾ Boczek, C. d. M. IV., 154 č. 110. Boček klade listinu ke dni 24. června. ač nese přesné datum „sequenti die post festum sancti Johannis Baptiste“.

²⁸⁾ Boczek, C. d. M. IV., 156, 157 č. 112 a 113. Enler, Reg. II., 407, Otto Steinbach, Diplomatische Sammlung, II., 26.

²⁹⁾ Ehlen, Die Prämonstratenserabtei Knechtsteden, dil II., 1904, pg. 67. Alfons Žák v „Hlidce“ 1904, pg. 300.

ochráncem.³⁰⁾ Nájem měl klášter odváděti každoročně na den sv. Michala. Listinu tuto a v ní obsaženou smlouvu schválil zajisté biskup Bruno, jakož vysvítá z potvrzovacího listu biskupa Dětrcha daného dne 14. května (priedie Idus Maii) r. 1288, kterým se klášteru všechny tyto desátky potvrzují a zároveň se dovoluje, aby klášter platy a desátky pro sebe vybíral, a předem schvalují se opatření, kterých klášter užije proti rebellům platiti nechtějícím.³¹⁾ Zachovala se však také konfirmační listina biskupa Brunona, daná v Kroměříži dne 3. ledna (III. Nonas Januarii) r. 1277, kterou biskup patronátním farářům nařizuje, aby klášteru řádně odváděli desátky.³²⁾

Všecko toto potvrdil listinou danou dne 9. dubna (V. Idus Aprilis) r. 1307 biskup olomúcký Jan VI. Holý, jenž rovněž odvolává se na potvrzení biskupa Brunona, jež mu probošt kounický Jarloch (Gerlacus) předložil. Přidal také klášteru desátky z nových čtyř klášterských patronátů, které dosud vybíral biskup, a to z kostela Panny Marie na Starém Brně a z far v Koválově, ve Valtrubicích u Jaroslavic (in Walterowitz) a ve Zvoli (in Swola), zřeknuv se všech práv na tyto desátky, která měli on a jeho předchůdcové, a odpustiv také onu hřivnu stříbra, kterou by u přirovnání ke smlouvě se Starou Boleslaví bylo platiti. Zavázal však probošta Jarlocha, aby z peněz svého kostela jménem biskupovým zaplatil 60 hřiven váhy a počtu moravského ve prospěch Svaté země, k čemuž se probošt uvolil.³³⁾

Dne 18. března (XV. Kalendas Aprilis) r. 1276 zapsala klášteru Mačka (Maczka) neznámého rodu 80 hřiven stříbra na spasení své a svého zemřelého syna Oldřicha, jenž byl v kostele klášterním pohřben. Probošt Mikuláš za souhlasu řádových visitátorů opata želivského Jakoba a luckého Tomáše zapsal jí do jejího života ves Německé Bránice se vším příslušenstvím, totiž s polnostmi, loukami a se dvorcem, přidav také horu s lesem (montem cum silva, ne tedy vinohrad, jak by se ze slova mons vyrozumívalo) a dovoliv jí, aby v potoce klášterském pro svůj stůl rybařila. Paní Mačka ustanovila, že má býti pohřbena v kostele konventním vedle svého syna, nad jehož hrobem má povždy po čas služeb Božích a o slavnostech také po čas nešpor a matutin (ranních hodinek) hořeti světlo. Dala také klášteru deset pallií kožešinkou podšitých (decem pallia pelibus subducta, pallium vzato tu z klassické latiny a znamená vrchní roucho). Li-

³⁰⁾ Boczek, C. d. M. IV., 168 č. 121. Osady píší se v listině zněměilými již jmény takto: „Chunicz, Praulyn, Malspicz, Uhrichicz, Wassaticz, Vrspicz, Pulina, Dunayowicz, Newzidel, Moschau, nec non sex ecclesiarum, videlicet Breznavicz, Nawrowicz, Moschank, Wyasdecz, Mienlow, Pohorselicz“. Pálava jest Pavlov u Vel. Meziříčí, Narvice zaniklá osada nad Ivani, Újezdec nebo Újezd zaniklá osada u Pohořelic, Mašůvky zaniklá osada u Mušova. Viz o Újezdě Volný, Kirchl. Topogr. I., str. 348, o Narvicích Archiv Český XVII., pg. 243, o Mašůvkách Kratochvíl, Okres Ivančický, str. 1.0.

³¹⁾ Boczek, C. d. M. IV., 347 č. 268. Emler, Reg. II., pg. 621.

³²⁾ Boczek, C. d. M. IV., 187 č. 136.

³³⁾ Chytil, Cod. d. M. VI., 4 č. 6. V listině mluví se omylem o 17 farách osvobozených poplatnosti staroboleslavské. Osada Koválov (Cawalow) časem zanikla; bývala u Smolína (Mohleis) v nyn. okrese Židlochovském.

stinu zpečetili opat želivský Jakob a lucký Tomáš.³⁴⁾ Po smrti paní Mačky měly se Německé Bránice klášteru vrátiti, ale nestalo se tak, neboť probošt kounický Tomáš byl přinucen ves dáti otcovskému klášteru želivskému,³⁵⁾ při čemž zároveň v klášteře minoritském v Jihlavě urovnán spor o desátky mezi oběma kláštery, o němž níže.³⁶⁾ (Pokračování.)

Kácov.

Napsal Gustav V. Svoboda.

Starobylé městečko v Čechách nad řekou Sázavou v hejtm. kutnohorském a okr. uhliřsko-janovickém mívalo tvrz, která stávala na příkrém vrchu nad Sázavou a byla původistěm rodu Černčických z Kácova, kteří do r. 1437 pomřeli, načež nastoupili na Kácově potomci pohlaví ženského. V XV. století připomínají se tu Košínové z Košíně, r. 1524 Přech Dvořecký z Olbramovic, kol r. 1535 Jan Tetaur z Tetova, po něm Jan Čejka z Olbramovic. Synové jeho účastnili se bouří stavovských, začez jim zabrány statky a Kácov prodán Janu Verdovi z Verdenberku. Dále uvádí se Oktavián ze Vchynic, Jan de Vitte, Vilém Popel z Lobkovic, který jej 1656 prodal Františku ze Seydlerů.

Od této doby chceme podrobněji osudy Kácova sdělit, jak nám „památní kniha Kácovská“ vypráví:

„Bylo dne 15. Juli tu neděli před sv. Vavřincem r. 1688, když snesla se nad Kácovem hrozná bouře, kterou rachot hromu a bijící blesky doprovázely. Však nezůstalo pouze při bouře. Proudny vody hučely ulicemi — když slyšeti bylo volání: „Uhodilo do panské hospody“ — a plameny vyšlehly a šířily se tak mocně, že v krátké době 10 domů úplně shořelo, a to zmíněná již panská hospoda, 2. Adam Řepa toho času primas, 3. Matěj Buchal, 4. Jan Pešout, 5. Rosina Vejvodová vdova, 6. Jan Vejvoda, 7. Václav Křištof, 8. Václav Hájek, 9. Jan Stehlík, bednář, a 10. Jan Veselý, hořejší kovář.

Jmenovaný Řepa, tehdy primas, měl v bytě všelijaké knihy pamětní — též i jiné mnohé obecní věci za sebou, které se níže v pokladně u něho nacházely a kteréž všechny na prach shořely a na zkázu přišly. I byl založen v roce 1688 nový manual, do něhož, co starožitní sousedi pamatovali, vepsáno jest i pro potomky budoucí. Též se v ní zapisovati má a bude všelijaké při právě konšelském a rychtářském — porovnané a smířené věci, pod pokutou uložené. Stalo se za povinnosti v tom času primasové Jana Všetěcky, hrnčiče, Václava Kryštofa,

³⁴⁾ Boček, C. d. M. IV., 171 č. 123. Originál je v archivě kláštera želivského.

³⁵⁾ Brandl, Listové Karla St. ze Žerotina, 1869, díl III., pg. 27. Gottfried Dlabacz v „Abhandlungen der böhm. Gesellschaft, 1817, pg. 12. Chytil, C. d. M., V., 197 č. 186.

³⁶⁾ Chytil, C. d. M., V., 203 č. 192. Volný, Kirchh. Top., II. Abt., III. Bd., pg. 9.

Jana Vejvody, Jana Pešouta, Pavla Martensa a Václava Jelínka, kováře, za povinnosti rychtáře ložního městyse Kácova Václava Matochy, pekaře.

Totíž předně: Obdarování jsme v tomto našem městysi Kácově l. 1660 od vysoce urozeného pána p. Františka Seydlera, pána na Kácově, Cháběřicích, Libákově, Kostelci a Cukoradech, J. M. římského císaře, uherského a českého krále skutečné a dvorské raddě, královského místodržícího, soudce zemského a podkomořího v království Českém, vrchnosti naší milostivé, abychom při témž městysi Kácově v soli handlovali a na celém panství aby od nás kupována byla pod pokutou, od milostivé vrchnosti jsme obdrželi.

Též toho léta vejš psaného Anno 1660 v druhém obdarování jsme byli, že milostivá vrchnost ráčila nám od J. M. C. dva jarmarky a dva trhy vyzdvihnouti, které se až posaváde každoročně drží; první jarmark na den nalezení sv. kříže, druhý jarmark na den sv. Martina; trhové: první ten pátek před květnou nedělí, druhý trh ten pátek před štědrnou nedělí adventní. Při takových jarmarcích a trzích od milostivé vrchnosti poručeno bývalo, aby jak poddaný, tak cizopanský dobytek hovězí i koňský sem svobodně na prodej vodili a místa jejich vykázaný byly; na koně u dolejší branky, na hovězí dobytek u masných krámů a okolo rathousu, nařizeno jest. Kdyby pak se nějaký handl neb prodej stal, má se na tržného zavolati a z koně neb klisny 6 kr., z hříběte 3 kr. povinen složit; témuž tržnému bude z krávy neb vola 4 kr., z tele 2 kr. jak to odvede, teda více jeden druhému vracovati nemá, nýbrž cokoli koupí neb zhandluje, při tom aby zůstal pod pokutou 2 kop pro polehčení práva.

Zase od též milostivé vrchnosti více jsme obdarováni byli v létu 1663 od J. M. C. vyzdviženýma dvěma jarmarky a dvěma trhy: první jarmark na den sv. apoštolů Petra a Pavla, druhý jarmark na den narození blahoslavené Panny Marie, trh první na den hromnic, druhý na sv. Michala archanděla.

Též milostivá vrchnost léta 1688 ráčila nám poctivé cechy a pořádky vyzdvihnouti z král. města Čáslavě a Německého Brodu, abychom se nimi náležitě a pořádně řídili a spravovali.

L. P. 1682 pán Bůh všemohoucí ráčil jest z tohoto světa prostředkem smrti túž milostivou vrchnost povolati, jenž bylo 15. Januarii o polednách ve čtvrtek a svůj život v Pánu na zámku kácovském dokonal. Odtud tělo jeho do měst Pražských vyzdvihnuto bylo a na den hromnic toho léta na Novém Městě Pražském u pánů páterů Hybernů pochován jest. Pán Bůh všemohoucí rač mu dáti lehké odpočinutí a království nebeské, všickni s pláčem velice vinšujeme a přejeme jakožto věrní a dědiční poddaní.

Dne 1. Aprile 1689 ráčila nás koupiti milostivá vrchnost vysoce urozený pan Jan František, svobodný pán z Keysersteinů, pán na Žlebích a Volešné, J. M. C. tajná dvorská a vojenská rada, general feldzeugmeister, nařizený nejvyšší nad

jedním regimentem pěchoty, commendant slavných královských měst Pražských, královský místodržící a vicekriegscommendant v království Českém od urozeného a statečného rytíře p. p. Ferdinanda Františka mladého Seydlera.

Léta Páně 1690 dne 13. Decembris stalo se porovnání neb mír na kanceláři kácovském před urozeným panem hejtmanem, ten čas Václavem Františkem Kytlem, mezi Václavem Hnulíkem, kolářem, strany jedné a Matějem Buchalem strany druhé, že jsou mezi sebou švagrové vlastní v nějaké nedorozumění na nové panské hospodě přišli, jak velkou hanou, tak i bitím.

Uznajíce pak pan hejtman po vyslyšení jedny i druhé strany, jakož i svědkův, podle dobrého povážení za spravedlivé Václava Hnulíka koláře býti, že jest mu Matěj Buchal křiv byl, proto že kvalt a outok na koláře učinil a pěstí jej v týž hospodě panské bez příčiny jemu Buchalovi dané uhodil a koláře okrvavěl. Tak pro takový kvalt a vejstupek od pana hejtmana Matějovi Buchalovi bylo uloženo pokuty 5 kop míš. a arest (na přimluvu mnohých sousedů). Tenkrát taková pokuta jemu odpuštěna byla, ale ouřadu konšelskému půl kopy 35 kr. složití musil a obojí straně dostatečně pan hejtman zapověděl, jestli by se která strana více takového hanění a praní mezi sebou dopustila, beze všeho dalšího zaneprázdnění a ohledu do panského důchodu jednu bečku soli pokuty dáti má. A tak se vědí oba čím spraviti a poručení zachovati.

Téhož dne 13. Decembris stalo se druhé porovnání a mír s Janem Duškem a Václavem Vosytkou Kadlečkem, podruhem, že jest Václ. Kadleček Jana Duška na cti velkou hanou utrhál a toho dokázati, jak před právem městským, tak před urozeným panem hejtmanem na kanceláři nemohl, za lháře zůstal a se sám pokládal a Jana Duška odprostiti před p. hejtmanem musel a 5 kop míš. k záduší kácovskému složití musel. (NB. Týž Kadleček se v r. 1691 utopil v řece o velikonocích dne 16. Aprilis o polednách.)

L. P. 1691 stalo se porovnání neb mír před právem městským, mezi Václavem Svobodou, mladým zedníkem, a Martinem Hartikem, zahradníkem, ten čas šenkýřem na nové hospodě kácovské, že jsou mezi sebou v nějakou zlou vůli přišli, předně že jest Václav Svoboda kvalt na týž hospodě učinil, džbány a sklenice roztloukl, též i hanou se na hospodáře dopustil, naproti tomu, jakožto hospodář za takovou hanu a škodu jej popral, a tak před právem jeden druhého jsouce sobě křivi oba dva, odprosili a náležitě se smířili, rukou dáním jeden druhému odpustili a na poctivosti opatřili; právu pak za práci pokuty oba dva dáti a složití museli po 35 kr., učiní 1 zl. 10 kr. Od práva jim zapověď dána jest, kdyby to která strana mezi sebou vyzdvihla, neb se jeden druhému mstíti chtěl, bez dalšího zaneprázdnění neb rozsudku pokuty 5 kop. míš. složití má, k čemuž rukou dáním oba svolili a připověděli složití. Taková pokuta rozdělena býti má k záduší kácovskému.

L. P. 1691 dne 3. Aprilis stalo se porovnání neb mír u přítomnosti p. staršího J. M. C. svobodníka p. Pavla Hubky a pana Václava Kryštofa, souseda kácovského, mezi Matějem Vladykou strany jedné a Adamem Čepelákem strany druhé, obou sousedů Holšických, že jsou v nějakou zlou vůli ve vsi Brandejse přišli; že jest pak Matěj Vladyka křiv byl Adamovi Čepelákovi, jeho okrvavěl, za to 1 zl. 10 kr. složití jemu pokuty musel a oběma stranám dostatečně zapovědino jest, aby sobě pokoj daly a více sobě toho nepřipomínali, ani jeden druhému se nemstili pod pokutou 4 kop a taková pokuta k záduší kácovskému obrácena býti má bez dalšího zaneprázdnění, jeden druhému vše sobě odpustili.

Téhož léta 1691 dne 12. máje stalo se porovnání neb smír u práva městského ten čas Václava Matochy, pekaře, ložního rychtáře, mezi Matějem Buchalem a Jiříkem Hájkem, též synem Buchalovým Jiříkem Kuchařem, že jsou mezi sebou ve zlou vůli na nové panské hospodě přišli. U práva městského na vejpovědi neb usouzení Buchal přestati nechtěl, předneslo se to před pana hejtmana, ten čas p. Václava Kytla. Povázic pak p. hejtman po vyslyšení svědkův jednu i druhou stranu, že sobě nenáležitě mluvily a vyčítaly a tak hana za hanu byla! Více pak, že Buchal mrtvému tělu pokoje nedal a haněl, a též na mládka Matěje Zajíčka bez příčiny jemu dané pěstí uhodil a jeho okrvavěl, též syn Buchalův Kuchař Jiříka Hájka pěstí uhodil a na to odešel pryč do Prahy. Týž Kuchař, tak Buchal, za takovou hanu mrtvého těla a kvalt učiněný od pana hejtmana jemu pokuty bylo uloženo 1 kopa míš. — 1 zl. 10 kr. — ihned právu složití musel. A kdyby se toho více dopustil, neb se Hájkovi Jiříkovi mstiti chtěl, tak bez dalšího zaneprázdnění pokuty uloženo má; jako často psaný Jiřík Hájek předně k záduší 4 libry vosku a do důchodu 4 kopy míš. složití mají; na to rukou dání p. hejtmanu připověděli, taktéž i rychtáři.

L. P. 1693 dne 2. Augusti stalo se narovnání jedné strany pana Petra Biny, svobodníka J. M. C. ze vsi Holšín, a manželkou jeho a z druhé strany Vita a manželky jeho, a třetí s manželkou Rosinou Václava zahradníka o panu Petrovi Bínovi, že jest byl s manželkou Alžbětou v lese. Že on šel napřed z lesa a ona za ním a že slyšela rozprávku. I nemohouce toho dokázati, neboť to jest těžká věc, musela před námi všechny odprositi a ruce dáti, že více o nich povídati nebude.

L. 1693 dne 6 Septembris stal se mír mezi osobami a sousedy předně Martinem rybářem a potom Matějem Koblížkem před poctivým ouřadem z obou stran, že vedle hněvu a vnuknutí ďábla, že jsou se povadili a při té vádě že jsou se na poctivosti zhaněli. I nemohouce toho žádná strana na sebe dokázati, sobě odpustily a se smířily pod pokutou po 1 zl. a kdyby smíru nedržela některá strana, peněz 3 zl. a 2 libry vosku k záduší kácovskému složití má.

Dne 12. Januarii 1694 bednář Matěj Pindra a Karel Samechovský jsou se povadili a při truňku z opilství si něco nenáležitěho mluvili, pak před soudem se smířili.

L. P. 1694 dne 24. Februarii za primaství Jana Vejvody s dovolením pana faráře kácovského pana Petra Michala Dubenky odevzdány jsou majestáty na jarmarky a cechy do truhlice obecné, kterážto na budoucí časy v sakristii pro bezpečnost zachována býti má, v kteréžto také 4 pečetě městské se chovají. Taková, kdykoli se vyzdvihuje a pro potřebu bere s vědomím pana faráře musí se dítí.

L. P. 1694 dne 24. Oktobris stal se mír mezi Janem Mašatou, Matějem Pindravou, sousedy městyse Kácova, též Jakubem Hrotem tovaryšem, kterak nějaké nedorozumění mezi nimi jest se stalo skrze klasů řezání.

Téhož léta a data stal se mír mezi Matějem Buchalem a panem Tichým, sousedy městys Kácova, když prve jeden druhého zhaněli.

Dne 1. Januarii 1695 smířil se Martin z hospody Veselky s panem Matějem Veselým, sládkem Vlašimským, když prve ve zlou vůli vešli, se poprali a hanlivá slova sobě z opilství dávali.

L. P. 1695 1. Juli stalo se porovnání mezi Janem mladším kožešníkem a Janem zedníkem a jeho ženou, že jest žena Jana zedníka nadala Janovi kožešníkovi kluku a z kurvy synu, kočičárů; a když přišla před právo, tak nám všem před poctivým právem mluvila, že jsme s ní nevěděli, jak co učiniti. Chtěli moci vězením ji potrestati a já (píše pisatel) nemajíce klíčů od šatlavy a panského rychtáře nemohli jsme dostati, že byli na právě a to poddaní v šatlavě, a oni měli klíče od šatlavy. Ona pak nám z práva domů utekla a co dříve mluvila, nemohla nic prokázati — a tudíž lhářkou zůstala. On Jan kožešník měl proti ní svědků dosti, ale ona žádného neměla, co jest ona pravila, že ji kurev nadal a tu potom manžel její Jan zedník sám přišel a to na sebe vzal. A já kožešníka prosil, aby ji to odpustil, že ona co jest mluvila, všechno to že ze zlosti a hněvu mluvila a tu on jí všechno odpustil. Ale kdyby to potom ona zase někdy mluvila svou šlechetnou hubou, a jeho na poctivosti v čem utrhovala, jsouce on zdejší synek a svou poctivost z mládí až do ženění v ničemž se neztratil i poctivě se oženil a se svou manželkou ctně, chvalitebně žije, bude co nejprísněji potrestána.

Leta Páně 1695 dne 23. Oktobris stalo se porovnání mezi osobami těmito: Matějem Bohabojem, rychtářem Psářským, z druhé strany Václavem, polním pacholkem, že jistý Václav na rychtáře směl jest sáhnouti a právo nerespektoval. Pročež za takovou vejtržnost musel složiti pokuty 2 zl. 20 kr. a to k ouřadu Kácovskému — a vedle toho ruce si podali; pokudž by ale jeden druhému to budoucně vyčítal anebo se mstil, tedy jsou zaručeny předně pokuty 2 kopy k záduší Kácovskému a též k tomu 4 libry vosku.

L. Páně 1695 29. Novembris kovář Samuhel Veselý smířil se s kolářem Václavem Hnulíkem strany náký sekery, kterou dle nářku měl vzíti na poli kovář Samuhel, když kovář ji na duši a na přísahu vzal, že jest jeho spravedlivá. A tak jsou se porovnali před ouřadem a ruce sobě na to podali, že jeden druhému to od-

pouští ; a kdyby jeden druhému to vyčítal, buďto skrze děti anebo sami mezi sebou, zaručují se po 2 kopách pokuty k ouřadu a k záduší a dvě libry vosku dodatí.

Léta 1696 dne 11. Oktobris soused Řehoř, jinak Ježek, smířil se s p. Tomášem Svobodou, poctivého řemesla krejčovského, a to rodiče z města Malfreyského z Čáslavě, když jsou se povadili i poprali a na své poctivosti zhaněli.

Přípisem daným na hradě Pražském 14. dne měsíce prosince l. P. 1696 podepsaným Ignatiusem hrabětem ze Sternberka psáno Kácovským :

Opatrným purgkmistru a konšelům města Kácova, přátelům milým !

Opatrní přátelé milí. Dali jsme sobě další zprávu Vaši za příčinou Pavla Brška při právě Vašem pro rozdílné spáchané krádeže a jiná těžká přečinění vězením stíženého, s připojeným dobrovolným vyznáním jeho a k tomu patřícími spisy náležitě přednésti a po bedlivém všeho povážení za potřebu býti vynalezli, by ty, od téhož Brška strany přechovávání zlodějův a přijímání věcí kradených stížené osoby, totiž Vít, šenkýř podouský, Zderadinský Mašek a Daniel Brehyně, jinak sirotek, nouzovský mlynář pod Vylmi, šafář z Kamenné Lhoty, ku právu Vašemu, prostředkem dopisování k vrchnostem jich, požádání o dostavení; pak na to v čem každý z nich ve vyznání téhož Pavla Brška stížen jest, examinován, kdyby tomu ale odpíral, s ním Pavlem, by jim to všem, co proti nim prve vyznal, do očí mluvil a pokudž se který z nich z takového nářku očistil, neb neočistil, u vězení Vašem až do následujícího nařízení našeho podržáni byli. A jakož také proti vejš dotknutému Pavlovi od Adama Kopřivy, rychtáře Tejneckého, při právě Dobrovickém učiněného vyznání se vyskytl, jakoby se on Pavel před týmž rychtářem měl v důvěrnosti, že ne 10, ani 20, jich od jeho rukou sešlo, pročez jeho Pavel, by pravdu vyjevil, kolik a kterých osob zejména, kdy a kde a jakým způsobem, a proč, či pomocí od jeho rukou sešlo, právně tázali, a dále, kdyby zapíral, jemu téhož Adama Kopřivu, kterého podobně od vrchnosti jeho ku právu Vašemu vyzádajíce, představíte, aby mu to, co před ním vyznal — opakoval, a vy odpovědě jeho, i všech vejš jmenovaných osob, jak proti sobě mluvíti budou, slovo od slova bedlivě popsati, pečeti Vaší městskou stvrditi dáte.

Neméně také Máru, dceru J. Havlíčka, strany přiznalého s ním tělesného obcování scelíte a řeči jich podobným způsobem popíšete, pečeti městskou utvrdíte a nám je podle jiných odešlete. Pak tu Máru v obzvláštním však vězení, jeho ale Pavla v dobrě opatřeném, tak aby nikudy uniknouti nemohl, podržíte.

Co pak se ostatně těch ku právu Vašemu vyzdvižených věcí kradených, že jste z nich některé trpícím škodu, vydali, v tom jste se dobře a správně zachovali, podle čehož i ty ještě za prodaného koně za Vítkem zůstávající ostatní peníze od něho vyzdvihněte a takové škodu trpícímu Janovi Eliášovi ze vsi Hrdlořez, jako i ostatní také při právě Vašem (dle odeslaného inventáře)

pozůstávající věci, těm, kteří by to, že jim vlastně pokradené byly, prokázali, navrátili.

Pokudž by pak k těm věcem žádný se nehlásil, aneb že by to ty které jim pokradené byly, náležitě nedoličili, tehdy teprve takové k právem v té příčině potřebným outratám obrátiti moci budete. Čehož všeho nám co nejdříve gruntovní zprávu vyřízení Vašeho s odesláním všech vešš podotknutých Examini odeslati nepominete.“

Listem datovaným na hradě Pražském 3. dne měsíce máje léta Páně 1697, podepsaným Jindřichem Julíusem svobodným pánem z Blumieru, bylo Kácovským sděleno: „Opatrní přátelé milí! Dali jsme sobě odeslanou zprávu Vaši za příčinou Pavla Brška, zloděje a jeho přijímačův, též souložnice Máři náležitě přednésti. Poněvadž ale v ní, zdali jste všecky ty, s ním confrontýrované osoby, od předešlého od nás k Vám poslaného nařízení ihned tehdáž po stalé confrontaci při právě Vašem vězením stížili, a o tom v té Vaší zprávě nic neoznámili. Pročež, pokudž jste je tehdáž vězením nestížili, tehdy ihned Víta, šenkýře poďousského, Máru Havlíčkovou, Václava Zderadinského, Jakuba Jelínka, Daniele Bechyně, Matěje Langfelda, mlynáře, ku právu Vašemu, prv oznámeným způbem požádáte. Kteréžto Vy, když dostavení budou vězením Vaším stížiti, a pak nám beze všeho prodlení zprávu učiniti nepominete, načež ihned následovati bude co za právo!“

Následují listy s datem dřívějším a to: z 30. dubna 1697 podepsané Ignatiusem hrabětem ze Šternberka tohoto znění: 1. „Příležitě odesíláme Vám ten nad Pavlem Brškem, Vítem šenkýřem, Márou Havlíčkovou, Václavem Zderadinským, Jakubem Jelínkem, Danielem Bechyněm, jinak sirotkem řečeném, Matějem Langfeldem, mlynářem, pro rozličné jich přečinění vynešený ortel, kterýžto Vy tu, kdež náleží, právně vyhlásiti a dle znění jeho, nad vešš jmenovanými škůdci statečně exekvírovati dáti nepominete.“

Ortel.

„Jménem a na místě Jeho Milosti římského císaře, uherského a českého krále, pána, pana nejmilostivějšího, president a raddy J. M. C. nad appellacemi na hradě Pražském zřízené a sázené, davše sobě ty od práva městys Kácova Máři Havlíčkové, též Václava Zderadinského a Jakuba Jelínka, neméně Daniele Bechyně, jinak Sirotka a Matěje Langfelda in puncto respective jednonásobného cizoložstva, furti, adreptationis při tomž právě vězením zjištěných, se tejkajících, odeslané spisy a spolu s dobrovolným vyznáním jich, s dodatkem přednésti, po bedlivém všeho povážení toho, naučení dávají a z práva nachází: „Že nadjmenované osoby pro taková svá přečinění, totiž Mára Havlíčková šestinedělním vězením o chlebě a vodě trestána, Václav Zderadinský pak jeden celý rok, Jakub Jelínek a Daniel Bechyně, jinak Sirotek zvaný, čtvrt léta, Matěj Langfeld šest neděl u vězení zůstávati, pod tím časem v poutách a železích na obecném neb panském díle pracovali. Po vystatém pak trestání z téhož vězení pak propuštění býti

mají, podle práva. Tomu na svědomí pečeti J. M. C. a král. k tomu soudu obzvláště zřízenou jest zapečetino.“

Další ortel téhož datum zní: „Ku právu města Kácova.

Jménem a na místě Jeho Milosti římského císaře, uherského a českého krále, pána, pana nejmilostivějšího, president a raddy J. M. nad appellacemi na hradě Pražském zřízené a sázené, davše sobě tu od práva městys Kácova Pavla Brška a Vita šenkýře, při tomž právě vězením zjištěných odeslanou žádost o hrdelní otázku spolu se zaslanými spisy přednésti, po bedlivém všeho povážení toto naučení dávají a z práva nacházejí: Ze nadjmenovaný Pavel Brška a Vít šenkýř pro taková svá těžká provinění jiným ku příkladu a strachu provazem na hrdle trestáni býti mají podle práva! Tomu na svědomí pečeti J. M. C. a král. k tomu soudu obzvláště zřízenou, jest zapečetino.“

Psaním z Prahy z 18. m. července l. P. 1697 oznámeno:

„Opatrní přátelé milí! nečiníme Vás tejna, kterak při právě Vašem zjištěný Pavel Brška a Vít šenkýř o prominutí toho od nás jim vynaloženého ortele a uložené pokuty u J. M. C. a krále o milost se ucházejí, nás žádajíce, by se exekucí až do další vejš připomenuté Jeho Cís. a Král. Milosti resoluci ukvapení nebyli. Poněvadž podobný rekurs žádnému zbraňován býti nemá, pročez s exekucí vejš dotčeného ortele až do dalšího nařízení našeho podložiti a nadřečeným delikventům, aby oni — dva spisy, jeden totižto k Jich Mil. Cís. a Král. o milost, a druhý k tomuto vrchnímu právu o připojení dobrého zdání v šesti nedělích složiti hleděli, v známost uvésti nepominete.“

V tém roce za primasa zvolen Václav Hnulík, za ložního rychtáře Václav Hájek a za konšely: Jan Vejvoda, Václav Kryštoff, Adam Řepa, Jan Všetečka, Jan Pešout, Pavel Martens, Jan Mezuláník ml. rychtář.

L. P. 1698 dne 6. Novembris davší se pan Johanes Písecký ve vsi Prostředních Zderadinách do vaření piva, učinil dvě várky. Na to mu bylo vzkázáno od J. M. pana barona France z Kaysersteinů skrze pana Johana Stainera, ten čas dobře zřízeného pana hejtmána panství Kácovského, aby toho zanechal a žádných zlých nevolí k různicím nezačínal — poněvadž od starodávna to nebejvalo, sice, pokudž by toho nepřestal, tehdy že mu bude všecko potlučeno. On však nechtěje toho přestat, přišlo poručení, aby mu se to roztlouklo. I vzal pan hejtman sebou sousedy, kteří mu všecko roztloukli, kádé posekali a tak musel přestat vařit.

Když týž Johan Písecký nebral pivo Kácovské, nýbrž z Čestína, ze Soutic aneb ze Zásmuk, přišlo milostivé poručení od milostivé vrchnosti, kde by takové pivo přes grunty vezli, aby se roztlouklo a rozsekalo. A tak dne 27. Januarii 1699 když vezl jmenovaný Písecký pivo Kácovem, dohoněn byl od Václava Hájka, ten čas ložního rychtáře na mostkách, který mu sud rozťal, tak že ani krapta piva nezůstala v sudě.

R. 1688 zapsáno jest v památní knize Kácovské: „Poznamenání mezníků obecních, kde který leží:

Nad „Pěnikem“ na „Vraničku“ jest mezník bílý kámen; pod brízou u Koutkového pole dolů běžící roklič potůček vede k řece, odtud pod Soudkovy pole běžící mez do „zlatých dolů“ jest černý kámen za mezník na šířku ke skalám běžící k Bejkovce pod Kríneč.

Průhony celé od městečka až k řece obecní v břehu kámen černý, cestou na Žabkách černý kámen pod habrem, nad cestou k Tichonicům též mezník černý ve břehu nad Šeminovou loukou, nad polem 20 kroků kámen bílý, dále jedle hraniční, pak dále ve vrchu mezník černý; odtud vzhůru vedle potůčku černý mezník.“

Dne 14. máje 1698 přišla výpověď aneb ortel na Václava Petráska od slavného tribunálu apelatorního na hradě Pražském zřízeného a usazeného; kterýžto Václav Petrásek prohřešice se proti sedmému přikázání Božímu, jiným ku příkladu a výstrahu na hrdle provazem trestán jest podle práva. Složivše sobě pěknou písničku a když na popravu veden byl, sobě jí po-božně zpíval a též se modlil. — Stalo se za povinnosti Václava Hájka.

Dne 18. Septembris 1698 nebyvši já doma, nýbrž na pan-ském při rozsévání nad „bradlem“, sedíce Vítek šenkýř u Václava Pešoutového v příbytku jeho, zámek u pout falešným klíčem jest otevřel, pouta shodil na zahradu a jako litá šelma utekl. Já pak do pout ukován a Václav Pešout také a to trvalo do 30. dne mě-síce Septembris a oba seděli jsme v nich.

Dne 8. Septembris 1699 zakoupil místo pro jarmarky Hendrych Isák Leděčský vedle Marka Štěpánovského.

L. P. 1699 16. Septembris stalo se porovnání při právě města Kácova mezi Ondřejem Hojsákem, mlynářem Losínským, a Jakubem Tomkem ze vsi Petrovic, tak, že jest jistý Jakub Tomek opáčnému Ondřejovi zlá slova mluvil a jej na poctivosti zhaněl, a nemaje na tom dosti, z plotu kyj vytáhl a nešlechetně jeho jest uhodil, tak že z jeho hlavy mnoho krve jest vyteklo. I poznavši se v tom vinen a spravedlivé pokuty na něj od práva a poctivého ouřadu uznáno, což na jeho poslušnou prosbu předně pokuty ku právu 1 zl. 10 kr. a k záduší též 1 zl. 10 kr. složití má.

Dne 9. Septembris 1699 stalo se porovnání mezi Michalem Bondou, ten čas nájemníkem, vinopalem městyse Kácova tak, že jest jemu Jakub Leibl ze Štěpánova veliké překážky činil a věci neslušející témuž Michalovi vyrukoval; poněvadž jistý Michal žid veliký nájem dáti musí, tehdy výše psaný Jakub Leibl jemu více na celém panství našem žádné překážky činiti a dělati nemá. Po-kudž by se pak toho dopustil a přečinil, tehdy pokuty složití má předně: k záduší 5 kop a ku právu také 5 kop.

Téhož léta stalo se porovnání mezi Matějem Pindravou a Karlem Samechovským strany jedné, že Dorota Koblížková je oba dva na jejich cti zhaněla, „kárniků“ jim nadala a jiných nectných slov více z úst vylila. I musila zaplatiti po 35 kr. pokuty, jak ku právu, tak k záduší.

L. Páně 1700 dne 13. Januarii za panování Františka Hel-frída Kaysersteina, za inspektora Ambrože Fendrycha, oficírův pana Jana Stainera hejtmána, uložen jest byl na nás a povstal plat za dříví a to netoliko v městečku, ale i z vesnic, dle uznání na

každého 1 zl. i více. Tím jsme potěšeni byli, že jim tenkrát nic nedáme. Když ale my všickni poníženým spisem jsme se ucházeli, nic na plat nebylo; a když jsme se nechtěli uvoliti, do pout, předně primasa a konšely kovati dali, jiní ale raději se uvolili, nežli by arest vystáti měli. A tak potom všichni, ač kolikrát o to sollicitováno bylo — vyšli nadarmo.

L. P. 1700 dne 25. Martii stalo se porovnání mezi Karlem uzdařem a Pavlem slouhou čižovským, že slouha Karlu, uzdaři Kácovskému, zlá slova podal a z úst vylejval; musil také po 35 kr. pokuty dáti.

Dne 19. dubna l. 1700 stalo se obnovení úřadu z poručení J. M. pana Helfrida Frant. z Kaysersteinů, pána na Volešné, Záhořanech, Štarkově, v Chlumu a Radikovicích, J. M. Cís. komorníka a od představeného pana Johanesa Jiřího Štainera v městysi Kácově nad řekou Sázavou: za primasa zvolen p. Václav Hájek (týž zemřel 26. května 1704); za ložního rychtáře p. Jan Vladyka; za konšely: Pavel Martens, Jan Pešout, Jan Vsetečka, Jiřík Sahule, Jan Heroldt, Karel Samechovský; za mladšího rychtáře Jiřík Tichý a za starší obecní Matěj Picka a Jan Tichý.

Dne 1. máje l. P. 1700 vydána a udělena pod pečeti městskou attestati velebnému knězi P^u Evagriusovi za příčinou chvalitebného chování.

Dne 2. Juní stalo se porovnání mezi sousedem Žívaříčkem a Tomášem Svobodou, poctivého řemesla kloboučnického, rodiče to z města krajského Čáslavě, že se zhaněli a povadili; po důtklivé domluvě rukou dáním si odpustili.

L. P. dne 18. Juli stalo se porovnání mezi Karlem Samechovským a Janem Nechvátalem, poněvadž v dolejší panské hospodě nějaké nedorozumění mezi nimi povstalo a přišlo, tak že Karel Samechovský optajíc se, kterak jeho švagr by měl sehnati Vlčovsi v poutech, načež on jemu šelmů na krk vhodíc, a on Jan Nechvátal jest mu na hubu dal. Když však před poctivé pravo byli předvoláni, náležitě se dobrovolně spolu porovnali, tak že jeden k druhému nic dokonce nemá, nýbrž všechna dobrá a poctivá jména sobě dali a jeden druhého odprosili.

Však téhož léta dne 22. Augusti stalo se porovnání mezi sousedem Václavem Jelínkem a Vavřincem Matočkou, šenkýřem, taktéž z Kácova, tak že nějaké nedorozumění a hněv mezi nimi vzešel a povstal, že jest on Václav Jelínek témuž Vavřincovi Matočkovi mluvit do očí měl, že by jeho jméno na pranýři přibité býti mělo!

L. P. 1701 dne 9. Septembris v pátek Pán Bůh všemohoucí ráčil jest z tohoto světa prostředkem smrti povolati k sobě též milostivou vrchnost a svůj život v pánu v městech pražských na Malé Straně v domě svém, v zahradě, v komnatě sídelní o jedné čtvrti na jedenáctou hodinu vysoce urozeného pána, pana Helfrida Frant. barona z Kaysersteinů, pána na Volešné, Záhořanech, Štarkově, Kácově, Chlumu, Radikovicích a Záběhlicích, J. M. skut. komorníka. Jeho tělo jest pohřbeno ve vláském špitále pod špitálem mezi chudým lidem.

Téhož dne 9. Sept. při poslední hodině téhož učiněn jest poručníkem panství Kayseršteinských vysoce urozený hrabě pán, p. Jan Petr Straka z Nedabylic (tit.).

L. P. 1701 dne 24. Novembris ve svátek před sv. Kateřinou Pán Bůh všemohoucí ráčil jest z tohoto světa prostředkem smrti povolati naší milostivou vrchnost J. M. paní Františku Blandynu, rozenou z Kronu, paní na Záběhlicích, Volešné, Záhořanech, Štarkově, Kácově, J. M. vdova po uroz. panu Helfřidu Frant. baronu z Kaysersteinu. Její tělo pohřbeno jest v Praze na Malé Straně právě po desáté hodině v temnosti před velkým oltářem na pravé straně. Pán Bůh všemohoucí rač jí dáti lehké odpočinutí.

V r. 1702 in Augusto Mense, když panství rozděleno bylo připadnouce díl na urozenou pannu, pannu, slečnu Antěli roz. z Kaysersteinů, totiž panství Kácovské, stal se poručníkem jejím do jejího vdání vysoce urozený hrabě pán pan Jan Petr Straka z Nedabylic (tit.), kterýž dne 9. Septembris 1701 při poslední hodině J. M. učiněn byl poručníkem též všech druhých panství Kayseršteinských.

Dne 2. března 1702 vydána attestati urozenému pánu, panu Mikuláši Sádlovi naproti Herinkovi.

Dne 3. máje stvrzena attestati panu Karlovi, sekretáři z Rataj naproti Václavu Šosovi; svědek Matěj Přeska a Václav Zedník za příčiny hany J. M. pana Talmberka.

Dne 16. Juni stalo se porovnání mezi Jiřikem Búzkem ze Soutic, tovaryšem ševcovským, a Janem Klofátem, pozůstalým synem po nebožt. Klofátovi, sousedu Polipeským strany nedorozumění v dolejší hospodě. Složili 2 kopy míš. a 2 libry vosku.

Dne 17. Juli také porovnání se stalo mezi Matoušem Hojsákem, mlynářem Podstřečovským, a Tomášem Jeřábkem, mlynářem od Peliskového mostu, o slova hanlivá. Složili 1 libru vosku.

Téhož dne dobrovolně se porovnali Matěj Hojsák a Jan Suchý, soused z Janovic o zhanění; složili 3 kopy míš. a 3 libry vosku.

Dne 31. Juli dobrovolně se porovnali Jan a Jiří Tichý, sousedé města Kácova, strany jedné a Václav Matoch strany druhé, v příčině že při truňku v hospodě u Pekařů hanlivá slova si řekli; složili 2 kopy míš. a 2 libry vosku.

Dne 7. září 1702 koupil a zaplatil místo Samek Jakub z Janoviček vedle kramáře Čechtického.

L. Páně 1703 dne 16. Aprilis stalo se obnovení ouřadu na poručení J. M. pána, pana hraběte Straky z Nedabylic (tit.), ten čas poručníka na panství kácovském, od představeného inspektora urozeného a statečného vladyky pana Ambrože Rudolfa Fendricha, za správců uroz. p. Kristofa Burdy, purkrabího, uroz. p. Václava Nigrina, důchodního, ur. p. Františka, obročního při panství kácovském: za primasa Václav Hnulík († 5. Aprilis 1710), za ložního rychtáře Jan Vladyka, za mladšího rychtáře Václav Pešout; za konšely: Pavel Martens († 23. Martii 1717), Jan Pešout († 13. Novembr. 1721), Jan Všetečka, Václav Sahule, Karel Samechov-

ský, Václav Vitek, Jan Londíček; za starší obecní: Matěj Picka a Jan Tuhý.

L. P. 1703 dne 29. máje stalo se porovnání při právě rychtářském městys Kácova mezi osobami těmito, totiž: Katerinou Jelínkovou strany jedné, a Alenou děvečkou její strany druhé, totiž, že by ona děvečka Alena, jsouce u ní ve službě, svůj klíč od truhly své, který se jí trefoval ku komoře kovářčiny, k otvírání té komory užívala a jí, své hospodyně, z té komory po třikráte 3 zl. 30 kr. vzala, aneb ukradla. Což při právu takto porovnáno: že ona jí ty peníze vrátit musela a tak jsou porovnány, a že kdyby kovářka jí to vyčítati měla, složí 2 kopy míšenských k záduší kácovskému.

Dne 12. Juni 1703 taktéž porovnali se Pavel, syn Samuela Veselého, a Zuzana Veselá, manželka Martina Veselého, o slova hanlivá a kdyby některá strana znova vyčítala, složí 5 kop. mís. a 5 liber vosku.

Dne 1. Juli 1703 vydána attestati Jiřímu Říhovi, že své rodiče náležitě pochoval.

Dne 10. Juli 1703 stalo se porovnání mezi varhaníkem kácovským Václavem Stožickým a Matějem Koblížkem sousedem kácovským, že Matěj Koblízek primasovi Hájkovi přednesl, že on, kantor zdejší, spolu s Václavem Šopem, jeho p. primasa o všecko, i o jeho čest přistrojiti chtějí, a to sobě před rathousem mluvili. Když ale k tomu přišlo, popíral p. Václ. Hájkovi a že všechno v hrdlo lhal a sobě smyslel, proto, že oni kantoři jemu nepřipili. Za to potrestán a za lháře uznán jest, a svou řeč lživou odvolal a jemu prominuto jest.

L. Páně 28. Oktobris 1703 u přítomnosti urozeného vladky p. Ambrože Rudolfa Fendrycha a inspektora a p. Václ. Hnulíka primasa, i Jana Vladky rychtáře stalo se porovnání mezi Magdalenou Svobodovou, strany jedné a Zuzanou Veselou, strany druhé, totiž, že ona Zuzana Veselá z nerozvážlivosti, že Magdelinu slovy hanlivými tupila a jí na její cti loupila. I poněvadž to z pouhé zlosti toliko mluvila a takové hany nemohla dokázati, takto jsou na kanceláři porovnány: že ona Zuzana ji Mandalinu odprostiti musela a vůli přátelskou přislíbila, dle čehož podle její viny a podle vyměření trestu pana inspektora náležitě jest pokutována. Item jedna i druhá strana jsou se zaručily, pokudž by to sobě vyčítati opovážily, pod 10 kop mís., ta a taková pokuta polovic k záduší a polovice k obci přináležeti má. Jestliže by naddotčená Zuzana se o to pokusila a takové hany opovážila by se obnoviti, ihned arestem a pouty zaopatřena býti má, dokavad by takové pokuty 10 kop mís. nesložila.

Téhož dne učiněno dále porovnání s výše psanou Zuzanou a Rosinou, manželkou Martina rybáře, že ona švagrovou svou Rosinu hanlivými slovy tupila, čehož ale dokázati nemohla.

Dne 28. Novembris porovnali se Řehoř Svoboda a Zuzana Veselá ve příčině zhanění Zuzanou, začož tato složila půl kopy mís. k záduší a 35 kr. ku právu Kácovskému a půl kopy za hanu Řehořovi Svobodovi.

Dne 23. Juli 1704 podle vyznání Jana Pešouta a Matěje Picky vydána attestati Jiřímu Hájkovi šenkýři z Nechyby, že jest jeho Jiříka před smrtí svou nebožtík Jiří Hájek při kšaftu za dědice svého gruntu a všech případnutí vyhlásil, to dotvrzoval.

Dne 11. Novembris stalo se porovnání mezi Karlem Stožickým a Jiřím Matochou, totiž, že Matocha jeho Karla Stožického beze vsí příčiny a to zrádně džbánekem mezi oči praštil, jeho okrvavil a jsa před právem tázán, proč to učinil, nic přednésti jiného nemohl, než že mu nepřipil. Za tu zrádnost a ránu na jeho prosbu velikou 1 zl. 10 kr. peněz za bolest složil a outratu zaplatil a pak — sobě to odpustili, aniž více toho připomínati nechťi.

Před měsícem májem 1705 porovnali se při právě Mikoláš Hudec a kovář Cháborský Václav Hájek ve příčině povstalé nevůle; dne 30. máje porovnal se Michal Bárta a Václav Kourimský pro nějaké handle, když se seprali.

Dne 13. Juni 1705 přijel sem na panství slavným vítáním vysoce urozený hrabě Antonín Wolfgang Kayserstein, kterýž sobě pojal naši milostivou vrchnost za manželku a začal šťastně panovati.

Dne 23. Juni porovnala se Mandalena Vítková a Kateřina Štraunerová, když dříve ze zlosti a hněvu hanlivá slova proti sobě vyřlávaly.

Dne 7. června 1706 porovnali se Vít Tomek a Václav Zahradník následkem nedorozumění jich manželek, když sobě všelicos vyčítali.

Dne 26. Juni 1706 prostředkem smrti povolal Pán Bůh naši milostivou vrchnost, pána, p. hraběte Kaysersteina; umřel v Praze a ve vlašském špitále pochován; dej mu pán Bůh věčnou slávu. J. M. paní hraběnka panství držela a dále panovala.

Dne 29. Augusti porovnal se Václav Vladyka a Adam Čepelák pro slova hanlivá; dne 13. září srovnala se Mandalena Veselá s Annou, dcerou Doroty Hájkové, kovářky prostřední, ve příčině důmnění ručení manželství. Dne 14. září Kateřina Štraunerová a její matka Kateřina Jelínková s Juditou Bernadtovou porovnaly se, že se Juditě ztratily 2 husy a že u kovářky byly zavřeny; ale prvé husy musely býti vráceny a proti přečinění dobré cti 1 kopa pokuty složena býti musela. Téhož dne porovnala se Dorota Vondrušková s Lidmilou Matochovou, kteráž první nařkla, že by jí housera snísti měla, ale dokázati to nemohla a proto půl libry vosku složiti musela; téhož dne dále Mandalína Hájková s Marianou Tichou srovnaly se, když Hájková nařkla Tichou zlodějstvím svato-krádežným, ale nemohla to prokázati a proto, že ze zlosti a vymýšlenosti lhárkou se stala, půl kopy míš. k záduší složiti a ji odprostiti musela.

Dne 28. Decembris porovnali se Pavel Tichý a Jan Vsetečka o slova hanlivá,

Dne 15. Juni 1707 porovnal se Jan Buchal a Pavel Veselý o slova hanlivá; dne 26. Juni porovnal se Řehoř Svoboda a Jakub Hlávka, taktéž o slova hanlivá.

Dne 6. února 1708, když Václav Jelínek Matěje Čepeláka (oba z Polipes) nařkl, že vola ukradl, po vzájemném odprošení se porovnali.

Taktéž se porovnali 8. února Jan mladší Pešout s Alžbětou Pindarovou pro všetečné hození rouchy na krk.

Dne 29. Aprilis porovnal se Michal Štrauner o slova hanlivá s Kateřinou Nešutovou.

Dne 12. Septembris Václ. Kotrejch, jeho manželka, též Mandalena Píchová, Mářa Kobtová, neb žena Kotrejchová, měla v podezřelosti muže svého s oběma osobama a když to prokázati nemohla, ony očištěny, ona pak zpokutována jest, a složití musela 3 kopy a 3 libry vosku.

L. Páně 1708 dne 18. Juli učiněna jest renovati aneb volení ouřadu na poručení milostivé vrchnosti vys. roz. paní, paní Anny Renadi, ovdovělé hraběnky z Kaysersteinů u přítomnosti urozeného pána Andresa Šmídla, inspektora, též p. Jana Batilh, hejmana, jakož i p. Kristofa Burdy, purkrabího; za primasa volen p. Jiří Hájek, soused městys Kácova († 1735), za konšely: ti všichni dle předešlé renovati zůstali a zůstávají, jakož i 3 rychtářové; tedy žádná změna nenásledovala. Starší obecní: Jan Vladyka spolu-rychtář ložní a Jan Buchal.

Toho r. 1708 p. hejtman Dörfel chtěl, aby ze zdejšího městečka šli na rybník, ale však toho nedovedl, aby byli šli.

Dne 28. Oktobris 1708 Jan Hrdlička s Markem Židem strany 2 kachen stáli před právem a jelikož Hrdlička nemohl židovi krádež dokázati, musil odprositi a dáti 3 kopy a 3 libry vosku.

Dne 24. Novembris porovnal se Matěj Koblízek s Alenou Brožovou, která jej ze zlodějství nařkla; a když to dokázati nemohla, zaručila se bečkou solí a 3 librami vosku.

Léta Páně 1709 dne 13. Martii přišlo jest milostivé místodržících poručení od pánů krajských hejtmanů, abychom netoliko my, anobrž každé město a městys důkaz hrdelního práva klásti, to buď takové, za kterého krále vyzdviženo jest Authentitae doložili a zprávu odeslali; že pak nic tak pamětného nebylo, poněvadž to všechno shořelo, v následujícím způsobu se zpráva učinila:

Vaši Excelence!

Vysoce urození, svaté římské říše hrabata, urození a stateční rytířové, páni, páni milostiví! Ve vsí poniženosti tuto poslušnou zprávu činíme, že naše hrdelní vysoké právo, jakoby od starodávna a více nežli přes 200 let svůj počátek a vznik vzalo; že však skrze vojenské běhy, ano i nešťastný oheň, všecky staré paměti v popel obráceny jsou, a toliko místa popravní a útrpná samo to ukazují, to vše za slavné a svaté paměti Jich Milosti císaře Leopolda I., tehdejší naše milostivá vrchnost vysoce uroz. pp. František Seidler, jsa presidentem J. M. C. radou a podkomoří v král. Českém léta páně 1660 ty k dobru obecnému patřící staré věci vynasnažil se při J. M. C. obnoviti, též všelijaká privilegia a obdarování na jarmarky a trhy obdrželi, což vše pořádně in originali dobře zaopatřené máme; že pak v nastalém possessu a

praxi naše vysoké právo hrdelní dává to českým extraktem předstíráme, a takový poníženě J. Ex. a M. předkládáme s tou poníženou nadějí, že přiložené Allegátum svou příslušnost při Jich Milostech míti bude. Když nadepsané věci k inspektoru k přehlídnutí přišly, a on je doktoru okázal, zase zpátkem přišly a musely se majestáty přepsati pro vidimirování; též originálové do Prahy se poslaly, které nosil p. primas Jiří Hájek a Jan Vladyka, rychtář losinský.

Dne 8. Aprilis spis se udělal a to místodržícím v tato slova: „Vysoce urození etc. Ve vsí poníženosti dle nejmilostivějšího prošlého poručení tuto poslušnou zprávu V. Mem činíme, že naše hrdelní vysoké právo, jakoby od starodávna svůj počátek a vznik vzalo, tak jak útrpná práva a místa to ukazují, že pak skrze nešťastný oheň všechny staré pamětní knihy, a v nich pro vykonané právní hrdelní exekuti spolu s jinými věcmi v popel obráceny jsou, tak, jakož J. M. C. majestáty na jarmarky sub lit. A. a B. tůž zkázu od ohně připomínají, které od slavné a svaté paměti J. M. C. Leopolda I. milost. tehdejší naše vrchnost urozený pán pan Frant. Seidler l. P. 1660 obdržeti a vyzdvihnouti jest ráčil, kterýž tuto ve vsí poníženosti předkládáme, jakož i extrakt sub lit. C. těch hrdelníkův, kteří při zdejším právě svou pokutu vystáli, té naděje ponížené jsouce, že přiložené Alleg. svou příslušelost míti budou. Ve své ponížené poslušnosti

Primas, konšelé a celá obec Kácova.“

Když taková Allegáta, předně oba vejpisové originálů na jarmarky a k tomu třetí spis dne 9. Aprilis v Praze, to vše skrze p. inspektora panu doktorovi Václavu Hanelovi k přehlédnutí podáno bylo, ty oba již zde skrze kantora přepsané originály staroměstskému p. rychtáři k vidimirování podány byly, jakž následuje: „Že slovo od slova se srovnává, toho po pilném a bedlivém přehlídnutí dotvrzují přítíštěním znamením mého notárního obyčejného sekretu a podpisem vlastní ruky mé.

Actum v Praze 9. Aprilis 1709.

Jan	Pečeť:	Tomáš Lautner,
měšténín		a rychtář Staroměstský,
a císařský	VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM.	přísežný Notarius v král.
publicus		Starém městě Pražském.

Od této pečetě dáti se muselo p. rychtáři 1 zl. 30 kr. a písaři od trochu psanička 4 řádků 15 krejc. To když vyhotoveno bylo, doneslo se to p. doktoru Hanelovi, které on místodržícím sám podal ještě spolu s jednou attestati od Divišovských, které nám svědčily, jak a kolik hrdelníkův u nás utraceno jest; z této pak knihy udělal se extrakt všech hrdelníkův a takový extrakt se velkou pečetí městskou stvrdil, a to všechno panu doktoru Hanelovi dodáno bylo.

Za primasství Jiřího Hájka, Jana Vladyky, rychtáře ložního; oni oba s tím v Praze byli a to dodali.

A poněvadž J. C. a Kr. M. stran zkázy ohně, který staré paměti a důkaz hrdelního práva v zkázu přišel, to v majestátu na jarmarky připomíná, to při král. pánech místodržících skrze pana doktora Hanela za postačitelné uznáno jest a povoleno takové hrdelní právo užívati.

L. P. 1709 dne 15. máje na mnohé sice prosby a nastupování s mnohou těžkostí obdrželi jsme zase handl solní pro městečko, tak jako předešle bylo od J. M. paní, paní hraběnky z Kaysersteinů, vrchnosti naší milostivé. Tak pro budoucí potomky a památku tuto se to dovolení vepsalo; originál jest při druhých majestátech.

„V opatření tak dle toho potomci hleďte pokračovati, aby co jsme my těžce dobyli, vy to neopatrně nerozbili!“

Dne 23. Januarii 1709 stalo se porovnání mezi Řehořem Svobodou, Jakubem Matochou a Augustinem Krejčím o slova hanlivá.

Dne 12. Juní 1709 taktéž se porovnal Jan Mašata a Jiří Matocha za příčiny nějakého strojeného a tuze nectného jídla, že by jeho žena strojiti měla; poněvadž on ale jsa opilý, ničímž to prokázati nemohl.

Dne 30. června porovnal se Martin Rybář a Jakub Matocha o slova hanlivá.

Dne 21. srpna Václav Duspiva a Pavel Nešuta se porovnali pro slova hanlivá z opilosti pronesená.

Léta Páně 1711 dne 3. Oktobris publicírován jest odhad panství kácovského, a šacováno panství v celku za 136.960 zl. 26 kr. 2½ d., na kterýžto šacunk ujal toto panství J. M. Excel. pan, pan hrabě Breda, místodržící a pán na Tachlovicích.

Její pak Milost paní, paní hraběnka musela ustoupiti a majorát její 45 tisíc na penězích jí vycházel; tak on p. hrabě ihned se panství ujal a sůl obecní, kterou paní hraběnka dle uvedeného dekretu nám darovala, zase odníti chtěl. Že ale v odhadu jemu vysazena nebyla, tehdy ji nám kasíroval, toliko že se z důchodu bráti musela za 11 zl. 30 kr.

Z téhož roku 1711 čteme dále zápis o „královských příjmech kácovského kantora“; který však r. 1714 byl dokončen.

Každý kantor spolu varhaník, který v tomto městečku slouží, má svého platu na penězích z důchodu z kontribuce 12 zl. 48 kr., koledy z důchodu 30 kr., z koledy tří králův 4 strychy žita, každou várku 1 vědro patok, posnopného od sousedů jeden zlatý 39 krejc.

Od obce ke každým svátkům a posvícení 30 kr., což činí ročně 2 zl. (zl. po 60 kr.)

K svátkům vánočním za 9 kr. housku, od pašiji se nic nedává.

Hodiny chce-li natahovati a poledne každý den zvoniti, má 2 zl. 55 kr., avšak není obligát; jakož ani ve všední dny hráti neb zpívati v kostele mimo svátky a neděle.

Posnopného z vesnic jmenovitě ze Zliv, Holšic, Brandejsa, Čížova, Řendejova, Polipes, Losín, Petrovic, též ze Psár, Tichonic, Dubovky, Střechova, Soušic, Lhotý, Koblaska a Zderadin Kácov-

ských, z druhých dvojích Zderadin dávají suté obilí, a to lánik po 2 str., půllánik po 1 str., každý pak sedlák poddaný, cizopanský po 2 snopech žita, po 2 snopech ovsa a to vynáší summou 12 měřic žita a 12 měřic ovsa.

Mlynářové pak dávají mají po 1 str. krup. Mlynář pod Zliví dává připeř, když se ze Střechova veze, odjinud odevšad fůry poddaní jsou na místě roboty to vozejí (!), chce-li jim kantor nějaký tringelt dáti, to jest při jeho vůli. Sobotales nic vejšeji se neplatí jen 2 kr., byť i muzice a počtům učil, za 4 neděle třikrát za chléb. Muziku není povinen dělati, leč chce-li a má-li s kým může (!) Kdykoliv pan farář ve vsích, kde filiální kostely jsou, slouží, pokaždé kantor 6 kr. od zpívání, od tam zůstávajících kostelníkův zaplacení má. Matrika při panu faráři zůstává; někdejší páni faráři celý zápis činí, jiní poloviční kantorovi dávají; při tom také sice ne z obligati, ale ze zdvořilosti. Kantor posluhuje psaním obci, když se co při úradě trefí, nikdy accidensi, není-li toho lidu vřidnost, míti má a zastání.

Přijímání kantora záleží na mil. vrchnosti a panu faráři. Kolem obyčejné ty se podobně zachovávají. Povinnost jest pak kantora s dovolením p. faráře za čest katechismy ve škole držeti a dáti ovšem pobožnostem cvičiti a od zlých odvracovati.

Obydlí kantora od starodávna bejvalo na rathouse; však pro sešlost stavení, že jsem tam více zůstávati nemohl, postavena jest nová škola nákladem zádušním, blíž domu Sahule a při ní zahrádka, takovou kantor i také tu v rathousu nad šatlavou užívá dědičně. „Sine solutione Expensas Comunitus Debet dare pro Edificatione vel reparatione“, jak potřeba ukazuje; však ze zahrádky Sahulovy 5 kr. posnopného, chce-li užívati, se odpouští.

Zpráva pro varhaníka kácovského. V Prostředních Zderadinách jest hospoda, která někdy kácovské vrchnosti patrila, tolikéž statek Plachého. To jest koupil léta 1711 pp. Pavel Derštel, bývalý kácovský, též také statek jménem Kačírku, ačkoliv to troje v jeden dvůr pole spojil, však povinen jest varhaníku kácovskému ročně dávati z hospody 1 str. žita a ze statku Plachého 2 str., ze statku Kačírku 2 str., tak jakož jsem já vždy od pravých sedláků přijímal.

Ve vsi Střechově na gruntu pana Sádly a druhého gruntu Filipového ročně týž p. Sádlo, též p. Koniáš, p. Čejka, p. Záruba, mého času posloupní držitelé, dávali posnopného každého roku 14 snopů žita, 14 snopů ovsa; léta Páně 1714 urozený pán Roha prikoupil jest svobodný statek jménem Jiřího Tomáška, z kteréhož gruntu jmenovaný Tomášek ročně posnopného 2 snopy žita a 2 snopy ovsa dal; tak nadepsaný držitel těch tří gruntů povinen jest dáti tobě Succesori 16 snopů žita, 16 snopů ovsa.

Sejpa se také obyčejně od městečka a sedlákův na pana faráře a kantora 12 str. žita, které vždycky obroční přijímal a vydával; kantor pak z toho 4 str. žita dostal. Za panování J. Exc. hrab. Bredy pan farář Mikoláš Kratochvíle sám to vybíral a kantorovi jeho 4 str. žita vydati povinen byl; mimo toho já Václav Stožický, tehdejší varhaník 4 str. žita na vrchnosti jsem si vy-

žádal a dostal; tobě pro zprávu succesor to píšu, aspoň za mne se pomodli!“

Téhož roku 1711, kdežto již pro veliké vzešlé dluhy nemo-
houce panství sobě obhájití, prodati je nechtíce, na odhad panství
jest přišlo a tu plat za dříví pasírován byl, poněvadž do odhadu
plat za dříví položen nebyl, tak také za dříví sousedů k placení
nemohli hýti přidržení.

(Dokončení.)

Radhošť.

Listek z dějin náboženského rozvratu v českém království. Dle listinných a jiných
pramenů napsal VÁCLAV OLIVA.

(Pokračování.)

Jan Koudelka, domkař z čísla 47., 68 let a Anna jeho manželka
63 roků. Charakteristika: „Tito manželé zůstávají stále oddáni blouznilství,
mají však více zcela dobrých dítek a ač rodiče blouznilství přejí, dítky
jejich, některé již provdané, jsou tím horlivějšími katolíky. A i o starých
jest naděje, že před smrtí se obrátí“.

Jan Postela, domkař z čísla 59., 43 let stár. Kateřina, jeho man-
želka, 40 let, a Kateřina, jich dcera 22 let. Z téhož čísla Viktorie Chme-
líkova 42 let a Jan Pekárek 70 let. Charakteristika: „Jedna z lepších,
ne tak zlomyslných, ale délkou času velmi zanedbaných a blouznilství
oddaných rodin. Nemohu o těchto lidech nic zvláštního poznamenati
mimo Chmelíkovu Viktorii, jež jest tím obdivuhodnější, a to hned od
příchodu na tento svět. Protože fanatičtí rodiče nedali ji pokřtiti až
k tomu donuceni byli soudně, obdržela na sv. křtu jméno Viktorie, jež
mezi prostým lidem sedlským jest neobyčejno. Dal jí je farář chrousto-
vický sám od sebe. Později upozornila na sebe tím, že když byla
v manželství vstoupila s Václavem Chmelíkem, rovněž ze Stradouně z čísla
85., brzy po svatbě od něho odešla a od té doby žije velice pohor-
šlivě až po dnes beze vší víry a není ani nejmenšího paprsku naděje
k obrácení.“

Jan Sedlák z čísla 67., 75 let stár, sedlák, Magdalena jeho man-
želka, 60 let, Josef Pathán, adoptovaný syn, 30 let, Kateřina jeho man-
aalka 27 let a syn Josef 1 rok. Charakteristika: „Jedna z nejzatvrzejších
fanatických rodin. Starý Jan Sedlák od dob náboženské tolerance osm-
kráté již náboženství změnil; od 6 let předcházejících však velmi hlu-
boce tkví v blouznilství, ježto je v úzkém přátelství s rodinou Chmelí-
kovou a zároveň poután s ní i svazkem (klubem) blouznivců. Mladý
Pathán jest dle vlastního doznání vlastním synem zemřelého Vojtěcha
Valenty a jedné sestry Magdaleny Sedlákové. Jest to velmi poťouchlý a
dle všeobecného soudu zcela nebezpečný člověk. Má velmi neobyčejnou
podnikavost pro blouznilství a proto o jeho rozšíření pracuje, pravému
náboženství veřejně se posmívá a je uráží. Před svatbou učinil katol. vy-
znání víry. po svatbě přešel zase k fanatismu“.

Václav Chmelík, pololáník z čísla 85., 48 let stár a Magdalena
jeho sestra 60 let stará. Charakteristika: „Tento člověk pro nepořádný
a odstrašující život jest nenáviděn i od samých nullistů. Je to muž, od
něhož v téže vesnici čí. 59. přebývající Viktorie Chmelíková, jeho žena,

odešla. Měl však již více konkubin a některé s nimi zplozené děti soudně jest přinucen živiti. Abych se krátce vyjádřil: je to příšera lidská, pozorovaná z jakéhokoliv hlediska. I s ním bydlící sestra Magdalena jest, jako celý Chmelskův rod, zcela fanatismu oddaná. Jest všeobecně známá jako zlomyslná travička lidí.“

Fanatismu oddáni jsou též: Jan Bartoň, chalupník z čísla 92. stár 45 let, Anna, jeho žena, 43 roků, a dcery Anna a Kateřina ve stáří 16 a 14 let.

Z obce Tyniska čítají se v řady náboženských blouznivců: *Matěj Zahradka* z čísla 5., ve stáří 32 let, a Anna jeho manželka, stará 30 let. Charakteristika: „Složili před svatbou katol. vyznání víry a po svatbě zase je opustili a přešli k fanatismu. Když však jejich velmi zlomyslná fanatička, matka, zemřela, obrátil se vdovec Václav Zahradka rádně ke katolictví a i mladí vzbuzují velikou naději, že se brzy ke katolictví obrátí“.

Jan Pitra, obyvatel z čísla 14., 66 let stár, Anna jeho manželka 68 let, a Alžběta, dcera 20 let. Charakteristika: „Starý jest široko daleko známý fanatik a význačný proselyta této sekty, který dle výroků dobře smýšlejících tyniských lidí mnoho zlého tam způsobil. Než nicméně před farářem nepočíná si tak zlomyslně jako v kruhu stejně smýšlejících stoupenců. Blouznivstvím přišel o všechno své, dříve dosti pěkné jmění. K jeho obrácení musil by sám Pán Bůh přispěti všemocnou rukou Svou“.

Václav Hrubeš, domkař z čísla 15., 58 let, Magdalena jeho manželka, 52 let, Václav, syn, 22 let, Anna, dcera 20 let, Jan, syn 15 let. Charakteristika: „V blouznivství hluboce tkvící rodina, jež vede spíše zvířecí než lidský život, ježto fanatismus je tu co nejužší spojen s nesmírnou hloupostí, bezúzdností, slovem všemi výstřednostmi.“

Magdalena Mudruňková, vdova, domkařka z čísla 24. ve stáří 54 let. Charakteristika: „Jediná, která zcela sama ze všech členů její rodiny posud fanatismu jest oddána. Nejeví žádných známek zlomyslnosti, ale časem fanatismu tak přivykla, že snadno ku pravdě se neobráť.“

Josef Vondráček, domkař z čísla 32., 60 let stár, Alžběta, jeho manželka, 54 let, Anna, dcera, 24 let (později připojeno, že zemřela) Jan, syn, 22 let, František, 18 let a vdova Šaldová 44 let stará. Charakteristika: „Hlava této rodiny jest velmi zlomyslný a nemravný člověk. Jeho děti velmi zřídka a to ještě po použití všech donucovacích prostředků do školy docházejí a proto, ačkoliv vyučování koná se co nejlépe a nejsvědomitěji, žádoucímho užitku nepřinášejí, ježto doma napořád jen nečisté řeči, rouhání se Bohu a urážky náboženství slyší. Proto je zcela pochopitelné, že tento zlomyslník veřejně hlásal: že jeho děti ničeho zcela nepotřebují, aby se ve světě uživily, než, aby dobře uměly klít a protože už to výtečně umějí, že nepotřebují žádného vyučování.“

Josef Doubrava, kovář z čísla 39., 50 let stár, Anna, jeho manželka 45 let, pak děti: Matěj 24, Anna 22, Josef 19, Jan 17, Kateřina 14 a Václav 9 let stáří. Charakteristika: „V blouznivství velmi pohřížená, morálně a fysicky do kořen zkažená a proto i největšího politování hodná rodina. Otec těchto mnohých, většinou již odrostlých dětí, žije nejen beze všeho náboženství, pouze oddán fanatismu, ale je velmi nemravný, cizoložník a sviňák. Tím dává dětem nesmírná pohoršení. Děti nech

vyrůstí úplně zdivočile, a protože na předepsané státem vyučování školní nedocházejí, nemůže se k srdci jejich nijak působiti, a proto nemohou ani žádnému řemeslu a zaměstnání se přiučiti. Nepomáhá u nich nic, ani vysvětlování, ani hrozby, ba ani již i několikráté použité tresty.“

Ke konci připojena jest poznámka: „Uvedený popis náboženských blouznivců obsahuje pouze hlavní jich charakterní rysy. Než vše, co tu pověděno jest, nutně vyplývá nejen již ze sedmiletého pozorování podepsaného faráře, ale je veřejně a všeobecně známou pravdou“ — es ist eine öffentlich und allgemein bekannte Wahrheit. —

„Marokánů“ ubývalo. V roce 1827 bylo jich 54, r. 1828 53, 1829 53, 1830 50, 1831 45, 1832 45, v roce 1833 44, ježto, jak relací praví, toho roku Jan Bartoň ze Stradouně zemřel záhadnou smrtí, a v roce 1839 již jen 39.

Ze zpráv faráře Müllera o hnutí „marokánském“ jak biskupské konsistoři v Hradci Králové, tak krajskému úřadu v Chrudimi sluší ještě uvéstí passus z roku 1833: „Tajná policie, jak ji farář přede 3 roky za souhlasu a schválení chroustovického úřadu direktorialního k dohledu nad fanatiky z nejhodnějších katolíků zříditi musil, stává ještě a patří k ní ve Stradouni Matěj Fuxa z čís. 52. a Václav Chmelík z čís. 69., v Tynisku Josef Petráň z čís. 1. a Josef Hušák z čís. 2. Pokud se týče náboženského chování blouznivců: bohoslužeb naprosto zanedbávají a i při pohřbech svých stoupenců a přátel zřídka kdo do kostela přijde. Školní děti jejich navštěvují vyučování právě tak bedlivě jako děti katolické a navštěvují s katolíky nejen společně chrám Páně, ale chodí i k sv. zpovědi a sv. přijímání. Někteří z dospělých, kteří nedávno ke katolictví se přihlásili, znova je opustili a proti katol. církvi brojí.“

Krajský úřad chrudimský v dopise ze dne 5. srpna 1835 chroustovickému úřadu ukládá, aby děti fanatiků k pilné návštěvě školy i kostela všemi dovolenými prostředky donutil a nedbalce znova mu oznámil. Škola měla tedy vymýtit z mladých srdcí to, co ze srdcí dávno bludu oddaných nepodařilo se vykořeniti ani po dobrém ani po zlém. Škola měla se tu objeviti v celé síle, měla býti, jak kdysi ndp. biskup Brynych poznamenal »naší (církvní) politikou«.

Z marokánství vyvinul se v mnohých rodinách život zcela smyslný. To zejména znamenati jest v udání z roku 1838 ze dne 2. ledna, kde farář stěžuje si na jistou Magdalenu Holohlavskou ze Sedlštěk, ženu Václava Holohlavského z čísla 3., která beze studu udržuje poměr se svým čeledínem a prosí, ježto zatím Holohlavský umřel, aby se věc vyšetřila. Po 16 nedělích mrtvola Holohlavského byla exhumována, ovšem shledalo se již málo, ježto nastoupil rozklad, ale pohlavní styky Holohlavské s jejím čeledínem za života manžela najisto dokázány. Cynicky ke všemu se přiznala 28. ledna 1839. „Chasník jest chasník, chodil si kam chtěl. Já jsem mu nebránila. Sloužil za živobytí mého manžela u nás skrz 9 let; je dobrý hospodář. Proto jsme si udělali, že když hospodařit bude, že bych si ho mohla vzít. A tak to bylo s námi pořád. Muž o tom věděl.“ Zdreující zajisté obrázek! A příčinou jeho — výrok samé Holohlavské: „U nás (marokánů) to není nic“. A takových bylo více. To, co uvedeno shora, jasně tomu nasvědčuje. Zcela důsledně. Kde není pravé věrouky, nemůže býti ani spořádané mravouky. Toť jsou dvě

sestry, jež při každé duši krácejí ruku v ruce, ať již ve smyslu dobrém nebo zlém.

V r. 1838 počet blouznivců klesl, jak uvedeno shora, na 39, a to dle zprávy farářovy tím, že ve Stradouni z čísla 92. vdova Anna Bartoňová s dcerou Kateřinou učinily 3. prosince 1838 katol. vyznání víry a mladší dcera Magdalena se synem Václavem posud do seznamu fanatiků jako dítky školou povinné dle vyššího nařízení zapsány nejsou — celá tedy rodina se pokatoličila — a že v Tynisku rovněž učinila vyznání katol. víry Alžběta, dcera Anny Pitrový z čísla 14, a to dne 20. června 1838. Zpráva píše dále: „O tajných a nočních schůzkách mezi nimi není docela ničeho slyšeti. Většina jich trvá sice pevně při svých bludech a u mnohých je naděje, že dosti záhy bludy opustí, protože dosti často v kostele při veřejných bohoslužbách bývají.“ Vlna náboženského rozvratu, tak možno usuzovati ze zprávy této, klesala. Klesala však jen zdánlivě. Nejmenší náraz, nejmenší námět ze zevnějšku a na tisící hladině měla povstati nová bouře. A tu přinesl rok či přinesla léta dob osmačtyřicátých, kdy myslím všech táhly tak podivné a mnohé — bouře . . .

„Od r. 1844 až do 15. března 1848 podařilo se mi“ — dí farář Kučera — „po neúnavném usilování i dopisování a po odstranění mnohých i těžkých překážek 21 párů, jež po mnoho let v konkubinátě živi byli a dítky zplodili, do stavu manželského uvést“ (II. 45.) Bylo jich v Jaroslavi 6, v Radhošti 1, v Sedliškách 1, ve Stradouni 7, v Tynisku 6 manželstev“.

Veliké zajímavosti má do sebe líčení události ve farnosti Radhošťské z r. 1848. Píše se: „Již čas,⁶⁷⁾ abych také pověděl, jak to po příslibení konstituce ve farnosti Radhošťské vypadalo. První dojem, jež zpráva o příslibení konstituce učinila, bylo překvapení, potom ale plesání. Vesnický člověk ovšem tomu slovu „konstituce“ nerozuměl, on jen se ptal, přestanou-li roboty a desátky. Potom si osobil právo na honbu. Domkaři mysleli, že asi po 6 korcích polí od vrchnosti dostanou a potom chtěli, aby jim panské dvory byly pronajaty; nic však nepořídili.“

„Smutněji to roku 1848 a 1849 vypadalo v ohledu náboženském. Vesnice Stradoun a Tynisko jsou sice již od dávných časů pro svou nevěru rozkřičeny. Toho času bylo však v Tynisku ticho; tím směleji si počínali ve Stradouni. Na neštěstí přitoulal se k vánocům r. 1847 jistý prohnáný tkadlec, jménem Feleemann, do Stradouně, pracoval nějaký čas jako tovaryš u Václava Nečesaného čís. d. 32., ale potom se uhostil u sedláka Bartoně č. d. 11.“

„Tu začal (totiž Feleemann) Bartoně, který již bez toho byl zakořeněný neznaboh, a jiné, kteří se do toho domu scházeli, v atheismu utvrzovati a namluvil jim, jak šťastni budou, když se víry veřejně odřeknou, jelikož již v krátkém čase⁶⁸⁾ král marokánský přijde.⁶⁹⁾ všecky katolíky

⁶⁷⁾ Před tím líčí „Pamětní kniha“ události z r. 1848 v Rakousku a Uhrách (II. 46—54.).

⁶⁸⁾ „Farář M. Jan Molnár, který v Křižlicích vyrostl a působil od r. 1828 do 1864, slyšel ještě zpívati jejich píseň o „veliké večeři“ a o „Marokánovi“, kterého Adamité jako vykupitele očekávali. . . V Marokánovi jsou uloženy eschatologické idee křesťanské v adamitském zbarvení“ (Dr. Stěhule d. c. 396).

⁶⁹⁾ „Mnozí Marokáni byli téhož roku (1848) toho domněni, že už jejich Messiáš táhne a proto vyvěsili na svá stavení věnce, aby byli brzy poznáni od

a ostatní křesťany pomorduje a je ve statky pohubených⁷⁰⁾ uváže. I líbilo se takové bohaprázdné učení a chytré příslibování pošetilým posluchačům a jich počet začal růsti. Někteří z nich, jako Krčil čís. 55. a Chmelík č. 75. nechtěli v naději brzkého zbohatnutí ani nic pracovat a co lepšího v domě měli, to strávili.“

„Musil se sice Felcman na mou žádost od 22. února 1848 k úřadu direktoriálnímu v Chroustovicích zadanou ze Stradouně vyklidit, ale není pochybnosti, že tam tajně docházel a neblahou nevěru dále rozšiřoval. I z jiných kollatur tam pobloudilci přicházeli.“

„Až do března 1849 přišlo ke 20 stradounských katolíků do lokalie, by mi víru vypověděli a se prohlásili, že beze všeho tolerovaného náboženství žítí budou. Všecko varování a poučování z mé strany ukázalo se býti marným. Byly to pro mne trpké chvíle. Když někdo ze Stradouně dvěře otvíral, vždy mne pojal strach, že zase nějaký marokán přichází. Proto jsem se zaradoval, když mi dána byla příležitost, že jsem mohl proti jejich převrácenému počínání písemně vystoupiti.“

„Žádali totiž tito pošetilci ze Stradouně a z jiných vesnic — v listopadu 1848 — na císaři pánu, aby je pod svou ochranu vzal. — Petice čítala několik set podpisů. — Ale žádost tato jest tak sepsána, že jí žádný ve Vídni nerozuměl. Přišla tedy skrze chroustovický ouřad⁷¹⁾ až do mých rukou s tím doložením, abych se vyjádřil, co jsou to za lidi, jež onu žádost zadali a jakými prostředky by se jejich škodlivé smýšlení mohlo překaziti.“

„Tento přípis dostal jsem 10. ledna 1849. I nemeškal jsem a dle svého nejlepšího tehdejšího vědomí jsem smýšlení těchto lidí popsal, jakož i prostředky udal, kterých by se vláda proti nim uchopiti měla.“

Žádost Stradounských na 15 krejcarovém kolku zněla: „1. v Čechách v Chrudimském kraji a t. dále. Poněvadž Jeho Milosti Císařské a Královské⁷²⁾ nejvyšší k zalíbení přichází odpad od katolického náboženství, tak my nekatolíci žádost toužebnou skládáme Jeho Majestátnosti ke trůnu milosti, by přijata byla ta žádost Milostí jejich, by Milost a Milosrdenství uděliti ráčila a neopouštěla za milost žádané; a my ji opustit nemůžeme Jeho Milost Císařskou a Královskou. 2. Právě se vyznáváme před Jeho Milosti Císařskou a Královskou, by Jeho Milost Císařská a Královská ráčila dáti právo za milost žádané; obáváme se toho trestu citelného; milost a věčnost v paměti máme. 3. Přišlo nám na paměť, co jest život věčný a přišli jsme na tu cestu, s které jsme sešli prve nežli svět byl; dáno jest nám poznání pravé a věčnost neproměnitelná; vítr jsi život můj citelný, nyní bídný člověk jsem prach a zas se v prach obrátím: věčnou proměnu činí mezi živýma a mrtvýma v okamžení do země se

vojska krále marokánského. Mnozí, jako Krčil č. 55 a Chmelík č. 75 nechtěli ani pracovat, ale dobře žili, doufajíce, že po jeho příchodu brzo zbohatnou a již se umlouvali, který statek si kdo vezme.“ (P. kn. Str.)

⁷⁰⁾ „V této době teprve vzniklo jméno Marokáni, kteréž slovo pochází od jména Messiáše, jehož Adamité očekávají. Ten prý přijde z dalekých končin světa, z Maroka, rozloží se s vojskem svým mezi zlatou a stříbrnou studánkou. Tam pak padne mnoho beranů a skopců tučných, t. j. katolíků a jejich kněží.“ (P. kn. Str.)

⁷¹⁾ „Tuto žádost poslali císaři Ferdinandovi, který byl tehdy v Olomouci. Tam jí žádný nerozuměl a proto poslali ji k úřadu chroustovickému, aby vyšetřování se žadateli bylo zavedeno.“ (Str.)

⁷²⁾ „Také to jsem slyšel, že Adamité každému tykali.“ (Dr. Stéhule.)

navrací zase jeden každý člověk a milost je památka věčná a věčnost počtu let nemá. 4. Toužebnou žádost podáváme a na kolena padáme a žádáme jakožto největší hříšníci, aby nám odpuštěno bylo, abychom od velikého pádu vysvobozeni byli. Zákon živý a pravé slovo svědectví vydané všemu lidu na zemi; a to se stane podle vůle toho, kdo má moc života i smrti; a to se stane vůle Jeho, podle skutků našich. 5. Poněvadž poznáváme skrze Jeho milostné císařské slovo tu milost, která na všem přebývá, které Jeho Milost Císařská a Královská ráčila povoliti, my se prohlašujeme nekatolíci býti bez všeho tolerovaného náboženství; skrze to velké pronásledování máme; bitím a vyhnáním z bytů nám hrozí, jestli se zase k víře nepřihlásíme, ačkoliv našeho nic v tomto světě není, nebo je to všecko Jeho Milosti Císařské a Královské. V nejhlubší pokoře a poníženosti k nohám padáme a za milost žádáme, aby nás Jeho Milost a Císařská a Královská milostivě zastoupiti ráčila a neopouštěla; za tu milost žádáme. My silně doufáme, že opuštění nebudem u trůnu milosti. Z kraje chrudimského. Z Vysoko-Mýtské: Vraclav a Rzy, Zámorsk, ves Dobříkov. Z Chroustovska: ves Stradouň a Ostrov.“

Farář Kučera, dne 13. ledna 1849 k tomu odpovídá: „Slavný direktoriální úřade! Dle velmi milé žádosti ze dne 10 t. m. a. c. spěchám dle povinnosti odpověděti, že žádost, již spolu vracím, k Jeho c. k. Veličenstvu pochází od lidí, kteří známi jsou pode jménem náboženští blouznivci a nad jichž počínáním již před mnoha lety jak politickým tak duchovním úřadům bděti co nejpečlivěji doporučeno bylo. V žádosti nejsou ani z polovice všechny osady uvedeny, v nichž tito náboženští blouznivci, ovšem v počtu nevelikém, se zdržují. Zejména v duchovní správě podepsaného mimo Stradouň, kde je jich nejvíce, jest ještě jiná ves Tynisko, jež v obyvatelstvu svém více jich chová, kteří však k žádosti se nepřipojili. O těchto náboženských blouznivcích, kteří případněji by slouiti měli atheisté či pantheisté a kteří sami sebe nazývají „nekatolíci“ „z třetí strany“ a od katolíků jmenováni jsou vesměs „Ariani“, ač neprávem, mohu dle svého nejlepšího vědomí a svědomí následující říci: „Tito lidé popírají Boha, proto sesměšňují veškeru službu a úctu Boží, jmenují katolické kostely „stájemi“ a posmívají se modlitbě. Popírají nesmrtelnost duše, tedy také veškeru odměnu či trest po smrti a připodobňují duši větru, který přichází, aniž bychom věděli odkud, a zaniká, ač nevíme jak. Proto praví ve své žádosti: „Víš jsi život můj citelný“. Nechtí vůbec o žádném náboženství, tedy také o žádném náboženství křesťanském věděti; ⁷³⁾ proto prohlašují v žádosti, že chtějí žít bez všelikého náboženství: „My se prohlašujeme nekatolíci býti bez všeho tolerovaného náboženství“. Neprinesou, půjde-li po jejich, dívky ke křtu, nikdy nevstoupí v řádné manželství, ale pouze žijí v konkubinátech, či spíše užívají žen svých společně. Dále zdá se, že mají ideu, jež od Spinozy pochází, „že Bůh od věcí se nerozeznává a že člověk Boha v sobě nosí“, na což naráží ve spise slovy: „Poněvadž poznáváme. . . tu milost, která ve všem pře-

⁷³⁾ Dr. Stéhule nazývá je „racionalistickou sektou“ a dodává: „Nauka vytvářela se tu každému vyznavači dle jeho vlastního úsili. Ideál byl však jasný: čistý člověk, jenž nepotřebuje pout, která jen následkem hříchu člověku uložena: oděvu, manželství, majetku, církve, státu. Myšlenka, která logicky podává se tomu, kdo promyslel celý myšlenkový soubor starého i nového zákona. Ta myšlenka obnovení čistého člověka původního je, oč vlastně jde v křesťanství.“ (d. c. 397.)

bývá.“ Považují své bohaté lidi za „malé bohy“, přední a vynikající lidi za „velké bohy“ a takto považují bohatství a moc za „pravé nebe“ a touží jen po penězích a statcích. Věčnost, o níž v žádosti mluví: „věčnost proměnu činí mezi živými a mrtvými“ a „věčnost počtu let nemá“, rozumí najisto přírodu.“⁷⁴⁾

„Tito blouznivci po prvé 4 léta mé duchovní správy chovali se klidně a tiše, v poslední však době byli hlavně ve Stradouni jakýmsi potulujícím se tkalcem, Frant. Felcmannem, jak 22. února 1848 jsem již oznámil, ve svých atheistických zásadách posilnění a počali brzy na to za všeobecně rozbourané doby směle hlavu pozvedati, konali schůzky a vyhledávali proselytů, což ovšem bohužel ve Stradouni se jim zdařilo hlavně předstíráním, že namlouvali lidem, že nyní dávno toužený čas přišel, kdy všichni katolíci budou vyhubeni a oni jediné zachováni a jmění katolíkův obdrží. Na toto vyhubení katolíkův myslí, když praví: „Obáváme se z toho trestu citelného“ a „abychom od velikého pádu vysvobození byli.“

„K čemu více a v tajnosti směřují, a jak daleko zajdou, budou-li státem trpěni, nemohu ovšem určit a udati. Přece však, protože stát bez náboženství veškerého nemůže existovati, ježto sám Robespierre se vyjádřil, že i kdyby vskutku Boha nebylo, musil by se nějaký vynalézt, ježto nespoveditost, mravní zkáza a všemožné výstřelky najisto jsou důsledky atheismu, zvláště u nevzdělaných mas, jest již tímto odsouzeno mínění oné fanatické sekty. A nikterak jsem se proto nepodivil, když ve staré Radhoštské pamětní knize jsem četl, že lidé tohoto druhu dle výpovědí zcela věrohodných svědků před nedávnými ještě časy při svých nočních schůzkách se svlékali a to jak rodiče tak děti, starí i mladí vesměs, pak nazí tancovali a hříšné prostopášnosti prováděli (sündhafte Lüste trieben.)“

(Pokračování.)

Svratka.

Řada obrazů z náboženských místních dějin. Napsal VÁCLAV OLIVA.

(Pokračování.)

7. Aby však nikdo meze tolerance, mírnosti a opatrnosti pastýřské nepřekračoval, ale vše z čistě a pouhé lásky k náboženství a s horlivostí dobře porozuměnou i ku prospěchu státu konal, nechť všeho toho

⁷⁴⁾ „Celé vypravování o těchto lidech dělalo na mne dojem, že Adamité měli uvědomělou vnitřní kázeň a velikou sebevládu. Jakýmsi proniknutím vnitřním ustanovili se na výrazném, jasném pojímání životním. Také jejich náboženské nazírání vyplynulo z nespoutaného, silného vnitřního života. „Kdo mne stvořil, ten mne spasil . . .“, nevěřili ve spasení skrze Ježíše Krista. Proto také nechtěli dávat svých dětí křtiti. Skrývali je, až jim je vyrvali. Říkali: „Křest je na lidi první vohlavka“. Také nechtěli jména nikomu dávat: „jsme všichni jedna bytost“, říkali. Neženili se a nevdávali. Když přišlo dítě a lidé se ptali: či to je? odpovídali: „no, co bylo u mne, přebíjvalo u mne, to je z tučnosti zemský“. Jména také mezi nimi bylo prý společné a jeden druhého podporovali. Modlili se jen pro sebe. Říkali prý, že jsme spasení věrou, ne skutky, neb jsme všichni hříšní a nemáme dobré přirozenosti. Ale spoléhali na boží milost, že Bůh každému hříchy odpustí, kdo se kaje. Boha nejmenovali: je jedna bytost všemohoucí, jež vše může — jména nemá, neb nikdo prý Boha nekřtil. Svátostí neznali žádných. Věřili v Krista Ježíše? „Můj rozum by se tak nes, že by musili věřit v Krista Ježíše, když se na evangelium odkazovali“. (Dr. Stěhule d. c. 395—396.)

pečlivě se varuje, co by svědčilo o nezřízeném vznětu, neb pokládati se mohlo za umíněnost, zášť či touhu po zisku. Co nejvíce budiž proto dbáno, aby se z nepravé horlivosti po knihách nepátralo, domy takových blouznivců neprohledávaly, nebo něco se nekonalo, co by odporovalo našemu úřadu, hlásání totiž evangelického pokoje a co vykonati patří pouze dle předepsaných o tom norem úřadu politickému.

8. Doporučeli jsme již dříve dobré nařízení císařské, dle něhož ti, kdož z blouznivců manželství uzavřítí chtějí, aby se předešlo další nebezpečí, dostatečně mají býti v náboženství křesťanském vycvičeni a při prohláškách, že jen ti dispens obdrží, kteří dostali od duchovního správce potvrzení, že řádně v náboženství Kristově jsou vyučeni, a motivy uvedené pro dispens že zakládají se na pravdě, potvrzeny byly v jich knížce připojeným podpisem pastorským, Proto všechny pastýře duší eo nejprůšnější napomínáme, aby v tomto oboru ničeho nerozvážně a spěšně nekonali, ale příležitosti této použili k rozšíření nauky křesťanské, dobře vědouce, že o pravdě a svatosti náboženství a o povinnostech křesťanských vážně a dobře poučení a utvrdění manželé, budoucí to rodiče, totéž náboženství, jež sami vyznávají, a tutéž mravnost, již sami mají, svým dítkám vštípi a naopak že dítky ze špatných rodičů zrozené stěží budou lepší než jejich rodiče a že dítky těchto dítek budou zase ještě horší. Velikým zármutkem naplnila by se duše naše, kdybychom měli znamenati, že někdo z našeho kleru v této záležitosti nevynakládá všecku sílu, nebo docela kdybychom se dověděli, že někdo tak hanebně si počínal, že buď ziskem anebo jakýmkoliv jiným špatným důvodem při sepisování takovýchto dokladů byl veden a ovládán. Na toho nejprůšnější tresty, jež naše víra prohlásila, bych uvalil.

9. K sepsání knížek, jež k poučování fanatiků by sloužily, znova velebný klerus vybízíme. K tomu ovšem nepřispějí rozsáhlé knihy, ale knížky o málo listech, sepsané slohem lidovým, jazykem národním, s důvody k nim (blouznivcům) se vztahujícím, pojednávající nejen o věcech blouznivců ale i o rozličných jiných. Náboženská matice, kdyby se shledalo, že dle naší interveuce toho zasluhují, by je vydala svým nákladem a stklostně vázané by se pak rozdávaly mládeži vynikající prospěchem, pilností a mravy, a to zvláště při školní veřejné zkoušce a při odbývaných slavnostech.

10. Kdo k náboženství katolickému se hlásí nebo k některému z tolerovaných náboženství jest připsán, jest zavázán touto smlouvou buď náboženství své konfesse, té víry, již ústy vyznává, skutky osvědčovati. Blouznivci proto, kteří buď ke katolíkům se počítají nebo k některému z tolerovaných vyznání se přihlásili (neboť každý poddaný k některému náboženství či konfessi hlásiti se a připsán býti má), mají povinnosti a předpisy náboženství katolického nebo konfesse tolerované plniti. Proto vůle Jeho nejjasnějšího Veličenství dle nejvyššího rozhodnutí ze dne 10. prosince minulého roku nakazuje, aby blouznivci, kteří o nedělích a svátcích dle nařízení kostel navštěvovati zanedbávají, od kněze toho místa vážně sice, ale láskyplně nejprve byli napomenuti a poučeni. Kdyby však toto napomenutí bylo marno, aby udání byli u úřadu politického či magistrátu, jemuz náleží proti blouznivcům právě tak si počínati, jak podobná nedbalost u katolíků a nekatolíků dle známých zákonů se má potlačovati. Jeho Veličenství totiž nařizuje, aby co posud o náboženském po-

učování ve dnech nedělních, dále o svěcení svátků a přítomnosti při službách Božích bylo ustanoveno, nejen pokud se týče blouznivců, ale vůbec přísně se zachovávalo. Velice proto vynasnaží se kurátní klerus, aby lid přilákal ke stálé a ochotné přítomnosti při službách Božích a vše odstranil, co by tuto návštěvu mohlo zmenšiti nebo oslabiti.

Proto mezi jiným se vynasnaží: a) o čistotu a lesk domu Božého, ne sice o ten lesk, jenž svědčí o úpravě divadelní, aneb o nádheře, ale který při své kráse jest přece jednoduchý. Oltáře nechť jsou dýšící velebností Boží, stěny špiný a prachu prosty, obrazy smysly prostého lidu zbožně povzbuzující a vše nechť sice prostou má výzdobu, ale oči neuráží a od zbožnosti mysli neodvracuje!

b) Pořádek při konání služeb Božích stanovený tak budiž pečlivě zachováván, aby nikde nepořádně svatá liturgie se nekonala, anebo přes stanovený čas neprotahovala.

c) Kázání či posvátné řeči budťž čerpány z čistých pramenů slova Božího, dle schopnosti lidu k ušlechtnění mravů a vzrůstu víry; nebudťž nikdy do omrzení dlouhá, roztrpčující, ale jako napomenutí z duše otcovy a z nejhlubších záhybů duše nábožně vzaté, a do duší mile tekoucí.

d) Přísluhování svátostmi budiž přesné a ochotné a i zevnějšími pohyby těla k vážnosti vybízející; zvláštní pak péčí kněze budiž, by při svátostech nejevila se snaha po mrzkém zisku, aby nebylo známek nemravnosti, a aby svatá mysteria se neprofanovala mravy přísluhujícího.

Nechceme však, aby, když jsme připomenuli, že každý poddaný má býti buď náboženství katolického buď konfesse tolerované, tak se tomu rozumělo, anebo že svému kleru jsme uložili, jako by u těchto fanaticů měl vyzvídati, ke kterému náboženství a konfessi kdo z nich by se přihlásiti chtěl. Takovéhoho pátrání či vyzvídání, jež má podobu inkvisice, co nejpečlivěji jest se chrániti, a má se zachovati norma dříve daná: každý má se považovati za katolíka mimo toho, kdo se dobrovolně a způsobem dle zákonů předepsaným k některé z tolerovaných konfessí přihlásil.

11. Při relacích, jež každoročně zasílati se má, jak v druhém bodě bylo uvedeno, mají biskupští vikáři mezi jiným vypsati i práci, již klerus při obracování blouznivců a při získávání jich svaté víře byl vykonal.

Jeho Veličenství totiž ustanovilo odměňovati obzvláštní v tomto případě práci kleru a snaživou horlivost dle své císařské štědrosti. Tak bylo Jeho Veličenstvím rozhodnuto, aby farář menšími příjmy opatřený, ale postupu již schopný, který by své místo, kde požehnanou činnost při poučování blouznivců rozvinul, pro postup opustiti chtěl, na svém místě ještě pro delší čas vytrval, a aby příjmy jeho skutečného místa či štace z náboženské matice se zvýšily a dotovaly.

Že tato neobyčejná štědrost císařova co nejvíce velebný klerus roznítí, by vynaložil veškeru péči a usiloval, pokud možno, o dosažení vyplnění vůle Jeho Veličenství, jest samozřejmo. Poněvadž pak přemnohým bude to zvláštní pohnutkou k práci, nařizujeme našim vikářům, aby pečlivě na svěřený sobě klerus dohlíželi a nám upřímnou zprávu beze všech ohledů a strannictví z té pouze pohnutky dávali, jak žádá povinnost k Bohu a vlasti, věrnost v povolání a úřad náš nejdůležitější.

12. Ačkoliv dle zákonů tolerance není dovoleno mísi se do kultu, jehož nekatolíci užívají, naši vikáři přece ihned naší konsistoři podají

zprávu, vědí-li, zda ve vikariátě tamějších jsou případy, že nekatolíci jsou vůbec bez pastýře nebo zda ti, kdož připsáni jsou ke konfessi augsburské, docházejí k pastoru konfesse helvetské či opačně, neboli střídavě alespoň tehdy, aby jeho služeb použili, není-li pastor jejich konfesse přítomen.

13. Abychom se přesvědčili, že tato naše instrukce jednotlivým farářům a jich kooperátorům v každém vikariátě, v jichž farnostech blouznivci se nalézají, ať již tito jmenují se deisté, israelité či Ariáni, byla sdělena, vikář, jehož se týče, nechť v osmi dnech nám o tom nejen zprávu podá, ale i jména těch, jimž tato naše vynesení sdělil, sepíše a mimo to od každého kněze, v jehož farnosti tací fanaticové žijí, ihned jejich individualní seznam si vyžádá a jej koncem května tohoto roku nám nebo naší konsistoři zašle. Nechť však se chrání kněží, aby při tom si nepočínali, jak se říká, po způsobu inkvisice, ale pouze ty fanaticy sepsali, o nichž vědí, že k této sektě se hlásí, a nechť nikoho na nic se netáží, ničeho nevyzvídájí a neustanovují! V Hradci Králové 14. dubna 1808. Maria Tadeáš, biskup.“

Hrabě Trautmansdorf, jak patrně, po přání vlády,⁷¹⁾ se vši energií a s prostředky, jež úřad duchovní skytnouti může, vrhá se v boj s hydrou náboženského blouznilství. A výsledek? Nejlépe jej uvádí dvorní dekret ze dne 4. prosince 1818. Tu se dč: „Protože náboženští blouznivci se rozmnožují, budiž dbáno následujícího: 1. Jakmile podobný případ se stane, budiž co nejpečlivěji od politického úřadu dbáno vyzvědění: jak tito lidé fanaticismu propadli, aby, objeví-li se při tom proselytství a svádění, byli tito lidé rychle a přísně dle zákonů trestáni. 2. Blouznivci nebudtež pouze pro bludy politicky trestáni, ale, jsou-li tvrdošijní, hluší k napomínání a výstrahám a zákony zemské přestupují, mají dle zákona pro tyto přestupky býti trestáni. 3. Dle těchto trestních zákonů budiž jednáno i s rodiči, kteří tvrdošijně dítek svých do škol neposílají. Namítka, že trest takovýchto rodičů nepolepší, že se raději dají uvězniti, nežli by dítky do školy posílali, není důvodem, aby tento trest, pokud jest zákonitý, nebyl prováděn. Zloba a tvrdošijnost nemohou a nesmí nikoho osvobodovati od trestu. 4. Nejvíce toho dbáti jest, aby trestati se nemusilo a to tím, že se zločin a provinění předejde. V tomto směru hlavně záleží na tom, aby v místech, kde tito bludaři jsou, byli ustanovováni důstojní kněží, kteří si dovedou důvěru a náklonnost jiných snadno zjednat, a aby kněží s pobloudilci neobyčejně laskavě a mile zacházeli. Pouhý rozkaz, aby vrchnosti dítky do školy nutily, aby učitelé nedbalce k trestu oznamovali, aby duchovní horlivě vyučovali, nestačí; způsob, jak se s blouznivci jedná, jak se poučují, působí mnohem více, ba všechno. Protože pak největší překážka, aby blouznivci se obrátili, spočívá v tom, že k duchovním správcům malou mají důvěru, budtež pokud možno v oněch krajinách tací kněží a učitelé ustanovováni, kteří snadno dovedou u vyznavačů jiné víry úcty, lásky a důvěry si získati. Ukáže-li kdo dobré srdce i ochotným udělováním almužny chudině, pak je nemožno, aby jeho slovo pravdy, ctnosti a zbožnosti nenalezlo ochotného sluchu u fanaticismu, jenž mravnost a náboženství ničí, vyjme-li ovšem

⁷¹⁾ Vláda dvor. dekretem ze dne 10. pros. 1807 přikázala: „Ordinariáty a krajské úřady mají na konci každého roku podrobné a věrné zprávy podávati o náboženských blouznivcích ke guberniu, které je k dobrozdání předloží na vyšší místa.“

člověka zcela zkaženého. 5. Prohlásí-li blouznivec, jenž naprosto dítky zanedbává, že dítky do školy nepošle, ať si to činí kdo chce, že si je může vzít a s nimi činit, kdo co chce, bylo by velikou zásluhou, kdyby duchovní správci a vrchnosti našli osoby, jež by se těchto dítek ujaly a o jejich výchovu i zaopatření se staraly. Aby pak tento prostředek nenechal se padnouti výmluvou, že takovéto osoby těžko se najdou, budiž učiněn pokus, by se našly.“ Podobný výnos dán i o blouznivcích z helvetské konfesse dne 10. srpna 1820.

Vůle vlády, biskupa i kněžstva, namnoze i vrchností byla dobrá, ale provéstí úkol tak veliký, by srdce lidské naplnila novým přesvědčením, nota bene srdce, jež rozhlodáno bylo od dávných již let, neřeknu skepsí, ale visionářskými přeludy a z nevědomosti vyrostlou hloupostí, jež hraničila s umíněností nesmírnou, se jí přece nepodařilo. Mnohé a rozmanité pokusy vždy selhaly a ti, kdož je nařizovali, i ti, kdož je prováděli, mnohdy bezradně stanuli tam, odkud vyšli. Neprospěla náboženská svoboda, neprospělo poučování, napomínání, neprospěly vyhrůžky, neprospěly tresty, neprospěla láska, neprospěl hněv, krátce vše se bortilo o tvrdohlavost — náboženského blouznilství.

Císař Josef II. měl s tolerančními patenty nejkrásnější úmysly. Duch jeho kochal se ve sférách největšího idealismu o náboženské svobodě, ale podřízen, alespoň ti, jichž jeho zámysly se týkaly, obratem hatili a hroutili vše v niveč. Sám se toho dočkal na konci života a což kdyby byl spatřil duchovým zrakem tenkrát, kdy toleranční patenty podpisoval, dobu o padesát let později po své smrti? Myslím, že by byl dobře si rozmyslil, nežli by se byl odhodlal k dílu, jež mělo ukázati, že vše lidské jest nedokonalé a na vratkých nohách, že za vším dobrým táhne se stín zla Než raději vraťme se po této malé exkursi, jež zároveň jest úvahou, ku svému předmětu!

Pozoruhodným dnem pro náboženské blouznivce byl zajisté 15. březen 1809. Toho totiž dne a roku konsistoř královéhradecké vydala zvláštní formulář, dle něhož později po dlouhá léta se referovalo. Formulář onen zní: 1. Kolik jest ve farnosti N. fanatiků? 2. Má se podati seznam fanatiků na zvláštním archu a při tomto seznamu uvéstí jméno panství, osady, fanatika a jeho zaměstnání a dítky s poznamenáním, zda již někdo k některému z tolerovaných náboženství se přihlásil. 3. Zda použilo se prostředků a způsobu předepsaných v biskupském nařízení ze dne 14. dubna 1808? 4. Jaký byl výsledek toho? 5. Jaké se vyskytly překážky a závady? Jakými prostředky tyto překážky byly přemoženy, nebo proč přemoci se nedaly? Co zvláštního při blouznivcích letošního roku se pozorovalo? 8. V čem titěž ke zdravějším názorům přišli? 9. Zda počet jich letos vzrostl a o kolik? 10. Snažil-li se kněz duše fanatiků k sobě připoutati a čím? 11. Bylo-li a kdy konáno kázání o zjevené víře a její vznešenosti jakož i užitečnosti jak časné tak věčné? 11. Přišel-li někdo z blouznivců dobrovolně a žádal poučení se o pravdě náboženské? 12. Navštěvují-li blouznivci služby Boží v chrámě katolickém či modlitebnách (protestantských)? Nenavštěvují-li, oznámil-li to farář po předcházejícím otcovském napomenutí vrchnostenskému úřadu? 13. Navštěvují-li dítky blouznivců školy a vyučují-li se s větší péčí nejen od učitele, ale i faráře a jaký činí pokrok? 14. Navštěvuje-li tato mládež služby Boží a přijímá-li svátosti? 15. Přichází-li tato mládež a i dospělejší

z blouznivcův ve dnech svátečních a v nedělích na opakovací cvičení a a živé-li berou účasti na nich? 16. Nenavštěvuje-li mládež školu i kostel a hodiny opakovací, co proti tomu podnikl farář? 17. Provázejí-li rodiče blouznivců své děti do školy nebo do kostela nebo na opakovací hodiny, jak použil toho kněz a s jakým výsledkem? 18. Konají-li blouznivci ve dnech svátečních služební práce, tajné schůzky, napadají-li náboženství, žijí-li v konkubinátě nebo jiné politické zákony přestupují? 19. Ví-li o tom farář, zda oznámil to úřadu vrchnostenskému a s jakým výsledkem? 20. Konají-li nekatoličtí duchovní též v nedělích opakovací cvičení? 21. Co ještě zvláštního mimo to o těchto bludařích farář ví, co by zasluhovalo zmínky?“

K tomu farář svratecký si poznamenal: „Tato relace od vikářů ke konsistoři má se předkládati na počátku listopadu každého roku a to dle naznačení vikářova po zodpovězení všeho, jak ve formuláři se udává. Odporučuje se, aby faráři, v jejichž farnostech žijí blouznivci, znění onoho biskupského nařízení uchovali a všemožně usilovali o to, aby ony bludaře obrátili, jakož i aby použili assistance úřadu vrchnostenského, kdyby děti do škol neposílali a od hodin opakovacích, chrámu Páně nebo modliteben je vzdalovali.“

Zajímavé jsou odpovědi biskupské konsistoře na relace vikářův. Dne 23. března 1809 odpovídá králohradecká konsistoř vikáři skutečskému takto: „Při příležitosti prohlídky relací biskupských vikářů, jež každoročně o počtu, způsobu života a jednání fanaticův, kteří k žádnému náboženství posud se nepřinášeli, dle nařízení dvorního ze dne 10. října 1807 se překládají mají, biskupská konsistoř o relaci Antonína Tomáška ze dne 29. října roku předcházejícího následující poznamenává: a) Spočívá-li názor faráře ranenského o blouznivcích na lepší pravdě, budoucího roku, t. j. v určený čas v téže příčině při relaci budiž uvedeno, vyplnila-li se naděje jeho. Ostatně o návratu fanatika ranenského do lůna církve mělo se udati jméno a jeho stav. b) Referuje se, že ostatní relace farářů liší se od relace ranenské, jímž přístup ke blouznivcům co nejvíce se znemožňuje 1. tím, že pastor nekatolický blouznivcům nadřazuje a nad to se viní z laxnosti při poučování lidu a konání opakovacích hodin, 2. nedbalostí rychtářů hlavně nekatolických, z nichž někteří docela jsou podezřelí z téhož blouznivství, 3. politickou tolerancí, dle níž blouznivci soudí, že jejich názory nejsou bludy, 4. smíšenými manželstvími, jimiž názory blouznivcův z jedné rodiny do druhé se přenášejí

Mimo to soudí ostatní faráři, že nepoužije-li politická moc své nejvyšší autority k vyplnění fanatických názorů co nejvíce, velice nesnadné a teprve po dlouhé době dala by se očekávat nějaká náprava. K tomu biskupská konsistoř poznamenává: 1. Nutno jest, aby biskupské konsistoři se referovalo, zda blouznivci pod zástěrou tolerované víry zakrývajíce tajně své názory bludné nyní teprve přiznali se ke konfessi helvetské. 2. Necht uveďte vikariátní sekretář, v kterých osadách jsou rychtáři akatolíci nebo podezřelí z fanaticismu. 3. Překážka tato zmizí, vysvětlí-li duchovní lidu zákon tolerance a doloží, že v tomto zákoně jsou zahrnuta pouze vyznání augsburské a helvetské. 4. Použijí-li duchovní správcové dle povinnosti svého úřadu a dle dvorního dekretu větší péle při předmanželském katechetickém vyučování, vstupují-li ve sňatek ka-

tolík s nekatolíkem či osobou fanatickou, jistě toho dosáhnou, že bludy tyto z jedné rodiny do druhé nebudou se louditi.

Než, ačkoliv biskupská konsistoř s kněžími vikariátu Skutečského téhož jest názoru, že polepšení těchto blouznivců po delší dobu trvati bude, přece velice se mylí, kdož se domnívají, že tito blouznivci jakýmsi násilím moci politické přijdou k rozumu. K polepšení jejich jediné zbývá cesta poučování a čím více trvají ve svých názorech, tím intensivnější musí býti práce duchovních a tím větší při poučování neúnavná síle. Politická moc má pouze obracet se proti přestupníkům nařízení buď královských buď církevních. Kdo služby Boží té víry, k níž patří, nenavštěvuje, kdo víru, k níž se hlásí, i zevně neosvědčuje, kdo ve dny sváteční služebnou koná práci, v konkubinátě žije, mládež do školy, jinochy a panny na opakovací hodiny neposílá, ten má od úřadů vrchnostenských se trestati, ale nikdy pro náhoženství, ale pro přestupek rozkazu a zákona politického, aby každý své náboženství i zevně vykonával a mládež do škol posílal.

Protože však o tomto nic z vikariátu Skutečského bisk. konsistoři oznámeno nebylo, budoucně s relací výše podotčenou bisk. konsistoři budiž vyloženo, navštěvují-li dítky blouznivců pilně školu a ne-li, zda to a s jakým výsledkem úřadu vrchnostenskému bylo sděleno, jak v náboženství prospívají, a i zda všude hodiny opakovací dle předepsaného způsobu se konají, zda mládež fanatickův pilně je navštěvuje, zda nepřítomní se poznamenávají a úřadu vrchnostenskému předkládají, a zda o nich témuž úřadu se referovalo a s jakým výsledkem?"

Na formulář konsistorní o adamitech ze dne 15. března 1809 mám po ruce odpovědi některých farářů. Farář svratecký 9. července r. 1809 odpovídá: „Ve farnosti svratecké je 12 rodin blouznivcův. Jsou to ve Svratce: z čísla 127. Fr. Hartmann, 41 let stár, jeho syn Josef 12letý, Václav 4letý, Barbora 1 rok stará, Ve Svratouchu číslo: 38. Tomáš Novotný, hrnčíř 60 let; v čísle 43. Josef Koráb 49 let a syn Josef 21 let; v č. 44. Fr. Cach, sedlák 41 let, jeho žena Anna 36 let, syn Josef 13 l., Karel 9 a František 4 l.; v témže čísle druhá rodina: Jan Cach, sedlák 29 let, žena Terezie 26 l., dcera Terezie 5 l.; v čísle 56. Josef Suchý, sedlák 41 let, žena Anna 43 l., syn Matěj 19 l., dcera Anna 14, Jan 17 l. (U této rodiny jest poznámka: Byli katolíky, nyní skrývají se u evangelíků helvet.); v čís. 80. Václav Cach, sedlák 86 l., žena Kateřina 70 l., pak Fr. Cach 32 l. a syn jeho Václav 4 l.; v čísle 81.: Josef Cach, sedlák 34 l., syn František 6 l.; v čísle 132. Josef Cach, sedlák 48 l., žena Alžběta 45 l., syn Josef 25 l., Matěj 21 l., Václav 19 l. a František 13 l. V Křižankách: v čísle 21. Václav Přihoda, chalupník 55 l., žena Kateřina 51 l., syn Jan 22 l., dcera Josefa 16 let a Anna 12 let; v čísle 33: František Přihoda, chalupník 59 l., žena Josefa 48 let a dcera Anna 24 let.“

„Všichni tito byli helvety. Použito bylo metody nařízené. Než protože farář svratecký poprvé 20. června 1808 do Svratky se přistěhoval, nemohl často je navštěvovati, dále i proto, že po 3 měsíce těžce stonal, tak že teprve po svátcích vánočních zase počal konati svůj úřad a posud po nemoci je tak sláb, že sotva se vleče; osady však, kde blouznivci se nalézají, dosti jsou vzdáleny. Navštívil však přece tyto blouznivce. Byl

jsem přijat vlídně, abych častěji přišel. Poprvé v životě setkal jsem se s lidmi těmito a oni se mnou“.

„Jedna toliko žena učinila katol. vyznání víry počátkem března. Bohoslužby katolické fanatici nenavštěvují, děti své do škol neposílají; mládež na opakovací hodiny nechodí a svátosti nepřijímá. Učitel zaznamenává jejich děti a seznam dodal rychtáři, aby zaslán byl úřadu vrchnostenskému“. Dle nařízení biskupské konsistoře ze dne 23. března 1809 položil sekretář vikariátu skutečského a inspektor škol, děkan bojanovský, duchovenstvu ještě tyto otázky: „1. Budiž referováno, zda blouznivci pod rouškou tolerovaného náboženství bludné své názory tají a přiznávají se ke konfessi helvetské? 2. V kterých osadách jsou rychtáři akatolíci či podezřelí z fanatismu? 3. Zda vysvětlili faráři lidu, že v zákoně o toleranci jsou pojeti pouze luteráni a helveti? 4. Zda při smíšených manželstvích poučováním předmanželským se zabraňovalo, aby blud nešířil se z rodiny jedné do druhé?“

Dne 9. července 1809 odpovídá k tomu farář svratecký: „Blouznivci skrývají se v konfessi evangelické. Ve Svratce je rychtář katolík, ve Svratouchu nekatolík, ale z fanatismu nepodezřelý, spíše zarytý (obcecatus) helveta, v Chlunětině katolík a v Křížánkách horlivý (zelosus) katolík. Tolerance se vykládá tím více, ježto ani nejlepší jí nerozumějí a veliký chaos v tom panuje. Vsemožné faráři bránil tomu, aby blouznivství se nešířilo, jak vyučováním školní mládeže tak snoubenců při sňatcích smíšených. Než poučování po jednu nebo dvě hodiny trvající nemá výsledku žádoucího, ale třeba jest poučování po šest neděl, jak tu a tam se provádí.“ Dle oznámení faráře ranenského byl stav blouznivců v jeho farnosti roku 1809 tento: Ve farnosti čítalo se 31 rodin; bylo použito předepsané metody. Když někdo z fanaticů faráře venku má potkati, již neutíká před ním a nevyhýbá se mu, jako dříve, ale pozdravuje ho po helvetsku: „Dej Pan Bůh dobrou den!“ Přijde-li k nim, přijmou ho laskavě, ale nikdy knězem nepojmenují. — Při pastorači jejich bylo mnoho překážek, hlavně tvrdošijnost a zarputilost rodičů, kteří děti svádějí. — Tři z nich, a to Josef Zach, půlník z Ranné, a jeho žena Rosalie z čí. 38. a pak Anna, dcera Jana Kubáta z Vojtěchova čí. 5. učinili katol. vyznání víry. — K těmto třem později přistoupil Václav Uchytíl z Ranné čí. d. 19., který nejen do kostela chodí, ale velice pilně kázání poslouchá. — K helvetství se vrátili Josef Bureš, půlník z Ranné, se ženou a 5 dětmi, vdova Dorota Benešova, domkářka, se 2 dětmi. Karel Uchytíl se ženou a 2 dětmi, Josef Žampach se ženou, Jan Bureš, sedlák, se ženou a 3 dětmi vesměs z Ranné; z Vojtěchova: Matěj Bouška se ženou a 2 dětmi, Matěj Kubát, sedlák, se ženou a 3 dětmi. — Poučování v kostele a po vesnicích při cvičení o pravdě katol. víry konáno od XII. neděle po sv. Duchu. — Někteří občas navštěvují katol. služby Boží. — Děti blouznivců nutí se, by do školy chodily. Některé z nich chodí pilně, jiné nedbale, a jsou i tací, kteří s assistencí politickou do školy přivést se musily. — Někdy přijdou tyto děti i do kostela, ale svátosti nepřijímají, protože většinou hlásí se k evangelíkům. — Dospělejší mládež na opakovací hodiny nikdy se nedostaví, leč tehdy, je-li přinucena politickým úřadem. — Že by někdo znesvěcoval den sváteční, posud nebyl polapen, i jinak zákony světské zachovávají.

(Pokračování.)

Dějiny farní osady Kondrace pod Blaníkem.

Sestavil¹ A. Blanický a Dr. M. Navrátil.

Věnováno F. Lehnerovi, Dru A. Podlahovi a Ant. Vlasákovi o popis kostela kondrackého vysoce zasloužilým.

Kondrac pod Blaníkem. Hodinu cesty k jihu od Vlašimi za lesem Jinošovem, jehož jméno upomíná na někdejší ves Jinošov, během 30leté války spustlou, v krajině úzce obmezené, pouze k západu pootevřené, od severu a jihu lesy lemované, do níž vlídně pohlíží vrch Blaník, pověstmi obsypaný, prostírají se domy vesnice Kondrace ve výši 400 m. nad hladinou mořskou; uprostřed návsi pne se farní chrám.² Kondrac leží na silnici vedoucí z Vlašimi k Louňovicům a odtud dále přes Ml. Vožici k Táboru, v okrese soudním Vlašimském, v okresním hejtmanství Benešovském a v bývalém kraji Tábořském. R. 1849 při rozdělení Čech na 7 krajů přidělen k podkraji Benešovskému a kraji Budějovickému.

Jméno **Kondrac** pochází od osobního jména Kondrat (Konrad, Kundrat, Kunrat). Ve starých listinách jméno to různě se píše: r. 1359 Cunraticz, r. 1363 Kunraticz, 1395 Conratecz, 1395 a 1403 Cunratecz, 1404 Conratecz, 1413 Conraticz, 1414 Cunratecz, 1534 Kundratce, 1537 Kondratec, 1546 v Konradci, 1566 v Kunratcích, 1578 atd. Kondratec, v listinách 16. stol. jméno této vsi píše se Kondratce v množném čísle.³

Farní osada Kondracká čítá 1206 katolíků, 9 židů. Evangelík byl tu jediný v l. 1873—77. Ke Kondraci přifařeny jsou obce: Dub, půl hod. vzdálen, se samotou Vítův mlýn, Krasovice (čtvrt hod.) se samotami u Korfeštů a Oulehlemi, Vranovice (1 hod.), část Částrovic (1 hod.), dvůr Skalkov (1 hod.), samota Loreta (1 hod.) a samota Šebíř (1 hod.); tyto tři samoty patří k obci Bolině a přiškoleny jsou k Vranovicům; polovice Ostrova na pravém břehu Blanice (půl hod.) se samotou Nové Mlýny (část za vodou náleží farou i školou k Velíši); Hradiš s fil. kostelem (1 hod.) přiškolen k Velíši.

V katastru obce Dubské leží znosimský dvůr Ovčiny, který přifařen i přiškolen je k Vlašimi. Zajímavé je, že z Částrovic, čítajících pouze 7 čísel, dvůr, myslivna a Koušovská chalupa přifařeny jsou k farnosti Právninské a k diecési Králohradecké, kdežto 4 čísla přifařeny jsou ke Kondraci a přiškoleny k Vracovicům.

Patroni kostela Kondrackého vladykové v Kondraci. Patrony kostela Kondrackého byli jednak pánové vlašimští, jednak vladykové na tvrzi Kondracké, z nichž každý měl jeden hlas po-

¹ Na základě původních pramenů v archivě farním a školním v Kondraci, v děkanském úřadě a listovním úřadě c. k. okr. soudu ve Vlašimi, knih erektčních a konfirmačních, Okresu Vlašimského od A. Vlasáka, Vikariátu Vlašimského od Dr. A. Podlahy, Dějin umění národa českého od F. Lehnera, Dějin Domašína a Dějin Vlašimě od F. A. Slavíka, jakož i zpráv August. Sedláčka; R i e g g e r, Materialien atd. — ² Znatel církevních starožitností sezná na první pohled dle slohu, že původ jeho saháti může do 12. století. V listinách se arci jeví teprve roku 1350 mezi farními v dekanátě Štěpánovském; roku 1384 odvedl 18 grošů desátku královského. — ³ Okres Vlašimský od A. Vlasáka.

dacího kostelního. Náleželať Kondrac několika majitelům. 1. Od r. 1316—1850 patřil jeden díl vsi a půl kostela Vlašimi. 2. Do r. 1499 patřil 1 dvůr kmetci v Kondraci k Bolině, potom k Vlašimi. 3. Tvrz, dvůr, 2 dvory kmetci a půl kostela byly majetkem zdejších vladyk do r. 1552, od r. 1552—1601 náležely k Domašínu, načež připojeny k Vlašimi. 4. 5 dvorů kmetců v Kondraci patřilo do r. 1552 k Ostrovu, načež připojeny do r. 1601 k Domašínu a potom dostaly se k Vlašimi. 5. 2 dvory kmetci byly svobodné. 6. 2 dvory kmetci patřily ke Koutům a k Plchovu. (Dle Aug. Sedláčka.)

Právo presentační při obsazování fary Kondracké vykonali: r. 1363 Maršík z Kunraticz a Michal, purkrabě svojanovský, pán na Vlašimi; r. 1395 Petr a Jaroslav, bratři z Věžník a Jan z Vlašimi po dvakráte; r. 1403 Jan z Vlašimě a Petr (armiger) z Věžník a Zdenka, matka Petra z Kuntatecz (sic!); r. 1404 Jan z Vlašimě a Zdenka z Věžník a Petr, její syn; roku 1405 Jan z Vlašimě a Zdenka vdova Děpolda z Věžník; roku 1416 Jan z Vlašimě a Jarohniew de Wiezny (má býti snad Jaroslav z Věžník).

Presentační právo při obsazování fary v Hradišti vykonávali. r. 1375 Pavel z Jenczensteina, r. 1378 Jan z Vlašimi, r. 1414 Mikšík Harka.

Tvrz v Kondraci stávala na sadě Štětínově nedaleko domu č. 37. Ještě r. 1735 na opravu kostela nalámány 4 sáhy kamene ze staré zříceniny na sadě Štětínově. Dnes není po ní památky. Kdy byla zničena, říci nelze, ale již r. 1550, když Kondrac koupil Krištof Skuhrovský ze Skuhrova, byla tvrz ta pustá.

Prvním známým vladkou na zdejší tvrzi jmenuje se r. 1318 Příbek z Kunratce panoše. Roku 1368 sídlil zde Maršík z Kondrace. R. 1385 v pondělí po sv. Vítě Eliška, Maršík, její manžel, Markvart a Hanuš, synové Eliščini, prodali za 70 kop tvrz a dvůr v Kunratci s podacím Děpoldovi z Věžník a 19. ledna vložili v desky zemské.³ Děpold brzy zemřel, zůstaviv syny nezletilé Petra, Jaroslava a jiné. Jaroslav připojil pečef k stížnému listu šlechty české ke sboru Kostnickému.⁴ R. 1393 Petr, sirotek po Děpoldovi z Věžník, jménem svým a bratří a sester (concordat) učinil smír o královském právě v Konratci a ustoupil od něho.⁵

Okolo r. 1392 zemřela Ofka, která měla věno v Kunratci. Rivín Zboh, farář v Chotýšanech, jako poručník Petra a jiných siroteků Děpoldových, dokázal, že Děpold koupil tvrz Kunrac. Protože si odúmrl po Ofce na krále spadlou od něho vyprosil Purkart Strnad z Janovic, učiněna s ním smlouva jménem siroteků a dáno mu za jeho právo 10 kop grošů.

Na počátku století 15. Olbram z Kouta⁶ a manželka jeho Jitka z Kunratic měli dvůr poplužní v Kondraci a jmenovali se v starých zápisech odtud z Kunratic neb z Konratce. Olbram zemřel před husitskými válkami a vdova Jitka zapsala

³ Palackého archiv díl III. — ⁴ Vlasák, Okres Vlašim. — ⁵ Palackého archiv díl III. — ⁶ Viz: Program gymnasia táborského z r. 1891 str. 22.

své věno, které měla v Kondraci po muži svém, synům Boršovi a Divišovi i dala jest ten list s pečeti dobrých lidí v moc Boršovi, který byl u probošta louňovského branným služebníkem (nápravníkem), maje za to dvůr poplužní v Libouni. Ale stalo se, když r. 1420 od Táborů klášter louňovský byl vypálen, že v ty války nepřátelé přijevše do Libouně, tu, kdež jest seděl, i vypálili tu tvrz a jeho Borše zabili, a tu jest ten list shořel. Boršovi přítelem byl rytíř Jan z Věžník, jenž před tím jeho statek i pilnější věci u sebe měl a když se dědicové o pozůstalost v Kondraci, v Libouni a j. soudili, v jejich prospěch svědectví vydal.

Diviš z Domašína, rychtář v Domašíně, druhý syn Olbramův, přiznal se 20. prosince 1437 před úředníky desk zemských v Praze, že byl na dědictví svém v Kunraticích, na poplužním dvoře s rolemi, lukami, s lesy, s vodotočinami i se vši zvolí (t. svobodou při všech obecních pozemcích) atd. paní Anežce, manželce své, zapsal věna 25 kop grošů českých.⁷ Diviš byl rychtářem v Domašíně až do polovice 15. století. Měl dvůr poplužní v Kondraci a potom i dvůr v Dubě, dle něhož jest jmenován také Diviš z Dubu. Po smrti jeho († před rokem 1454) vdova Anežka provdala se za Pavla z Domašína a povstal soud o dědictví v Kondraci, Libouni a Dubě, na něž právo si dělali Jan z Libošovic a Matyáš z Brlohu.

R. 1454 svolána odúmrtí v Kondraci po Olbramovi. Syn Divišův Boreš z Domašína hlásil se o dědictví v Kondraci a Pavel z Domašína jménem svým a Anežky, manželky své, o věno tamže zapsané od Divíše, prvního manžela jejího, proti Janovi z Libošovic. Svědky byli Jan z Věžník, seděním tudíž, maje věku 65 let, a Prokop, řečený Radek, úročník pánů Tábořských, usedlý v Louňovicích, také 65 let starý, a ti svědčili r. 1460, že paní Jitka z Kunratic, matka Borše z Libouně a Divíše z Domašína, jsouc vdovou, radila se u probošta s pány, zvláště se Záviší z Ostrova, kterak by měla v ty časy nebezpečné učiniti o své věno, které měla v Kondraci po svém muži Olbramovi. Přítomen byl také Jan Věžník a poradil jí Záviše z Ostrova, že může své věno zapsati komu chce, shledajíc pečeti dobrých lidí k tomu zápisu, poněvadž v zemi práva nejdou. I učinila tak a zapsala věno synům svým a list dala staršímu Boršovi v moc u přítomnosti Jana z Věžníka. Když pak Táboři klášter louňovský vypálili, byl tento svědek na Vlasími a šel potom do Libouně, tu kdež byla jeho (Boršova) žena. I uslyšel, že také tam dvůr vypálili a Borše zabili, a tu jest i ten list shořel, kterýž on Jan z Věžník prvé u sebe měl a jej četl mnohokrát. Toť odpřísáhl. A tak svědčil i Prokop, jenž v mladém věku svém byl pohonicem u p. Olbrama a pí. Jitky, manželky jeho, a tehdy byl vezl ji na radu do Louňovic ke knězi proboštovi.

Avšak Jan z Libošovic na soudě nejbližší přístím provedl, kterak Olbram na Kondraci 50 kop gr. věnoval ženě své Jitce a proto témuž Janovi se dalo za právo. Vynašlo se, že Olbram své manželce věnoval na Koutě a že se to Kondrace netýče.

⁷ Pozůstatky desk zem. díl II. 186.

Tento rod z Domašina psal se potom z Dubu a sám Diviš rychtář v deskách dvorských se již r. 1454 takto připomíná. Sním příbuzni jsou rodové, kteří užívali téhož erbu (kusu loukotě stříbrné v červeném poli), totiž Skalští z Dubu, Chuchelští a Žehušičti z Nestajova, Radkovicové z Mirovic, starožitní rodové rytířští, nyní již vymřelí, a Lažanští z Bukové, rytířský, od r. 1637 hraběcí rod v Čechách.

Boreš z Dubu byl švakrem pána na Jemništi.⁸ Mikuláš Strýc z Libošovic a Diviš rychtář z Domašina přivěsili roku 1430 pečeť na list psaný na Vlašimi, kterým Vaněk z Miretic sestře své Anně postoupil plat 80 gr. roční, kterýž měl v Borovnici na Vávrovi a Bartoňovi.⁹

R. 1496 v květnu Přibík z Červených Otradovic prodává 2 dvory kmetci (sedlské) v Kondraticích a plat v Hlivné Lhotce nad Ostrovem jakémusi Tůmovi.

R. 1542 drželi vše to Jiřík a Blažek, bratři z Přisic, synové Šimovi a vnukové Tůmovi.

R. 1546 23. srpna Jan, Oldřich a Svatomír Vejškovicové, bratři z Koutů, rozdělili se o statek Koutský, ale ve společnosti nechali statky své ve vsích Vojislavicích, Livíně, Kunraticích, Plchově a Lučovicích. Před tím také to Jan, strýc jejich, Jarohněv, otec, a Vilém, strýc, společně drželi.

R. 1549 rozdělili se o to přece. Vilém vzal ves celou Vojslavice, Jan a Svatomír dvůr kmetci v Plchově, dvůr kmetci v Hlivíně a 2 dvory kmetci v Kundratci.

R. 1548 16. říj. Mandaléna, Alžběta, Anežka, Eva a Anna, sestry z Chotětic, prodaly Kundratec dvůr poplužný a dvory kmetci, zámek pustý Olešnou s dvorem pustým. což měli společně s Petrem po otci svém Ondřejovi, bratru svému Petrovi Sloupovi z Chotětic.

R. 1550 v pondělí po sv. Jakubě apošt. (dne 28. července) prikoupil Krištof Skuhrovský ze Skuhrova od Petra Sloupa z Chotětic dvě tvrže pusté a při nich dva dvory pusté poplužní, jmenovitě tvrž a dvůr pustý poplužní ve vsi Kondraci a druhou tvrž pustou a dvůr pustý poplužní jménem Olešnou s rolemi ornými i neornými, štěpnicemi, lukami, palouky k týmž tvržem a dvorům pustým od starodávna příslušejícím; ve vsi Kondraci dva dvory kmetci, na nichž sedí Burjan Beran a platí úroku sv. Jirského 20 gr. čes. a z krčmy 4 gr. č., týž úroku sv. Havelského 20 gr. č. a z krčmy 4 gr. č., slepice 3; Řiha Mezáků platí úroku sv. Jir. 20 gr. č., sv. Hav. 20 gr. č., slepice 2; Mikuláš Poušť úr. sv. Jir. 3 gr. čes., úr. sv. Hav. 3 gr. č., slepici 1; s poustkami a s podsedky (menšími živnostmi) pustými, s krčmou výsadní a s vo-
bodnou v též vsi na témž gruntě, na kterém sedí Burjan Beran, s dědinami, lukami, palouky, lesy, porostlinami, občinami, chrastinami, s kusem potoku společným pod Olešnou, s lidmi osedlými i neosedlými i s těch gruntů sběhlými, se vši zvolí, což k tomu přísluší, s plným panstvím za 200 kop gr. č., ve dvou nedělích 50 kop a potom ve dvou nedělích od postoupení téhož statku, t. j.

⁸ Dle knihy svědků r. 1507. — ⁹ Archiv kapitoly praž.

v pondělí po sv. Bartoloměji příštím ostatní summu. A Petr Sloup z Chotětic nadepsané dědictví své, máje 200 kop gr. č. úplně zaplacených, dědictvy postoupil v deskách zemských v úterý po sv. Vítě (17. června) l. 1551.¹⁰

R. 1553 ve čtvrtek po sv. Řehoři (16. března) koupil od pí Doroty z Kojkovic, manželky Jetřicha Vrabského z Vrabí, dědictví její, jmenovitě ves celou Ondřejoves, celou ves Vlastišov i s rybníčkem při té vsi ležícím, ve vsi Kondraci pět dvorů kmetcích s platem, což tu měla, i s těmi lukami při též vsi ležícími, kteréž byly Vocelkovi a Štínovi, vlašimským to měšťanům, zastaveny, s dvory kmetci, což tu na těch vesnicích a dědinách po někdy Markvartovi z Kojkovic, strýci jejím, nápadem přišlo a což jí tu mimo to od nadepsaného Jetřicha z Vrabí, manžela jejího, dskami zemskými v kvaterně větším zápisném l. 1541 v sobotu den sv. Sylvestra jest postoupeno, to vše za 425 kop gr. č. Z té summy měl sobě Křištof Skuhrovský vyplatiti ty dvě louky při Kondraci ležící, jež byly Vocelkovi a Štínovi do Vlašimi v 30 kopách gr. č. zastaveny.

R. 1548 20. června Křištof Skuhrovský koupil Částrovice od Jana z Pernštýna, který je 1547 19. listopadu obdržel výměnou od krále Ferdinanda. Od r. 1400 náležely Částrovice zboží kláštera louňovského a r. 1547 byly Táboru od krále konfiskovány, když nechtěl poskytnouti králi pomoc na výpravu do Němec.

R. 1566 Smil Skuhrovský ze Skuhrova zdědil statek Domašínský. V zápise o tom učiněném v deskách zemských v úterý po sv. Bartoloměji (27. srpna) jmenují se při všech obcích někdy Křištofa Skuhrovského osedlí hospodáři, a kolik který z nich platil úroku o sv. Jiří a sv. Havle.

K Domašínskému statku patřila tehdy tvrz Kondrac pustá a býval při té tvrzi dvůr poplužní. Dědiny od téhož dvora i luka lidem pod platy rozdány jsou.

Ves Kondrac, což tu jest:

Jan Král	úroku	40 gr. m.,	slepice	3
a pokrčemného	"	8	"	—
Václav Hutina	"	40	"	2
Štěpán	"	6	"	1
Jan Kovář	"	8	"	1
Jan Nováků	"	5	"	—
Martin Jakuba	"	52	"	2
Vaněk Komár	"	52	"	2
Dušek havíř	" 1 kopu	20	"	2
Vaněk Bryndů	" " "	20	"	2
Jan Novák	"	36	"	2

Macháček (u něho není psáno, kolik platil).

Krčma výsadní. Platu sv. Martinského z dědin a luk od dvora Kondrackého: Vaněk Šatal z Křížova z louky, palouku velkého 50 gr. Štěpán ze dvou paloukův 40 gr., Jan Král a Vaněk Hutina

¹⁰ Desky zemské kvat. 49. E. 26. a násl., postoupení v kvaternu 10 C-5, kde stojí: „v Olešném zámek pustý.“

z půl dvanácté kopy dědiny orné 3 kopy a též z luk, z palouků a ze sadů 7 kop a zvláště z louky u Kondrace.

Lesové. U Kondrace kus podle Vlašimských lesův.

Tvrz Kondrac pustou, ves Kondrac, což tu jest . . . a to vše s domy, s dvory kmecími, s dědinami ornými i neornými, s lukami, palouky, lesy, porostlinami, pustinami, rybníky, haltýři, se řekou, potoky i jinými vodotočinami a což tu lidé od dvoru spuštěného Kondrackého pod platy drží, s platy peněžitými stálými i běžnými, s kurmi, robotami, ospy, s podacími kostelními, s krčmami a s lidmi osedlými i neosedlými, s kmetičnami, se sirotky zběhlými i nezběhlými na třech gruntech rozenými a s jich spravedlivostmi a se vším k Domašínu a vesnicím příslušenstvím, v mezích a hranicích, pokudž včem tu od starodávna dědictví záleží a toho při témž městečku a všech v užívání jsme podle napřed rozepsání, se vši zvolí a s plným panstvím, kromě těch siroteků a lidí i vdov, kteříž jsou se před těmito našimi rozdíly s dílu tohoto na jiné grunty naše buďto zakoupením nebo podružstvím dostali a tam zůstávají; nebo ti všickni, v kterémkoli dílu našem tak zastížení jsou, při tom dílu jednomu každému z nás i s dětmi a statky svými v poddanosti zůstávají.

Po r. 1591 postoupil Smil Skuhrovský Anně Malovcové z Říčán tvrz a ves Kondrac. Kondrac připojena byla potom celá k panství Vlašimskému.

R. 1652 zemřel Oldřich rytíř Skuhrovský ze Skuhrova. Pozůstalý statek jeho rozdělen na dva díly. K prvnímu náležely mezi jinými Louňovice a dvůr Krasovský, Oleský. Zdělila je starší dcera Lidmila Říčanská, která se provdala za Karla Adama Říčanského z Říčán. (Slavík, Děj. Domašina.)

Patroni kostela Kondrackého páni na Vlašimi. Krajina Blanická, jež od starodávna byla zalidněna, patřila z velké části knížecímu rodu Vlastislavicův, jenž tu žil na rozličných panstvích i v pozdějších dobách, maje rozličná jména, ale stejný znak. V nejbližším okolí Vlašimě drželi Dub.

Vlašim byla středem panství téhož jména a patřila s okolím až za Blaník i s částí nynějšího okresu Vožického k župě neboli kraji Kouřimskému, jinak také Pražský zvanému. Zemské berně, kdykoli je sněm povolil, byly v tomto kraji vybírány — zde ve Vlašimi.

Pánům z Vlašimě náležely již r. 1316 díl Kondrace a polovice práva podacího a od počátku století 17., kdy celá Kondrac připojena k Vlašimi, stali se majitelé panství vlašimského výhradními patrony kostela kondrackého, kteréžto právo zachovalo se až na naše doby.

Páni z Vlašimě (znaku orlice) do r. 1363: R. 1318 až 1345 Hynek starší, přisedící zemského soudu českého; r. 1318—1319 pohnal k soudu o rozličné škody učiněné jemu na dobytku, polích a jiných věcech v Kondraci: Adlocha a Jaroslava z Nosákova, Sedmihřda ze Šlapánova, Bolesuda z Vesce: ve Vracovicích: Zdislava a Vaňka z Malovid . . . a dáno jemu za právo.

Druzí páni z Vlašimě odjinud z Jenšteina (znaku dvou hlav supích) roku 1363—1413: r. 1363—68 Michal, purkrabí na Svojanově, pán na Vlašimi († 1368 v Bononii); r. 1368—75 Pavel z Jenšteina, bratr jeho, spravoval panství vlašimské jménem sirotek Michalových; r. 1376—1412 Jan z Vlašimě, nejstarší syn Michalův, zakladatel nadání v kostele Hradišti; byl ještě 26. září 1414 spolupatro-nem v Kondraci.

Rytíři z Chotěmic na Vlašimi roku 1413—1442: r. 1413 Janek z Chotěmic, král. rada, někdy hejtman vratislavský aavidnický ve Slezsku; r. 1442 synové Tomáše z Chotěmic Jan a Mikuláš prodali dědictví otcovské rytíři Mik. Trčkoví z Lípy, a to: . . . v Jinošově 2 dvory kmetcí (poddanské) . . . v Hradišti dvůr kmetcí a mlýn pod Hradištěm, mlýn pod Dubem, ve Vracovicích dvůr kmetcí, v Kunraci podací právo kostelní a cokoliv Janek z Chotěmic byl držel a měl, v Mileticích dvůr kmetcí s podacím právem kaple hradu Vlašimě a Kunrace, se všemi lidmi poddanými a poplatnými, světskými i duchovními, i se všemi dvory poplužními, mlýny i se všemi vodami, požitky a poplatky a se vši svobodou a spravedlností s plným panstvím . . .

Páni Trčkové z Lípy 1442—1546: R. 1450 19. května Jan z Jinošova a Mikuláš z Jinošova zaslali list Oldřichovi z Rosenberka, v němž pravi: „Vystřieháme sie proti tvé milosti podle urozeného p. Mik. z Lípy a z Lipnice a miníme svým pánem v míru i nemíru státi, dokudž jsme v službě jeho.“ R. 1499 10. června Mikuláš st. Trčka koupil od Johanky z Libošovic statek, který měla po otci Janovi, totižto Bolinu, dvůr poplužní pustý, ves celou, 12 dvorů kmetcích a 1 mlýn, ve Vracovicích 4 dvory kmetcí, v Kondraci dvory kmetcí a pustotiny s panstvím, jež tu měla, v Libešově dvůr poplužní pustý, v Krasovicích 2 dvory kmetcí, v Jičíněvsi dvůr kmetcí. V Kundratci patřil k tomu sedlák Přibyl, jenž platil ze svého dvoru 47 grošů. Kromě toho měl pustotinu, ze které platil 6 grošů. Ondrákova platila z pustotin 102 groše. R. 1533 25. října Zdeněk dal si do zemských desk vložit . . . vsi Kondrac, Dub, Hradiště, Vracovice, Libošovice pusté, Jinošov. — Násada rybníků pokládala se k dílu Vlašimskému tato: Jinošovský svrchní 10 kop, dolejší Jinošov 9 kop, Šebíř 18 kop platu . . . do Jinošovského 8 kop, do Skalkovského 1 a půl kopy. R. 1534 20. srpna Zdeněk postoupil strýci Janovi . . . Kondrac, Dub, Hradiště, Vracovice, Libošovice pusté. Jinošov . . . R. 1546 21. listopadu bratři Burian a Ferdinand prodali Markvartovi Stranovskému ze Sovojovic za 9100 kop gr. čes. hrad Vlašim . . . s pustotinami na Skalkovsku a Znosimsku, ves Jinošov, Hradiště, vesnice celé, a díly vsí Vracovic, Kondrace, Dubu . . . což tu měli a na lidech panství . . . Blanci tvrz pustou s dědinami . . . s mlýny, štěpnicemi, chmelnicemi, robotami jindy nebývaly . . . s beránci, s lojem, s rychtou výsadní v Kondraci, shony a lovem na Domašinských horách a Křížových.

Rytíř Markvart Stranovský ze Sovojovic 1546 až 1550. R. 1547 věnoval manželce své 500 kop gr. čes. . . na

Vracovicích . . . a 500 kop gr. č. pí Krizeldě z Hodějova, snaše své, manželce Jaroše Stranovského ze Sovojovic, nejstaršího syna svého, na Jinošově, Hradišti . . . kterážto věna l. 1550 při prodeji panství vlašimského na jiné dědiny jsou převedena.

Z včle Stranovského líčili r. 1548 poddaní z Jinošova, Vracovica z Kondrace tenata na zajíce na horách Křížových nad mlýnem Hutinovým na gruntech Kristofa Skuhrovského. I povstala z toho dlouhá pře o právo myslivosti mezi oběma vrchnostmi. Nálezem soudu zemského 29. ledna 1552 stanoveno, aby držitelé panství vlašimského na týchž horách a zboží bez včle K. Skuhrovského nehonili.

Roku 1550 postoupil M. Stranovský panství Vlašim v dluhu 9100 kop gr. č. Gabrielovi Klenovskému ze Ptení, a to hradu Vlašimě . . . s pustotinami těmito: . . . na Skalkovsku a Znosimsku, Jinošova, Hradiště vesnic celých a dvorů kmetcích, s platem ve Vracovicích, v Kondraci, v Dubě . . . v Blanici tvrže pusté s dědinami, lukami, lesy, rybníky, řekami, potoky, s krčmami, mlýny, štěpnicemi, chmelnicemi, s pivovarem, s kurami, vejci, robotami, s poddacími kostelními. s lidmi osedlými i neosedlými a z těch gruntů zběhlými krom vymíněných, s povarným posudným, stavy, slupy u mlýna, s halteři, podsedky, beranci, s lojem, s rychtou výsadní v Kondraci, s hony a s lovem i se vši zvolí, což k tomu přísluší, s plným panstvím toho všeho.

Rytíři Klenovští ze Ptení 1550—1588: R. 1562 nastoupil syn Gabrielův Aleš s bratrem Janem, pojal za manželku Johanku z Královic a věnoval jí na . . . dvoře Skalkovsku . . . na vsi Kondraci, Dubě . . . 2000 kop gr. č. R. 1578 v pondělí po sv. Jiljí rozdělil panství. První díl patřil mladšímu bratru Janovi, druhý Alešovi. K prvnímu dílu patřily lesy mezi jinými: stráň Vorlinská po této straně všecka a vršek Holý nad vsí Jinošovem. Mlynář k dílu tomu: Vit mlynář pod Dubem platil 1 a půl kopy 1 groš 5 penízů. Byl povinen k veliké noci po 2 holoubatech dáti. K dílu II. patřily ještě vesnice Jinošov, jenž platil úroku ročního 14 kop 56 grošů, více než Dub, Hradiště . . . Kondrac, Vracovice . . .

R. 1585 12. dubna Petr Novohradský z Kolovrat uvázal se v druhou polovici panství zapsanou od Aleše Klenovského Johance Klenovské . . . ves pustou Znosimsko, na kterémž místě jest nový ovčín se všemi poli, s lukami k témuž Znosimsku náležejícími, dvůr poplužní Skalkovsko . . . Roku 1587 zemřel Aleš. Vdova Johanka z Královic prodala díl I. statku Vlašimě bratru Vilému Vostrovci z Královic 1588 19. října.

Rytíři Vostrovcové z Královic roku 1588—1621: Jan Vostrovec založil na svém panství počátkem 17. století pořádné knihy gruntovní pro příslušné vesnice a zjišťoval hranice statku. (Stará kniha vesnická z r. 1630 pro Kondrac, Krasovice, Dub, Vracovice, Ostrov, Hradišť uložena v listovním úřadě c. k. okr. soudu ve Vlašimi.)

Při tom ale přišel do sporu jmenovitě s k r a s o v s k ý m i svobodníky. Oznámili tedy r. 1605 svobodníci Jan Vlasák, Martin

Simonů a j. komore české, že jim lesy na Bílé skále a jiné pozemky zabírá. Císař Rudolf II. nařídil 11. června 1605 komisařům královským p. Štilfridovi Lukaveckému z Lukavce, p. Mik. Chobotovi z Ostředku a na Bedřichovicích a rychtáři král. města Tábora Václ. Protivenskému, aby ven na místě do týchž lesů vyšli a na komoru českou zprávu o tom vydali. Podobně stěžovali si úředníci a kostelníci kostela sv. Jiljí na Starém městě Pražském, že se Jan Vostrovce v Krasovicích také v grunty poddaných, k témuž kostelu sv. Jiljí náležitých, vkládá. Komise našla patrná znamení hranice a mezníky v oněch místech, všechny tři strany uznaly je dobrovolně za vhodné a v přítomnosti jich obnovili hranice a strany s tím jsou spokojeny.

R. 1616 Jan Vostrovce koupil od úředníkův a kostelníků záduší sv. Jiljí v Praze ve vsi Krasovicích 2 lidi poddané Houdka a Poušta za 750 kop gr. čes. . .¹¹

Protože Jan Vostrovce byl mezi direktory a hlasoval pro zvolení Bedřicha Falckého za krále českého, r. 1621 odsouzen hrdla, cti a statků. Odňaty mu statky, jež ke komore královské připadly: Vlašim . . . dvory Skalkovský se 4 lány, Ostrovský (Lhotka) s 2 a půl lánu rolí, vsi Kondrac, Dub, Ostrov s mlýnem a dvorem poplužním Lhotkou . . . Hradiště . . . pak dílem vsi Vracovice, Částrovice . . .

Páni z Talmberka 1622—65: R. 1622 1. července král Ferd. II. prodal Vlašim Bedřichovi z Talmberka, presidentu nad apelacemi, který tu vládl do r. 1643, r. 1643—54 Jan Arnošt, r. 1654—65 Fr. Vilém pojistil manželce své Voršile Kat. její věno 30.000 zl. na panství Vlašimském a dvory panské ve Skalkově, Částrovicích . . . a v Kondraci, než by se 3 dcery provdaly, načež jmenované dvory zase měla k panství přijíti. Za něho zavládla na panství němčina. R. 1655 dal Vlašimi privilej, aby sňl prodávati mohli do Kondrace, Dubu, Ostrova, Vracovic, a Domašinským, by směli prodávati sňl do Hradiště.

R. 1665 7. prosince Jan Fr. Křištof prodal Vlašim . . . dvory Věžnický, Ostrovský, Znosimský, Tehovský, Blanický, Skalkovský, Částrovský, jakož i v Ovesných Ratajích, Řimovicích a v Kondraci (ale že těchto 5 podle nařízení otcova teprve zase k Vlašimi přijde, až se jeho sestry provdají) a příslušné obce — kněžně Boženě Dobrotivé z Porcie roz. Kavkové z Říčan. Vdova Voršila Kateřina roz. z Papenheimu zůstala paní na Skalkově a Částrovicích do r. 1668, kdy zemřela.

V záhubné válce 30leté vzala i Kondrac zkázu. R. 1621 po bitvě bělohorské vítězné vojsko přitáhlo k Vlašimi a vypálilo město, Také po bitvě u Jankova 6. března 1645 zapálili Švédové Vlašim, načež táhli k Jihlavě.

R. 1665 bylo v Kondraci 18 statků usedlých, 13 pustých, v Dubě 12 osedlých, 2 pusté, v Ostrově 13 osedlých, 3 pusté,

¹¹ Kopa grošů českých za Rudolfa II. platila 5 zl. 32 kr., kopa grošů míšenských 2 zl. 46 kr. stříbra. Jindy platila kopa českých grošů 15 zl., míšenských 11 zl. 40 kr., někdy i více. Groš český měl 7 malých peněz neb denárů, míšenský 4 peníze, český peníz 3 halíře.

v Hradišti 9 osedlých, žádný pustý, ve Vracovicích 22 osedlé, 4 pusté.

Některé rodiny úplně vyhynuly a lidé někde r. 1717 nevěděli, komu pustá pole náležela a přičteny jsou k obci. Ve Vracovicích dala vrchnost na pustém gruntě č. 1. vystavěti hospodu panskou. V Krasovicích statek Ouěhle s pustým gruntem Korfeštovým r. 1662 obdržela dcera Anna z Talmberka. Ke dvoru Znosimskému připojila vrchnost pole od několika gruntů v Dubě, za něž platila 2 kopy za korec. Statek v Častrovicích, který zanechal pustý sedlák Jak. Šindelář a ve Vracovicích se osadil, ujala za 60 kop a zřídila z něho dvůr. Spustlou ves Jinošov dala celou ke dvorům panským.

Po pánech z Talmberka rychle se měnili majitelé panství Vlašimského. Kněžna Božena z Porcie (1665—81), roz. Kavkova z Řičan, uznávajíc nedostatečnost jediného duchovního, vedoucího správu při 10 kostelích na rozsáhlém tom panství, obmyslela ještě jeden kostel farářem opatřiti. Úmysl uvedla ve skutek její dcera

Františka provd. hr. z Weissenwolfo (1681—89), na jejíž žádost konečně svolením konsistorním ze dne 18. ledna 1684 kostel kondracký po 60leté osiřelosti obsazen byl vlastním farářem, jehož obydlí nově vystavěno. Správě faráře kondrackého odevzdány jsou tehdaž i osady a kostely hradišfský, velišský a zdislavský, kteréžto oba poslední 1787 taktéž vlastními duchovními jsou opatřeny. Po její smrti Helmhart Křištof jako poručník dětí vedl správu panství.

Fr. Ant. hr. Weissenwolf (1701—15) založil r. 1704 na Spáleném vrchu kapli Loretu.

Marie Josefa provd. za Jana Vil. hr. z Trautsohnu, držela zboží Vlašimské od r. 1715—30. Od r. 1744 až do dnes jest v držení téhož panství knížecí rod Auerspergů, přišlý z Kraňska.

Karel Josef kníže Auersperg, kterýžto pojal za manželku Marii Josefu (1744—1800), hraběnku z Trautsohnu, stal se pánem na Vlašimi a byl patronem kostela a školy kondracké. R. 1764 koupil od hr. Otakara Starhemberka dvůr Častrovice za 6900 zl.

Po něm sdělil panství Vilém I. (1800—1822), po tomto Vilém II. (1822—27) a pak Karel (až do 1890), býv. nejv. maršálek království českého. Jelikož tento byl bezdětek, nastoupil roku 1890 synovec jeho Karel, syn býv. ministrapresidenta Adolfa (nar. 1859); stal se dědičným členem panské sněmovny a jmenován též vicepresidentem jejím. Roku 1907 při říšských volbách na základě všeob. hlasovacího práva zvolen poslancem za Kočevsko v Kraňsku. (Slavík, Děj. Vlašimě.)

Kostel sv. Bartoloměje v Kondraci. Kostel kondracký jest z nejstarších a nejkrásnějších církevních památek v Čechách. Nejdůkladněji ocenil jej vynikající znatel umění církevního Monsignore Ferd. Lehner v „Dějinách umění národa českého“ (sešit 20., str. 61.), kde připojil půdorys kostela a věže, pohled na kostel před r. 1735 a na věžní okna.

Farář na Hrádku Ant. Vlasák vypsál již r. 1854 v Památkách archeologických osudy kostela a osady Kondracké a podal tam obraz chrámu Páně a půdorys. Popis ten vyšel r. 1874 v souborné knize „Okres Vlašimský“ v Bibliotéce místních dějepisů v Praze nákladem Fr. A. Urbánka.

Kanovník metropolitní kapitoly ThDr. Antonín Podlaha, který si obral za vzácný cíl, vylíčiti veškerá posvátná místa v království českém slovem i obrazem, vydal ve „Vikariátě Vlašimském“ (nákl. Dědictví sv. Jana) znalecký popis kostela kondrackého a filiálního hradištského a připojil k nim pohledy na zevnější i vnitřek obou kostelů.

Stručný popis kostela kondrackého s pohledem na kostel a Kondrac s Blaníkem uveřejnil r. 1904 kalendář „Královská Praha“.

Ottovy „Čechy“ v díle Tábořsko věnovaly zmínku kostelu kondrackému a přinesly jeho obraz s nápisem „Kostel u Blánika“ dle originálu akad. malíře Václ. Jansy.

R. 1909 v Americe zesnulý malíř Aug. Satra maloval kostel kondracký se všech světových stran. Jeden pohled reprodukoval časopis „Máj“ r. 1909 v č. 30.

Též „Pražský Ill. Kurýr“ r. 1903 měl pohled na kostel kondracký a „N. Illustr. Noviny“ brněnské r. 1903 pohled na Kondrac, kdež viděti kostel.

Zdařilé pohlednice s krásným obrazem kostela provedeny před lety Cyrillo-Methodějskou knihtiskárnou nákladem majitele „hostince u nádraží“ v Kondraci.

Kostel v Kondraci vyobrazen již v Schmittových Obrazích starožitných staveb v Čechách. J. E. Wocel zmiňuje se o něm v článku „Kostely románského slohu v Čechách“ v Památkách arch. II. díl str. 121.

Dle mínění Ant. Schmitta měl kostel kondracký původně 4 věže, vždy jednu na každém rohu, z nichžto ovšem jen 2 přední se zachovaly. Gotické presbyterium místo staršího polookrouhlého později přistavěno.¹²

Zvěčnělý přední náš dějepisec V. Vlad. Tomek ve svých „Pamětech z mého života“ (II. str. 406) zmiňuje se, že společně s potomním ministrem Rezkem a historiky Gollem, Kalouskem a Tomanem dne 4. června 1881 jeli přes Kondrac, kdež je zajímal starožitný kostel.

Nemůžeme podati lepšího popisu kostela, než jak to učinili výš uvedení odborní znalci, jichž důkladná popsání níže uvádíme.

Dle Podlahy kostel sv. Bartoloměje jest prastará stavba původně románská ze stol. 12. Z doby té zachovala se loď s dvěma průčelními oblými věžkami. V době gotické byla románská apsida odbourána a přistavěno nynější gotické presbyterium se sakristií. Mnoho změn bylo na starobylé stavbě provedeno při opravě podniknuté r. 1735. Tehdáž bylo zdívo kostela sníženo, loď obdržela nový rákosový strop, vylámaním oken byla původní okna rozšířena, v průčelní zdi vyláman veliký hlavní vchod,

¹² Památky arch. I. díl.

kruchta byla rozšířena a zřízeno šnekové schodiště na ni vedoucí; kostel, ač zbudován jest z pěkně tesaného kamene, byl omítnut, nad celým kostelem zhotoven nový krov a j.

Nejzajímavější částí kostela jest západní jeho průčelí se zmíněnými románskými věžičkami, jež jakoby z nároží vyrůstaly. Na zdivě nárožním spočívají však jen z části; ostatní jejich část spočívá na pásech, jež vybihají z pilířů kruchty. Kruchta totiž má klenuté pod kruchtí, spočívající v předu na třech obloucích o pilíře opřených, sama pak rovněž má podobné arkády na oněch spodních spočívající. Pěkného vzhledu vížkám těm dodávají dvě řady podvojných okének sloupkem dělených. Uprostřed mezi těmito věžičkami kamennými zvedá se nad průčelím dřevěná veliká zvonice prkny obitá, taškovou střechou krytá a lucernovitou vížkou zakončená. Spočívá z části rovněž na pásech středního pole kruchty. Pochází asi teprve ze stol. 17.; není známo, co tu asi místo ní původně bylo v době románské.

Presbytář jest v půdorysu obdélníkový, zevně v nárožích i uprostřed boků dvakrát odstupněnými pilíři opřený. Má žebrovou klenbu o dvou polích, z nichž východní má tři středy se svorníky. Okna jsou obdélníková, nízkým segmentem překlenutá. Hlavní oltář barokový, bíle natřený; na něm pěkné sochy barokové: uprostřed sv. Bartoloměj, nad brankami sv. Josef a sv. Jan Nep. V pozadí mezi okny barokový ze dřeva řezaný a pozlacený krucifix v životní velikosti.

Vítězný oblouk brotí, na hranách bohatě článkovaný.

K severnímu boku presbytáře přiléhá stará gotická sakristie, mající klenbu žebrovou o dvou polích. V ní spatřuje se starobylá jednoduchá románská křtitelnice osmiboká, z kamene tesaná. V presbytáři je křtitelnice cínová, na níž čte se nápis: „Kdož uvěří a pokřtí se, ten spasen bude. Udělána jest... leta 1500 ke cti a chvále blahoslavené trojici svatosvaté času postního skrze Jana Mrkvatce.“

V lodi jsou dva boční oltáříky, jejichž hořejší část vyřezána ze dřeva na způsob baldachynků. Na oltáři stojícím na straně evang. jest barvotisk „Madonna della Sedia“, na oltáříku strany epištolní jest velmi pěkný obraz sv. Barbory. Je to dar rodáka krasovického Fr. Hausera, ředitele konservatoře Mnichovské, jenž jej v Karlsruhe dal vymalovati a r. 1868 na památku věnoval kostelu kondrackému, v němž byl pokřtěn.

V jižním boku lodi jest původní vchod do kostela s rovným nadpražím, jehož ostění ozdobena jsou řadami čtyřpraskových hvězdic.

Vnitřek kostela byl r. 1901 nově vymalován (v presbytáři sv. Vojtěch a sv. Prokop, na stropě lodi Kristus Pán trůnící v mandorle a poprsí dvou andělů, z nichž jeden drží kropenku, druhý hraje na varhany; v meziokní na bočních stěnách lodi bl. Anežka česká a bl. Hroznata.

Fr. Vlasák, choralista katedrály v Rábě v Uhrách, rodilý z Krasovic, zaslal r. 1867 na zhotovení nových kostelních stolic

25 zl. Ohnos ten byl uložen a vzrostl do r. 1902 i se sbírkami na více než 500 K; i byly toho roku nové lavice zhotoveny.

Zvony: I. největší v prostřední věži má 3'4" v průměru, váží asi 15 centů a má nápis: „Leta Páně 1555 slit jest tento zvon ku cti a chvále Pánu Bohu i vši říše nebeské i vši osadě Kondracké v městě Benešově skrže mne Matěje Špice. Pán Bůh buď z toho pochválen;“ 2. prostřední na věži jižní má 2'3" v průměru a nápis latinský, byl ulit r. 1509 od mistra Bartoloměje v N. městě Pražském. „A. D. millesimo quingentesimo nono campana fusa est per Magistrum Bartholomæum novæ civitatis Pragenæ. Ex hoc laus Deo patri omnipotenti et beatæ Mariæ Virgini;“ 3. ve věži severní (poledník) má 2' v průměru a jest opatřen nápisem: „Leta Páně 1701 dne 1. Septembris tento zvon jest slitý ke cti Bohu a s. Václavu do chrámu Páně s. Bartoloměje Kondrackého nákladem osadníků. Goss mich Christian Joachym von Iglau in Wlaschim 1701.“ (Vikariát Vlašimský od Dra Podlahy.)

* * *

Ferd. Lehner zvláště s nadšením mluví o lepých věžích. Vysokou cenu kostela uznává takto:

„Ke kostelům v Kyjích a v Milevsku přidružuje se ještě třetí kostel s obdélníkovou věží, zbudovanou v celé šířce kostelní lodi. Zvedají-li se však v Kyjích a v Milevsku dřevěné zvonice s podsebitím, okrášlil stavitel farního kostela sv. Bartoloměje v Kondraci vršek široké věže dvěma okrouhlými věžičkami kolkolem zdvojenými okny ve dvou patrech nad sebou umístěnými. Jako v Milevsku byla též v Kondraci východní část kostela v době gotické zbořena a prostorným chorem 9·19 m dlouhým a 5·65 m širokým nahrazena. Stará románská loď tvoří obdélník 9·63 m dlouhý a 6·98 m široký. Má dosud strop a jest osvětlena z každého z obou boků dvěma okny nyní přetvořenými. Za to vchod se strany jižní, kterým se do kostela vcházelo, zachoval dosud kamenné obložení diamantovým řezem vyzdobené, jako se ochránila v sakristii kamenná křtitelna románská, tvaru prostě polygonálního, úplně Olbramovské podobná.

K západní straně prodlužuje se loď věží, přidružující se k lodi celou šířkou kostela, jako v Kyjském kostele, rovněž svatému Bartoloměji zasvěceném, dosud se spatřuje a u kostela sv. Jiljí v Milevsku bývalo, jak ukazuje věž dosud stávající. Věž kondracká spočívá na obdélníku vnitř 6·98 m dlouhém a 2·31 m širokém, jehož tři zevní stěny z výtečně zpracovaného zdiva 1·12 m mohutného jsou zbudovány, kdežto široká strana dovnitř kostela čelící sestrojena jest z dvojnásobných arkád, z nichž spodní podkruchtí, vrchní pak kruchtu tvoří. Dva svobodně stojící čtverhranné pilíře 70 cm mohutné nesou polokruhové oblouky, přepínající se od pilíře k pilíři, jakož i ke stěnám. Oblouky střední, jelikož širší, jsou též vyšší oněch s dvou stran, v pravo i v levo stojících. Mohutnými pásy utvořená pole klenbová sklenuta jsou klenbou křížovou, a to i v podkruchtí i na kruchtě. Na pilířích zachovaly se dosud staré římsy románské, skládající se z desky,

zlábku a oblouku v průvodu proužků, jakých ve 12. století se užívalo. Římsy na stěnách s nimi souhlasící jsou však jednodušší, majíce pouze desku šikmo podríznutou. Jihozápadní čtverec podkruchtí vyplněn jest šnekem, kterým se zvenčí úzkým vchodem vystupuje na kruchtě. Mohutný spodek věže vystupuje beze všeho článkování do výše bývalé římsy kostelní. V 18. století však prorazili do průčelí obrovský vchod čtverhranný a k osvětlení kruchtě rovněž veliké a nemotorné okno, čímž starožitný ráz stavby románské značně se porušil, a to tím více, když krásné zdivo, z bílých tesaných kamenů v nárožích červeným pískovcem olemované omítkou se zakrylo.

Z mohutného spodku vystupují z dvou boků hmotného obdélníku spanilé a vzdušné věže okrouhlé, vyzdobené dvojnásobnou řadou podvojných oken, ke čtveru stranám čelících, jimiž vršek věže ožívuje se tou měrou, jako na žádné jiné stavbě románské v zemích koruny české. Úzkým šnekem v mohutném zdivu upraveným vystupuje se z kruchtě do věže jihozápadní, odkud pak přístupna jest i druhá věž protější. Každá z obou věží má po osmi podvojných oknech, mile oživujících zevnějšek kostela. Sestrojení architektonické jest přesné, sloupky zejména, jimiž okna se dělí, jsou zručně a s podrobnou správností slohovou provedeny. Na čtverhranné desce nacházejí se attické patky románsky přetvořené tím způsobem, že spodní válec značně vysoký má nárožní patníčky, vrchní pak válec jest silně zmenšen. Žlábek mezi oběma oblouky jest mělký a vysoký, spodním a vrchním proužkem s nimi spojený. Kulatého dřívku svrchu značně na síle ubývá; nahore utažen jest prstenem. Hlavice jsou krychlové s hladkou zapuštěnou náplní, spodní zaokrouhlený lalok jest rozpuštěn. Jedna z hlavice je ornamentálně vyzdobena dvěma stonky na způsob volut vrchní desku podpírajících.

Sedlo na hlavici jest rovnočárně sříznuto. Vnější strana jednoho ze sedel jest krásnou palmetou ozdobena, jediný to případ, jaký v celých Čechách se vyskytuje. Na sedle leží deska, odkud teprv počínají se pnouti polokruhy podvojných oken. Přesné a řemeslné provedení, nárožní patníčky, krychlové hlavice ve spodním laločku rozpuštěné, hlavice listová a palmeta na sedle udávají s veškerou určitostí, že kostel sv. Bartoloměje v Kondraci zbudován byl v pokročilejší době 12. věku.

Znameníť dojem, jakým obě kulaté věže průzračnou vzdušností a jemnou ztepilostí působí, ničím nemotorná, prkny pobitá zvonice, kterou do prázdné prostoty mezi obě věže bezpochyby v 18. století postavili. Vyplňuje veškerou prázdnou prostotu, zakrývajíce spanilá čtyři okna podvojná a převyšuje značně obě románské věže.

Kterak někdy tato část mezi oběma kulatými věžemi byla kryta, nelze povědět. Štít střechy nad lodí kostela nachází se za nimi.

Zprávy historických z doby románské o Kondraci postrádáme. Patronové kostela uvádějí se teprve ve 14. věku, kdy v knihách konfirmačních mezi farními v děkanátě Ště-

pánovském se jmenuje. Před rokem 1546 postoupili rytíři z Věžník pánům Vlašimským ves Kondrac i s právem patronátním a ves zůstala potom s panstvím spojena. Ve válce třicetileté, po jejímž skončení z 31 statků pouze 18 usedlých, 13 pak pustých zůstalo, pozbyl kostel svého duchovního správce a spravován byl děkanem vlašimským.

Roku 1665 koupila panství Vlašimské Božena Ben. kněžna z Porcie, jejíž dcera Františka, provd. hraběnka z Weiszenwolfu, se svolením konsistorním r. 1684 po šedesáti letech opětně vlastním farářem opatřila kostel kondracký, který do r. 1735 podržel původní sloh svůj.

Byl však dle pamětní knihy „tak sešlý a chatrný, že nevyhnutelně jak vnitř tak také zevnitř k opravě přijíti musel.“ — Že v architektonické stránce tomu tak nebylo, dokazují podnes obě věže i s okny podvojnými a jejich sloupky výtečně zachovanými. Bylo bezpochyby za příčinou chatrnosti střechem pouze vrchní zdivo poškozeno. Vítané příležitosti uchopila se tehdejší manie novotářská, která před pořizováním nové střechy zdivo lodi snížila a novým stropem opatřila.

A ježto úzká okna dle tehdejších názorů dosti světla nepropouštěla, byla vylámána, rozšířena i znetvořena, v průčelní věži prolomen obrovský vchod s podobným oknem průčelním, krásné vrstvy tesaného kamene zakryly se omítkou, pod novou střechou nová římsa protažena a valná část starobylosti tím způsobem pochována.“

* * *

Dle Vlasáka chrám sv. Bartoloměje náleží mezi nejstarší a co do stavby nejzajímavější v okrese. Pně se uprostřed návsi. vůkol zdí a k východu i příkopem obehnan. Původní stavba byla ryze románská. Průčelní strana je 29' široká, 34'6" vysoká a tvoří hmotný, z bílých tesaných kamenů vyvedený čtverec, okrášlený po stranách dvěma štíhlými, okrouhlými věžemi z tesaného kamene; každá z nich má ve dvou patrech po čtyřech oknech, způsobem románským uprostřed štíhlými sloupky na dvě rozdělených a odděluje se teprv u střechy od budovy kostelní, pnouc se pak ještě i se střechou 30' do výšky, tak že každá dosahuje 64'6" výšky. Takové dvě věže strměly původně i na východní zdi, dělící presbyterium od lodi, takže stávala vždy jedna na každém rohu, z nichž však jen dvě přední se zachovaly. K této straně východní byla přistavěna původně polookrouhlá a b s i d a, na jejímž místě nynější gotické presbyterium později bylo zřízeno. Mezi věžemi pnou se na místě štítu třetí čtyřhranná, prkny obitá a taškovou střechou krytá věž. od země do výšky 85'. Dvěře se strany jižní z kobky do kostela vedoucí, obloženy jsou f u t r e m, ozdobeným starožitnou prací kamenickou.

Nynější podobu obdržel kostel r. 1735 . . . Zdi kostelní pnuly se před tím 34'6" do výšky, byly ale při té příležitosti o 3' sníženy; měly posud přirozenou barvu tesaného kamene, byly ale z venku ovrženy a vůkol římsou okrášleny; nový strop a nová střecha zřízena; úzká okna vylámána a rozšířena obdržela nynější

podobu; zhotovena nová klenutá kruchta a v průčeli prolomeny hlavní dvéře. Vnitřek chrámu jest velmi úhledný; loď tvoří čtverec 39' dlouhý a 21'10" široký, nalézá se v ní cínová křtitelnice výtečné práce konvářské z 16. stol.

Presbyterium, tvořící podlouhlý čtverhran, opřený z venku o pilíře, odděleno jest od lodi štíhlým gotickým obloukem a kryto velmi vkusným klenutím, které r. 1767 omalováno bylo obrazy z historie biblické. Zde stojí velký oltář.

Po boku přistavěná sakristie pochází taktéž z doby staré; bývala to nepochybně samostatná kaple. Zachováno tu ještě okno gotické nad nynějším vchodem, který teprve r. 1735 byl vyhlášen. Zde se nalézá osmihranná kamenná křtitelnice, stará jako kostel a pocházející z prvních dob křesťanství v Čechách.¹³

Paměti fary a kostela v Kondraci.¹⁴ Pamětní kniha farní, r. 1761 založená, počíná takto:

„Poněvadž v domě fary Kondracké nikdy žádná pamětní kniha se nenacházela, která však pro rozličné důležitosti nemálo potřebna jest, z té příčiny já Matěj Kar. Paběnský, t. č. jakž zevnitř in facie kniha ukazuje, nehodný farář Kondracký, žádostiv jsouce, odkud, kdy a od které (tit. plenis) vrchnosti nadjmenovaná fara Kondracká svůj začátek vzala a založena byla a který na té fare protocuratus byl, nedal sobě pokoje, dokavad jednak z Instrumentu vlašimského děkanství, jednak hned z první matriculæ křtící fary Kondracké jsem vynalezl, že totiž fara Kondracká, která jindy k děkanství vlašimskému přivtělena byla, dle snešení jistých důležitých příčin (jakž Instrumentum vlašimského děkanství dokazuje), nejosvícenější kněžny Františky z Weiszenwolfu, dcery Benigny Porcie, roz. Kavkovny z Řičan, té ož času dědičné paní pí. panství vlašimského s + velebným P. Jiřím Jos. Gregorem, t. č. děkanem vlašimským a snešení a konfirmatore a schválení vel. konsistoře pražské, v jízto konfirmaci podepsáni jsou Václ. Bilek z Bilenberku, officialis, a J. Franciscus Liepure, cancellarius — v r. 1684 od děkanství vlašimského jest separirovaná, oddělena a sama pro sebe jest založena. I dobře se to snáší: nebo jak Instrument vlašimského děkanství zní, že fara Kondracká dne 18. ledna měsíce v r. 1684 jest od děkanství vlašimského separirována, tak mně to také matriculæ fary Kondracké jak baptisatorium, copulaforum tak mortuorum kontestirujou a zvláště pak hned po nejprv v Kondraci založená matrica baptisatorium světle dosvědčuje, že hned v tom nadjmenovaném roce 1684 dne 2. aprilis protocuratus nebolizto první farář Kondracký konfirmovaný, duchovní stádo té nové Kondracké fary k opatrování přijal nebožtík p. Václav Jan Šlechta.“

Do pamětní knihy zapisovány události týkající se všech kostelů ke Kondraci náležejících (tedy i zdislavského, velišského a hradištského). My však vybíráme z ní toliko paměti, pokud mají vztah ke kostelu Kondrackému. (Pokračování.)

¹³ Okres Vlašimský od A. Vlasáka.

¹⁴ Pamětní kniha farní psána z počátku česky, později latinsky, za faráře Hanikýře německy a od r. 1846 zase česky. Nejvíce se do ní napsal její zakladatel Paběnský.

Dějiny kolejí jesuitských v Čechách a na Moravě od r. 1654 až do jich zrušení.

Napsal Dr. ANT. PODLAHA.

(Pokračování.)

R. 1685 zesnul Bernard Ignác hrabě z Martinic, nejvyšší purkrabí, jenž byl štědrým rektorem větší mariánské družiny latinské po 35 let. Družina z vděčnosti vystrojila mu slavné exequie, při nichž P. Ferdinand Waldthausen S. J. pronesl smuteční řeč, v níž vylíčil zásluhy a ctnosti zesnulého.⁶⁷⁾ Zesnulý byl velikým dobrodincem kostelů, řeholníků a družin, otcem chudých. Každého roku konal osmidenní duchovní cvičení Ignaciánská, jsa vzorem zbožnosti a všech ctností.

R. 1685 dosaženo na magistrátě staroměstském toho, že z obecné vodárny podzemním potrubím veden ustavičný přítok vody do kašny kolejší.

Narození arciknížete Karla, pozdějšího císaře (nar. 1685 1. října), kolej Klementinská oslavila nádhernou výzdobou a illuminací, která vzbuzovala všeobecný obdiv, jakož i krásnou hudbou.⁶⁸⁾

Objem právomoci akademických úřadů byl od magistrátů pražských brávan v pochybnost. Posléze císař r. 1686 nejen potvrdil, že právomoc university vztahuje se nejen na všechny studující i professory a na jejich závěti, nýbrž i nad to na všechny kdysi stupně akademické dosáhnuvší, jakož i na rady prokuratory královské a přísežné advokáty.

R. 1686 tři muži z university pražské povoláni byli k důležitým úřadům. P. Ferdinand Waldthausen, prefekt studií, povolán byl od císaře do Vídně za zpovědníka syna jeho arciknížete Josefa. P. Fridrich Wolf, doktor theologie, poslán od císaře v tajných a důležitých věcech opětovně do Říma k papeži. P. Jakub Kresa, professor matematiky, odebral se k rozkazu generálovu na opětované prosby assistence španělské do Madridu, aby tam na císařské koleji přednášel vědy mathematické.

Téhož roku konána byla dne 7. prosince okazalá slavnost universitní, veřejnými vyhláškami („publicato per totius Triurbis valvas amplissimo programme“) pozváni byli k ní do chrámu Týnského nejen příznivci věd, nýbrž i všichni, jimž na srdci jest sláva domu Rakouského. Ve chrámě týnském shromáždila se uni-

⁶⁷⁾ Řeč ta vydána tiskem r. 1685: „Elogium sepulchrale Bernardi Ignatii S. R. Imp. comitis a Martinitz funebri dictione celebratum“.

⁶⁸⁾ „Eminuit in hoc applausus genere collegium Clementinum Pragae, quod extemporaneum per triduum theatrum erexit, in quo symbolis eruditis, copioso igne illustratis foecunditas Domus Austriae per vitem traducem ex domo Neoburgica visebatur. Occupavit haec moles totam basilicae Salvatoris faciem, cum svavi melodia ex opposito accinente. Accurrit universus populus, et supremus regni burggravius in comitatu regni procerum totam nobilitatem ad spectaculum secum traxit primâ et ultimâ die. Et quia nec sic satis fieri potuit oculis, iteratis typis vulgari debuit, et pro caesare etiam eruditi penicillo Viennam haec delata, praesentit sua Majestas consolationem singularem, quam contestata est manu propria, mirum in modum extollens tam rarum ingenii partum et operis totius ordinatissimam seriem“. Miller 1452.

versita se svými odznaky, přední hodnostáři království, královské tribunály a hojně šlechty. Nejprve professor rhetoriky P. Jan Grummelmar měl chvalořeč o císaři za dobytá vítězství, potom zpíván chvalozpěv Ambrosiánský s průvodem bubnů a trub, posléze pontifikální mši sv. sloužil Augustin Pfaltz, arcijáhen metrop. kap., jakožto nejstarší doktor theologie z kapitoly. Zmíněná chvalořeč byla vytištěna a v tisících exemplářů rozdána; k ní připojena byla báseň o dobytí Budína.⁶⁹⁾

R. 1686 universita Heideberská pozvala universitu Pražskou k slavnosti třístého jubilea svého trvání, žádajíc, aby pozvání to také veřejnou vyhláškou ve známost uvedla, což universita, jež pozváním tím nemálo cítila se poctěnou, také vykonala.

Téhož roku vypukla vinou jednoho posluchače logiky bouře proti Židům; lid pobouřený již chystal se do Židovského města vtrhnouti, a bylo by došlo k hroznému řádění, kdyby někteří professoři z Tovaryšstva nebyli s nasazením vlastního života zjednali klid. Onen posluchač byl z university vyloučen.⁷⁰⁾

R. 1686 bylo na humanistických školách klementinských 700 žáků, mezi nimiž 24 hrabat, 14 baronů, 80 rytířů.

V Liběšicích vystavěn byl r. 1686 kostelík sv. Františka Xav. nákladem hlavně tamní residence na poděkování, že když r. 1680 v okolí řádil mor, uchráněna ho byla nejen residence se svými obyvateli, nýbrž i scholastikové a professoři sem z Prahy přesídlení. Biskup litoměřický sám se nabídl, že posvětit a položí k ní základní kámen.

Slavnosti té dodala lesku přítomnost tří vévod: Saskolauenburského, Saltzbašského a Zaháňského. Téhož roku byla svatyně dostavěna. Poddaní dobrovolně a ochotně svázeli stavivo.

V nové svatyni sloužil jeden neomysta z kolleje Klementinské dne 6. října 1686 první mši sv. Kolem nového kostelíka zřízen byl hřbitov. R. 1687 byl kostelík vyzdoben plastickým dílem a dvěma zvony opatřen, r. 1688 ozdoben sedmi sochami sv. andělů a obrazy na mědi malovanými sv. Ignáce, sv. Františka Borg., bl. Aloise a Stanislava. Posléze dokončen i hlavní oltář, jehož obraz znázorňoval sv. Františka Xav. mezi morem nakaženými, bránícího je poutní holí proti úderům plamenného meče andělova. V hořejší části obrazu jako z jedovatých mlh a par mor nesoucích zářila hvězda nebes P. Maria s Ježíškem.

R. 1687 bylo vyjednáno, aby alumni konviktu v akolytování v chrámě metropolitním střídali se s alumny arcibiskupskými.

⁶⁹⁾ „... exempla orationis impressae millena distributa, uti et applausus de Buda triumphata, quem poeta noster dudum emeritus mansuetiorum Musarum nomine gratiose arguteque concinnavit“.

⁷⁰⁾ „Haec inter ex universitatis matricula expunctus et publico decreto proscriptus est logicus, quod per fraudulentam ligularum ab Hebraea emtionem occasio fuerit periculosi tumultus contra Judaeos a promiscuo populo concitati, in quo commissa sunt homicidia; plura citra dubium subsecuta fuissent, nisi aliqui e professoribus nostris cum propriae vitae periculo furentem plebem, minores majoresque bombardas contra Hebraeos, qui prius ejusmodi armis utendo Christianos exacerbarant, continue explodentem et per quatuor diversas vias in Judaicam civitatem irrumpere, eamque expilare parantem, solerter dissipassent et pacificassent.“

Tím způsobem byla s nich sňata více než polovice této dosti obtížné povinnosti, jelikož dříve v jeden a týž den třebaš i několikrát za každého počasí musili konati dalekou cestu na Hrad na újmu svého zdraví i svých studií.

Mezitím počato se stavbou části konviktu, jakož i sličného kostelíka sv. Bartoloměje („*elegans tempellum s. Bartholomæi*“).

Chvalná pověst o Pražské latinské družině větší dostala se i do ciziny; družina v Erfurtě žádala o bratrské k ní spojení listem, v němž mimo jiné praví: „*Innotuit nobis vestra insignis pietas atque ardor in Virginem Deiparam, communem matrem nostram, eiusque cultum propagandi zelus, ex quo fieri non dubitamus, ut et pium vestrum Boëmiæ Regnum quotidie in charitate crescat et arceantur Divæ Virginis hostes hæretici. Nos, qui versamur in medio nationis pravæ, in Thuringia parum B. V. Matri devota, si non inimica, existimavimus operæ pretium nos facturos, si bono zelo, quem nobis Deus dedit, honoris B. Matris, in hac terra spinas et tribulos germinante, quoquo modo promovendi, vestras petentes operas atque sanctas vires imploraremus. Quare ausi sumus charitate, qua erga S. Matrem scimus vos ferri, atque humanitate Vestra freti, quemadmodum Eminent. Elector noster cum Augustissimo Rege vestro fœdus habet arcissimum, ita sanctam confœderationem, et quæ confœderationis sunt, confidenter postulare, non dubii, quin frater, cum adjutus a fratre sit, quasi civitas firma a Vobis tot pientissimis in Diva Matre fratribus et confœderatis sodalibus adjuti, auspiciis eius, quæ terribilis est ut castrorum acies ordinata, fortissimi in Divæ Virginis hostes ac validissimi ad eius cultum propugnandum evadamus.*“ Na listě tom byli podepsáni: místokníže a kurfirsta moravského v Erfurtě místodržící Jan Jakub Walport baron z Bassenheimbu, Jan Daniel, biskup utický, suffragán, Mikuláš, opat kl. sv. Benedikta, Jan Petr Langen, děkan kostela P. Marie, Mikuláš Wirtz, převor kartusiánský. K listu tomu odpověděl a diplom konföderace na pergameně psaný zhotoviti dal r. 1688 Vratislav Adolf hrabě ze Šternberka, nejvyšší purkrabí král. čes., rektor družiny, a poslal listiny ty do Erfurtu. Přijaty tam byly s velikou radostí; dne 8. září přineseny do shromáždění družiny erfurtské za hlaholu trub od pážat, načež od notáře přečteny; potom praeses družiny vyložil význam této konföderace, pak následoval hymnus Ambrosiánský a posléze provedena divadelní hra, představující bratrskou úmluvu mezi Davidem a Jonathou. Zpráva o této slavnosti byla vytištěna; exempláře její byly pak poslány do Prahy.

R. 1689 16. února zavítala arcikněžna Marie Anna, sestra císa. Leopolda, do kolleje; k její cti studující mládež šlechtická v refektáři provedla hru „*Phæbes per Bohemici leonis constellationem ad fratrem Phoebum properans*“. Herců bylo 106, z nichž hrabat a baronů 45, ostatní rytíři a šlechtici. Arcikněžna hru velice chválila.

R. 1690 kollej Klementinská koupila za 10.500 rýnských dům Plasský⁷¹⁾ s kostelem Betlemským sousedící, pro seminář sv.

⁷¹⁾ Dům ten nazýván byl dříve „Knechthoff“ neboli dům „Knechtovský“ a náležel zprvu klášteru Plasskému, po vzbouření stavů českých mu byl odňat,

acava; dům ten pak byl značným nákladem přiměřeně upraven.

R. 1690 10. ledna rektor klementinský oznámil radě městské úmysl dům ten koupiti a seminář tam přeložiti, nabídnuv se spolu, že domy betlemské měšťanům prodá. Rada svolila za jistých podmínek. I učiněna byla tudíž 23. ledna kupní smlouva s opatem plasským. Opat slevil 22. část z kupní ceny; za to uvolil se seminář, že bude vydržovati jednoho alumna, ježž opat bude presentovati. R. 1690 dne 17. září císař schválil smlouvy s radou městskou i s opatem učiněné. Ve zminěné smlouvě s městem bylo také ujednáno, aby z kterékoli veřejné kašny směla býti voda vedena do semináře; navzájem seminář se zavázal na věčné časy živiti dva chovance od města praesentované.

R. 1691 zakoupeny od Anny baronky z Klebersbergu Dobronice za 37.000 rýnských; pro pohodlnější bydlení pak residence jesuitská tam byla přeložena.

R. 1691 vystavěna byla v Pokraticích kaplička ke cti sv. Josefa.

R. 1691 dne 30. května přesídlil se seminář sv. Václava ze staré budovy, v níž po 3 leta byl umístěn, do budovy nové. Dálo se to tímto slavnostním způsobem: O hodině 10., na znamení trub a bubnů mládež vyšla z dosavadní budovy, v průvodu nesena byla tři nosítka; na prvních spatřoval se patron ústavu sv. Václav mezi dvěma anděly a u nohou jeho genius semináře, oděný rouchem pocestným; při tom byl nápis; „Hoc duce“. Na nosítkách druhých spatřoval se Ferdinand II., zakladatel semináře, mezi genii černožlutě oděnými, s nápisem: „Hoc auspice“. Na třetích nesen byl znak císařem Leopoldem udělený těm chovancům semináře, kteří s výtečným prospěchem dosáhli hodnosti mistrů filosofie; znak ten držely allegorické postavy Zbožnosti, Učenosti a Šlechtictví; tu četl se nápis: „Hoc alite“ (hlavní součástí onoho znaku byl totiž orel císařský). Průvod pozdraven byl na sedmi místech hlaholem trub. Když průvod vešel do kostela Betlemského, sloužil pontifikální mši sv. Václav Bílek, děkan metrop. kapitoly, kdysi chovanec semináře; za hlučné hudby (adsonantibus quinque tubarum choris). V novém domě pak po hojném obědě byla v sále provedena hra melodramatická, jejímž thematem bylo: Samuel přišel do Betlema, i tázali se ho starší města: „Pokojný-li jest příchod tvůj?“ I řekl: „Pokojný, abych obětoval Hospodinu, přišel jsem“.

Dosavadní budova semináře pak zřízena v místnosti školní.

R. 1691 družina latinská větší zjednala si v Augspurku stříbrnou sochu P. Marie, v ceně několika tisíc rýnských.

R. 1691 marianská družina latinská větší ztratila smrtí tři vynikající svoje členy: Jana Jiřího ryt. z Funckenu, doktora a po 27 let professora práv, jenž modlil se ke cti Rodičky Boží větší officium marianské, byť sebe více byl zaměstnán; Jana Jindřicha Proxu, doktora a professora mediciny, jehož něžná úcta k P. Marii,

načež císař Ferdinand II. r. 1627 rozkázal, by řečenému klášteru byl vrácen, Byl tehdaž v držení Marie Trčkové, která v nárocích svých byla spokojena.

veliká štědrost k chudým a obětavá péče o nemocné v době moru v celém městě dlouho zůstávala ve vděčné paměti, a Justa Mořice Gaismana, doktora a profesora práv, jenž vynikal bezúhonností a úzkostlivou spravedlností.

R. 1692 Jan Alexius Čapek, probošt a děkan staroboleslavský, věnoval 2000 rýnských, z jichž úroků měl býti v konviktě živen a šacen jinoch z rodiny Čapkovy nebo Bridelovy.

R. 1692 20. března učiněna smlouva mezi kollejí Klementinskou a seminářem, kterouž seminář starou svoji budovu s příslušenstvím postoupil kolleji; navzájem pak kollej postoupila semináři onen bývalý dům Plasský s dvorem a s některými budovami u Betlemského kostela.

R. 1692 a opět r. 1697 vznikl spor s dominikány a seminářem sv. Václava o právo pohřbívání v semináři zemřelých. K přání konsistoře byl spor přátelskou smlouvou vyrovnán tak, že v semináři zesnulí bez průvodu farářova a zvonění zvonů farních pochovávaní býti mohou v kostele Betlemském.

R. 1692 stříbrná socha Zvěstování P. Marie, zjednaná družinou marianskou, přivezena byla v předvečer svátku zvěstování P. Marie z Augspurku a uprostřed chrámu sv. Salvatora byla umístěna a po tři dni na odiv vystavena; z celého města přicházeli se na ni dívat. Když pak ještě pořizena byla přiměřená nosítka, nesena byla socha ta v processí konaném dne 2. července od dvanácti nosičů poprvé v čele družiny.

Dominikáni malostranští poslali do Vídně žádost, v níž uváděli, že prodávše r. 1650 kolleji Klementinské svoji vinici u Pokratic velkou škodu utrpěli, prosíce, by buď smlouva kupní byla zrušena a kollej Klementinská přidržena k vrácení vinice, neb aby kollej ještě několik tisíc rýnských připlatila. Věc tu císař poslal do Prahy, by arcibiskup a místodržící, vyslechnouce obě strany, poslali svoje dobrozdání. Kollej podala tudíž zevrubně psanou informaci, v níž vyvracela důvody strany protivné.⁷²⁾ Posléze r. 1696 rozhodnutím císařským bylo potvrzeno zákonité a pokojné držení té vinice.

V Liběšicích zemřel 1693 P. Wolfgang Eberle, jenž býval zpovědníkem vévody Filipa Neuburského v Zákupech. Stížen byv nemocí dal se ze Zákup dopravit do Liběšic, žádaje si zemřítí uprostřed bratří. Po osmi nedělích zemřel dosáhnuv 70 let; pochován byl v Liběšickém kostele, a to v hrobce pro členy Tovaryšstva předešlého roku zřízené první.

Téhož roku 1693 přistavěna ke kapli sv. Františka Xaverského v Liběšicích sakristie s kruchtou hudební, a v Pokraticích v kapli sv. Josefa uprostřed vinic stojící zřízen nový oltář.

R. 1693 bylo na klementinských školách humanistických 777 žáků; mezi nimi 21 hrabat, 13 baronů a 62 rytířů.

⁷²⁾ „Dedimus ergo, quae postulata fuit, informationem exacte conscriptam, in qua et adversariorum objecta sufficienter diluuntur et unâ ex authentice propriisque ipsorum confessionibus luculente ostenditur, coenobium per dictam alienationem nullum fecisse detrimentum, sed iuxta attestata suorum antecessorum duplo maiorem sibi comparasse utilitatem“. Miller 750.

R. 1693 Václav Červenka z Věžnova, kanovník litoměřický, daroval konviktu kapitál, by z jeho úroků živil tři jinochy z jeho příbuzenstva nebo rodiště.

Některé kláštery osobovaly sobě práva universitní. Ke svým přednáškám, jež jinak směly konati jen ke svým řeholníkům, zvaly i jinochy jiné i z vysoké šlechty; konaly veřejné disputace, dávající na thesích disputačních tisknouti slova: „Publice disputabuntur“. Předsedům disputací dávaly tituly, jež toliko doktorům na universitách promovaným příslušely. Prohlašovaly veřejně žáky své za bakaláře a mistry filosofie. Proti tomu podal akademický senát stížnost k císaři, jenž reskriptem ke královským místodržícím ze dne 14. ledna 1694 rozkázal, aby řeholníci, zvláště u sv. Jiljí v Praze, do práv universitě vyhrazených nadále nezasahovali.

Když se universita dověděla, že i v Budějovicích a Chebu dominikáni podobně zasahují v práva universitní, vymohla si opět reskript císařský ze dne 3. března 1695, jímž dekret dřívější byl potvrzen a na všechny řeholníky v Čechách rozšířen.

Seminář arcibiskupský, domnívaje se, že záповěď naň se nevztahuje, dával na thesích svých veřejně vyvěšovaných tisknouti slova: „Publice defendentur“. Na stížnost akademického senátu vydána byla příslušná záповěď císařským reskriptem ze dne 12. července r. 1697, k němuž připojen byl reskript Ferdinanda III. ze dne 4. října 1640.

Ale tím spor nebyl ukončen. Zástupcové dotyčných řádů v Římě podali dne 29. června 1695 žádost císaři, v níž dovozovali, že neprávem se jim zapovídá vyučovati mládež světskou humaniorům a filosofii, jakož i že krivda se jim činí, když se jim zapovídá užívati slov „publice disputabuntur“ a „Eximii“ v thesích, o nichž disputace se konají v jejich klášterích nebo chrámech. Žádost končila tím, by císař nařídil, aby v té věci vše ponecháno bylo ve stavu dřívějším. Žádost tu podepsali generální prokurátoři těchto devíti řádů: dominikánského, minoritů reformovaných sv. Františka, karmelitánů bosých, minoritů konventuálů, kanovníků praemonstrátských, karmelitánů, theatinů, augustiniánů a cisterciáků. Téhož roku zasláno bylo toto podání ode dvora královským místodržícím s nařízením, by, jelikož university se týká, sděleno bylo rektoru a magistrátu universitnímu, jejich pak odpověď spolu s dobrozdáním místodržících aby zaslána byla císaři. Universitě došlo ono podání dne 12. září 1695, načež ona vypracovala obšírné vyvrácení, jež dne 16. února 1696 místodržícím bylo doručeno a od nich císaři zasláno. Ve vyvrácení tom mimo jiné se čte: „Quâ confidentiâ præsument contrapars petere ac sperare, quod Sacratissima Majestas duplex clementissimum suum decretum tantâ suâ augustali sapientâ, accedente suorum intimorum consiliariorum defæcatissimo iudicio, ex clarissimis tum in jure, tum in facto fundatis rationibus conceptum et per omnes totius regni districtus et urbes solenniter publicatum, sit abolitura, vel reformatura atque demandatura, ut contrapars in statum pristinum, in quo non tantum nullo sæculo, sed nec uno anno vel die per legitimam possessionem, sed præcise per iniquam

paucorum annorum usurpationem posita fuerat, restituatur, præsertim cum omnia contrapartis in deductione sui libelli aggesta motiva per nostram refutationem evidenter probaverimus, aut mera figmenta esse, aut nuda asserta, omni probatione destituta. Privatas vero nobilium et aliorum juvenum in cœnobiis, quas in prima libelli sui parte repetunt, scholas esse non solum universitati injuriosas et præjudiciosas, verum etiam nobilibus familiis perniciosas, ac denique disputationes publicas publicitate tituli aut juris, quas per alteram libelli partem recoquunt, esse solis studiis publicis de jure debitas, privato autem regularium studio ita repugnantes, ut cum eo combinatæ grandem atque monstrosam chimæram politicam efficiant. Cum igitur, inquam, ex hoc nostro responsorio libello luce meridiana clarius constet, non tantum argumentorum pro fundanda contrapartis intentione levitas et nullitas, sed vel maxime grandis illa audacia, quâ sapientissimum, justissimum et piissimum decretum cæsarum scholarum privatarum pro sæcularibus et publicarum pro religiosis discipulis disputationum prohibitivum tanquam sibi injuriosum, ingratum, impium, ac in principali supposito de præjudiciis universitati per illa duo regularium attentata factis, erroneum cavillatur; idcirco Illustriss. ac Excell. DD. regni proceribus regiisque locumtenentibus humiliter supplicamus, ut pro suo notorio tuendi ac vindicandi læsi Cæsarei honoris zelo, hanc præsentem, quam ex devinctissima et jurata erga augustissimum Imperatorem, dominum Nostrum clementissimum fidelitate concinnavimus, refutationem ejusdem Augustissimis manibus præsentare dignentur, ut Sacratissima Majestas clementissime resolvere valeat. utrum expediens sit, præter hasce obligatissimi nostri calami vindicationes injuriarum per saepe dictum expostulatorium libellum, non tantum Romae, sed et alibi jam vulgatum tantæ Majestati illatarum, in primum harum inconventiarum authorem et coryphæum inquirere, competentemque ab eo exigere satisfactionem."

R. 1694 ve svátek zvěstování P. Marie tři sta sodálů latinské mariánské družiny větší zavázalo se navzájem slibem, že jedenkaždý z nich dá za každého zesnulého úda tohoto spolku tři set sloužití mši sv. Stanovy této jednoty tři set spolu se seznamem konföderovaných byl vydán tiskem. První, jenž z konföderovaných zemřel, byl arcibiskup Valdštýn.

R. 1694 dne 4. listopadu zemřel v kolleji Klementinské P. Jan Tanner, jenž horlivě působil jako missionář i spisovatel.⁷³⁾

R. 1695 23. července udeřil blesk do kostela Betlemského, ale neučinil žádné škody.

R. 1695 Martin Bruckner z Bruckensteina, děkan budyšínský a administrátor in spiritualibus v Lužici, založil při konviktě nadaci pro jinocha ze svého přibuzenstva.

R. 1696 dostalo se konviktu dvojí fundace: jedna obnášela 4000 rýnských: zřídil ji Jan Ignác z Dlouhé Vsi, biskup milevický, probošt metropolitní kapitoly a světící biskup, pro dva jinochy z přibuzenstva. Druhou založil nejmenovaný, dav 700

⁷³⁾ Pelzel, 58—59.

rýnských na mše sv. v Týnském kostele, jež tam každé neděle a každý svátek po kázání sloužiti měl některý alumnus-kněz z konviktu. Za obě ty summy nadační zakoupen byl statek Malčany u Vltavy s hospodou, mlýnem, lesem (silva 15 indaginum) a právem rybolovu ve Vltavě na čtvrt míle; císař ke koupi dal svolení a stvrdil ji.

R. 1698 nařízena byla z Říma všeobecná visitace konviktů a seminářů, v nichž papežští alumni se vychovávají. R. 1700 dne 12. srpna vídeňský nuntius apoštolský a arcibiskup pražský od sv. Stolice delegováni byli k této visitaci. Nuncius subdelegoval velmistra ryt. řádu křížovnického s červ. hvězdou, arcibiskup Daniela z Mayernu, kanovníka metr. kapitoly. Ti oznámili P. regentovi dne 7. srpna písemně visitaci na den 12. srpna. Toho dne přibyli kommissari o 10. hodině s notářem. Uvítal je regens s praesesem většího oddělení („praeses majorum“) v průvodě 26 alumnů, na něž visitace se vztahovala. Kommissari vykonali prohlídku a vyslovili svoji spokojenost nad tím, co shledali.⁷⁴⁾

R. 1700 narození arciknížete Leopolda Josefa kollej Klementinská oslavila vystavěným v průčelí kostela sv. Salvatora lešením na podívanou s mnohými poetickými hříčkami a skvělým osvětlením.

R. 1700 Alžběta Sieghartová, roz. Bidermassová, odkázala kolleji Klementinské 300 rýn., aby z úroků kupovaly se zbožné knihy prostým lidem zvláště ve vinicích.

R. 1702 započato se stavbou nové veliké budovy semináře sv. Václava; r. 1703 dospěla stavba pod střechu. Průčelí ozdobeno třemi velikými sochami sv. Václava a dvou andělů. Na vrchole průčelí postavena socha sv. Ignáce.

R. 1703 humanistické školy klementinské měly 872 žáků (mezi nimi 30 hrabat, 28 baronů, 75 rytířů, 111 šlechticů); fakulta theologická měla 246, fakulta filosofická 801 posluchače.

R. 1703 započato se stavbou oné části konviktu, jež určena za obydlí chovanců duchovních; stavba tak rychle pokračovala, že již na jaře r. 1704 mohla býti obývána.

Tragickou smrtí sešel r. 1703 dne 29. listop. P. Vilém Dvorský S. J., regent konviktu. Chtěl se právě odebrati do kolleje Klementinské, aby tam si vykonal obvyklé exercicie, když tu mu arcibiskup, jehož byl zpovědníkem a konsistorním radou, poslal nějaký spis k prozkoumání. Aby z exercicií, jež druhého dne měly započítí, nebyl prací tou vytrhován, zůstal v konviktě, aby přes noc práci sobě uloženou vykonal. O 11. hodině noční

⁷⁴⁾ „Iverunt ad Venerabile, inde ad musaeum et dormitorium, ubi alumni memorati manent; et ad P. subregentis cubiculum deducti, rationesque sunt exhibitae, quarum summam generalem anni prioris aspexerunt et expetiverunt, ut eam nuntio possent mittere. Illis repraesentavit regens alumnos hos non esse proprie pontificios, sed ali eos e proventibus duorum hospitalium, s. Brigidae videlicet Svecorum et Nationis Bohemae, quod olim Carolus IV. Romae fundarat pro Bohemis, dein aliquid accedat ex montibus pietatis. Post hoc a solis alumni singuli vocati seorsim et interrogati, praesertim ad quem statum inclinent. Gratulati deinde sunt regenti de bono rerum status ordine, accurataque rationum calculatione. Subinde pransum; finitâ mensâ contentati abiêre.“

zpozorován byl oheň v jeho pokojíku. Ti, kdož na učiněný poplach přiběhli a oheň uhasili, spatřili regenta mrtvého. Mrtvola však byla nejen opálena, nýbrž lebka rozražena a ležela v kaluži krve. Z toho vznikly různé domněnky o způsobu smrti ubohého. Všechny okolnosti nasvědčovaly tomu, že regenta zavraždil vrátný konviktu, pokřtený žid, když mu odevzdával klíče, jenž pak pokojík zapálil, aby stopu svého zločinu zahladil. Shledalo se, že veškeré peníze byly uloupeny a že vrátný prchl.

R. 1704 pražští lékárníci stížnosti své proti lékárně klementínské podali arcibiskupovi. Arcibiskup konsistoří svou 10. září přísně rektora klementinského dekretem napomenul, by v příčině prodávání léků učinil takové opatření, by lékárníkům tím neděla se újma, a žádal spolu, by rektor do 8 dnů podal odpověď. Jelikož však P. rektoru se zdálo, že jak tento dekret, tak i odpověď k němu byly by přæjudicí řádu, cestou soukromou arcibiskupovi dal sdělit, že toho učiniti nemůže, a žádal, by upustil od urgování odpovědi, což se také stalo.⁷⁵⁾

R. 1704 ve výzdobě Božího hrobu v chrámě sv. Salvátora spatřoval se Kristus Pán, jehož „trůn jsou plamenové ohně“ (Daniel 7, 9), jehož „větrové i moře poslouchají“ (Mat. 8, 27) a jenž „působil spasení uprostřed země“ (Žalm 73, 12), i bylo tu živě znázorněno čtvero živlů. Mimo to spatřovalo se tu, kterak Spasitel zahání od světa jezdce sedícího na koni ryšavém, jemuž „dáno jest, aby odjal pokoj ze země“ (Zjev. sv. Jana 6, 4), čímž rozuměla se válka; dále jezdce na koni vraném, majícího „váhu v ruce své“, a k němuž zazněl hlas: „Dvě libry pšenice za peníz“, čímž naznačen hlad; a posléze kterak kopím zahání jezdce — smrt na koni plavém — čímž naznačen mor.

R. 1705 v chrámě sv. Ignáce zbudován velikolepý „Boží hrob“, v jehož výzdobě rozmanitým způsobem znázorněn povzdech sv. Ignáce „Anima Christi, sanctifica me . . .“

R. 1706 P. Ferdinand Waldthausen prostřednictvím P. Spinoly obdržel od papeže Klementa XI. pro kostel sv. Klementa tělo sv. Heraklia, mučedníka, jež dal nákladně vyzdobiti.

R. 1706 myšlenka k výzdobě „Božího hrobu“ vzata ze slov: „Ecce quomodo moritur justus“; i bylo vše s takovou umělostí scenicky znázorněno a hudbou provázeno, že z celého města lidé sem přicházeli a krásným tím divadlem k zbožnosti mocně byli povzbuzováni.⁷⁶⁾

R. 1706 vysoké i nižší školy klementínské měly celkem 2005 žáků; mezi nimi byli dva rodu knížecího: Josef a Emmanuel Dietrichstein; tři kanovníci katedrálních chrámů, hrabat a baronů 39. rytířů 77. šlechticů 117.

⁷⁵⁾ Miller, Hist. 2878.

⁷⁶⁾ „Excelluit Præagæ Clementinum super illud: „Ecce, quomodo moritur justus. Hic sive ingeniosam rari operis inventionem, sive venustum artificum laborem, sive affectu plenam scenæ mutæ constructionem, sive musicum concentum, solidæ pietati accomodatum, spectes, omne tulisse punctum dixeris. Totam excivit ad spectandum Tripolim, quæ avidè simul oculos et simul piam pascebat mentem, nunquam exsatiabat.“ Miller 1339.

Při semináři sv. Václava byly r. 1688 tyto fundace: 1. Auliko-Blovská, založená Kašparem Blovským z Palatinu, měšťana Starého města Pražského. Kapitál obnášel 1466 rýnských 40 kr.; z něho živení dva chovanci; presentační právo příslušelo dědicům Aulikovským; 2. Blovská, jejímž zakladatelem byl též Kašpar Blovský; kapitál 1166 rýnských uložen byl u magistrátu staroměstského, z úroků vydržování dva chovanci; presentační právo příslušelo rodině Blovské; 3. Blöhelovská, kterouž zřídil Bartoloměj Blöhel, topič cís. Rudolfa II.; kapitál 700 rýn. uložen u komory král., výnos 42 rýn., z něhož vydržován jeden chovanec; 4. Huberovská, založená Janem Ondřejem Huberem, měšťanem hradečanským; kapitál 1000 kop, úrok 70 rýn., z něhož vydržování byli dva chovanci; 5. Kumburská; zakladatelem jejím byl Václav ryt. z Kumburgu, kapitál uložen u král. desk, odkudž král. taxátor každého roku jakožto 6% úrok vyplácel 140 rýn., z čehož vydržování tři chovanci; 6. Leoninská, kterou zřídil Řehoř Leo, děkan v Sobotce; kapitál 2000 rýn. nesl ročně 120, z nichž živení a šacení dva chovanci z příbuzenstva zakladatelova; 7. Lobkovická; Oldřich Popel z Lobkovic odkázal semináři 1000 tolarů, (k nimž přibylo 500 z obmeškaných úroků) k lepší sustentaci jinochů; z úroků ošacování byli chovanci-hudebníci; 8. Michnovská, jejímž zakladatelem jest Pavel hrabě Michna; kapitál obnášel 1000 rýn., k čemuž seminář ze svého přidal 166 rýn., aby kapitál vzrostl na 1000 tolarů; z kapitálu toho magistrát Starého města Pražského platil 70 rýnských, z čehož dva chovanci byli vydržování; 9. Pleskovská; zakladatelem jejím byl Václav Pleský, kapitál měla kolej Klementinská, jež platila z něho ročně 6%, totiž 83 rýn. 20 kr.; jelikož s fundací tou nebyl spojen závazek chovance vydržovati, obrácen byl výnos na ošacení hudebníkův; 10. Schröderovská, kterouž zřídil baron Schröder; z kapitálu 2000 rýn. plynulo 120 rýn.; z toho vydržování byli tři chovanci.

R. 1706 bylo na filosofii, mimo 62 jezuitů, posluchačů 832; z nich hrabat 6, baronů 4, rytířů 23, z ostatní šlechty 27.

Do konviktu a to do alumnátu papežského, na doporučení vysoce postavené osoby přijat byl konvertita; studoval na kněžství, jsa posluchačem morálky. Mezi konviktory byl klerik z Varšavy, jenž, aby se cizí řeči přiučil, často do jizby onoho konvertity docházel. Po čase konvertita zavázav jej mlčelivostí, svěřil se mu, že jest tajným atheistou. Polský klerik zděsiv se nad tím, oznámil vše regentovi. Ten dav mu náležité instrukce, uložil mu, by atheistu dále navštěvoval. Jsa jist Polákovým přátelstvím, atheista brozná rouhání proti Bohu a proti Kristu pronášel. Vše to slyšeli dva svědkové v sousední jizbě skrytí, a ihned vše zapisovali. Nabyv tak bezpečného důkazu, regens oznámil vše nunciatuře, odkudž dne 7. května 1706 došla odpověď v ten smysl, že provinilec odevzdán býti má soudu církevnímu, a bude-li shledán vinným, nechať jest potrestán. Provinilec byl tudíž u soudu církevního se svědky konfrontován a odsouzen k sedmiměsíčnímu žaláři. Po vytrpeném trestu složiv vyznání víry byl propuštěn na svobodu, ale do konviktu již nebyl přijat.

R. 1708 dne 20. května ostatky sv. Heraklia slavně vneseny byly do kostela sv. Klementa. Nejdříve vystaveny byly pod kopulí kostela sv. Salvatora na skvostných nosítkách. O 9. hod. ranní začal slavný průvod. Napřed šla studující mládež, pak kráčel sbor 50 hudebníků a zpěváků, pějících za hudbou, doprovázejících hymnus „Invicte Martyr“, za nimi ubíralo se sedm marianských družin se svými umbellami a s hořícími svícemi v rukou; potom následovali: 1. 48 párů členů Tovaryšstva v superpelliceích a se svícemi; 2. druhý sbor padesáti hudebníků a zpěváků pějících a hudbou doprovázejících hymnus „Deus tuorum militum“, 3. 24 párů kněží Tovaryšstva v červených kasulích, 4. 13 párů, 28 jahňů a podjahnů, 5. pontifikant Jan Adam hrabě Vratislav, kanovník senior metropolitní kapitoly, 6. nosítka květinami, draho-kamy, zlatem a stříbrem ozdobená, na nichž ostatky sv. Heraklia spočivaly, nesené osmi jahny, po jejichž stranách kráčelo 48 světlo-nošů a tolikéž vojáků ve zbroji; 7. posléze zástup zbožných všech stavův obojího pohlaví. Processí za hlaholu zvonů ubíralo se po náměstí Týnském a vešlo pak do kostela sv. Klementa; tam ostatky umístěny na hlavním oltáři, načež následovalo kázání, hymnus „Te Deum“ a slavné požehnání. Odpoledne po slavných nešporách u dvou oltářů až do pozdního večera hlava a ostatky světcovy lidu v zástupech sem přicházejícímu k uctění byly podávány. Po té svaté tělo uloženo bylo do tumby oltáře železnými pozlacenými mřížemi obklopené a nad nimi umístěna socha svět-cova a ve stříbrném poháru skleněná nádobka s krví jeho. Pořad celé slavnosti vydán v trojí řeči tiskem v 3500 výtiscích, ozdo-bených umělecky provedenou rytinou světce toho představující, a rozdáván mezi lid.

R. 1708 postaven byl nový pěkný oltářík P. Marie Svato-horské.

Kostel sv. Klementa již nedostačoval; byl malý, vlhký, ne-foremný a již chatrný.⁷⁷⁾ Roku tudíž 1708 pomýšleno bylo na to, by na jeho místě od základů vystavěn byl kostel nový. Náklad potřebný mimo naději snadno se shledal: z části z darů, jež členové Tovaryšstva ze svého jmění rodinného darovali, jakož i z příspěvků odjinud došlých.

Marie Anna Antonie, arcikněžna, zasnoubená portugalskému králi, jdouc Prahou, navštívila r. 1708 kolej Klementinskou. Když dne 15. července do Prahy přijela, pozdravena byla na náměstí Týnském celou universitou; pozdravnou řeč pronesl rektor uni-versity, jenž byl spolurektorem Klementinské kolleje. Dne 17. čer-

⁷⁷⁾ „Quacumque industriâ nostri hanc ecclesiam intus reformare atque per 155 annos exornare contenderent, nihil decoris animadversum est, ob-sistente structurae humilitate, humiditatis squalore, tenebrarum tristitiâ et ni-mia figurae informitate; in quam, quicumque ingrederetur, quo se primum verteret, vel quo loco principalis ara staret, ignorabat; brevissime dicendo: erant inaequales et inter se diffformes terni anguli, tenebricosi, muco ex hu-more obducti, speluncis, quam sacellis similiore; atque ideo ob aditus tum difficultatem, tum horrorem, homines, praesertim nobiliores, arcebat, et in aliis divina praepediebat. Accessit, quod esset undique ruinosa, parietes rimosi etc.“ Miller 1070.

vence v 7. hod. večer zavítala v průvodu komonstva do koleje Klementinské; u vchodu byla uvítána rektorem a vedena špalírem jesuitů pláští přioděných do síně, v níž provozována divadelní hra dvě hodiny trvající. Když se setmělo, deset studujících hrabat s každé strany, držíce planoucí pochodně, síň divadelní osvětlovali. Arcikněžně vše výborně se libilo.

R. 1709 dluh 3000 rýnských váznoucí od 30 let na statku Zlíhovském byl tohoto roku splacen.

Stará tiskárna byla zbořena a nová od základů vystavěna.

Tomáš Röher, farář úštěcký, odkázal koleji 100 kusů dukátů.

R. 1710 k severnímu traktu přistavěna značná část s několika pokojíky a se záchody. Veliký refektář byl nově vybílén a ozdoben velkým obrazem, k němuž Ondřej Pozzo S. J., znamenitý malíř a architekt, byl učinil návrh, a jež jeho žák Kryštof Tausch, rovněž z Tovaryšstva, provedl. Na obraze tom v architektuře perspektivně výborně provedené znázorněna svaťba v Káni galilejské.⁷⁸⁾

R. 1711 dne 30. září započato s bouráním starého kostela sv. Klementa, dne 25. srpna 1712 položeny základy ke kostelu novému, a nežli nadešla zima, stavba na straně k ulici již několik sáhů nad zemí byla vyvedena, hlavně za příčinou klausury.

R. 1711 započato se stavbou kostelíka sv. Kříže (Jesu Christi Crucifixi sive S. Crucis) u vsi Čičoviček; stavba dokončena r. 1714.

V kostele Tuchoměřickém postaveny byly r. 1711 dva menší oltáře: jeden sv. Linharta, jenž starého, r. 1667 zbořeného kostela se sv. Vitem byl spolupatronem, a druhý sv. Klementa. Celkem bylo v kostele Tuchoměřickém pět oltářů.

R. 1711 křídlo, v němž bl. Petr Canisius před 155 lety bydlil a jež tudíž „Kanisianským“ se nazývalo, a jež stářím již stalo se neobyvatelným, spolu se starým kostelem sv. Klementa bylo zbořeno a na místě jeho zbudováno křídlo nové, spojující tři svatyně: kostel sv. Salvatora, kapli Vlašskou a kostel sv. Klementa.⁷⁹⁾

V následujících letech na stavbě bylo pokračováno, a to v oněch částech, jež určeny byly pro školy vyšší, pro knihovnu a j. Stavba knihovny a kaple latinské kongregace větší („oratorium congregationis latinæ maioris“) byla r. 1722 šťastně přivedena pod střechem. Mimo to započato se stavbou poslední části koleje, v níž umístěny býti měly svým časem dílny fráterů-laiků, jež

⁷⁸⁾ „Principalis in triclinio recens inalbato imago est addita, quam Andreas Pozzo S. J. famosus pictor et architectus jam disposuerat, eius discipulus Christophorus Tausch, etiam de societate, in lucem edidit. In hac ad penitiores architectonicae ac opticae lineas nuptialis in Cana Galilaeae apostolorum et convivarum consessus cum benedicente Filio Dei Matreque eius praesente, tanta personarum vivacitate, tantaque rerum varietate representatur, ut spectatorem sui oculum magna cum approbatione abripiat et attineat.“

⁷⁹⁾ Později bylo v křídle tom tak zv. „musaeum mathematicum“; nyní jest v něm umístěna něm. bohosl. fakulta.

však prozatímně sloužiti měla k umístění škol humanitních, až by stará budova školní se zbořila a nová vystavěla. Věž určená k pozorování astronomickým byla úplně dokončena, pavlačemi a sochami vkusně ozdobena. Zařízeno bylo také musæum mathematické.⁸⁰⁾

Stavba kostela sv. Klementa dostoupila r. 1712 výše 44 stop; dne 10. července konána byla slavnost položení základního kamene. Posvětil jej světící biskup Daniel z Mayernu, načež jej u přítomnosti četně shromážděné šlechty do základů položil Jan Josef hrabě z Wrthby, nedávno nastoupivší nejvyšší purkrabí. Položen byl kámen do zdi v levo od hlavního oltáře.

R. 1712 dne 26. října zemřel v kolleji Klementinské P. Martin Ullman, rodem Moravan z Telče, muž svatého života, výborný professor.⁸¹⁾

R. 1713 stavba kostela sv. Klementa již byla pod střechou.⁸²⁾ Dvě dobrodějky darovaly pro tento kostel dva kalichy v ceně 215 rýnských. Jiný dobrodinec daroval částechku sv. kříže zlatem a stříbrem obloženou.

R. 1714 v kostele sv. Klementa zbudovány klenby a zřízeny krypty.

Věže kostela sv. Salvátora byly ve zdivu o 6 loket zvýšeny a střechami plechem pobitými pokryty.

Ve vsi Kopanině u Tuchoměřic při dvoře Tovaryšstva stávala starobylá kaple sv. Maří Magdaleny, o níž byla pověst, že ji sv. Lidmila vystavěla. Sem v den sv. Maří Magd. přicházeli mnozí poutníci, a to i z Prahy. R. 1714 vystavěna byla kaple nová.

R. 1715 nový chrám sv. Klementa úplně byl dohotoven a mramorem vydlážděn. Na zdi vymalována architektura hlavního oltáře a na čtyřech polích klenby vymalovány zázraky sv. Klementa. Malba v prvním poli nad hlavním oltářem představovala světce, klečícího před nebeským Beránkem na skále stojícím a vyprošujícího pramen vody; malba na poli druhém představovala, kterak světec kotvou obtížen s lodi do moře jest vržen; malba třetí představovala mramorový chrámec s ostatky světcovými, vystavěný uprostřed vod od andělův; čtvrtá posléze malba nad kruchtou představuje světce žehnajícího kolleji Klementinské spolu se sv. Herakliem muč., jehož ostatky v tomto kostele na oltáři bočním byly uloženy. Zevně zřízeno sličné propylæum, nad nímž umístěna socha sv. Klementa a čtyři sochy sv. andělů, držících papežské odznaky světcovy. Z propylæa vede vchod jednak do kostela sv. Klementa, jednak do kaple vlašské. Dne 15. září světící biskup Daniel Josef z Mayernu kostel slavně konsekroval a sloužil v něm první pontifikální mši sv. Odpoledne z kostela sv. Eligia, v němž služby Boží jinak v kostele sv. Klementa konávané slaveny byly

⁸⁰⁾ „Turrís demum astronomicis observationibus deservitura est ad apicem deducta, parergis et statuis, ad omnem artis elegantiam instructa. Instruitur quoque Musæum mathematicum, quod invisentibus ad collegium exteris non minus aestimationis quam utilis curiositatis argumentum futurum speratur.“

⁸¹⁾ Pelzel, 138.

⁸²⁾ „Structura jam sub tecto parergis plasticis atque turricula refulsit.“ Miller 1008.

po čtyři leta, pokud stavba trvala, ve slavném processí děkan metropolitní kapitoly přenesl nejsvětější Svátost do kostela sv. Klementa; v průvodu napřed nesli kněží z Tovaryšstva ostačky sv. Heraklia.

V kostele sv. Klementa každou neděli a svátek konalo se dvojí kázání německé, mimo to slouženo tu několik mší svatých, z nichž jedna slavná. Ve dny všední časně ráno slouženy tu byly dvě mše sv.; po deváté hodině pak mše sv. třetí pro filosofy.

Roku 1715 bylo na theologii 288 posluchačů, na fakultě filosofické 923.

V kostele sv. Klementa zřízen byl r. 1716 nový oltář sv. Františka Xav. a postaveny nové varhany, pořízeny čtyři rady lavic, jakož i uměle zhotovené mříže kolem bočních oltářů a v průčelí kostela. Obraz sv. Vavřince a sv. Linharta pro oltář těchto světců malovati dala od Brandla Marie Moserová nákladem 1000 imperiálů.⁸³⁾

Simon Brosius Horšteinský z Horšteina, biskup trapezuntský, probošt metrop. kapitoly a světící biskup, daroval 1200 kop roku 1628 radě města Plzně, aby konviktu každého roku na výživu jednoho chovance odváděla 72 kop. V době války švédské odvádění částky této přestalo a bylo opomíjeno až do r. 1716, kdy s Plzeňskými nově bylo ujednáno, by ona částka konviktu opět se odváděla a za ni aby vydržován byl v konviktě jinoch, jež by městská rada plzeňská presentovala.

R. 1717 dne 3. srpna pražští lékárníci podali císaři žádost za stvrzení privilegií svých, jakož i o rozmnožení jich o 7 bodů, připojivše stížnost proti klášterním lékárnám, zvláště pak proti lékárně klementinské, shrnuvše dřívější svoje stížnosti v jedno. Královští místodržící podání to dne 14. července 1719 zaslali rektori, aby ke stížnostem tam obsaženým odpověděl.

Rektor dal tyto odpovědi: 1. Lékárna klementinská až do posledních let Ferdinanda III. přes 100 let trvala v klidném držení nejsouc v něm rušena; 2. císař Leopold lékárně tu dovolil k potřebě vlastní kláštera, dobrodinců a chudých; 3. lékárna ta nikdy nepokoušela se o to, aby provozovala obchod veřejný, svobodný a všeobecný, nýbrž v předepsaných mezích neustále se držela, tak že věc zcela jinak se má, než jak stěžovatelé udávají; 4. fakulta medicinská a obecná zkušenost dosvědčují, že lékárna klementinská nalézá se uvnitř obvodu klášterního a k veřejné ulici nemá ani oken ani vchodu, ani jakéhokoliv znamení, jež by ji označovalo nebo do ní lákalo; provisor lékárny nevměšuje se do návštěvy nemocných, aniž jest znám případ, že by od něho některý lékař byl žádán, by nařizoval léky bráti z lékárny klementinské: nad to téměř nikdo ze vznešenějších, ač mezi nimi jest mnoho dobrodinců koleje, neposílá si do lékárny jezuitské pro léky, rovněž

⁸³⁾ „Imaginem ss. Laurentii et Leonardi pro eorumdem altari ex ultima beneficentia pingi fecit manu Brandelii Maria Moserin pretio mille imperialium, cum filiorum suorum PP. Laurentii et Leonardi legitimam in ecclesiae s. Clementis fabricam in antecessum dedisset.“ Miller 1009—1010.

tak sotva kteří z kněží a řeholníků, nýbrž že sem přicházejí zpravidla lidé chudí, kteří plnou cenu léků zaplatiti nemohou a jimž tudíž léky zdarma nebo v mírné ceně se vydávají. Tím se lékárníkům děje jen úleva, jelikož by jinak sami tuto obtíž na sebe vzíti musili. Za moru r. 1713 lékárna kollejní dávala chudíně léky proti moru o třetinu a čtvrtinu laciněji než jinde, čímž mnoho prospěla a lékárnám občanským nikterak neuškodila, neboť ty by léky v tak levné ceně beze škody nebyly mohly dávat. 5. Lékárníci dovolávají se toho, že z lásky pro dobro obecné životy své dávali v šanc v letech 1680 a 1713. To však nemění měrou učinili členové Tovaryšstva, neboť z nich v jediné Praze r. 1680 29 a r. 1713 30 kněží v přísluhování nemocným bylo zaměstnáno, z nichž za prvního moru 24, za druhého 15 kněží od nemocných bylo nakaženo a zemřelo. Všem těmto kněžím a prostřednictvím jich i nemocným lékárna klementinská poskytovala zdarma prostředky praeservativní i léčebné v ceně mnoha set rýnských. 6. Z tak ochotného poskytování léků plyne lékárně klementinské ta výhoda, že neustále čerstvé zásoby léčiv musejí se opatrovati, tak že léky z nich připravované mohou býti tím účinnější. 7. Tím není řečeno, že by lékárna klementinská neměla zisku, ten však plyne hlavně z t. zv. pilulek klementinských („Pilulae Clementinae“), jakož i z nedávno zavedených pilulek rodinných („Pilulae familiares“), jichž obou příprava jest však tajemstvím lékárny, proti čemuž ostatní ničeho nemohou namítati. 8. Co se týče práva kanonického, jehož protivná strana se dovolává, není ustanovení, jež by takovéto nezištné vedení lékárny zakazovalo; ve všech zemích katolických, ba i v samém Římě před očima nejvyššího zákonodárce jsou takovéto lékárny.

Rozklad rektorův vyzníval v prosbu, by místodržící v dobrozdání svém císaři vzali v ochranu lékárnu klementinskou, kteráž nad ostatní jest starší a tak mnoho dobrého pro dobro obecné již byla vykonala, a aby i na dále bylo jí dovoleno připravovati léky pro potřebu vlastní, jakož i pro dobrodince a chudinu.

(Pokračování.)

Jan Kalvín

domnělý reformátor Církve v 16. století.

Ku čtyřstaletému oslavování jeho narození vypravoval „v Historickém kroužku“

Th. Dr. KAREL ŘEHÁK.

ÚVOD.

Rodáci naši helvetského vyznání vydali r. 1909 do veřejnosti oznámení, že hodlají koncem června pořádati v Praze sjezd helvetů na uctění čtyřstaleté památky narození svého předního učitele Jana Kalvína. I svolávali netoliko souvěrce své, ale verbovali i mezi neuvědomělými katolíky, aby i oni jim, a to na svou hanbu, Kalvína spoluoslavovali pomáhali, aby se ctitelů tohoto hrozného muže hodně mnoho býti aspoň dalo.

Sjezd ten konán byl pak v letě s velikým mluvením a vychvalováním Kalvína a díla jeho, a to v předních místnostech královského hlavního města

Prahy, na Žofíně. Poněvadž tam bylo mnoho hřešeno proti pravdě, podjal jsem se toho úkolu, abych v Historickém kroužku našem dnes, kdy první zimní přednášku konáme, o Janu Kalvínovi podal zprávy dle skutečnosti, by si každý nepředpojatý mohl o díle jeho i o ovoci působení jeho i o chvástavém vynášení jeho učiniti úsudek patřičný.

I.

1. Co svatý apoštol Pavel předpověděl, že lidé, pohrdnouce pravým učením Božím, jež obětí a zapření sebe vyžaduje, budou spíše vyhledávati učení, jež hoví nezřízeným žádostem jejich, jest stálým údělem v Církvi katolické. Již za časů samých svatých apoštolů Páně, současníků a svědků i působení i učení Spasitelova, povstávali učitelé lži i ví, kteří slovo Boží překrucovali a dle svých žádostí natahovali tak, že až i miláček Páně hlavně proti takovým sepsal své evangelium.

V patnáctém století počal proti skále Petrově útokem hnáti vyučenec anglického bludaře Jana Viklefa, M. Jan Hus, a způsobil nohsledy svými velikou vřavu ve vlasti naší.

O sto let později zdvihl v sousedním Sasku divoký útok na Církev katolickou Martin Luther, jenž došel záhy obliby u Čechů, od Husových apoštolů již dříve rozjitřených. Zejména přidávali se k němu Husovi mírnější dědicové, totiž kalíšníci. Zarputilejší následovníci Husovi a dědicí táboritů, zvaní „čestí bratři“, přilnuli však k učení švýcarského čili helvetského bludaře Jana Kalvína, od něhož i helveti nebo kalvínci se nazývají.

Všechna tato bludařství působila ve vlasti naší velice zhoubně, připravivše jí nesčíslných béd duchovních i hmotných!

2. Tento Jan Kalvín narodil se jakožto syn chudého bednáře dne 10. července roku 1509 v Noyoně v Pikardii, v severovýchodní Francii, a začal tam také tu svou, tak zvanou „reformaci církve“ čili vlastně boření církve, když mu byli již bludaři Martin Luther v Německu a Ulrich Zwingli ve Švýcarsku různé cestičky vyšlapali.

Knězem Kalvín nikdy nebyl; ale již r. 1521 obdržel přece po nechvalném obyčeji své doby za pomoci dobrodinců obročí duchovní, jež později zaměnil za místo faráře, dávaje se v přijatém úřadě zastupovati za plat knězem skutečným. Z duchodů Církve tedy žil, ale tupením jí odplácel!

Vychování dostalo se Kalvínovi mimo jiné učitele od lutheranského profesora Melchiora Wolmara, jenž pozoruje neobyčejnou svéhlavost a umíněnost mladého Kalvína, těšil se, že si z něho vychová neohroženého zastance bludných náhledů svých.

3. Do Církve bušiti počal Kalvín již za svých studií v Paříži, vyčítaje papežům i biskupům „přepych“ a kněžím i řeholníkům zkaženost, jak tehdy bylo v módě.

Avšak tehdejší francouzský král František máje dobré známosti o tom, jaké hrozné bouře povstaly z náboženských převratů v Německu, počínáním Kalvínovu rázně se opřel a donutil ho, aby z vlasti své utekl. I odebral se Kalvín do Basileje ve Švýcarsku.

4. Již roku 1535 vydal Kalvín svůj „Výklad náboženství křesťanského“, v němž učení Páně dle rozumů svých vykládaje, církev jeho bezmezně tupí; a po turecku tvrdí, že Bůh, nejvyšší sprave-

d l i v ý (!), aby prý na lidech spravedlnost svou ukázal, některé již přede m určil k záhubě věčné, z nichž pak každý, ať činí co činí, peklu posléze přece neujde!

K tomuto hroznému učení připojuje pak Kalvín ve výkladu epistol k Římanům (9, 18.) i to tvrzení, že ďábel z vůle Boží lidi, k věčné záhubě předurčené, k hříchu svádí. Tak prý i krvesmilstvo Absolonovo bylo dílem Božím!

Aby ale Bůh prý i milosrdenství své lidem ukázal, předurčil jiné k spasení. A z těch kdyby kdo prý i nejhrůznější věci tropil, posléze přece přijde jen do nebe!

Takovéto učení Kalvínovo o předurčení lidí pro nebe nebo pro peklo ovšem že odporuje učení sv. Pavla k Filipenským (2, 12), jichž on nabádá, aby „s bázní a třesením“ o své spasení se přičiňovali.

Proč a kterak měli bychom se ale o své spasení přičiňovati, když by vše již napřed bez přičinění našeho bylo rozhodnuto, zdali kdo do nebe nebo do pekla se dostane?!

Toto hrozné učení Kalvínovo o předurčení čili dělej co dělej, dři bližního, nič jeho blaho, nebo buď k němu milosrdný: jsi-li pro nebe napřed ustanoven, ono ti neujde, ba ujíti nemůže — jest původcem a podporovatelem moderního vydřidušství a kapitalismu, dle něhož člověk na mravnost, právo a spravedlnost se neohlížeje, rdousí kde koho může, aby jen sebe obohatil.

Učení Kalvínovo o předurčení vůbec jest druhu takového, že všemu pravému životu křesťanskému kořeny podtíná! Nebo určil-li mi Bůh nezvratně již napřed nebe nebo peklo, na mé snahy se neohlížeje: proč bych se měl tedy namáhati, abych jeho přikázání věrně plnil?!

5. Poněvadž tedy Kalvín takovéto názory své za pravdu vydával, není divu, že pak pohrdl i veškerou bohoslužbou zevnější, a se záští neukrotitelnou nastupoval protijakýmkoli obřadům Církve katolické, jimiž ona srdce člověka k Bohu povznášeti se snaží.

Proto také bořil Kalvín oltáře i sochy i úctu k nim způsobem nejsurovějším a zahrnoval odpůrce své nadávkami nejhanebnějšími! Proto také modlitebny helvetské jsou prázdné.

Kalvín byl necitelným tyranem proti bližním, jinak nežli oni smýšlejícím; a tak si také beze vší lásky představoval Boha!

6. Tou dobou způsobili jiní, Kalvínovi podobní „reformatoři“ v Ženevě, Viret a Faret, svými divokými kázáními a svým zuřivým bořením památek katolických veliké vzbouření; a když rozkvašených myslí pak uchlácholiti více nedovedli, přizvali si k dílu svému Jana Kalvína na pomoc. Tak stal se Kalvín r. 1536 professorem a kazatelem v Ženevě ve Švýcarsku čili v Helvetii.

Tu Kalvín seznal, že bez jednoty u víře nelze klidu zjednat. A proto složil zároveň s Faretem nové vyznání víry, k němuž se měli všichni obyvatelé města i jeho území zavázati přísahou (!), ovšem že vše dle té „evangelické svobody!“

Načež Kalvín sestavil také „duchovní konsistoř“, jež měla nad přísnou kázní bděti a neposlušných i tresty občanskými stíhati. Když však tato konsistoř začala vykonávati vládu tyransky, opřela se jí strana „svobodomyslných vlastenců“, jež se pak o to přičinila, že vlastní duše konsistoře, totiž Kalvín, dostal dne 23. dubna 1538 rozkaz, aby do tří dnů zároveň se svými druhy město opustil.

7. I odešel Kalvín do Štrassburku, hlavního to města v El-sasku v Porýní. Tam snažil se přijíti ve shodu s bludaři německými a proto pozměnil svůj „vyklad náboženství“ i svůj „katechismus“ i jiné spisy, jak se mu právě hodilo, to čte své nauky jako plášť dle větru!

Zatím snažil se místní biskup v Ženevě zjednatí opět klid v myslích rozvaděných měšťanů způsobem mírným.

Když se ale Kalvín o těchto mírumilovných snahách biskupových do-věděl, poslal do Ženevy dva dopisy, naplněné nejhroznějším tupením Církve katolické a učení jejího. Takto dílo biskupovo zmařil a sobě usnadnil návrat do Ženevy.

8. Když se byl Kalvín dne 1. září 1541 do Ženevy vrátil, bylo první prací jeho, aby duchovní svou konsistoř zřídil znova. Pak zapověděl divadla, tance a veškeré veřejné radovánky. Potom zavázal ka-zatele, aby v jednotlivých rodinách zvláštní vyučování v jeho víře konali a aby od každého člena rodiny zvlášť vyznání víry té vyžadovali!

Jakým právem se toho domáhal, aby lidé víry katolické se odříkali a jeho domnění za pravou víru přijímali, nepověděl!

9. Aby zvůli svou provedl, zřídil Kalvín ještě i zvláštní — „sbor inkvisiční“, jenž měl na ty, kdo by se stali podezřelými, že se té jeho nové víry věrně nepřidrží, nejpečlivější dozor míti a i k zodpo-vídání jich potahovati.

Co tu bývá nespravedlivých výčitek Církvi katolické, že za-vedla inkvisici, totiž úřad, jenž měl nad ryzostí svaté, Bohem v pravdě zjevené víry bdíti; a hle! Kalvín zřídil inkvisiční sbor na ochranu domyslů svých, a o tom nepřátelé Církve ani nemukají! — Že později sboru inkvisičního katolického zneužila vláda španělská ve prospěch záležitostí svých světských, za to přece nelze vinit Církev! Což jest na světě, čeho by nedovedli lidé i zneužít?

I vymyšleny byly od Kalvína na potrestání těch, kdož sborem jeho inkvisičním přistiženi byli, že se nauk jeho přidržívatí nechtěli, hrozná mučidla. Vinníci byli žalářováni, — ukováni, — upalováni, — stínáni! Nesčíslní lidé byli i pro nepatrné věci z města a území jeho vyhnáni neb odpraveni.

Radní protokoly z roků 1542 až 1546, kdy si Kalvín neobme-zenou vládu v Ženevě osvojoval, udávají, že mimo jiné bylo pro víru — 58 lidí odsouzeno na smrt, — 86 do vyhnanství; a mezi těmi že bylo 27 potrestáno pro pouhé — podezření!

Celkem čítá se — 414 osob, jež Kalvín vehnal do rukou katových!

A na ospravedlnění této ukrutnosti své napsal Kalvín i zvláštní pamětní spis, v němž se snažil dokázati, že lidé, jinak, než on učil, věřící, i mečem mají býti hubeni! To tak vše asi dle té vychvalované „svobody evangelické“!

10. Jak Kalvín této své inkvisice užívati uměl, ukazují ukrutenství, o nichž nevypravují snad jen katolíci, jako proslavený dějepisec Alzog, ale i „evangelíci“, vesměs jich odsuzující. Tak když

a) Šebestian Kastalio počal se s Kalvínem různiti v učení o svobodné vůli člověka, Kalvín znectil ho nadávkami, nazvav jej rou-hačem, štěkačím psem, nevědomcem, nestydou, podvodníkem,

svůdcem, sviňákem. Horšího jemu učiniti nemohl, jen proto, poněvadž Kastalio, znaje dobře Kalvína, závčas před ním ze Ženevy utekl.

b) J e r o n ý m B o l s e k, lékař, prohlásil se veřejně proti ukrutnému učení Kalvínovu o předurčení. Za to byl od něho vsazen do žaláře a později nálezem soudním i ze Ženevy i z Bernu vypovězen.

c) P e t r A m e a u x (čti Amó) vyjádřil se při hostině posměšně o Kalvínovi. Za to byl od něho přes vůli celé městské rady do žaláře vsazen. Nechtěl-li pak docela ze Ženevy vyhnán býti, musil Kalvína za odpuštění prositi, a to — kleče na ulici — v pouhé košili — a s hořící svíčkou v ruce!

d) J a k u b G r u e t, byv od Kalvína vícekrát s kazatelny znečtěn, ano psem nazván, vydal prý jakési provolání proti němu. Za to byl vícekrát na skřípec natahován a pak dne 26. července r. 1547 od kata stát.

e) Jistý F a v r e musil i s dcerou svou, provdanou za kapitána Perrina, do žaláře proto, že si přes zákaz Kalvínův o svatbě zatančili. A když tím uražený kapitán Perrin Kalvínovi v hněvu pohrozil, byl z důstojnosti své sesazen a uvězněn. A když se mu podařilo ze žaláře uprchnouti, byl v obrazu upálen!

f) M i c h a e l S e r v e d e, španělský lékař, nesrovnával se s Kalvínem v učení o nejsvětější Trojici. Kalvín dal ho za to způsobem lstivým ve Vienně zatknouti, z kacířství obžalovati, pak nejprve způsobem nejohyzdnějším v žaláři sužovati a posléze dne 27. října r. 1553 veřejně a pozvolna na náměstí — upáliti. Sám k tomuto hroznému výjevu přihlížel chladně s okna, — aby se na mukách odsouzencových pokochal, jakož i při jiných popravách s chutí činil.

11. Hledě k takovému ukrutnostem nazývá Kalvína i pomocníka jeho Theodora Bezú spisovatel Vilém Rasseus — dva vyvrheli a pro nepřirozené smilstvo jejich — dvě s o d o m s k é o h a v y!

Spisovatel T o m á š B o z i u s o Kalvínovi zajisté vypravuje, že byl on jakožto mladík ve svém rodišti pro sodomské hříchy zatčen a pro ně veřejným soudem na hranici odsouzen.

Spisovatel Á b r a h a m B z o v i u s vypravuje o Kalvínovi, že pro své sodomství bylsice odsouzen na hranici, ale že k přimluvě místního biskupa upálen nebyl; že však vypáleno mu bylo pro to potupné znamení na bedrách, načež donucen byl církevních důchodů, kterých dotud byl užíval, se zříci, a uprchl z města.

Učený T o m á š S t a p l e t o n, universitní professor a současník Kalvínův, vypravuje ve svém spise „Promptuarium“, že chová se za jeho doby v soudním archi města Noyonu, rodišti Kalvínově, dokument, jenž svědčí o tom, že pověstný Jan Kalvín usvědčen byl ze sodomství, a pro to že byl k upálení odsouzen. Přátelé Kalvínovi se později ovšem o to přičinili, aby tento hrozný svědek proti němu byl odklizen.

12. Když Kalvín později opanoval Ženevu docela tak, že po několik let i klíče od městských bran choval u sebe, vydržoval si sličného k l u k a, jehož neřestně užíval, podobně jako německý kníže Eulenburg za dob našich!

A byly takovéto podivuhodné „mravy“ arciole tak zvaných „evangeliků helvetského čili Kalvínova vyznání“ tolik vůbec známy, že sám stoupenec jeho Theomar tvrdí, kterak kalvínci sami vytýkají zakla-

dateli své „církve“ devět ohyzdných neřestí, a to: že dosud žádný odpadlík od Církve katolické tolik zle proti ní neřádl, jako on; že jest násilník a ctižádostivý člověk, lakomec, bídný chlebař, lichvář, karbaník, prainfamský chlípák, mstivý a krvelačný, prchlý a vztekly chlap!

13. Jak hanebný byl život tohoto „opravce“ Církve, podobně mrzkou byla i smrt jeho.

O té vypravuje ne katolík, ale protestantský superintendent K. Schlüsselburg-Stralsundský ve své knize „Theologia Calvini“ takto: „Bůh, který nebyvá posmíván, zjevil ještě na tomto světě soud svůj nad chtlíci Kalvínovými. Neboť Kalvín zemřel v šivínou, z jeho . . . údů lezli červi, a z rány povstal nestydatý zápach, že nikdo po delší dobu u něho nevydržel. To vytykají Kalvínovi veřejně ve spisech; zároveň v nich vypravují hrozné věci i o jeho nezřízeném životě, všelijakých neřestech a o sodomské chlíplosti jeho.“

Z kterýchžto vypravování jest patrné, že známost o vypáleném Kalvínovi potupným znamením byla tehdy všeobecná!

A jiný závažný dějepisec protestantský, lutherán jménem Boost, píše ve svém spise „Reformation und Revolution in Frankreich“ (na straně 18. a 19.) o Kalvínovi takto: „Mocná ruka Boží dotkla se tohoto kacíře tak těžce, že na svém spasení zoufal a ďábla vyzývá, v ustavičném zařikání, proklínání a rouhání duši svou přebídně vypustil. Do jeho tělesné, za živa hnijsící nádoby dali se červi, tak že pro puch, z něho vycházející, nikdo nemohl na blízku vydržeti . . .“

„Proto také, když umřel, nesměl nikdo k jeho mrtvole do umrlčí komory vejíti . . . I poplílili si černým šatem zastříti obličej mrtvoly,“ dokládá učený Audin ve svém životopise Kalvínově (2. sv. str. 222.).

14. Jsou to věci hrozné, jež vypravují sami odpůrci Církve katolické o jednom z těch tak zvaných „reformátorů“ čili „opravců“, ale spíše „odpravců“ Církve katolické, kdežto bližší přátelé i vyznavači učení Kalvínova takovéto věci svým souvěrcům rádi zamlčují, právem za ně se stydíce!

I líčivají rádi život a smrt Kalvínovu dle vypravování důvěrného „přítelíčka“ jeho Mikuláše Colladona, jenž mistra svého nechává žíti i umříti jako ve „svatozáři“, ač on za živa sám světce co možná nejvíce tupil!

Také sám Kalvín tvrdil, že i nejmenší přikázání Boží tíží jako Etna, a nelze ho tedy zachovávat, a že modlitby a dobré skutky jsou nicotné, ba hříšné, poněvadž prý ujmu činí zásluhám Kristovým! Proč by se byl měl on tedy modliti i zapírati? K čemu má tedy býti i to vymyšlené, vyhlané vychvalování toho nešťastného Kalvína?!

15. Nám katolíkům konečně stačí uvědomění, že Církve svatá na světoznámém sněmě tridentském, od roku 1545 do 1563 slaveném, učení Jana Kalvína jakožto neslýchaná kacířství způsobem nejslavnějším zavrhl a odsoudila, a že každého z obcování svého vylučuje, kdo by se bludů Kalvínových přidržoval!

Také víme, že poslal-li Bůh koho, aby způsobem mimořádným vůli jeho lidu oznamoval, pověřil ho i mocí, aby mohl jménem jeho činiti zázraky. Tak činili zázraky Mojžíš i proroci, apoštolové i jich nástupci, svatí i světice Boží. Ba i sám Syn Boží, přišed na svět, zázraky činil a na ně jako svědectví od Boha Otce se odvolával, žádaje, „nevěřte-li

slovům mým, věřte tedy skutkům mým, že jsem od Boha poslán.“ (Srov. Jan 10, 38.)

Že by byl však Bůh učinil skrze Husa, Luthera, Kalvína a jim podobné odpravce Církve Páně, byť jen jediného zázraku na pověření jich, o tom všichni jejich chvalořečníci jednomyslně mlčí. Mlčí — proč? Právě proto, že se ničím takovým pochlubit nemohou, z čehož by se jen z daleka souditi dalo, že by takovíto předělávači víry Páně byli k bořivému dílu svému poslání bývali!

16. Tím jest však zároveň i prokázáno, že bořivého díla svého nečinili jménem Božím, ale jen jakožto náměstkové toho nejprvnějšího „reformátora“ slov Božích, totiž ďábla v ráji, jenž slova Boží: „Se stromu uprostřed ráje nejezte — sice smrtí zemřete!“ zreformoval takto: „Jen jezte! Nikoli nezemřete! Bůh nemluvil vám pravdy; on vám jen požitku toho a z něho vyplývajícího „osvětlení rozumu“ a „svobody vůle“ nepřeje. Jen jezte a vyrovnáte se jemu; budete jako bohové!!“

II.

1. A nyní třeba poukázati ještě i k ovoci, jež z té tak zvané „reformace“ Kalvínovy vyrostlo. A to jest věru smutné!

Ovšem. Chybuje-li katolík, může vždycky zase nápravu učiniti skrze svátost pořádné, když ji hodně přijal. Ve svátosti oltářní pak nabývá duchovního pokrmu a z něho vycházející síly, aby v dalším boji proti pokušením vítěziti mohl. Církev katolická také naléhá na plnění vůle Boží a naznačuje zbloudilému pravou zpáteční cestu k Bohu.

Avšak tak zvaní evangelíci či protestanté opravdových svátostí vůbec nemají, leč snad jen křest svatý, pokud ho posud dle nařízení Páně udělejí, což u nich však čím dále tím více přichází v zapomenutí. Neboť oni z velké části již i víry v Ježíše Krista, jakožto pravého Bohočlověka a Syna Boha Otce, se ztrácejí a pouhými rozumáři se stávají. Neužívají také při křtu vody — ale voňavek. Nevěř!

A učíce, jako Kalvín, že sama víra bez skutků dle víry k spasení postačuje; že člověk vůli Boží plniti vůbec ani schopen není; ba že již předem určen jest pro nebe nebo pro peklo: učí buď tupému zoufalství anebo malomyslné netečnosti, a tak všem mravním pochybením jako vrata do kořán otvírají, aniž by dovedli povědět, kterak by se člověk, ve mravech pokleslý, opět mohl vzhopiti!

2. Jak ta „reformace“ Kalvínova lidem šla k duhu, vydává o n o ní nejpádnější svědectví sám, an po mnohaletých zkušenostech, kdy lidé začali žítí nebo musili žítí dle jeho návodů, napsal takto ve spise „De scandalis“ (Op. ed. Amsterod. 1677 vol. VIII. p. 71.): „Když tolik tisíc lidí setřáslo papežské jho, a jak se zdálo, lehce dalo se pod evangelium: jak málo z nich pak litovalo svých neřestí! Jaké jiné měla většina přání, nežli aby, setřássa jho pověry (totiž dle náhledu Kalvínova!), tím volněji se oddala vši lascivnosti“ (totiž svévolnosti a nestydatosti).

Tot jsou věru smutná slova samého Jana Kalvína o tom jeho díle, jež on sice chlubně, ale ovšem s malým právem, nazval „reformací“ čili „opravou Církve“!

Kalvíново učení a církevní zřízení zaneseno bylo také do Francie, Nizozemí, Anglie i Skotska, a všude působilo z houbně jako

zžiravina. V Nizozemí, Anglii i Skotsku bylo příčinou republikánských pře ratů i krutých bojů.

3. K nám vniklo kalvinství, když dědicové pokořených táboritů, „českými bratry“ se nazývali, počali syny své posílati na kalvínská učiliště do Švýcar a do Němec, vlastních vyšších škol nemajíce. Tam pak žáci s vyšším učením přijali i kalvínské bludy a rozšiřovali je potom dále ve své vlasti. Různé odstíny českých bratrů a mírnějších husitů, kteří „kalíšníci“ sluli a později pro nedostatek kněží přešli k lutheranství, učinili pak několikrátě vzpoury proti zákonitým panovníkům, až posléze i korunovaného krále Ferdinanda II. zavrhlí a kalvínského hejska Bedřicha, falckrabě německého, zrádně uvedli na trůn český.

Něčeho takového si král Ferdinand ovšem líbiti nedal a za pomoci Boží a svých věrných přátel v kruté bitvě na Bílé hoře r. 1620 nad vzpourou zvítězil, mnohé vinníky pak ne pro jejich náboženské vyznání, ale pro velezrádu i na hrdle anebo statečích ztrestal.

Protestantští páni učinili vzpouru, a nikoliv český, ujařmený lid; ale za hříšné choutky pánů pil pak ubohý lid čímž více nevýslovných béd v nastalé ze vzpoury válce, celých třicet let trvajících!

Hrozné to věru ovoce té tak zvané opravy (!) Církve!

4. Protestanté tvrdí, že prý boji těmi vybojována byla „svoboda svědomí“.

Ale tvrzení takové jest holý švindl! Ti tak zvaní „reformatoři“, totiž odpravci pravé Církve Paně, nabírali sice plná ústa „svobodou svědomí“, tak jako by kterému smrtelníkovi mohlo kdy býti dovoleno, svrchovaného Pána svého na nebi poslouchati nebo neposlouchati a slovům jeho víry přikládati anebo nepřikládati! „Svobodou svědomí“ vyrozumívají totiž ti tak zvaní „reformatoři“ hotovou nevázanost ode všech zákonů, ale jen pro samy sebe! Jiným lidem však, zejména katolíkům, opravdové svobody svědomí nechtěli propouštěti nikdy a nikde!

V příčině té napsal Döllinger, proslavený dějepisec a veliký znatel zejména učení a jednání všech bludařů německých, tato památná slova ve spise „Kirche u. Kirchen“ pg. 68.: „Historicky není nic nesprávnějšího, jako tvrzení, že (tak zvaná) „reformace“ jest snahou po „svobodě svědomí“. Pravý opak jest na pravdě! Pro sebe i lutheráni i kalvínci svobody vždy vyžadovali; ale také jiným jí dovoliti, kde oni byli silnější, nikdy je nenapadlo! Církev katolickou úplně potlačiti, vyhubiti všichni „reformatoři“ měli za něco, co se samu sebou rozumí!“ Jen v tom se mezi sebou vždy srovnávali!

Že Döllinger skutečně jen pravdu mluvil, o tom se může každý posud snadno přesvědčiti tam, kde kalvínci čili jak se jinak jmenují, hetveti či reformovaní žijí. Ať jen pozoruje jich jednání ke katolíkům!

Kdekoli jest jeden nebo druhý kalvínc v spolku nebo v obci některé, tu mluví o svobodě a chce míti pro sebe právo, jako všichni ostatní dohromady. Kde ale mají kalvínci v obci většinu, tu svobody neznají, ale všude jen panovati chtějí! Kde helveta, ten štourá, hádá se; helveté cpou se na katolické hřbitovy; vlastenci nebo pokrokaři, jak se komu hodí, jen aby bylo vidět tu domnělou přednost jejich vyznání, a aby pokořen byl Řím, totiž vůbec katolíci! Tak děje se ve spolecích, při volbách, v časopisech, při schůzích. Všude se ukazuje, že není snad na celém světě náboženské sekty vášnivější a tvrdší nad vyznavače Jana Kalvína čili nad helvety!

Katolíci ovšem považují za svou povinnost, aby zachovávali zákon Hospodinův „Nepromluviš proti bližnímu křivého svědectví“; ale helveté dle svého heidelberského katechismu tvrdí, že „zákona toho i jiných Božích přikázání vůbec ostříhati nelze, ba ani prý není třeba (!), poněvadž prý spravedlivým stává se člověk skrze samou toliko víru, ovšem tu kalvínskou!

O té svobodě, jakou helveté milují, vypravoval mi † p. kanovník a vikář prosecký Pittner z nedalekého sousedství svého:

Byl tam pastor, jenž jsa mírnější povahy, proti katolíkům stále nebouřil. Proto zase znelibil se svým presbyterům, kteří si veselého štvání proti katolíkům přáli. I vyhledal si místo při obchodě kdes ve Vídni a pak louče se s kazatelnou se svými beránky, promluvil takto: „Snažil jsem se vám dotud sloužiti dle svých nejlepších sil; ale k tomu se propůjčovati, čeho vy si na mne žádáte, brání mi mé svědomí. A proto mluvím k vám dnes s toho místa naposled a prohlašuji: Nežli bych lidem takto nepokojným a zlovolným dále sloužil, když by mi nic jiného nezbyvalo, raději bych — p á s l v e p ř e!“

Tableau! a odešel na vždy.

5. Doklady o té „svobodě svědomí“, jaké helveti a jiní pobloudivci u vše dopřávají katolíkům, uvádím jen tak pro příklad z historie následující:

a) V Norimberce bylo mezi léty 1577—1617 odpraveno 356 a zmrzačeno 345 lidí pouze proto, že byli z kacířství a kouzel nikoliv snad usvědčeni, ale jen — podezřelí!

b) Dějepisec Mackintosh vypočetl, že bylo v Anglii od protestantské vlády od r. 1660—1685 pro odchylné náboženské vyznání uvězněno 25.000 lidí a zničeno na 15.000 rodin. A jiný dějepisec, nekatolík Vilém Penn, vypočetl na 5000 lidí, kteří v Anglii v žalářích zahynuli proto, že se s nařízenou novou anglikánskou věrou neshodovali.

c) V e Š v é d s k u bývalo vyznání víry katolické hrozně trestáno. Muži bývali mučeni a usmrcováni, ženy znectěny. Proti vši ženské stydlivosti nasypávali jim netvorové lidští střelný prach, jež zapalovali. Pak s ubohými začali tančiti a se řehtati, je kopati i kousati jako rozlícení hřebci. Mnozí katolíci, aby ukrutností takových ušli, raději se do lesů mezi zvěř odstěhovali, nežli aby žili s takovýmito spustlíky. Ještě r. 1854 bylo sedm paní ze země vyhnáno proto, že se z přesvědčení staly katoličkami.

d) O pronásledování katolíků v Nizozemi píš i sami protestanté věci děsné. Tak bývali věrní katolíci posazeni na otvory kovových nádob, ve kterých byly hladové krysy. Pod nádobami byl rozdělán oheň, aby rozpálením nádob krysy byly tím více poháněny, skrze živé maso na otvorech sedících katolíků se prokousati. Vypravují se ještě i horší věci, jež opakovati péro se vzpouzí.

e) V e F r a n c i i nosil vůdce francouzských kalvinců čili, jak tam říkali, „hugenottů“, Briquemaux (Brykmó), pásek na krku, složený ze samých uší povražděných kněží, jak o tom vypravuje slovatný dějepisec kardinál Hergenröther ve svých dějinách (III. 176.).

A dějepisec francouzský Albert le Mire vypravuje, že hugenotti dle svých vlastních doznání v jediném roce 1562 zavraždili na 4000 řeholníků obého pohlaví; násilně znectili na 12.000 jeptišek; zničili 2000

klášterů, 90 nemocnic a na 1000 kostelů! A považme, že podobné divoké řádění kalvínů francouzských, jako u nás husitské, trvalo tam na padesát let!

6. Jak málo „svobody svědomí“ u protestantů proti Církvi katolické, patrně jest již i z jejich zásady „Cuius regio, illius et religio!“ čili „čí jest území, toho ať jest i náboženské vyznání!“ A na základě této „svobody“ vrchnosti protestantské donucovaly poddané své i vícekrát za sebou, aby víru svou změnili; a činily tak až s ukrutným násilím!

Jsou-li pravdiva slova Spasitelova o fariseích „Po ovoci jejich poznáte je“, pak víme, co si máme mysliti o Kalvínovi a vyznavačích jeho! A nikdo rozvážný a své cti jako katolík dbalý nedá se obulamutit, aby s kalvínci či helvety spolu oslavoval toho mravního netvora, jenž tolik béd na lidstvo uvedl a skrze své vyznavače dosud uvádí a tolik duší, krví Páně vykoupných, Církvi a Bohu odcizil!

7. Víme ovšem, že i na dále budou kalvínci ostouzeti zřízení i život Církve katolické proto, aby vystoupení svého mistra Kalvína spíše ospravedlnili a jej jako v nějaké svatozáři nevědomým lidem představili. Ale my víme také, jak máme jich ohnivé šípy shasiti!

a) I škají helveté: Dopustil-li se Kalvín věcí nemravných, však i v Církvi katolické byli kněží, biskupové i papeži nemravní.

A my na to: Kde jsou lidé, jsou i křehkosti lidské; a proto ani my hříšců duchovenstva nepopíráme a ovšem, pokud skutečně se nestaly, a nejsou-li toliko na potupu našeho duchovenstva vymyšleny (1), upřímně jich želíme. Avšak my také víme, že Církev katolická za provinění některých svých členů odpovědná není, ježto neustává dle vůle Boží o to usilovati, aby všichni její vyznavači, od nejvyššího k nejnižšímu, vůli Boží věrně plnili, i odsuzuje těch, kdož tak činiti se zdráhají. Byli-li jeden zrádce Jidáš mezi apoštoly, jsou proto zrádci i všichni ostatní?

Proto však, že snad někteří duchovní pobloudili ve svých mravech, nikdy nepobloudila a nemohla ani poblouditi Církev katolická v pravém učení Páně! Vždyť má zaslíbení samého Syna Božího: „Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa“ (Mat 28, 20); a „Prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám (po viditelném mém odchodu na nebesa), aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy! (Jan 14, 16, 17). A nebe i země spíše pominou (Luk. 21, 33), nežli by nepravdivými státi se měla slova, prvnímu papeži od samého Syna Božího řečená: „Ty jsi Petr (to jest skála), a na té skále vzdělám Církev svou, a (ani) brány pekelné nepřemohou ji!“ (Mat. 16, 18).

Církev katolická jest od samého Syna Božího založena a po všechna století před bludy chráněna. Ale helvetství a kalvínství povstalo později, a to o celých patnácti století po Kristu Pánu; a založil je ne nějaký světec, ale mravní spustilík, který ani tím nejmenším neprokázal, že by ho byl Bůh k dílu jeho zplnomocnil, a jenž pokleslých mravů nikterak nenapravil, ale učením i příkladem vlastním vši zbuynosti teprve vrata do kořán otevřel!

A za to by měl býti od nás oslavován? Snad pro vzpouru jeho vyznavačů v Čechách a pro ovoce následující třicetileté války?

b) Kalvínci se dále také vynášejí tím, že oni prý mají víru svou očištěnou od příměsí lidských a toliko z Písma sv. plynoucí.

Kdo však napsal evangelia? Z apoštolů napsali evangelia toliko dva: Matouš a Jan; a ti ještě ne tak, aby celý život Páně zevrubně napsali, ale jen pro zvláštní případy! Ba evangelista Jan, jenž poslední psal, napsal i tato památná slova: „Mnohé zajisté a jiné divy činil Ježíš před obličejem učenníků svých, kteří nejsou psáni v knize této. Ale tyto jsou napsáni, abyste uvěřili, že Ježíš jest (v pravdě) Kristus, Syn Boží, a abyste věříce život měli ve jménu jeho.“ (Jan 20, 30). Jsou apoštolská slova tato nějaké svědectví, že Písmo sv. obsahuje v š e c k o učení Páně? Apoštolové ve svých epistolách výslovně k ústnímu učení svému se odvolávají a slibují, že jisté věci vyřídí ú s t n ě, až přijdou; kterak ale byla pak věc pořízena, o tom dále Písmo sv. ničeho nepovídá více!

A co že nakázal Spasitel svým apoštolům jakožto poslední vůli svou? Pravidl: „Jdouce učte všechny národy, křtíce je a učíce je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám.“ (Mat. 28, 19, 20.)

Tedy nenařídil Spasitel: S e p i š t e všecko, co jste ode mne slyšeli, do traktátů, ale velel: Učte, tedy ú s t n ě; a učte v š e c k o, tedy i to, co není a nebude napsáno. Církev katolická, věrná nevěsta Páně, předkládá tedy v š e c k o učení Páně, i to, co svatí apoštolé z vnuknutí Ducha sv. uznali za dobré napsati, i to, co jen ústy hlásali a co teprv jejich učenníci od nich uslyševše, byli napsali, kteréžto ústní učení sv. apoštolů k rozeznání od Písma sv. ústním učením apoštolským čili ústním podáním neboli cizím slovem t r a d i c í nazýváme.

A to by mělo býti něčím nesprávným?

Však helveti či kalvínci sami bez ústního učení rovněž obejítí s e n e m o h o u. Ústní učení apoštolské závrhují, ale sami odvolávají se na učení Kalvína a jiných, ač ti nikterak od Boha nebyli pověřeni! Ba poslouchají výklady svých pastorů, ač tvrdí, že Písmo sv. jest zřejmo k pochopení! Nač tedy poslouchati výklady pastorů?

Tvrdí, že Písmo sv. samo přejasně mluví; ale poučení od živé vykladatelky slova Božího, Církve katolické, nepřijímajíce, o pravý smysl slov Písma stále m e z i s e b o u s e p r o u a tak sami dokazují, že ono přece jen tak jasným není, jak oni s v ě h l a v ě tvrdí!

Kalvínci mají také i své obřady, sborovny, zvony, varhany, slavní neděle místo soboty, říkají i „Věřím v Boha“ a činí steré jiné věci, jež rovněž v Písmě sv. poznamenány nejsou!

Mají tedy přece jen zase jisté „řády“ čili „nálezky“ lidské; a přece nám katolíkům, synům Církve, od samého Syna Božího zřízené a až do skonání světa opatrované, pro ústní podání a řády církevní hanebně lají!

III.

1. Ku čtyřstaleté paměti narození tohoto hrozného člověka, jakým byl Jan Kalvín, uveřejnil jsem v „Čechu“ pojednání o něm, abych poukázal katolíkům, k jakémuto slavení nás helveté zvou. I páchl jsem tak do vosíha hnízda, a z toho vyřídil se na mne pastor v Ranné v Čáslavsku Fr. Šádek, jenž ve svém orgánu, nazvaném „Hlasy ze Siona“, a to v č. 14. ze dne 29. července 1909 na můj článek odpovídá. Ale netažte se, jak? Činí tak po způsobu svého arcioťce Jana Kalvína, nebo také dle vzoru jistých paníček z trhu, jež, když se jim nedostává důvodů a nemohou-li protivníka přetrumfnouti, spouštějí na plné kolo n a d á v e k!

Abyste, velevážené shromáždění, posouditi mohli sami, kterak „praušlechtilé“ dovede psáti helvetský pastor čili dvojetihodný hlasatel a „služebník slova“ o katolickém knězi, jenž se mu stal nepříjemným, a kterak dovede nadávati také ihned Církvi celé, která mu žádného příkoří nečiní, leč jen že se snahami jeho nesouhlasí, uvádím z opovězeného článku v „Hlasech“ d o s l o v n ě, co napsal takto:

2. „L e v - š t ě k a j í c í“. Pověstný doktor theologie Lev Řehák, farář u sv. Ducha v Praze, jenž má těch lví vlastností asi tolik, jako — žába chlupů, a Ducha svatého asi tolik, jako — tchoř libé vůně! vzal si z našich slavností Kalvínových podnět, aby opětně vychrlil celou spoustu — „klerikální špíny“ na reformatory vůbec a na Kalvína zvlášť! Nešlo mu o poučení lidu, ale jen o to, aby dal podnět k hanobení Kalvína; což provedl známým způsobem, opakuje prostě všecky dávno vyvrácené p o m l u v y. Ale takové „klerikální individuum“ nemá patrně ani za mák studu.“

Tedy ze všech svědectví historických o Kalvínovi nepokusil se pastor helvetský vyvrátiti ani jednoho, ba zapřel i slova samého Kalvína; ale prohlašuje šmahem všechny za p o m l u v y a chce, aby všichni — věřili jen jemu! Činí-li to tak jeho beránkové, že mu vše na slovo věří, jest to ovšem pro něj potěšitelné, ale pro ně samé málo lichotné. Avšak správněji by jednal, kdyby byl ty domněle nepravdivé zprávy o Kalvínovi vyvrátil pádnými důvody. Ale o to se on ani slůvkem nepokusil, nýbrž jen dále tupí d o s l o v n ě takto:

„Nestoudnému psaní klerikálního individua pranic se nedivíme a také s ním přití se nehodláme“ (to je ovšem to nejkratší, vše popřít); a dodává rouhavě: „Držím se slova Kristova, jenž radil, nedávati věcí svatých (to jako toho kalvínského učení!) p s ů m a nemetati perel (totiž těch nauk helvetských) před svině!“

A „Čech“, an propůjčil se štěkájcímu lvu ochotně za — fonograf, proto nemá práva jiných poučovat!“ (toho bude si nejspíše museti vyprositi u pastora Šádka v Ranné!)

Týž dále d o s l o v n ě píše: „Ale sprostáctví jest už příznačnou vlastností speciálně českého klerikalismu“. (Myslil-li při tom také na sebe, klerikála helvetského, není mi známo!)

Šádek prorokuje dále takto: „Podobné historické výklady, jaké činil v „Čechu“ nějaký Řehák (jenž se asi co do vzdělání nějakému Šádkovi nejméně vyrovná!), smí si dovolit nějaká s v í č k o v á b á b a a nanejvýš ještě nějaký z klerikální milosti na zástupce lidu povýšený bývalý „Žan“ (který z českých katol. zástupců lidu byl dříve nějakým „Žanem“, Šádek pověděti neráčil. — Právo nadávati vyhrazuje si tím patrně Šádek pro sebe a nejvýš ještě pro stejně smýšlející s ním!)

Popisování jeho reformatů dle historických udání nazývá konečně Šádek pouhým „štěkáním na měsíc!“ Jak asi to jeho nadávání všemu katolickému a tupení všeho, co každému upřímnému katolíku právem jest posvátno, nazváno býti má, mohl by Šádek sám pověděti, kdyby se mu ráčilo. Mohl by jen připomenouti své tiskové i porotní s o u d y pro tupení Církve, v kterých v Pardubicích byl k citelným pokutám odsouzen. Ale helvetský pastor — a polepšit se! zmoudřet! Co by tomu řekl ten jeho arciolec, sodomita i ukrutník, tak zvaný reformator Jan Kalvín, jehož i nejmenší příkázání Boží tížilo více nežli hora Etna?

3. Byl jsem z několika stran na plátek Šádkův upozorněn a vybídnut k odpovědi. Ale nechal jsem Šádka nadávat. Když ho ani soudy nepředělaly, nedokázal bych toho ovšem ani já. Protřásl jsem jemu před několika lety ty jeho chvály na tak zvané reformatory, jako Luthera, Zwingliho, Kalvína a jiné, jež on přese všechny jejich nesčíslnými doklady historickými prokázané nemravnosti neostýchá se přece nazývati „bohatýry v činných ctnostech!“ Ale již tehdy dal podobnou odpověď, jako jest právě uvedená: nadávky, potupy nejen mně, ale ihned katolíkům vesměs, Církvi katolické celé!

Tehdy vyjádřil se o mně takto: Jest Velikán Velikánovič, nepoctivý, osel, surový, podobný rváči v hospodě, bezmezně domýšlivý, vztekem slepý, zuřivý fanatik, jenž udělal smetiště brožury, vybarvený klerikál, obskurní pater atd. atd.

A znectívaje takto mne, když mých udání vyvrátiti nemohl, znectil pak ihned s sebou všechny katolíky, kteří přece mé obranné brožury nikterak nezavinili, těmito vybranými, asi z hloubi duše pastorské Kalvínem vedené, plynoucími slovy: Katolíci jsou lehkověrní, ukrutní, mstiví, klerikální papouškové. Aby učinili nepřátele neškodnými, užili dýk, mečů, úkladníků, žalářů, hranic! Jsou otravovatelé studní, fariseové, věří v nálezy i bludy Říma, nestydí se ultramontáni atd. Prošm, vzácní posluchači, abyste si z krasomluvy této vybrali podíl, jímž tento „hlasatel slova Božího“ obmyslil i vás!

Jsou to řeči — duchovního „pastýře“?!

A za takovouto volavkou měli bychom spěchat, abychom mu pomohli jeho patrona — ale ne svatého! Jana Kalvína oslavovati?

4. Inu, jest to následník Jana Kalvína, jenž nadávkami nejsurovějšími zahrnoval papeže, biskupy i kněze napořád a ostouzel a hanebně tupil veškeré zařízení Církve katolické, od samého Syna Božího založené a ochraňované. Historik Hampfschulte ve svém životopise Kalvínově, r. 1869 v Lipsku vydaném, vypravuje o tom záštiplném zuření Kalvínovu věci hrozné! Šádek nadává katolíkům dále jako následník těch násilníků, kteří r. 1609 na slabomyslném císaři Rudolfovi II. tak zvaný majestát vynutili hrozbami a pak se těšili, že do desíti let — nebude již v Čechách katolíků!

Šádek jest pravý následník oněch pokalvíněných českých bratrů, kteří zákonitě zvoleného i korunovaného krále Ferdinanda II. sesadili a kalvínce a Němce Bedřicha Falckého si zvolili za krále českého, pak ale r. 1621 na Staroměstském náměstí pro velezradu pod rukou katovou zhynuli.

Šádek jest jeden z mnohých věrných stoupenců často jmenovaného pastora Jana Amosa Komenského, jenž si sice o školství zásluhy získal, ale přilnul jako jiní sektáři, kteří si jméno českých bratrů osvojili, k učení tvrdého, ukrutného bludaře ženevského, Jana Kalvína, pak neukrotitelnou záští proti Církvi katolické i proti domu Habsburskému se naplnil, a po celý dlouhý věk svůj neprohledl ze své zaslepenosti.

Komenský když po bitvě na Bílé hoře ze své vlasti Moravy utéci musel, nepřestal v této zášti pro spojence své i lžikrále Bedřicha vyhledávati pomoci u Němců i Švédů, Tatarů i Moskalů, Angličanů i Francouzů, ba i u Turků, jímž chtěl za pomoc tu až i celou zemi českou v poplatnost dáti! V zášti té uvěřil i lží prorokům Kotterovi, Poniatovské a zejména Drabíkovi, že

mu pomoc připovídali, ač tak v záhubu uvedl hostitele své v Polsku i ty, kteří mu přáli, a uvedl do neštěstí sebe i rodinu svou!

Žádný prostředek nebyl mu dosti podlý, jen když z něho kynula naděje, že se mu podaří jménem „svobody (!)“ zničití antikrista, t. j. papeže, ubíti „babylonskou nevěstku“, „krví svatých prý zpitou“, kterou vyrozumíval rod Habsburský proto, že týž Církev katolickou chránil, a podlomiti „moc jesuitů, rušitelů prý míru náboženského!“

Ba Komenský ani po válce 30 let trvajcí neměl ještě tolik srdce, aby bohopustého švaní proti Církvi i císaři zanechal!

Kalvínek Jan Komenský zasloužené odplatě na velezrádce, jaké se dostalo podvodnému Drabíkovi, ušel jen tím, že uprchl do Nardenu v Holandsku, kde r. 1671 osmdesátiletý zemřel.

5 Pastor Šádek se svými souvěrci vydávají se rádi a chlubně za dědice Husovy a z husitsví vyšlé české bratry. Žel, že musím jim i tuto radost pokaziti. Nebo věru marno jest helvetům strkati se za Jana Husa a vydávati se za jeho sloupence, leda že následují ho v urputném odboji proti pravé Církvi Páně. Nebo sbory nynějších helvetů povoleny byly teprv r. 1781 patentem císaře Josefa II. a stojí ne na učení Husově, ale na založení Kalvínově, jenž teprve půl-druhého století po Husovi se narodil.

K plnému cizáctví sborů helvetských přiznal se veřejně sám pastor helvetský v Krabčicích Molnar, když při své installaci veřejně doznal takto: „Konfesse (čili náboženské vyznání) naše jest ze Švýcar (čili Helvetie); katechismus náš jest z Heidelbergu, direktorium (předpisy obřadní) z Elberfeldu, agenda (kniha obřadů) z Falcka, církevní ústava naše dle vzoru badenského a disciplinární (kázeňský) řád dle vzoru pruského.“ Mnoho-li tedy zbylo z husitsví? Sám pastor helvetský ničeho takového nepřipomíná.

Takováto zřídění lidská dají se ovšem zase od lidí měniti.

Avšak Církev katolická jest od samého Syna Božího na sv. Petru sdělena, od Něho i od Ducha sv. až do skonání světa před bludy chráněna, tak aby jí ani brány čili mocnosti pekla a přemoci nemohly; a proto nesmí svou ústavu i učení své měniti na věky, poněvadž ony na základě věčné pravdy spočívají, byť ji proto i lidé nerozumní nebo zlovolní nesnášlivou nazývali. Žádný počtář nedopustí, že by třikrát tři bylo 7 nebo 8 nebo 10, kdyby mu sebe více nesnášlivost vytykali, poněvadž přesvědčen jest o pravdě té, že třikrát tři bylo, jest a na věky bude vždy jen devět. A tak ani Církev, na pravdě Boží postavená, od této nikdy odstoupiti nemůže a za pomoci a ochrany Boží nikdy neodstoupí, právě proto že na pravdě nesborné, věčné jest postavena.

*

Jak se chtějí kalvínští s Pánem Bohem vypořádati, když přes zaslíbení Syna Božího, že tu svou Církev, na sv. Petru vzdělanou, před bludy chrániti bude do skonání světa, přece ji za zkaženou prohlašují a neustále bohaprázdne tupí, jest jejich věcí, po které nám katolíkům — nic není!

A jestliže toho nešťastného muže Jana Kalvína, od Boha nikterak nepovolaného a všechen bohulibý řád i učení i vlastním životem převracejícího chtějí vyhubnovávati a oslavovati jako zakladatele té své církvičky a jako mistra svého: po tom nám ovšem zrovna také — nic není!

Líbí-li se komu Kalvín s těmi svými hroznými naukami i mravy: proti gustu žádný dišputát!

Proti čemu se my katolíci ale se vši rázností opíráti musíme, jest to, aby lidu našemu Jan Kalvín představován byl jakožto vylupek moudrosti, učenosti a svatosti, a aby lid náš lákán byl k oslavování takového hoto mravního spustlíka, jehož učňové u nás přivedli lid náš až ku katastrofě, jež začala roku 1620 — na Bílé hoře!

Svatý Tomáš Aquinas a M. Jan Viklif o řeholích.

Napsal Dr. ANT. LENZ, probošt královské kapitoly Vyšehradské.
(Pokračování.)

§ 15. Viklif tvrdí o mniších, že prý jsou nekromanti, nebo jak se říká, černokněžníci.

Jakož bylo řečeno, spílá Viklif mnichům, že jsou ďáblové, že je Bůh naprosto opustil, jich že nevykoupil, a tak že jako vtělení ďábové buď se toulají nebo v klášteřích dřepí, kde prý bývají ďáblové duchoví nejraději pohostinu. Jsou tedy ďáblové duchoví t. j. ti skuteční pekelní duchové dobří přátelé mnichů. Při tomto přátelském poměru mezi mnichy a mezi pekelnými duchy nemohlo býti jináče, než že pěstovali mnichové pilně nekromancii a filomancii.

Nekromantia, kteréž jméno se odvozuje od necron, což znamená „mrtvolu“, a „mantia“, což značí tolik jako věda, a tak vyznačuje vědu, citovati z onoho světa mrtvé. Filomantia znamená vědu, na způsob nedovolený prostředky ďábelskými získati lásku muže nebo ženy.¹³⁵⁾

Těmto vědám prý vyučovali mnichové v těch komorách ďábelských. Podle toho snadno porozumíme slovům Viklifovým, že jest věda mnichů „scientia diabolica“.

Viklif nepodává o této hrozné pomluvě ani stínu důkazů. Ale ihned svatosvatě ujišťuje, že z této černoknížecké vědy mnichů posla věta za pravdu prodávána: že byla dotace záslužně v církvi zavedena.¹³⁶⁾

Tato věda nekromantická prý proti pravdě hlásá, že jsou velmožové povinni šetření smlouvy, kterou s duchovenstvem uzavřeli, poněvadž by byli jinak zrádci předků svých, a tou měrou má prý býti almužnám věčným dostiučiněno, aby zůstali velmožové v hříchu smrtelném a v zločinu proti Kristu Pánu spáchaném.¹³⁷⁾

V této nekromantické vědě jsou prý všecky čtyři sekty založeny: císařská a augustiniánů, mnichů a bratří žebravých, a proto ji usilují hájiti a tak táhnou za sebou lid do horoucího pekla.¹³⁸⁾

¹³⁵⁾ De contrarietate duorum dominorum. Cap. 2.

¹³⁶⁾ Quod dotatio fuit in Ecclesia sancte et meritorie introducta. (De contrarietate duorum dominorum cap. 3.)

¹³⁷⁾ Tamtéž kap. 4.

¹³⁸⁾ Tamtéž kap. 5.

Viklif zapomněl zde vyložit, jakým způsobem se as ta čarodějná událost přivedla k místu, že nekromantií povstaly všechny ty čtyři sekty ďábelské. Snad že nějaký nekromant svými kousky tak omámil císaře Konstantina, že zhloupl a v hlouposti své uštědřil církvi dotaci? Snad že nějaký čarodějník očaroval Silvestra, že přijal zboží a panování z rukou císařových? Snad že byli sv. Dominik a sv. František Serafinský ďábelským kouzlem a působením satanášovým omámeni, že svou věhlasnou a blahodárnou rodinu řeholní ustavili?

Viklif nám o těchto věcech nic nepovídá, ale zlehčuje, pomlouvá a na cti utrhá, aniž by své prolihané a skutečně zlomyslné ujišťování aspoň zdánlivě odůvodnil, a tak nic nevěda sebe bezděky prohlašuje za syna otce lži, který v pravdě nestál.

Na konec nařiká Viklif na velmože, že prý hájí nekromantické spisy a usilují návrhem mnichů, aby byly spisy evangelické a katolické recte viklefické spáleny.¹³⁹⁾

§ 16. Viklif tvrdí, že jsou mniši vražedníci a vloí hltaví.

Viklif psal polemické spisy plné zášti a nenávisti netoliko proti mnichům, zvláště žebravým, ale také proti papežům, čili ještě lépe proti papežství. Nový popud k zášti proti papežství dal mu neblahý a bědný rozkol v církvi.

Věci se měly takto: Šlechetný a učený papež Řehoř XI. ustanovil se na tom z Avignona, kam byli papežové pletichami králů francouzských přilákáni, aby sloužili politice francouzské, přesídliti do Říma. Jak si umínal, tak učinil. Král Karel V. ovšem tomuto přesídlení nepřál a někteří francouzští kardinálové se snažili papeže od tohoto úmyslu odvrátiti, ale marně. Papež zavítal do Říma 17. ledna 1377, avšak zemřel již dne 27. března 1378. Šlechetný tento papež staral se pečlivě o kázeň v církvi a rozkázal, aby k tomu účelu se shromažďovaly sněmy provinciální. Dobrou tou povstaly čili vlastně zurily sváry mezi národy, láska k Stolicí papežské valně vychladla, bludy Okkamovy a Marsiliovy čelily netoliko proti světské moci papežově, ale i proti papežství a Bohem samým položeným základům papátu. V takovém stavu byla církev Páně při úmrtí papeže Řehoře XI.

Při smrti Řehořově byli 23 kardinálové. Šest francouzských kardinálů zůstalo v Avignoně, jeden byl v Toskáně. V Římě samém bylo 16 kardinálů, z nichž bylo 11 Francouzů, 4 Vlaši a 1 Španěl, Petr de Luna. Římané přáli si Římana za papeže a chtěli mít, aby byl opat z Monte Cassino papežem.

Občas bylo shluknutí lidu i před Vatikánem. Conclave bylo 4. dubna 1378. Zvolen byl svobodně od 16 kardinálů arcibiskup z Bari, jehož volba byla 9. dubna prohlášena a 10. následovala v basilice sv. Petra inthronisace. Nový papež Urban VI. byl vše-

¹³⁹⁾ Inferunt, cum habent corda dominorum et dominarum in suis manibus, quod libri evangelici et sensus catholici declarati populo comburantur et libri artis suae necromanticae et philomanticae per magnates Ecclesiae defendantur.

obecně za papeže uznán, inthronisaci obcovali všichni kardinálové. Kardinálové ohlásili i nepřítomným kardinálům, že byla volba zcela svobodná a jednohlasná. I kardinálové v Avignoně zůstali uznali volbu za platnou.

Avšak Urban VI. byl papež přes míru přísný, domníváje se, že jest možná kázeň a nápravu zjednatí najednou. Přísně káral i kardinály, zvláště jejich nádheru a lakotu, káral také biskupy, že nesídlí v diecésích a že vedou život světský. Přísnost tato, ač oprávněná, vzbudila především u francouzských kardinálů nelibost a hněv, zvláště když Urban VI. se nechtěl k jejich prosbě nakloniti, aby opustil Řím a odebral se do Avignona.

Začátkem měsíce května ušli dva kardinálové francouzští s dovolením papežovým do Anagni podle udání za příčinou zdravotnějšího vzduchu, za nimi se dostavili jiní buď s povolením papežovým nebo bez něho. Ale i zde uznávali Urbana VI. za papeže zákonitého a doprošovali se na něm rozmanitých výsad a milostí. Avšak brzy se stalo jinak. Svých povinností nedbali kardinálové začali s francouzským dvorem vyjednávati, podezřívali a zpečovali se vydati insignie papežské a sebrali vojsko. Takovým způsobem připravovali vzpuru proti papeži. Úklady tyto bezbožné znamenaly pomstu Francie, která těžce nesla, že jí byl přesídlením odňat vliv na svatou Stolicí. Rozkolníci kardinálové tvrdili proti pravdě a proti sobě samým, že volba Urbanova nebyla úplně svobodná a tou příčinou dopsali papeži, že chtějí v Anagni znova voliti; avšak papež se do Anagni nedostavil a povolal je do Tivoli. Kardinálové arci tvrdili, že není příčiny, aby se jich Urban VI. strachoval, avšak brzy přiznali barvu, povolavše italských kardinálů do bytu kardinála ženevského, tvrdíce, že prý byli — strachem před smrtí donuceni voliti Urbana VI. Italští kardinálové však nechtěli míti účastenství v trestuhodném počinání svých francouzských kolegů, hledíce k pokoji v církvi, a odebrali se do Tivoli. Marná byla všecka snaha po smíru.

V dopise Urbanovi VI. vyhlásili kardinálové, počtem třinácti, že papežská Stolica jest uprázdněna a Urban VI. že jest apostata. Papež učinil návrh, aby spor ten byl na sněmě ekumenickém rozřešen, avšak francouzští kardinálové odmítli, troufajíce si tvrditi, že pro ten čas není papeže zákonitého, jenž by ekumenický sněm svolal a vydali dekrety proti Urbanovi jako vetřelci a apostatovi. Ludvík z Anjou, bratr krále Karla V., byl jejich protektor. Kardinálové odebrali se do Fondi v Neapolsku a zde volili pod ochranou královny Johanny dne 20. září 1378 protipapeže Klementa VII., ač je císař Karel IV. před zločinem jejich varoval a ač kardinál Tebaldeschi bezprostředně před svou smrtí před svědky vyznal, že byl Urban VI. svobodně vyvolen a že jest zákonitý papež. Za takového byl uznán od Karla IV. a Václava IV., králů českých, a v Německu až na malé výjimky. Podobně uznala jej také Anglie. Teprve 29. listopadu 1378, když již všecka naděje na smír minula, dal Urban VI. Klementa do klatby.

Ze zlořečené politiky Francie, z hrdého nacionalismu francouzského a z nešlechtných kardinálů francouzských vzešel zkázoносný rozkol, jímžto byla církev zbědována až k neuvěření.

Viklíř uznal, že právo je na straně Urbanově, jakož čteme ve spise de Ecclesia kap. 7., ač byl tehdy již v bludech stran církve a neuznával papeže za viditelnou hlavu církve a římskou církev za pravou církev Kristovu, anť již tehdy tvrdil, že je církev sbor předzřízených pouze i ta církev, která k branám věčným putuje. Proto učil, že dostačuje věrnému, „ut credat fide formata, quod sit una universitas fidelium praedestinatorum salvanda virtute meriti Christi.“ Není předmětem víry ani zavinulé, praví, že by ten neb onen papež byl hlava kterékoli církve částečné, leč by jej byl Bůh předzřídil, anť by prý jinak byla víra katolická nepravá a křesťan by lež vyznával za pravdu.

A tak prý, jakož nenáleží k podstatě víry věřiti nezavinule, že tento Bonifác, Kliment aneb Urban jest předzřízen a tak člen sv. Matky církve; tak není dlužno věřiti z potřeby spásy všech křesťanův, aby věřili nezavinule, že jest ten neb jiný biskup nebo papež hlava některé církve, leč by skutky jeho a život evangelický zřejmě k té víře vybízely věřící.¹⁴⁰⁾

Viklíř si pochvaluje, že prý má církev takového papeže, Urbana VI., muže to evangelického, který žije podle zákona Božího a také toho je dbalý, aby i jeho domácí šetřili zákona Božího. A tak prý dlužno ze skutků jeho uzavírat, že prý jest hlava naší církve, jelikož prý k tomu působí, aby i církev setrvala při zákoně Božím, neboť učí pohrdati věcmi pozemskými a hledati nebeských. Avšak, dokládá Viklíř, tato víra o Urbanovi VI. není bez bázně, neb se neví, zdali setrvá až do konce. Je prý nezbytno stále se modliti a na dvěře Páně tlouci, aby prý církvi své na vždy dal takovou hlavu.¹⁴¹⁾

Viklíř uznával tedy Urbana VI. za papeže zákonitého a byl tak zcela spokojen, že týž papež si přísně vede proti všem, kdož svého života nezařídili podle vůle Boží, třeba byli i kardinálové, ba on nečiní ani zmínky o klatbě, jižto vydal Urban VI. na Klementa VII., a nechce dáti ani za pravdu, že by Urban VI. byl příčinou války, kterouž vedl Spenser, biskup z Norwichu ve Flandersku proti těm, kdož se hlásili ke straně Klimentově. Válka tato začala v květnu 1383 v trvala až do října téhož roku. Stál tedy Viklíř k straně Urbanově téměř až do smrti své.

¹⁴⁰⁾ (Esse sufficiens fidei) ut credant, quod sit una universitas fidelium praedestinatorum, salvanda virtute meriti Christi . . . Nec oportet credere vel implicite, quod iste quicumque Romanus pontifex sit caput cuiuscumque particularis ecclesiae, nisi Deus eum praedestinaverit, quia aliter oporteret, fidei catholicam esse falsam et christianum fateri mendacium. Et ita, sicut non est de substantia fidei, credere explicite, quod iste Bonifacius, Clemens vel Urbanus sit praedestinatus vel membrum s. Matris Ecclesiae; sic nec est de necessitate salutis omnium Christianorum secum conversantium, ut explicite credant, ipsum esse caput cuiusquam ecclesiae, nisi facta et vita evangelica evidentius moveant ad credendum. (De Eccl. cap. 2.)

¹⁴¹⁾ Sed benedictus Deus Dominus matris nostrae, qui nostrae peregrinanti juvenulae diebus istis providit caput catholicum, virum evangelicum Urbanum VI., qui rectificando instantem Ecclesiam, ut vivat conformiter legi Christi, ordinatur a se ipso et suis domesticis. Ideo oportet ex operibus credere, quod ipse sit caput nostrae Ecclesiae, cum mediate vel immediate influit motum tendendi sursum ad corpus Christi, . . . et in facto docet, mediate vel immediate, mundana spernere et sapide sentire coelestia. Ista autem fides de-

On totiž píše, že úkol války jest zjednatí pokoj. Každá válka jest, jak dí Viklif, zlo, ale válka způsobená papežem je dílem Anti-kristovým, proto jest potřebno zrušiti všecko obcování s papežem. Snaha válečnicích stran čelí prý k tomu, aby byla obnovena moc papežská, a to prý je proti zákonu Božímu. Sliby papežů stran odpuštění hříchů a trestů jsou prý lži satanské.¹⁴²⁾

Viklif mluví zde s bludného hlediště svého, že papežství jest původu lidského, neboť prý je Konstantin ustanovil, a moc papežská že jest původu satanášova, že tedy papeži nepřináleží odpouštění hříchů a tresty, anť prý má k tomu jedině Bůh moc své-mocnou a Kristus podsvémocnou a nikdo jiný, proto nemůže také papež dávatí křižákům odpustky, protože se osobně té války účast-ňují. Avsak Viklif zapírá zde viru, že papež zákonitě zvolený jest náměstek Kristův a skutečná hlava celé církve, že je tedy odboj proti němu zločin, směřující proti míru v církvi, on také zapomíná, že vzdoropapež Kliment sám nejprve pole sbíral proti zákonitému papeži, kterého sám za pravého papeže, jsa ještě kardinálem, uznal, a že tedy nebylo lze jinak, leč se opřítí zlovolnému rozkolu tou zbraní, jakou bylo proti němu válčeno.

Není také možno za to míti, že by byl Viklif nevěděl, že jest rozkol v církvi dílem zlovolné, ba zlořečené politiky francouzské a msty krále Karla V., ba že se i udržování rozkolu rovnou měrou děje zlobou monarchů a řevnivostí jejich vespolečné, jakož i snahou moc papežskou co možná nejvíce seslabiti.

Viklif zajisté věděl, že za doby jeho panovala soustava lenní, t. zv. feudalismus, a že biskup aneb opat obdržev državu svoji v léno, zároveň byl zavázán i povinnosti lenní králi plniti, žoldnéře živiti a v případě války, když potřeba kázala, i osobně do boje jíti, ač ovšem bylo zákony církevními zakázáno zabíjeti ně-koho. Máme my Čechové zajisté v dobré paměti, že veliký voje-vůdce Prokop Holý se na sněmě basilejském vychloubal, že, ač v tolikých bojích vítězil, sám osobně nikoho nezabil. Nebylo tudíž za dob oněch neblahých nic neobyčejného, že i biskupové táhli do boje.

Přes to však tvrdí Viklif, že není možno věriti, že by byl Urban VI. původcem války ve Flandersku, spíše prý byla jeho kurie svedena žebravými mnichy.¹⁴³⁾

Tou příčinou Viklif mnichy žebravé jmenuje vlky hltavými, kteří nešetří stáda, oni prý jsou vinní krví národa. Oni prý válku křižáckou proti Flandersku čili proti Klimentovi VII. hlásali a k ní radili.¹⁴⁴⁾

Náchylnost však Viklifova k Urbanovi VI. nevalila mu, že jedněmi ústy tvrdí, že Urban VI. není vinen krveprolití ve Flan-dersku a pak i že by se měli křižáci proti oběma papežům spo-jiti, aniž prý jsou oba stránkou ďáblovou. Působí prý oba „in causa

nostro capite tam gratiose et legitime nobis dato est credenda cum quadam formidine de coronæ finalis suae perseverantiae. Ideo necesse est nobis, fruc-tuosa oratione pulsare Deum continue, ut ipse semper vacet nobis et eligat caput tale. (De Eccl. cap. 9.) — ¹⁴²⁾ Cruciata cap. I. — ¹⁴³⁾ Cruciata cap. I. — ¹⁴⁴⁾ Trial. Suppl. cap. 4.

diaboli contra Christum.¹⁴⁵⁾ Ba Viklif tvrdí, že jsou oba papežové Antikristové, ba ďáblové.¹⁴⁶⁾

Nade všecko jsou prý těmi válkami vinni mniši žebraví a proto prý jsou vražedníci lidského pokolení, jako ďábel.

(Pokračování.)

Zápisy v městském archivě Kolínském.

Podává G. V. SVOBODA.

(Pokračování.)

Z á ř í: 1. Na to bylo p. prokurátorovi Havlíčkovi sděleno snesení vzácn. magistrátu, by z Kolína neodjížděl, pokud při ouřadě nedá zadostiučinění, načež týž vzkázal, že on ničeho proti p. purkmistru nemá a že proti němu ničeho nepočínal, nýbrž proti p. Widmonnovi svůj regres z učiněného jemu despectu bude pohledávati. Na toto vzkázání a složený jim zase spis, týkající se dalšího vyptávání p. Widmonna, prohlásil shromážděný vzácný magistrát, že on, p. prokurátor, tak dlouho zde držen býti má, dokud k úřadu nepřijde, tu chybu učiněnou neuzná a neodprosí. K tomu p. Zoll se dotazuje, zda-li on ještě se zde zdržuje, a zda-li brány proň jsou uzavřeny, kdo pak veškeré útraty s tím vzešlé ponese, i bylo jemu dopovězeno, že se neví. Téhož dne přišla žena branného z pražské brány a stížnost při úřadě sobě vedla, že Antonín Modestýn, když kočár s paní zde zůstavenou Havlíčkovou vyjížděl, s ní strkal a tak ona odjezdu nemohla zabrániti. Pan prokurátor Havlíček dle snesení vzácného magistrátu zde obstaraný pro tu nepočetnost, kterou při úřadě spáchal, až do 6 hodin v Kolíně u p. král. rychtáře se zdržoval, pak hanebně odtud utekl, což tuto poznamenáno jest. — Dne 6. září sneseno, by v sobotu dne 9. září v synagoze bylo vyhlášeno, že bude licitace na dům Šídlovský. — 7. Dle usnesení vzácného magistrátu, když p. Josef Modestýn z nenadáni přijel z Prahy, vzat byl do arestu. — 8. Žádal p. Marius, by byl z arestu propuštěn, ale usneseno, by v arestu na dále trval. Týž ale Modestýn dne 9. uprchl z arestu a před klášterem o magistrátu neuctivě mluvil a pak do kláštera se odebral, což tuto jest zaneseno. — 12. Dle došlého král. poručení pro slavn. král. artilerii do Vídně se ubírající má dáti město 16 koní okšírovaných, které také byly dodány. Ale když sem přimaširovali a odtud dále měli se dáti, poněvadž mnoho pixmistrů zpátkem zůstalo a z okolních sídel, totiž ze zámku Voděrad, Lošan foršpan se zde nevynacházel a pan komandýrující do Čáslavě nechtěl maširovati, zůstali zde přes noc; při čemž jednomu každému pixmistru po 1 libře masa a 2 librách chleba a po 3 žejdlíkách piva se dávalo. Na to dne 13. ráno odmaširovali, při tom ale panu Danielovi Čapkovi 4 koně s pacholky, kteří právě jeli orati, vzali, a k odvezení zavazadel p. obristovi zapřáhli a do Čáslavě sebou vzali, a to proto, že fůry ze zámku, které byly nařízeny, odejely. — 15. Dle snesení nařízeno, aby repartice na odvedení restýrující fourage ihned byla učiněna. Téhož

¹⁴⁵⁾ De Fundatione sectarum. Cap. 1. — ¹⁴⁶⁾ Cruciata. Cap. 2.

dne komisse s p. Janem Pokorným a dcerou o rozdělení dědictví byla konána. Vzkázáno p. purkrabímu v příčině foršponů, aby se porovnal s p. Capkem, poněvadž on násilně 8 koňů dáti musel. Dána taxa pekařům na žito a to 2 zl. Téhož dne ráno brzy o 4. hodině přišel posel od p. obrkomisaře od sl. polní artillerie s tím oznámením, že pixmistrové s p. lajtnantem do Rakous mašírující sem přijedou, kterým 7 for se 4 koni dáno býti má; kteréžto oznámení dále po 5. hodině do Čáslavě odesláno bylo. Též dva lajtnanti beze všeho oznámení s 297 muži, kteří u Brandeburku chyceni byli, sem přimaširovali a oznámili, že zde rasttág držeti budou. — 16. P. hejtman von Gerloch s pixmistry odmaširoval do Čelakovic. Na to po polednách okolo tří hodin zase několik pixmistrů se starším feuerwerkrem maširovalo do Rakous, kterým 1 vůz se 4 koni dal se proti záplatě 3 zl. od vedoucího pana komisaře. V přítomnosti pánů radních a pana contribučního téhož dne učiněna 1. repartice na zaopatření 8 for po 4 koních a ti pro dovezení do Dobrušky a to v obnosu 130 zl.; 2. rozvržení ječmena na zadržalý rest; i byly k odvezení navrženy tyto fůry: po jedné fůře p. Zvára s Kramářem po 2 koních, taktéž Formandl s Adamem Vackem, Kříž s Janečkem, Válko s Frant. Pokorným, Tatenický s Burgrem, Kučerka s Kominíkem, a dva sedláci třídvorští 2 fůry, celkem osm fůr; kterýmžto z těch od p. měšťanův 8 fůr dle repartice bylo zaplaceno: Třídvorským 14 zl. 48 kr., jednomu 6 zl., jednomu 4. 57, dvěma 4 zl. 42 kr. a sedmi po 3 zl. 42 kr. a Burgrovi od cesty 3 zl. 48 kr. — 22. Na základě prošlého patentu odeslána konsignace, že zde v Kolíně nacházejí se 1 obecní myslivec a 4 střelci, dále odeslána konsignace a spolu liquidace všech foršpanů daných pro artillerii a pro pěchotu od Wallis. Téhož dne zaslána zpráva na král. ouřad podkomořský o sběhlém případě s p. Havlíčkem. — 28. Přijel sem od sl. Max. Hessenského pěšího regimentu pan hejtman, 1 feldwebl, 4 kaprálové, 2 tamboři a 6 prostých a přivezli sebou mundur; i zůstali zde přes noc a ráno odejeli dále do Brna k přijímání rekrut.

Říjen: Dne 2. října u přítomnosti k tomu deputýrovaných pánův kommissarů držána byla komisse v příčině restýrujícího obilí do král. magacínův patřícího a to tímto způsobem: od zámeckého p. kontribučního vyzdvihl p. Najmon na penězích 200 fl., p. Wajgrtovi dáno od p. primasa 10 fl., p. Čapkovi dáno od p. primasa 10 fl., v summě 220 zl.

Na to v Čáslavi dal p. Najmon Wajgrtovi 50 zl. a 10 zl.; v Hoře Zvárovi 30 zl. a v Sukdole 25 zl., do magacínu odvedl 80 zl., p. Jindrovi 10 zl. a Karlu Čapkovi 10 zl., celkem 215 zl., z Okrouhlice rest 15 zl. 10 kr., chybuje nyní na sumě 5 zl., nedodaných Zvárovi 4 zl. a za 2 strychy žita, které scházely 4 zl., činí celkem 28 zl. 10 kr. a ty jsou liquidní.

Dále dáno více v Suchdole 4 zl., od přivezení téhož žita 4 zl., z Čáslavě od cesty 3 zl. 30 kr., od vezení do magacínův 37 kr., u Zváry a Škody 2 fl. 33 kr., od přivezení z Hory 1 zl., od Čapka 56 kr., z Okrouhlice od fůr 6 zl. 16 kr., činí celkem 21 zl. 12 kr. Liquidum Najmon jest dlužen 28 fl. 10 kr. útraty po

odjezdu činí 6 fl. 5 kr. Procuratora contentýrovat 25 fl. 27 kr. a producírovat, že je zaplatil; p. Kotrba škoduje 8 fl., zbývá 47 zl. 27 kr. Z těch 47 zl. 27 kr. přijdou sraziti 2 strychy žita, které Frant. Najmon in natura dáti má, což činí 4 zl., zůstává 43 zl. 27 kr., p. primator od Kotrby dostati má 25 zl. 36 kr., od odvezení do mlýna má za sebou p. primátor hotových 15 zl. 20 kr., tedy v hotovosti se dosadí 10 zl. 16 kr.

Při ouřadě bylo složeno 50 zl., z kterých ale za úřadování p. Velicha staršímu p. rychtáři vydáno na jeho conto 2 zl. 2 kr. 3 d., jakož také poslovi Peškovi 1 zl. 25 kr. 3 d., Komorkovi, který jej hledal — 2 zl., od komise 4 zl. 5 kr.

Dne 5. října u přítomnosti fourýra sepsán delogirung pro 35 mužů, kteří dne 6. přimaširují.

Dne 7. složil p. úředník cedule měsíční a to obilní a sklepové a to od 1. ledna do konce března 1741; též cedule dobytčí od 1. dubna do konce června s liquidacemi ve 4 kusech; pátá liquidace peněz dne 31. prosince r. 1740. Dne 8. dělána dispoice s ubytováním král. polní artillerie, která dne 9. a 10., a dále 11. a 12. sem přibude na rasttag.

František Wurmseger, mladý feuerwerker, dne 12. října jsa Kotrabovi 51 kr. dlužen, takové na p. Jos. Modestýnovi, poněvadž on jemu dlužen jest a nyní v místě se nevynachází, jemu Kotrabovi jest vykázal s tím doložením, pokudž tomu, že on Modestýn jemu dlužen jest, není, že infám člověkem jest a pozůstávati bude.

Dne 13. u přítomnosti k tomu deputýrovaných uroz. pánův komisařův byla držána komise mezi p. radním Widmounem a šenkýřem od Praxů Františkem Vocelkou, strany těch od jeho paní manželky přihnalých kachen, které že jeho jsou, pan Vidmonn hlásal a tvrdil, že před klášterem na travníčku se pasávaly. Tu vyznal Jiří Kříž, že když jeho paní šla z kostela, ty kachny do brány hnáti začala a ony jíti nechtěly, tak že sotva také ty tři děvečky, které je hnáti pomáhaly, do brány vehnati mohly, z kteréhožto vyšetření páni komisaři vzácn. magistrátu relati složití mají, na tom bylo pozůstaveno.

Dne 26. u přítomnosti celého vzácného magistrátu jednáno, by v těchto válečných vojenských časech jak brány, tak i rozbořené zdi byly spraveny a vším opatřeny. Také snesení učiněno stran prachu a kulek.

Dne 30. přijela do vykázaného bytu u Jeklů J. M. paní pana podkomořího. Téhož dne dle proslých patentů učiněna dispoice na foršpon pro vezení fourage, piva a páleného z Malých Bečvár, k čemuž tito hospodáři koně dali: král. p. rychtář zjednal u Tatenického 1 vůz (futr — sláma), pan primator 1 vůz sena, pan Marius 1 vůz piva, p. Jindra taktéž 1 piva, p. Praxa 1 vůz s dlouhou slamou, paní Paroubková jeden vůz s páleným, hrachem a kroupami, Daniel Capek, paní Martinellová a Václav Čapek po 1 voze sena, paní stará Jindrová 1 vůz s dlouhou slamou a 2 fůry štítarské s futrem a slamou, celkem 12 fůr.

Téhož dne učiněna dispoice na spečení 2000 porcí chleba, po 4 librách jeden každý bochník a odeslání jich do Kutné Hory.

Dle této dispozice pekli mistři pekařští Tobiáš Svoboda, Frant. Darebný, Jan Šípek, Matěj Kříž, Václav Darebný, Josef Černý a Václav Wildt po 150 bochnikách, Josef Rubeš 120, Jiří Černý 115, Frant. Bucek 66 a Jakub Taraba 60 bochniků; dále pekli pecnáři vdovy Josefa a Rubešová po 60, Paroubková, Sekotka a Neckárka po 45 bochnikách, a židovští pecnáři pekli: Beneš a Maňas po 125 a Elie židovka 60 bochniků.

Na to dle proslého porušení k odvezení téhož chleba do 1. listopadu nařízeny fůry a ty naložejí p. Melichar s p. Zvárou 259 boch., p. Pabíček 260 boch., p. Burger 210, p. Matěj Kříž 240 (ale měl jen 200), Adam Vacek 210 (měl ale jen 195 b.), mladý Pokorný 210 b., Václav Wildt 250 b., Daniel Capek a Janoušek (číslo chybí).

Na to formani, kteří chléb vezli do Hory, museli jej vézt do Sedlic, jelikož profiant-oficr jej nechtěl přijmouti, pak zase ani v Sedlicích jej nechtěli odebrati a proto do Tupadel dále jej vezli; a jelikož na tak dlouhou dobu ani pro sebe, ani pro koně žádnou fouragi neměli, tu v Kutné Hoře u Barbory Řezníkové strávili: za jídlo a za obrok 2 zl. a 3 kr., za seno 28 kr., za 40 chlebů 3 zl. 20 kr., Adam Vacek půjčil 45 kr., Jan Pokorný půjčil 1 zl. 15 kr., Kříž 1 zl., Fritz půjčil Janečkovi 15 kr., p. Burger 52 kr., p. Zvára 1 zl. 15 kr., Václ. Fritz strávil 1 zl. (a před tím jemu dáno 30 kr.).

Páni sousedé, kteří do Hory, na to ale až do Tupadel ke král. armádě chléb vézt museli, restýrují Welich se Zvárou 8 bochniků, Jan Pokorný 8, Adam Vacek 8, mladý Čapek 4, Josef Burger 4, Pabíček, Wildt a Kříž po 4 bochnících. Obec musela za uvedené dovážení rozličné fourage zaplatiti 110.30 zl., obecnímu šafáři 1 zl. 50 kr., činí celkem 112 zl. 20 kr. (Dokončení.)

Mikšovicova kronika Lounská.

(od 2. ledna 1615 do 17. května 1616.)

(Pokračování.)

T. l. v pátek po novém létě (2. ledna 1615) před samým večerem umřela Kateřina, Jana Dlouhého z Šenpachu manželka, potom v neděli po sv. Antonínu po nešpoře u sv. Petra pochována, však kazání žádného nad ní učiněno nebylo.

T. l. v outerý d. pam. sv. Matěje ženil se Tomáš Rozacius kantor školní. Pojal sobě za m. Kateřinu po Jiříkovi Vojtěchovi zůstalou vdovu a t. d. svatební veselí vykonáno jest.

T. l. v sobotu po sv. Matěji (28. února) ráno po 13. hod. hořelo u Jana Dědka v domě. Zápalilo se v komoře v zadu. Děvka nechala tam svíčku. Ač mu nemnoho shořelo, ale co mu otloukli a jiných škod z dělali víc než za 200.

T. l. ve čtvrtek po Velikénoci (24. dubna) pršely kroupy v Černých Dolích velice zhusta a dosti velký. V štěpích dosti velikou škodu udělaly, místy sloupky ale na mále odrážely. Potom v pondělí po provední neděli (27. dubna) mráz místy na předních Hoblických i v Černech dolích sloupky některé ale na mále.

pomrzly. Pán Buoħ rač ďáleji ode všeho zlého a škodného zachovati.

T. l. v ponděli po Misericordias Domini (4. května) pršely kroupy a mráz veliký. Vinice Hoblické dosti vysoko hrubě pomrzly, rozvody kdo dal dělati téměř všechny špice pomrzly, málokterá zůstala, zřizky i půl vobloučky a na některým voblouku i některé voči zmrzly. Na zejtrí v středu mráz ač ne hrubě velký však na vinicích Měleckeých taky mnoho pomrzlo. Potom ve čtvrtek na všechno vsudy vinicích Lounských dobře poškodil mráz, led byl místy tlusčí než do půl prsta. Tu do ostatku pomrzlo tak, že dosti někde něco málo zůstalo některý sloupek.

T. l. v pátek po Božím vstoupení (2. června) Jan Rak sukcentor školní, někdy Adama Raka syn se ženil k stavu manžel-skému s Dorotou po Jiřikovi Šprýmkovi zůstalou vdovou, kterouž sobě za m. pojal potom v n. Exaudi veselí svatební konáno.

T. l. v sobotu po Božím vstoupení v samý večer umřel Vít Klac pekař na malém předměstí, člověk letitej, potom na zejtrí po nešpoře u Matky Boží pochován.

O Janovi Dlouhým. T. l. v ponděli p. n. družebné (27. března) na poručení nejvyšších pánů ouředníků zemských a JMC. místodržicích p. purgmistr a páni poručili jíti mocně Jana Dlouhého, kterýžto jest jat v bráně Zatecký a s koně stržen. když z vinice jel. Vzat do šatlavy.

Potom na zejtrí v outerý do Prahy vezen a tam do bílý věže dán. A v outerý po neděli Exaudi (2. června) ve tři hodiny na noc zase do Loun přivezen a v jeho domě dán do sroubku, počten za nemoudrého. Příčina jeho byla, že pány Gerstorffy v něčeni dotýkal, ten pak sroubek na jeho groš ustaven a postaven v jeho domě na rynku v hořejší světnici. V pátek proměnění Pána Krista (7. srpna) u večer Jan Dlouhej z téhož sroubku byl by se vydobyl, kus podlahy nějakým nožem vyřezal a již kus ho vylezlo. Potom okřik vzešel, na zejtrí mu tu podlahu opravili a na tu druhou dubovou tlustou položili a velikými hřeby přibili. Jakub Tacheus Slánský zbraně jménem špády témuž Dlouhému do toho sroubku podal. Co tím mínil, to se neví. It. v ponděli d. pam. sv. Matouše (21. září) 1615 v noci na outerý dotčený pan Dlouhej z toho sroubku spodkem vyřezavší větší díru, kudy na potřebu chodil, udělal. Potom po spodku cihly a písek vyloupal, kudy vylezl a pryč od města ušel.

T. l. v ponděli po sv. Trojici (19. června) mlejn Hasák počali bořiti a potom v sobotu po Božím Těle nad týmž mlejnem vodu zjali, v pátek po proměnění Krista Pána t. l. rošt, na kterým grund bude státi položen. V outerý po sv. Vavřinci práh položen, ve čtvrtek po sv. Vavřinci grund od kamene začali stavěti.

It. v pátek po Božím Těle (23. června) dostavěli zdi při témž mlejně. A 1616 item v ponděli po Božím Těle zakládali grunt při témž mlejně k světnici.

Item v středu ochtáb M. Jana Husa (8. července) Matěj tesař obecní l. 1616, který roubil krov k mlejnu Hasáku, ten se

svými tovaryši a některými pivovarníky počal na horu na zeď zdvihati.

It. v středu po Rozeslání sv. ap. (16. července) t. l. vy-zdvihli dokonce ten krov. It. po pam. Proměnění Krista Pána kámen veliký, na němž vyryta jsou erb m. Luna do předního štítu ke krytému mostu zadělán a potom ten štít po Narození Panny Marie od zedníků toliko z prosta dodělán.

Ve čtvrtek in vigilia Simonis et Judae (27. října) 1616 počali mlýti v tom novém mlejně slad ječnej Urbanovi Chomutovskému nejprve. V sobotu po sv. Šimonovi (29. října) kamna dodělali a stupní z dolu nahoru jest na podlahách dřevěných 27.

T. l. v pátek po sv. Bartoloměji (27. srpna) po druhé hodině páli cihly a vápno v cihelně. Zapálil se krov nad pecí, strhli jej časně beze škody.

T. l. při času sv. Bartoloměje (24. srpna) dobytek hovězí krávy, prasata a ovce stonal. Krávy místy i mřely, sviním nebo prasatům velkým horkem kopyta padaly, však potom zase se hojily.

T. l. a při též čase pro veliké sucho velicej a znamenitej nedostatek chleba zvláště režného. Od chudého lidu znamenitej pokřik tak že nemohouce režného chleba míti, museli housky a žemle jísti. Už obilí hojnost a dostatek bylo, však vody málo, nemohli mlít. Potoky pršchly. Zdejší Lounští pekaři do Litoměřic i do Žatce o mouku jezdili, však potom díky P. Bohu k velkému jarmarku dosti chleba z Litoměřic, z Mostu i odjinud z Němec navezli a nanesli. I také domácí pekaři režných a bílých chlebů dostatek měli. Však kteří chtěli ze zdejších mlejnův mouku dostat, po 6 a domácí po 3 i po 4 českých od strychu mlení dávat museli. Dostatek vína na šenku a starého piva nedostatek.

T. l. o velký jarmark na d. pam. Narození P. Marie (8. září) vichů na víno, kde šenkovali 31, na starý pivo ani jednoho; neb ho ve všem městě neměli a není pamětníka, aby o ten jarmark žádného starého piva nešenkovali. Však zase již počali nový starý pivo vařiti.

T. l. v pátek po sv. Lampertu (18. září) ve dne veliká bouřka, znamenitý přívál, blejskání a hřímání, potom v noci na sobotu po 1 hod. až k 4. hodině přívál znamenitý blejskání a hřímání veliké kterémuž to líto rovného nebylo.

T. l. v pondělí d. pam. sv. Matouše (21. září) p. děkan náš Lounský, kněz Václav Pacovský, nějakého žida rozeného jménem Jakuba Leba již bradatého a ženatého, kterej se zde v škole několik mnoho neděli zdržoval a s kumpány jídal některé sousedé na něho expensi po 12 gr. míš. skládali, po kázání slova Božího u velikém počtu obojího pohlaví v chrámě Páně zde v městě křtil, dav mu jméno na tom křtu Jan. Sám víru obecnou křesťanskou totiž „Věřím v Pána Boha“ až do konce sám hlasitě říkal, na kolenách obou klečel u křtitedlnice. Kmotrové a kmotry byli tito: Urození a stateční rytíři pan Albrecht Sokol z Mor a na Slavětíně s manželkou svou, pan Adam Hendrych Hruška z Března a na Touželině a Selmicích s manželkou

svou, lidé duchovní, kněz Michal Sutoris Novacius, někdejší děkan Žatecký s manželkou, kněz Zigmund Třebenický farář ze vsi Čitolibě, kněz Petr farář z městečka Postoloprť, kněz Jan ze vsi Dobroměřic kněz Matouš ze vsi Vobory, p. M. školní N. Tomáš Rozacius s Kateřinou manželkou, Jakub Slánský se Zuzannou manželkou a Rozina kněze Mikuláše Pacovského děkana Lounského manželka, Anna po Václavovi Kusovi zůstala vdova, Dorota někdejší Petra Šprýmka manželka, Justina Pavla Pacovského m., Zuzanna Řehoře Kladrubského m., N. Filipa apatekáře m., Maruše Řehoře Šafářovic m., Salomena po Václavovi Bakalářovic zůstala vdova a Matyáš Bystřický. Ačkoliv ještě někteří z stavu rytířského i městského k tomu požádání byli, však přítomni nebyli.

T. l. v sobotu po sv. Mikuláši (12. prosince) J. M. C. p. rychtář purkmistr a páni rady oboji v místě radním nařídili a volili čtyry ponocný přísední, aby oni sami na místě sousedův poněčky času nočního vykonávali. Jimž času zimního po 6 gr. míš. a v létě po 5 gr. dáváno a ten plat od sousedův na ně vybírán býti a z toho se jim platiti má.

T. l. (1616) celej m. únor hned od počátku byli velicí tuzí a příkří mrazové, kterých lidé od mnoho množství let dosti věkem sešli nepamatují, pořád celý 4 neděle ustavičně velicí mrazové a zimy. Pramenové živi v hlubokých studnicích pomrzli. Toliko na poslední čtvrti před nastáním března 3 dny maličko drobet polevilo. Řikávají, kterýho roku studnice pomrznou, že t. r. ozimí ječmenové rádi pohynou, pokrytý vinice, kde který byly až nejvejš k Hoblíku pomrzly.

T. l. v outerý masopustním (16. února) ženil se Jan Cendelín mlynář, který někdy šejdírem v hořejších mlýnách býval, pojal sobě za manželku pannu Zuzannu Skalovic a t. d. svadba konána.

T. l. ve čtvrtek vo postní jarmak (25. února) u Jana Cholosiusa načali vína l. 1615 zrostlé po 3 gr. 3 d. a na jinejch hospodách šenkovali po 3 gr. ježto před jinejm na dobrotu nic napřed nemělo. (Chybilo.)

T. l. ve čtvrtek po družebné neděli (17. března) po sídmý hod. umřel Jiří Šiffl z Wossrštejna člověk bohatý v létech věku svého 39, potom v neděli smrtedlnou po nešpoře u Matky Boží pochován. (Ten dělal přísahu za příčinou peněz svěřených).

T. l. v sobotu po sv. Filipu a Jakubu (2. května) mráz škodnej na Předních vinicích. Zvláště, kteří zemí hejbalí a vobloučky klásti dali, to všecko i v Trhlavech při dolíku pomrzlo, něco v Černejch Dolích i pod Hoblíkem málo zastihlo, ale na Předních mnoho pomrzlo.

T. l. v outerý po n. křížové (10. května) velmi veliký mráz byl, že led tlustý jako tolar nalézali. Ten opět na předních vinicích nad onen sobotní mnohem větší škodu na vinicích předních učinil a k Hoblickejm vinicím až k presu Jiříka Chomutovského z strany Ránské a k presu Simeona Kyhara a drobet vejše z strany vsi Chrabřec dosáhl. Na předních vinicích místy i vinice pomrzly. Na zejtrí na Boží vstoupení opět větší i škod-

nější mráz vejše opět pod Hoblík až téměř na všechny vinice zasáhl, i nad Mělci zmrzly vinice. Led tlustej byl jako půl prstu, žito při dolících hrubě pomrzlo.

T. l. v outery po neděli Exaudi (17. května) po 17. hod. u Tobiáše Rakovnického kováře na malém předměstí nešetřnosti jeho z vejhně zapálilo se, však děkuje Pánu Bohu beze škody jiných sousedův brzy uhašeno, toliko jemu něco krovu votloukli.

(Pokračování.)

„Registřík hystorický.“

Příspěvek k církevní censuře XVIII. století.

Napsal Václav Oliva.

Osmnácté století je v dějinách českých, jak světských tak církevních, z nejzajímavějších. Jako v kaleidoskopu střídají se tu obrázky více ponuré, než utěšené a veselé. Tehdy jako vůbec nikdy dříve katolické duchovenstvo nemělo na různých ustláno. Se všech stran zasypáno bylo prací nadlidskou. Po delších válkách lid sesurovél a klesal hlouběji a hlouběji. Nemálo k tomu přispívalo šíření kacířských knih. Proto vším úsilím hleděli proudu tomuto odpomoci čeští biskupové,¹⁾ jak jen na ten čas bylo možno. Zůstane vždycky pěkným historickým pomníkem arcibiskupa pražského Antonína Petra Příchovského z Příchovic „Index bohemorum librorum prohibitorum, et corrigendorum ordine alfabeti digestus“,²⁾ jímž snažil se tento šlechtelný nástupce apoštolův jíti zlatou

¹⁾ Censura dá se dělit: v církevní a státní. Církevní datuje se již od dob Apoštolských, v tom totiž smyslu, že církev knihy špatné zakazovala. Papež Lev X. bullou ze dne 4. května 1515 ustanovil pro ni jistý a určitý řád. Státní censura zavedena byla v Rakousku od Ferdinanda I. Ve válce třicetileté téměř zanikla. Obnovena jest po míru westfálském.

²⁾ Index vydán byl 2. července 1767 a obsahuje: list arcibiskupa Příchovského, jenž udává příčinu jeho vydání („aby svatošvalý poklad víry katolické, jenž od Krista Pána biskupům . . . k věrnému uchování byl svěřen, v církvi Boží bez pohromy stále se uchoval . . .“); bullu Klementa XIII. „Christianae reipublicae salus“ ze dne 25. listopadu 1766, již naznačuje se škodlivost lživých a hanlivých knih; ustanovení Karla VI. ze dne 29. ledna 1726 o trestech, jimž propadají, kdož knihy kacířské uchovávají, prodávají a šíří; ustanovení Marie Terezie z r. 1749 a 1770, jimiž se potvrzuje ustanovení z r. 1726; „clausula religionis, kteroužto všichni vrchnostliví správce při složení vrchnostem přísahy k jich povinnostem hospodářským spolu také přísahati mají“; „clausula religionis, kteroužto práva, neb soudcové a přísežní ve všech poddacích neb vrchnostlivých městech, městečkách a vesnicích v království českém, kdykoliv by renovování a na obyčejnou právní přísahu bráni byli, tolikéž a bezelstně přísahati a k tomu od vrchnosti konečně přidržáni býti mají“; dekrety a synodální konstituce pražské provinciální synody, slavené za Zbyňka Berky v r. 1605 a znova prohlášené v r. 1762 za arcibiskupa Jana Mořice Gustava; „vysvětlení, jak přísně kacířské a pohoršlivé knihy zapověděné jsou v církvi svaté katolické“; „de expurgatione seu correctione librorum“; „methodus cognoscendi libros bohemicos haeticis erroribus infectos“ v 21 bodech velmi instruktivních, jak o knihách historických, dogmatických, tak o Písmě sv. St. i Nového zákona a vysvětlivky jednotlivých v „Indexu“ zkratk. Index sám začíná stránkou 7. až do 316., kdež připojen „Dodatek o písničkách a modlitbičkách, jež mají se páliť, ať jsou pouze psány nebo tištěny“. V tomto dodatku zajímají ještě dnes tyto poznámky latinské: „V některých krajinách Čech rozšiřují se a pro-

střední cestou. či ponechati lidu z dřívější literatury české vše, čím by srdce jeho se zušlechtilo, ale zároveň vymýtit to, co nesmírných již béd od dob Karla IV. na Čechy bylo uvalilo. Duchovenstvo pilně se spravovalo vůlí i rozkazem svého arcibiskupa a dospělo k výsledku, alespoň částečně dobrému. Že pak veškeré práce konané tehdejším duchovenstvem nemohly odvrátiti již rapidně blížící se poměry, jež nazýváme dnes „josefinismem“, nebylo vinou jeho, ale celého duševního proudu, jenž vyvěral z pramenů, na něž duchovenstvo nemělo žádného vlivu.

Jedním škrtem péra za doby Josefa II. zrušeny byly přemnohé kláštery, v nichž nahromaděny duševní poklady věků předcházejících. V té době zrušen i klášter cisterciáků ve Žďáře na Moravě. Bohatá jeho knihovna byla rozprášena do všech koutů české vlasti a snad ještě dále. Trosky z ní dostaly se darem vrchního panství chroustovického³⁾ do farní knihovny v Chroustovicích. A mezi nimi jest i kniha nadepsaná: „Registřík hystorický. To jest: Krátké summovní sečtení a jistý pořádek let od stvoření světa až do narození Pána našeho Ježíše Krista a odtud až do léta Páně 1596. Podle doložení let milostivých od stvoření světa, od Mojžíše etc. Olympiadum, od založení města Říma etc. pěknými a vřýhodnými hystoryemi a příklady o rozličných příhodách a proměnách, inonarchií, zemí, království y národův v duchovním y světském regimentu zběhlými, všudy podle míst a časův ozdobený a yak těm, kteříž celé a hlavní hystorye čítali, tak také a obzvláště, kteříž by je čísti anebo psáli úmysl měli (s ukázaním yakým by to pořádkem učitečně činiti, a kde co najíti měli:) velmi užitečný a prospěšný. Vydaný v latinském yazyku od vznešeného hystoryka Abrahama Bucholcera etc. A nyní neyprvé v českou řeč přeložený, skrze: Benyamina Petřka z Polkovic etc. Moudr. XI. Kap. Hospodine všecky věci v míře, počtu a váze spůsobil gsy“ — o níž chci uvésti něco obšírněji, abychom nahlédli, v jakém rozsahu „konfiskační aparát“ století XVIII. pracoval.

Uvedený exemplář je korigován jednak dle „indexu“ arcibiskupského výše uvedeného, jednak některým knězem, snad pobělohorským missionářem-jesuitou, čímž jeho zajímavost stoupá. In margine uvedeny jsou i některé poznámky. Věnován jest: „Urozenému Pánu, Panu Hertvíkovi Zeydlicovi ze Šenfeldu na Zvoleněvsi a Chocni Jeho M. Císařské radě a podkomořímu Její Milosti Císařové v království Českém etc. Pánu mně milostivé a laskavě příznivému . . .“ a opatřen znakem rodu šenfeld-

dávají zvláště o trzích a při slavnostech nejvíce na poutních, posvátných místech, kamž lid v processích se schází, rozličné sešitky, písničky, modlitbičky, letáčky, jimiž nevzdělaný venkovský lid se mámě. Takovéto klamně, bludné a pověřivé věci buďtež naprosto všude ničený“. Tak uvádí se vyslovně 20 takovýchto modlitbiček, písniček a zařikávání, jako: „Zaklínání, nebo zažebnavání povětří, krupobití, zloděje, škůdce, zlého člověka, hada, ducha, zimnice, zlé nemoci atd. atd. rozličné podobného druhu pověry a zaklínání“. Index z rozkazu arcibiskupského musil býti chován při každé řadě. Hle, jak církev přímo ho uževnatě v dobách již dávno uplynulých mýtila pověry a hleděla osvěcovati lid! A přece se jí dnes ještě opak vytýkáva, ovšem jenom od těch snížitelidějinami své vlasti jsou na štiru. Seriosní člověk nikdy k podobné výte se nemůže.

³⁾ Na jedné z těchto knih jest latinský nápis: „Bibliothecae parochiae Chroustovicensis a praenobili domino Francisco Balthazar, burggravio chroustovicensi ab ao 1824.“

ského.⁴⁾ Mimo to nalézají se tu epigrammata: o znaku pánů Zeydlíčů, ad lectorem, ad interpretem libri (jímž byl mistr Jiří Carolides a Carlsperga) a k překladateli. Léta uvádějí se dvojím způsobem: po levé stránce knihy „léta od stvoření světa“ (pořadem od 1 výše), po pravé „léta před narozením Krysta Pána“ (3970 a zpět). Spis končí slovy: „Cum facultate superiorum. Vytisknuto v slavném Starém Městě Pražském u Anny Šamanovy Léta Páně 1596.“

Arcibiskupský index na str. 38.—47. uvádí celou řadu oprav, jež v historickém rejstříku provést se měly, ale všechny opravy tyto kulminují většinou ve slovech: „přidej kacíř“, nebo „arcikacíř“, „kacíř první třídy“ ap. Nechala tedy arcibiskupská censura spis v celém jeho znění a spokojovala se pouze dodatkem o tom kterém muži, že nebyl smýšlení katolického, aniž by jinak buď o zničení jeho názoru nebo známost jeho v lidu zahladiti usilovala. A to je významno. Účelem censury nebylo tedy ničit českou knihu, nebylo zahlazovati památku mužů, kteří nějakým způsobem byli vynikli ať u národa kteréhokoli, nýbrž pouze označiti, co jest katolické a co nikoliv. V tom však nemůžeme spatřovati pranic zlého, neboť každému musí býti dána svoboda kritiky a tedy i katolíkům, aby mohli říci: to a to s katolickými názory se nesrovnává. O tom zajisté ani nemá býti sporu.

Než však ani na místech korigovaných nemůžeme, patříme-li na vše, spravedlivě naléztí nejmenšího, co by mohlo na církevní censuru vrhnouti nějaký stín zaujatosti.

Při roce 1074 jsou zkorrigována, vlastně vymýtěna následující místa: „Kněžím manželky zapověděny v Němcích. Pro záповěď manželstva kněžského, kterouž papež Řehoř VII. učinil, mnohé různice povstaly. Nebo někteří tu záповěď dobrou a pobožnou, jiní bezbožnou a sv. evangelium odpornou býti pravili, jakž o tom mistrně píše Sigebertus a Nauclerus Meyer. Schaffnaburgensis tak o tom poznamenal: Hildebrandus (prý) papež učiniv snešení s biskupy vláskými poručil, aby podle vyměření starých kanonův kněží manželek neměli; mají-li kteří, aby neb jich, anebo kněžství prázdní byli a dále aby žádný k kněžství připouštěn nebyl, kterýž by v ustavičné zdržlivosti a životu panickém až do smrti zůstatí neslíbil. Po vyhlášení té bully ve Vlasích bývala o touž věc i do Frankrajehu biskupům častá psaní odsílána a poroučeno: aby i oni po církvích svých to nařídili, kterak by ženy od obcování kněžského dokonce a pod věčnou klatbou byly odlučovány. Proti tomu mezi kněžstvem velké reptání povstalo, nebo pravili, co se papež nad slovem Božím zapomněl, když psáno, že ne všichni mohou pochopiti slovo toto, jediné kterýmž jest dáno. A apoštol dí: Kdo nemá daru zdržlivosti, žeň se. Nebo lépe jest ženiti se, nežli páliť. A že to příčinou přeje, aby lidé andělským slovem živi byli, k nečistému a smilnému životu velká svoboda se připouští, při čemž kdyby papež přece státi chtěl, že oni raději kněžství nežli manželky opustit chtějí a potom když ho lidé mrzí, že se bude starati, jak by k správě církevní andělův dostati mohl. Arcibiskup Mohučský věda, že to malá věc není, aby tak dávná zvyklost najednou

⁴⁾ Je to štít s klenotem. Ve štítě jsou tři ryby (ter gemini pisces — tři ryby sourozenci, praví latinský hexametr pode znakem uvedený.) Klenot jest baronská korunka s dvěma rohy a dvěma praporečky. Nad korunkou jsou vyryta slova: H. Z. Z SS. t. j. Hertvík Zeidlic ze Šenfeldu.

změněna a jak to již starý svět k obyčejům církve počáteční přiveden a přirovnán býti mohl, rozumněji s tím zacházel a předně kněžím svým dal půl léta na rozmyšlení tak, aby při tom, což by náležitě bylo, raději dobrovolně nežli z mušení vykonati chtěli a papeži přičiny nedávali, aby jim v té příčině co těžšího ukládati musil. Naposledy svolav je do Erfurtu měsíce října přísněji a na konec jim oznámil, aby zanechajíce všech výmluv, hned se manželstva odpřisáhli aneb kněžství prázdní byli. Proti tomu, ačkoliv kněži mnohé omluvy a důvody k přemožení bully papežské předkládali, však znamená, že proti mocnosti Apoštolské žádná výmluva ani prosba postačiti nemůže na vystoupení (jako by se poraditi chtěli) na tom se snesli, aby navracující se zas do shromáždění bez vzatého odpuštění do příbytkův svých odešli. Někteří prokřikovali, že by lépe bylo, aby navráť se biskupa dřív než by na ně těžší ortel vynesl, s stolice srazili a podle zasloužení se světa sprovodíc památky budoucím jeho zanechali, aby žádný o takovou potupu důstojenství kněžského více se pokusiti nesměl.“

Učinila censura, táž se: vymytěním toho místa z „Registříku“ něco špatného? V době XVIII. století bylo přece manželství kněží již dávno odbytou věcí, o kteréž nebylo vhodno před lidem, jemuž přece tato kniha určena byla, psáti anebo disputovati! Kněžský coelibát od dob Řehořových i přes mnohé výstřednosti, zejména v Čechách v době husitské, kdy někteří katoličtí duchovní velmi špatný dali příklad, tak se do lidu i do kněžstva vžil, že vskutku bylo přímo hříchem rozpalovati oheň, který již dávno vyhasl ku prospěchu církve i lidstva! A pak celá věc vypravuje se přece o Německu a pro Čechy neměla toho nejmenšího významu, mohla tedy oprávněně se vypustiti.

Zajímavější jsou doklady z doby husitské. Tu při roce 1410 k slovům: „Nějaký Petr Dráždanský, bakalář v Městech Pražských, nejprve příčinou byl, aby se svátost Oltářní od kněze Jakuba z Mísně v kostele sv. Martina pod obojí způsobou podávala. Oba byli tovaryši mistra Jana z Husince, spolu s mistrem Jeroným, Janem Jesenickým, Štěpánem Palečkem a jinými“ mělo se dostati: „kacíři“.

Při roce 1415 po slovech: „V sobotu ochtáb sv. Petra a Pavla, jinak po sv. Prokopu, aneb před šestou nedělí po s. Trojici šestého dne m. července Mistr Jan z Husince, Čech, na concilium aneb sboru Konstantnském za arcikacíře odsouzen, kněžství zbaven, moci aneb ramenu světskému vydán a upálen“ mělo se vynechati: „Acta Huss. Před tím bylo hrozny zatmění slunce sedmého června“. Zamlčuje se tu pravda lidu o Husovi? Škrtá se snad z dějin „nejvznešenější postava českého reformatora“? Ani v nejmenším!

Roku 1416 po slovech: „v sobotu po Božím vstoupení třicátého dne m. máje mistr Jeroným Pražský od sboru Konstantnského na smrt odsouzen a upálen“ mělo se vynechati: „Čti list o tom Poggia Florentského k Leonardovi Aretýnskému, kterýž jest přidán na zad k kronice Eneáše Sylvia“, který o těchto obou mistru Janovi z Husince a mistru Jeronýmovi tak píše: Mistr Jan prý nejprv upálen. M. Jeroným po něm v vězení držán a když odvolat nechtěl též trpěl. Obadva s velikou stálostí smrt podstoupili, k ohni jak na hody pospíchajíce aniž nejmenším slůvkem jakou tesknost na sobě ukázali. Když počali hořeti, zpívali si písně dokudž oheň nezbránil. Není slýcháno o žádném filosofu, aby tak

srdnatě smrt utrpěl, jako tito oheň. Popel jejich, aby od Čechův zbírán nebyl, do Reyna vsypán. Čechové jim mučednickou památku činí a každého roku ji obnovují.“

Ublížilo se historické pravdě vynecháním tohoto místa? Vždyť ještě v dobách našich — tedy po 143 letech — nejsou všechny tyto okolnosti smrti Husovy a Jeronýmovy na jisto postaveny. Jeden historik je tvrdí, druhý popírá Kde je tedy pravda? A považme vzdělání lidu dnes a před půldruhým stoletím!

Že nemínila censura zahlazovati památku mužů v Čechách a vůbec jakkoliv proslavených, nejlepším dokladem jsou slova zmíněného Registříku o Janu Žižkovi, která korigována nejsou a tedy volně lidu předkládati se mohla: „Po smrti jeho (Václava IV.) povstal Jan Žižka řádu rytířského, dvořenská královský, voják zkušený, o jednom oku aneb druhé státečně bojovně ztratil. Ten malou starostí shromáždil sobě veliké vojsko a mnohá místa v Slezích, Lužicích i Míšni, v Čechách pak všechny kláštery a mnohé kostely horlivě pro smrt mistra Jana z Husince pobořil. O jehož štěstí, mnohým strašlivém, obšírně, mezi jinými vypsál Aen. Sylvius“ . . „Císař Zikmund před Žižkou utíkal. Žižka šturmuje k zámku řečenému Rábí příhodou druhé oko ztratil a jakžkoli na obě oči oslepl, však nicméně války vedl a mnohá vítězství obdržel. Slepému lidu slepý hejtman se zlíbil, čemuž potomci spíše se podíví nežli uvěří, napsal Sylvius. Ve čtvrtek po Božím Křtění císař Zikmund utíkajíc od Hory Kutny postižen u Německého Brodu od Pražanův a Žižky a tu se svými Uhry na hlavu poražen. Však více se jich v Sázavě stopilo (neb když utíkali přes řeku, led se pod nimi provalil), nežli od meče padlo. Čechové postíhaje císaře cestou dne jednoho mnoho kořisti od rozličného zboží nabrali Jan Žižka, hejtman nepřemožený, od hlízy přemožen a umřel.“

O Martinu Lutherovi dovídal se v „Registříku“ lid: „V neděli dvacátou po sv. Trojici to jest 20. dne měsíce října mše obecným německým jazykem též ponejprv byla tam (ve Vitemberce) konána. A písně sv. od Martina Luthera i jiných složené v německém jazyku na světlo vydávány. Item Dr. Martin Luther máje let věku svého 42 pojal sobě za manželku (opraveno za kuběnu) Catharinam a Bora, v středu po památce sv. Jana Křtitele sedmémecitného dne měsíce června“ — a přidáno „totižto proti právu a dovolení církve svaté“, — ba dokonce četl: „Byl to vůbec člověk znamenitý, jenž toho se odvážil, čemuž celý podivuje se svět a který proti mnoha národům proti němu spojeným sám na odpor se postavil“, — k čemuž připojena poznámka: „podporován od nepřátel svaté katol. církve. Snadno mohl býti Luther velikým, když velicí dílem podporovali dílem skovávali pro své lepší.“*) Hle, jak tedy arcibiskupská censura „řádila!“

Roku 1596, abych rekapituloval své vývody, vyšel „Historický rejstřík“, přetrval celou dobu pobělohorskou, dobu XVIII. století, rejstřík plný nárazek i na katolickou církev! Pobělohorský jesuita měl jej v rukou, zkorrigoval zřejmé nepravdy a ostatek lidu nechal; přišla censura století XVIII., připojila některé dodatky a dílo z rukou lidu nevzala! To jsou fakta, která jasně dokazují, že jak missionáři pobělohorskému, tak i censuře pozdější šlo o pravdu bez zastiňování kohokoliv a proto, že pouhou frazí jest tvrzení, jako by církvi katolické a její kněžím v do-

*) Všecky uvedené texty přepisují pravopisem nynějším.

bách pobělohorských a pozdějších bylo šlo o „vyhlazení stkvělé památky největších Čechův.“ Snadno se to řekne, napíše, ale těžko dokazuje, když historické dokumenty svědčí o opaku.

Docela jinak počínali si nekatolíci. Sám rejstřík v závěrku píše: „Nebylo při tom (sepisování rejstříku) nic pracnějšího a tesklivějšího jako o posledních padesáti letech psáti. Nebo tak nedůtklivý jest tento věk, že netoliko nelze o způsobích jeho psáti, ale choulostivo téměř i jedním nejmenším slůvkem o nich zmínku učiniti“, čímž jasně naznačuje, že pravdu tehdy říci, tehdy, kdy přece veškeré veřejné poměry v Čechách byly v rukou nekatolíkův, bylo nejen velmi těžko, ale vůbec nemožno. . .

Drobné zprávy a posudky.

Z kopíáře archivu kolínského. — Podává Gustav V. Svoboda.

V středu po památce seslání Ducha Svatého l. P. 1599. — *List přiznávací na svolené posudné od časů a dne sv. Králův až do času Filipa Jakuba za poslední kvartál vedle sněmovního snesení l. 1596.*

My purkmistr a rada král. města Kolína Nového n. L. známo činíme tímto listem naším vůbec přede všemi, že od časů a dne Tří Králův až do času a dne svatých Filipa Jakuba, vše léta tohoto devadesátého devátého v tom prvním kvartále v městě u nás 58 varův piva vařeno a vyšenkováno jest, učiní jich všech sudů 6 set třicet osm sudů a z každého sudu posudného vedle sněmovního snesení 6 grošů atd.

1620. *Kolínská nabízejí roury železné ke koupi p. Albrechtovi z Ronova.* — Urozenému pánu, panu Albrechtovi staršímu z Ronova, na Novém Ronově a Rožďalovicích, pánu nám laskavě příznivému.

Službu Zdraví

Podle připsání nám od Vaší Milosti učiněného, nepominuli jsme poddanému V. M. skrze starší obecní naše trouby železné, po nichž někdy voda do města našeho od Labe vedena bývala, jichž se 94 kusy, jeden každý po 2 kopách gr. č. počítajíce, našlo, dáti ukázati. Pročež vidělo-li by se Vaší Milosti ještě skrze koho, aneb osobně je spatřiti a dále jich potřebovati, nepominuli bychom v tom naší povolností dokázati.

S tím Dat. v středu po památce Narození Panny Marie l. P. 1620:

Zlehčení krále českého. (E. 15. 22. Augusti 1606. NB.) V té při, kteráž jest při právě města Kolína n. L. na milostivé GMC vysoce urozeného pána a pána presidenta a Jeho M^{sti} raddy zřízené komory v království Českém, jménem a na místě GMC. poručení, mezi GMC. panem rychtářem na místě a k ruce Geho M^{sti} původem s jedné a Janem Vokounem sousedem odtud z předměstí Kouřimského z strany druhé: Co se nevážných slov na zlehčení důstojenství GMC. jakožto krále českého G^{ho} M^{sti} mluvených, dotýče. Tu pan purkmistr a rada města Kolína n. L. slyšíce milostivé poručení GMC. vysoce urozeného pána, pana presidenta GM^{sti} radd zřízené komory v království Českém s titulem témuž GMC. panu rychtáři svědčící, žalobu, odpověď, oustní, contin. danou, svědomí, registry oboji straně zapsaná, spis místo mluvení s příležitostmi jeho od GMC. pana rychtáře podaný, nález při právě domácím v času právním stvrzený, též Jana Vokouna spis místo mluvení s tím vším, což při něm se zavírá, ku právu předloženy, práva městská, zřízení zemské a cožkoliv více od jedné i druhé strany k tomu:

předkládáno mluvení, čteno a ukazováno bylo, toho všeho s uctívou bedlivostí a pilností pováživše takto o tom podle práva vypovídají. Poněvadž se to z původu v této při zavedených dostatečně podle práva vyhledává a nachází, že jest Jan Vokoun, jsa již člověk v létech sešlý, některá nevážná slova na zlehčení GMC a důstojenství GMsti jakožto krále a Pána nás všech nejmilostivějšího ještě v místě výsadním mluvil. Kterýmižto slovy důstojenství GMsti nemaje se toho proti GMC. panu, panu nás všech nejmilostivějšímu dopustiti, velice urazil. Z té příčiny pro takovou jeho Jana Vokouna z opilství pouhé neváživost, týž Jan Vokoun pro výstrahu jeho a příklad jiným, za čtvrt léta vězením šatlavním ztrestán a každou neděli Páně v kostele u křtitelnice k spatření všemu shromáždění církevnímu z vězení téhož šatlavního postavován, i zase do vězení téhož šatlavního uvozován a tudy ku pokání takového hříchu vzbuzován býti má; podle práva appellaci se vyhrazuje.

Stalo se jako dnes.

GMC. pan rychtář žádal připsu tohoto nálezu.

Jan Vokoun se ohlásil, že nález přijímá.

Židům starším. (E. 25. 1620. 29. Januarii.) Na rozkaz povolaným oznámeno z uvážení pánův radních: aby oni nápodobně vedle patentu J. M. Kr. o postu držení a pokání činění se tak chovali hleděli, když se zvonem třikráte za den na pokání znamení dává, aby z nich žádný dokonce tehdáž v ulicích a na rynku z obojího pohlaví i věku spatřován nebyl. Ve dny nedělní, střední a páteční tolikéž nic neprodávali, dokud kázání slova Božího se děje, nikdo ze své ulice nevycházel a sumou žádného pohoršení křesťanům i sobě ublížení škody nedobývali pod pokutou do vězení jednoho každého vzetí a 5 gr. č. složení.

Act. při Exp. ouřadu krajském *dne 15. ledna 1740.* Tituli Competentes! Jakož tak od vysoce slavného churfürtského baborského regimentu k J. Excl. a Milostem král. P. P. místodržícím k známosti uvedeno jest, že za příčinou ještě trvajících morového nakažení v Uhřích, aby to zlé do Babor se nevloudilo, v té dotčený baborský zemi a v Horním Pfaltzů zapověděno jest: 1. žádného, kdo by s pasem zaopatřený nebyl, a zejména i své hausfry specifikovaný, neméně, kde svou contumaci a jak dlouho vystál, a že své šaty, též pagagi vypakovati, vyvětrati a následovně zase z čerstva napakovati nechal? proukázati nemohl,? do nadřečených Babor a Horního Pfalců puštěn býti nemá; ku kterémužto cíli a konci, 2. jenom některé cesty svobodné zůstanou; ostatní se pod ztracením hrdla zamezují; 3. cesty ale, které tak pro handlyře veřejny zůstanou, jsou specifikovány přes: Waldt-Sachsen, Waldtmünchen a Waldthausen; 4. žádní obdankováni vojáci, ani Židi chudí, byť i pas měli, se na ten čas do Pfalzu nepouštějí, a protože tehdy obzvláště těm, jenž do Pfalzu handlují, takové Mil. poručení pod lit. A) přiložené k odpovědi se uvádí, dle čehož za příčinou takového zlého proslé nařízení pozorovati mají. Dle mil. poručení lit. B) spatřiti jest, kterak tak všechny cizí drobné mince spolu s bavorskými a saleburskými groši zapovězené byly, při čemž také ještě bez rozdílu zůstává; proč pod confiscaci se varovati mají od přijímání cizí drobné

mince, též bavorských a salcburských grošův. Jsouce v Českém Brodě a Jílovém niederlag tabáční od slavných pp. stavův ustanovený, dle mil. poručení lit. C.: se každému k vědomosti přivádí, že v týchž městech pro pohodlí pánův obyvatelův tabák v dobré bytnosti k dostání jest. Dáleji Citati veřejná ukazuje sub lit D), kterak jest Václav Halvík aneb Hellink, který za příčinou těch v roku předešlém v Praze v lázních se stalých handlův právně obviněn jest, sebe mezi 2 měsíci do Prahy ku kommissi dostaviti má; pročez kde by se vynacházel, jemu takové intimací k zprávě uvedena býti má, an sice pokudž se nedostaví, právně s ním pokračováno býti má. Na toho v lit. E. popsaneho Jana Jiřího Frantze, jenž jistého hanšpachského poddaného z Nixdorfu, jmenovitě Jiříka Piltze smrtelně ranil, a jemu za 1000 zl. duckatův, luidorů a španělských dopigi: pobrati měl, bedlivě pozorovati a jeho právu přivoditi nepominou.

Sulice a ze „Sulzbachu“. Ves Sulice u Jílového byla (dle Slov. nauč.) r. 1282 majetkem kláštera Vilémovského u Čáslavi, jež založil roku 1120 hr. Vilém ze Sulzbachu pro řeholi sv. Benedikta s kostelem sv. Petra a Pavla (Slov. nauč. „klášter Vilémovský“). Také v městě Jílovém byl dle knih konfirmačních do r. 1370 farářem kněz Oldřich ze Sulzbachu, jenž byl zároveň písařem arcibiskupským a kaplanem královny Alžběty, manželky Karla IV., později proboštem u Věch Svatých. (Tomek, Dějiny m. Prahy.) Dle toho jest pravděpodobno, že tento rod hrabat ze Sulzbachu pocházel ze Sulic a že si dle zvyku panujícího jméno české Sulek změnil v německé. V XV. století seděli na tvrzi Sulické Přisnak s manželkou Annou, jejichž potomci dostali se později v držení Slopotic v Chrudimsku a psali se odtud Slopotickými ze Sulic, majíce v erbu rytíře v brnění na lodi stojícího. R. 1550 jmenují se již Sulice „tvrzí pustou s příkopem“, dnes pak jest v místech těch již jen skopaný pahrbek v louce se zaneseným příkopem mezi dvěma rybníky, z nichž spodní sluje parkán. Malý potůček teče odtud do potoka Libeřského a dále do Vltavy.

B. Čenský.

Fanatické proroctví z doby husitské. Na desce staré latinské bible v Kostelci u Křížků jest napsáno r. 1533 staré „proroctví“ někdy z doby husitské s poznámkou: „Ista inferiora doctor Vitus Pragensis alumnus Bononiæ agens in studio in bibliothecà esse invenit anno Xi 1440“. „Zkaženij kralowstwij. Pani budau z hraduow utijkati, a kniezij mniši od far, z klassteruow, a kostel od kostela newostane desyti mil. A potom puojde worlicze od vychodu slunce s welikym množstwijm prziijliss. A tijm wladnutí budau Čzechowe, ale miesstiane. Zemie najprw uherska od nieho na prach setrzijna bude a panstwij geho trwati bude VII leth a w tiech letech zemie okolnij zkaženy budau od nieho a od Čzechuow Rzijm wyboyovan bude. Papež z stolice swržen bude a tu na kopyta kouska rozebran bude, Benatky take zkaženy budau a dobyty a na wody budau utijkati, chtiecze se przed baurzij skryti, a wssiczni zhynau a Česka zemie potom bude miti gmeno nasse a bude slúti Sione. A ten orlicze, Orel, trwage VII leth zase se nenawratij do swyich vlastij, ale

umrze a bude slawnie pochowan, a potom Czechowe budau odpoczijwati sami w sobie leta iiii a potom sobie uczinij slawny sniem swatij Panie a tu bude kral wyzdwižen z miesztianuow.“

Dvakrát se opakující slovo „orlice“ připomíná Zjevení sv. Jana, zejména VIII., 13., nenávist naproti apoštolské stolici jest podobna oné z doby Komenského a Drabíkovy, přízeň naproti měšťanům jest rovněž podezřelá. Jest možno též, že „prorocství“ toto pochází z doby pozdější, kdy se již prorokovalo dle sběhlých událostí v minulosti. Zápis latinský jest psán jinou rukou a jiným inkoustem, než zápis český.

B. Čenský.

Jména „klášter“ a „zámek“, (lat. obé claustrum) ač původním významem stejná, znamenají nyní dvě různé představy. Ale dle zachované mluvy lidu se dříve často zaměňovala, znamenajíce starou tvrz, na př. „Božešice, někdy pevná tvrz v Čechách u vsi Babic, v okrese Jílovském, nyní samotá“ (Slov. nauč.) jmenuje se v lidu „na klášteře“, ač zde žádný klášter nebyl. Právě tak stavěná tvrzička u vody na nedalekém Skalsku jmenuje se „na zámku“. Jsou to ovšem již jen základy nepatrných stavení, obehnaných v čas potřeby vodou. Odtud si vysvětlíme ony pověsti lidu, jenž mluví často o zámcích nynějších aneb o vesnicích, že prý tam býval klášter, v němž bydlely nějaké panny atd. Proto také jest v zemích českých vedle mnohých Kostelců (castellum) také mnoho Klášterců a Klášterů (claustrum), ač tam právě vždy duchovní klášter v našem slova smyslu býti nemusil.

B. Čenský.

Královská česká společnost nauk (třída filos.-hist.-jazykozpytná) vydala mimo Věstník a Výroční zprávu roku minulého tyto spisy: „Jednota bratrská v prvním vyhnanství.“ Část III. (1572—1586). Sepsal Jaroslav Bidlo. — „Jindřich IV. a Evropa v letech 1609 a 1610.“ Kritický rozbor pramenův a literatury. Napsal Vlastimil Kybal. — Ze spisů poctěných jubilejní cenou jako čís. XIX. vyšlo: „Biskupství olomoucké 1576—1579 a volba Stanislava Pavlovského.“ Napsal Bohumil Navrátil. — Ze článkův uveřejněných ve Věstníku týkají se historie: Johann Ferd. Opiz' Autobiographie von Ernst Kraus. — Dopisy Jana Kolence z Kolna, hejtmana JMCské panství Zbirova, Točníka, Dvora Králova z let 1637—1639. Vydává JUDr. Jan Pohl. — Počátkové poštovníctví na Moravě až do konce války třicetileté. Sepsal Václ. Dragoun, c. k. pošt. oficiál. — Urbáře statků svobodnohamerského a dřevíkovského. Sepsal JUDr. K. V. Adámek. — Antové. Napsal L. Niederle. — V ohledě náboženském povšimnutí zasluhují: Dvě románské verše o sv. Kosmovi a Damianovi od Otak. J. Janoty. — Pavel Pintzger, kazatel české církve berlínské v l. 1743—1745 od Jos. Volfa. — Bernard Bolzano od Dra Jos. Alex. svob. p. Helferta (něm.). — V Č. Č. H. upozorňujeme na článek Alfonsa Neubauera „Kněz Prokop Holý.“

SBORNÍK HISTORICKÉHO KROUZKU.

ČÍSLO 3.—4. — 1910. — ROČNÍK XI.

Kláster premonstrátek v Kounicích.

Kapitola z moravské monasteriologie. Napsal *Frant. Václ. Peřinka.*

(Dokončení.)

Probošt Mikuláš připomíná se naposledy r. 1276. Po něm následoval probošt Heřman, jenž se po prvé čte dne 31. března (Pridie Kal. Aprilis) r. 1283 na listině, kterou bratři z Dobronic prodávají klášteru luckému své otcovské statky v Milífroně u Znojma.³⁷⁾

Heřman byl proboštem ještě v říjnu r. 1284, neboť připomíná se výslovně toho roku ve sporu o farní desátky z Příbic. Desátky ty popíral klášteru kounickému præceptor johannitský Heřman řečený Honlo.³⁸⁾ Spor urovnali dne 26. dubna r. 1284 kanovník olomúcký Oldřich a kanovník kroměřížský Jindřich de Vitis ve prospěch kláštera kounického tak, že desátek alodní vsi Ivaně má na příště celý slušeti k faře v Příbicích, ale desátky větší i menší ze vsi Topolan a Vranovic³⁹⁾ s výjimkou plných desátků z osmilánů příslušných ke kostelu příbickému má na věčné časy držeti a bráti klášter kounický, jakož činil od nepaměti. Jelikož však olomúcký biskup Dětrich zařídil, že kláštery dávaly svým farním kostelům několik kop desátku obilného, smí také farář příbický na proboštovi kounickém ročně žádati jisté kopy z jednotlivých lánů ve Všetatech⁴⁰⁾. Smír tento (compositio amicabile) potvrdil biskup Dětrich dne 14. října (pridie Idus Octobris) r. 1284.⁴¹⁾ Toto jest poslední zmínka o proboštovi Heřmanovi. Spor o příbické desátky se obnovil za jeho nástupcův, však již vinou kláštera kounického. Probošt Jarloch hleděl totiž faráři příbickému, jímž byl Bervelf z řádu maltézských johannitů, překážeti i ve vyhrazených desátcích z Teplan a Vranovic a ze Všetat (Szhetet). Spor narovnali opat zábrdovský Dětrich, rytíř johannitský Heřman z Hohenlohe a kanovník kroměřížský Jindřich de Vitis tenkrát ve prospěch johannitův, neboť proboštovi Jar-

³⁷⁾ Boczek, C. d. M. IV., 278 č. 210.

³⁸⁾ Hohenlohe; čte se: inter fratrem Hermannum dictum Honlo, præceptorem demorum hospitalis Ierosolimitani per Boemiam, Poloniam et Moraviam.

³⁹⁾ vlastně z Teplan, zaniklé osady u Vranovic.

⁴⁰⁾ Osada neznámé polohy zajisté zaniklá. R. 1293 čte se Szhetet (Chytil, C. d. M. V., 299 č. 106). Nejsou to však ani Začany, ani zaniklé Želice, jež ležely druhdy východně Vranovic, jak míní Aug. Kratochvíl, Okres Ivančický, 1904, pg. 140.

⁴¹⁾ Emler, Reg. II., 568. Boczek, Cod. d. Mor. IV., 294 č. 224.

lochovi uloženo, aby pobrané desátky faráři přibickému nahradil ve dvou lhůtách, polovici na den očišťování Panny Marie (hromnic) a druhou na sv. Michala. Narovnáni stalo se dne 30. prosince r. 1293 s dodatkem, že strana, která by ho nedodržela, zaplatí sokovi 25 hř. mor. konvenční pokuty.⁴²⁾

Dle Dlabače však proboštoval po Heřmanovi a před Jarlochem Mikuláš, jenž uvádí se k r. 1285 v annalektech Cerronských. Jež Dlabač za svolení přítele Cerroniho prostudoval.⁴³⁾ Dle týchž annalekt zakoupil probošt Jarloch r. 1297 od Jindřicha z Lichtenštejna pro klášter dědiny Bavorany a Popovice.⁴⁴⁾ Jsou to asi dvě vesnice na bývalém svěřenském statku Mikulovském, nynější Popice a Bavory (Pardorf). Z Volného se však dovídáme, že r. 1291 probošt Jarloch koupil od Jindřicha z Lichtenštejna statky Pouzdřany a Popice.⁴⁵⁾ Probošta Jarlocha týká se zajisté také listina krále Václava ze dne 21. května r. 1305, kterou apoštolský nuntius Bonajuta de Casentino ustanovuje nejmenované opata zábrdovského a probošta kounického sběrateli milodarů pro Svatou zemi.⁴⁶⁾ Peněz pak, které nasbírali, vypůjčil si od nich ještě téhož roku 1306 lehkomyšlný král český Václav III., slibiv, že je zase svým časem oplatí. Ale ruka vrahova zabránila mu v tom. Ještě dne 21. dubna r. 1319 napomíná papež Jan XXII. již po kolikáté krále Jana Lucemburského, aby peníze ony vrátil.⁴⁷⁾ Král Jan ovšem nerad platil vlastní dluhy, nad to pak cizí!

Z regestu bez data z r. 1306 se dovídáme, že v té době klášter kounický chtěl se od otcovského kláštera želivského odtrhnouti, ale snahy proboštovy umlčeny a on přinucen setrvali ve svazku se Želivem. O příčinách a o průběhu sporu, jež řídil za klášter želivský opat Tilmann, bližší zprávy chybí.

R. 1306 měl probošt Jarloch ještě jiný spor s opatem Tilmannem a to o desátky z Božic⁴⁸⁾ (okr. Jaroslavský), Kounic, Jezeran (Jezram, okr. Mor.-Krumlovský) a Nēm. Bránic. Při urovnání dne 2. června (feria V. post festum Trinitatis) opat litomyšlský Th...⁴⁹⁾ a opat jerušský z Dol. Rakous Petr ve prospěch kláštera želivského. Klášter želivský má bráti desátky jako dříve bral a držeti lesy i vinohrady v Kounicích jako prve držel, pouze má proboštovi Jarlochovi vydati dědictví po Mistru Havlovi, a to jak knihy tak zůstalých hotových peněz 10 hř.⁵⁰⁾

K nejstarším patronátním farám kounickým náležel Mikulov, jež klášteru dali již jeho zakladatelé Vilém a Svatoslav z Pulína.

⁴²⁾ Boczek, C. d. M. V., 299 č. 106.

⁴³⁾ Boh. Dlabač v „Abhandlungen der k. k. böhm. Gesellschaft für Wissenschaften“ 1817.

⁴⁴⁾ Dom. Čermák, Praemonstrati, pg. 295.

⁴⁵⁾ Volný, Mäbren, II. Bd., 2. Abt. 1837, pg. 192.

⁴⁶⁾ Emler, Reg. II., 880.

⁴⁷⁾ Chytil, C. d. M. VI., 117 č. 148.

⁴⁸⁾ Boczek, C. d. M., V, 196 č. 185.

⁴⁹⁾ Jméno jeho je vůbec neznámo. Nemohl ho udati ani dr. Zdeněk Nejedlý „Dějiny města Litomyšle“, I. 1903 pg. 83. Dom. Čermák, Praemonstrati, 1877 pg. 187 vykládá značku za jméno Konrad, což je nesprávně, jak dovedl také dr. Nejedlý.

⁵⁰⁾ Brandl, C. d. M. VII., 790 č. 169.

Když krátce před r. 1310 zemřel mikulovský farář Vojslav, řeholní kanovník premonstrátský, neuznali majitelé Mikulova Jindřich z Lichtenštejna a manželka jeho Petruše klásterem presentovaného faráře Jakoba, ale sami chtěli faru obsaditi, domnívajíce se, že mají k tomu právo jakožto majitelé mikulovského zboží. Ale biskup olomúcký Jan VI. Holý pohrozil jim církevním processem a vyloučením z církve, budou-li Kounickým v jich právu překážeti. Tím dali se pohnouti a listem daným dne 18. dubna r. 1310 vyznali, že klášter v nevědomosti své zkracovali, čehož nadále nebudou činiti a že ani desátků farních ani práva podacího nepotáhnou na sebe, ale dovolují klášteru, aby vykonával svá dobrá práva zakladateli mu daná. K tomu přivolil také syn jejich Hertnid a všichni tři zavázali k tomu také své potomky a nástupce v držení hradu a všeho zboží mikulovského. S listinou touto přišel nový farář mikulovský řeholní kanovník Jakub k biskupovi, dožaduje se po něm potvrzení jejího a v ní obsažených slibů. Biskup mu vyhověl a hrozbou exkomunikace zavázal pány a držitele Mikulova, aby zachovali svůj slib.⁵¹⁾

Tou dobou byl proboštem onen Tomáš, o němž jsme se již výše zmínili. Představenou klášterní byla Griselda (Chriseldis), jež se čte k r. 1313.⁵²⁾ Tomuto asi proboštovi platilo breve papeže Jana XXII., kterým byl splnomocněn, aby pro papežskou komoru vybíral po celé olomúcké diecesi příjmy všech uprázdněných obročí duchovenských.⁵³⁾ Breve dáno v Avignoně dne 8. prosince r. 1316. Ale již dne 27. června (V. Kal. Julii) r. 1317 dáno proň z Avignona nové breve téhož papeže, kterým dostalo se mu práva jmenovati apoštolského notáře a přijmouti od něho přísahu, jak její formulář mu poslal papež.⁵⁴⁾

Po proboštovi Tomášovi následoval Jakub, jenž pro svůj klášter dne 28. června r. 1322 koupil od Sezemy z Kunštátu a na Jevišovicích čtyři dědičné lány v zaniklé nyní dědině Držkovicích, zvané německy Stetendorf, za 107 hřiven pražských grošů moravského počtu (šlo jich 64 na kopu).⁵⁵⁾ Z téhož dne a roku máme však ještě jiný kup, kterým též Sezema z Jevišovic prodává klášteru kounickému osm a půl lanu a jedenácte podsedků v téže dědině se vším příslušenstvím za 282 hř. gr. pražských. Prodává také pole v Držkovicích, které bylo pronajato usedlíkům držkovským na pastvy dobytčí za roční nájemné 1 hř. groší.⁵⁶⁾

⁵¹⁾ Chytil, C. d. M., VI, 27—29 č. 36.

⁵²⁾ D. Čermák, Praemonstrati, str. 296.

⁵³⁾ Dudík, Mährens allg. Gesch. XI, 186.

⁵⁴⁾ Concedendi Tabellionatus officium uni persone, quam ad illud post diligentem examinationem ydoneam esse reperitis, prius ab ea iuramento recepto iuxta formam presentibus annotatam, plenam concedimus facultatem. Chytil, C. d. M. VI, 92 č. 109.

⁵⁵⁾ Chytil, C. d. M. VI, 156 č. 209.

⁵⁶⁾ Ibid. VI, 157 č. 210. Podsedeck označen lat. slovem *curticula*, což někteří neprávem překládají slovem dvůr, dvorec nebo dokonce dvůr poplužní. Sluší však míti na zřeteli, že listiny XIV. a XV. věku a zemské desky moravské z té doby jasně a přesně rozlišují pojmy *curia*, *curia araturae* a *curticula*. *Curticula* je vždy podsedeck, pojem, jakého v Čechách neznali.

Patronátní právo kostela Panny Marie na Starém Brně s příslušnými pozemky a vsí Hajany (v okrese Brněnském) směnil klášter dne 20. dubna r. 1323 s králem Janem a královou Eliškou za zeměpanské zboží v Pravlově s trhem a mýtem za souhlasu otcovského opata želivského Dětricha. Na listině čtou se probošt Jakub, převoríše Žofie, podpřevorka Juta a celý konvent. První to listina, klerá uvádí jmenovitě také konventní představené.⁵⁷⁾ Jelikož abatyše se ani tuto ani pro příště nikdy nevzpomíná, máme důvodně za to, že konvent spravovala převoríše. Tuto listinu pro lepší její zachování přepsal a potvrdil dne 8. června (VI. Idus Junii) biskup Konrad.⁵⁸⁾ Potvrdil pak směnu Jan Lucemburský, král český a polský, jak se psal ještě po zvyku zavedeném Václavem II., ač již králem polským nebyl, dne 6. září (VIII. Idus Septembris). Z konfirmace jeho vysvitá, že královávdova Eliška Rejčka proto si žádala kostela na Starém Brně, aby při něm zřídila klášter panenský řádu cisterciáckého — je to pozdější klášter králové.⁵⁹⁾

Statky klášterské v Držkovicích byly rozmnoženy ještě kupem ze dne 4. června r. 1323, kdy Sezema z Jevišovic prodal pannám dvůr s rolnými polnostmi a s purkrechtem za 190 hř. gr.⁶⁰⁾

Že proboštové těšili se i u papeže nemalé důvěře, též z toho vysvitá, že dne 11. října r. 1327 papež Jan XXII. nařídil proboštovi kounickému, aby spolu s opaty třebičským a luckým se postaral, aby kapitule olomúcké vráceny byly ostatky svatých, které se kdysi přechovávaly u králů Václava II. a Václava III. Mají se bez soudu a nehlučně přesvědčiti, které ostatky byly majetkem kapitulním.⁶¹⁾ Probošt se neuvádí jménem.

Dle Čermáka však již k r. 1329 proboštoval želivský kanovník Bulko,⁶²⁾ což však musíme popřít, neboť toho roku ke dni 19. února (ipsa dominica qua cantatur Circumdederunt = neděle devítník) uvádí se jmenovitě probošt Ruland a s ním převorka Jutta a podpřevorka Hedvika na smlouvě, kterou celý konvent kounický prodává klášteru králové na Starém Brně ves Branišovice (Vrenspicz) za 500 hř. groší.⁶³⁾ K prodeji tomu přivolil král Jan dne 9. června r. 1329.⁶⁴⁾

Nevíme, byl-li v klášteře nedostatek peněz, nebo ze kterého jiného důvodu prodal probošt Ruland a celý konvent v červenci r. 1329 dva lány v Držkovicích (in Stetyndorf) knězi vikáři ivančickému Šalomonovi za 40 hř. gr., vyhradivše si, aby jim kupitel lány ony, kdykoli se jim zachce, prodal zpět.⁶⁵⁾ Že v klášteře byla

⁵⁷⁾ Chytil, C. d. M. VI, 165 č. 213.

⁵⁸⁾ Ibid. VI, 173 č. 232.

⁵⁹⁾ Ibid. VI, 178 č. 239. Got. Dlabacz in „Abhandlungen der böhm. Gesellschaft“ 1817, pg. 33; Böhmer Regesta 1314—1347, pg. 187 um. 60, Dudík, Mähr. allg. Gesel. XI, 295. „Schriften der hist.-statist. Section“, XIII, pg. 9. —

⁶⁰⁾ Ibid. VI, 172 č. 230. — ⁶¹⁾ Ibid. VI, 274 č. 355. — ⁶²⁾ Čermák, o. c. pg. 297.

⁶³⁾ Chytil, C. d. M. VI, 291 č. 377. — ⁶⁴⁾ Ibid. VI, 296 č. 385.

⁶⁵⁾ Ibid. VI, 298 č. 387. Aug. Kratochvíl „Okres Ivančický“ 1904, str. 141 považuje ves Stetyndorf nebo Dyrsowicz za Troskotovice. Že neprávem, dokázal dr. Beck již v „Notizenblatt“ 1869. Je to zaniklá osada u Jaroslavice na Znojemsku (Grisgrawitz), která se druhdy píše i Držkrajovice.

bída, vysvítá z listiny samé, jež dí, že v postě toho roku nebylo v klášteře ani chleba, tak že jej kupitel Šalomon a bratr jeho Oldřich z Čejkovic po celou zimu zakládali obilím. Bída potrvála asi několik let. Vždyť již po osmi letech (dne 6. září r. 1337) povolují probošt Mikuláš, převorka Katerina a podpřevorka Hedvika s celým konventem, aby ony dva lány koupil klášterní služebník Mařík a je držel dědičně. Kněz Šalomon a bratr jeho Oldřich nabízeli je dle své kupní smlouvy ke koupi klášteru, ten však vyznává, že peněz na to nemá.⁶⁶⁾ Ještě r. 1346 zavázal se probošt Jan a konvent spláceti dluhy klášterní po 30 kopách ročně.⁶⁷⁾ Ostatní statek, který klášter měl v Držkovicích, prodal již r. 1334 se svolením želivského opata Ctibora opatovi kláštera luckého u Znojma Janovi, aby mohl zaplatiti svůj dluh u znojemského žida Beneše. Klášter měl tolik dluhů, že nemohl z nich vyváznouti jinak než prodejem některé vsi. Kupec, opat lucký, zavázal se, že za Držkovice zaplatí sám znojemskému židovi tři sta hřiven stříbra.⁶⁸⁾

K r. 1349 vzpomíná se v zemských deskách, že klášter měl desátky ve Vlasaticích. Toho roku zapsal totiž Dětlín na vsi Vlasaticích koupené od brněnského měšťana Jaklina Šmelclína ženě své Kačně věno s výhradou desátků klášterských.⁶⁹⁾ R. 1353 Mareš z Cvrčovic (de Swyrczowicz) zaměnil svůj dvůr v Hostišovicích se vším příslušenstvím s proboštem za klášterský dvůr v Hlavaticích.⁷⁰⁾

Dne 2. března r. 1351 dovolil papež Klement VI., aby klášter směl příjmy kostela v Mikulově s desátky v Selci, v Perné, v Klentnicích a v Bavorech obracet na svou podporu, zlepšení klášterní stravy a splácení dluhů.⁷¹⁾

Po proboštovi Rulantovi následoval k r. 1334 zmíněný již Mikuláš. Pro Čermákova Bulka jsme dokladu nenašli, proto se domýslíme, že jde asi pouze o chybné čtení jména Rulant.⁷²⁾ Mikuláš čte se naposledy ke 4. květnu r. 1361 na listině želivské.⁷³⁾ Za

⁶⁶⁾ Chytil, C. d. M. VII, 118 č. 170.

⁶⁷⁾ Kratochvíl, Okres Ivančický, pg. 141.

⁶⁸⁾ Ibid. VII, 6 č. 8. Také Chytil považuje villam Dirskowitz za Troskotovice, jak zřejmě z regestu této listiny, sveden jen nynějším německým jménem Treskowitz. Troskotovice náležely však opatství oslavanskému.

⁶⁹⁾ Z. desky brn. I, 73.

⁷⁰⁾ Z. d. III, 21. Hlavatice piší se druhdy i Labatice, zaniklá osada u Hostěradic.

⁷¹⁾ Brandl, C. d. M. VIII, 37 č. 73 (. . . cum proventibus decimarum in Voytensprun (= Selce), in Montibus (= Bergen = Perná), in Clevititz (= Klentnice) et in Petersdorf (= Pardorf = Bavory).

⁷²⁾ Čermák, Praemonstrati, 1877 pg. 297. Jeho zprávy jsou vůbec zmatené. Klade Rulanta k r. 1337 teprve po Mikulášovi Třetím, ač listina z toho roku, námi výše citovaná, jmenovitě uvádí probošta Mikuláše. Také mluví Čermák o dvojím prodeji dvou lánů v Držkovicích, které jmenuje Scitendorf, také úplně neprávem. Dílo Čermákovo bylo napsáno na kvap k jubileu padesáti let přenesení ostatků sv. Norberta do Prahy a je plno chyb a zmatků. O místo-pise moravském neměl spisovatel ani potuchy a zkomolená jména v listinách vůbec vykládal, jak se mu kdy namanulo. Také nepracoval na základě původních pramenů.

⁷³⁾ Brandl, C. d. M. IX, 179 č. 242.

jeho správy učinil klášter smlouvu s kanovníky želivskými o sloužení mši svatých v klášteře a žádal dne 31. ledna r. 1354, aby ji opat želivský potvrdil.⁷⁴⁾ Po Mikulášovi III. následoval Václav I. z Kunovic. Dle Dlabače uvádí se k r. 1376 „shledali jsme však o něm starší zprávu k r. 1368 v olomuckých zemských deskách. Je to zápis, kterým Mikšik ze Slavkova prodal Frankovi z Kunovic a bratru jeho Václavovi, proboštu kounickému, a Petrovi, kanovníku brněnskému, a příbuznému Václavovi tři a půl lánů ve Slavkově. K témuž roku čte se v ol. zemských deskách ještě po druhé.⁷⁵⁾ Probošt Václav čte se konečně také na svatební smlouvě Frankově z Kunovic ze dne 2. července (an der nechsten mitwochen nach sand Peter und sand Pauli tag der heiligen zwelpoten) r. 1371. Bratr jeho Petr měl tehdy již kanonikáty v Brně i v Olomouci.⁷⁶⁾ Dne 22. dubna r. 1376 prodal jako poručník sirotků po bratru Frankovi z Kunovic jejich sirotčí statky měšťanům jihlavským Jakobovi a Janovi z Pelhřimova za 300 hř. a zavázal se, že pro ně do šesti let jiná zboží zakoupí v téže ceně a je od markrabiho přijme v léno.⁷⁷⁾ R. 1381 dne 25. ledna vyznává spolu se svými příbuznými Václavem a Petrem z Kunovic, že Franko z Kunovic odkázal augustiniánům u sv. Tomáše ves Málkovice (u Bučovic).⁷⁸⁾ K r. 1385 čte se naposledy (praepositus Wenceslaus Kunicensis).⁷⁹⁾ Jest tedy nesprávně, že k r. 1377 jmenuje se již jeho nástupce Jindřich, jak tomu chce Čermák.⁸⁰⁾ Za jeho správy koupil klášter r. 1368 od bratří Hereše z Kounic, faráře Petra z Pravlova a Vitmana a konečně Oldřicha z Malešovic ves Maršovice (u Mor. Krumlova).⁸¹⁾ Proboštu Václavovi dlužil Procek (Protiva) z Deblína 25 hř., které mu dne 7. září r. 1380 slíbil do příštího sv. Jana (Křtitele) splatiti, což kdyby neučinil, zavazuje se vjíti do ležení v městě Brně. Byla to asi osobní pohledávka proboštova a ne klášterní.⁸²⁾

R. 1385 vložili Henzlín ze Slavíkovice (de Lawnwicz) a Jan Zub ze Slavíkovice proboštovi a klášteru ves Slavíkovice (Langwicz u Jemnice), která prve již od kláštera byla odprodána, a určili, kdyby se ta ves našla v zemských deskách něčím zavazena, že to nemá míti platnosti.⁸³⁾

Že probošt Václav byl také u papežské stolice osobou váženou, dovidáme se z listiny, kterou dne 28. června r. 1386 biskup Augustin z Penney vlášské mu nařizuje, aby sňal církevní klatbu z Petra Hechta z Rosic, jeho syna Vznaty a z Janka a Erharta z Heraltic, kteří klášteru luckému neprávem odňali vsi Pokojovice a Rokečnici.⁸⁴⁾ Téhož roku účastnil se také rozhodování sporu

⁷⁴⁾ Originál v archivě želivském, Membrana čís. 11.

⁷⁵⁾ Z. d. olom. I, 1047, 1081. Je to Slavkov u Bystřice pod Hostýnem.

⁷⁶⁾ Bretholz, C. d. M. XV, 108 č. 129.

⁷⁷⁾ Brandl, C. d. M. XI, 30 č. 34.

⁷⁸⁾ Brandl, Ibid. XI, 191 č. 212; Janetschek, Augustinerstift St. Thomas, I, pg. 33. — ⁷⁹⁾ Z. d. olom. IV, 537.

⁸⁰⁾ Čermák, Praemonstrati, pg. 237. — ⁸¹⁾ Z. d. brn. V, 87.

⁸²⁾ Bretholz, C. d. M. XV, 178 č. 208.

⁸³⁾ Z. d. brn. VII, 235.

⁸⁴⁾ Bretholz, C. d. M. XV, 223 č. 265.

kláštera luckého s farářem tasovickým Zdislavem.⁸⁵⁾ Dne 17. dubna r. 1387 uložil jemu a proboštovi na Zderaze u Prahy a děkanovi pasovskému v Bavořích papež Urban, aby vyšetřili stížnosti kláštera břevnovského do sousedů, kteří mu neprávem odňali některé vesnice.⁸⁶⁾

Byl však také zhusta nucen chrániti vlastních statků kounických. R. 1385 vložil do desk zemských odpor proti věnu, které Hanek (či Janek?) z Cvrčovic zapsal na vsi Cvrčovicích. Spor nebyl zajisté tak brzo vyřízen, protože probošt Václav II. byl r. 1390 nucen odpor opakovati.⁸⁷⁾

Dlabač uvádí nyní na základě Analekt Cerronských probošta Jindřicha. Jeho jména jsme sice nikde nečetli, musíme však přece míti za to, že v době 1368—1423 proboštovali v Kounicích dva Václavové, neboť v archivě kláštera želivského v Čechách chová se žádost převorky kounické ze dne 28. dubna r. 1388, aby pater-abbas želivský potvrdil klášteru nedávno zvoleného probošta Václava⁸⁸⁾ (præpositum Venceslaum, professum Siloensem, a sororibus recens electum). Lze tedy Jindřicha považovati na krátkou jen dobu proboštem kounickým. R. 1398 vložil probošt Václav II. odpor proti intabulaci vsi Vrban a opakoval jej r. 1399, neboť Filip Maršálkův vzal na ves tu na spolek Sulka z Radkova, ač ves ta od starodávna je majetkem klášterským. Když r. 1406 Sulík z Radkova prodal ves Vrbany Jindřichovi z Lichtenštejna, probošt Václav dal si znova proti tomu vkladu zapsati odpor.⁸⁹⁾

Dne 6. října r. 1398 vyznává kněz Dominik, že z rozkazu Mikuláše z Puchníka dal proboštovi 17 svazků bible na pergameně psaných.⁹⁰⁾ Dne 14. listopadu r. 1404 uložil papež Innocenc VII. klášterům kounickému a oslavanskému, aby daly nějaké uprázdněné obročí knězi Janovi z Troskotovic.⁹¹⁾

R. 1416 ustanovil papež Martin V. probošta Václava, opata trebičského Ignáce a Petra z Račic rozsudími ve při mezi abatysí oslavanskou a rytířem Petrem von Gensz o patronátní právo v Mohelně. Tito rozsudí přisoudili dne 30. března r. 1418 patronát řečenému rytíři a vystavili na to listinu.⁹²⁾

Statky klášterní byly rozmnoženy r. 1417, kdy Bartoš z Kokor a manželka jeho Elška prodali převorce a konventu polovici dědiny Němčic u Pravlova s allodním dvorem, lidmi poplatnými, platy, polnostmi, zahradami, lukami, pastvami, křovinami, vinohrady a vinnými desátky i s právem horenským.⁹³⁾ K tomu přikoupil r. 1418 probošt Václav pro klášter od Oldřicha Stoše z Bránic ves Holubice se dvorem poplužním a dvěma poplužními, s po-

⁸⁵⁾ Brandl, C. d. M. XI, 349 č. 392.

⁸⁶⁾ „Studien & Mitteilungen aus dem Benediktiner & Cistercienser — Orden“. Brünn 1882 pg. 303. Brandl, C. d. M. XI, 377 č. 424.

⁸⁷⁾ Z. d. brn. VII, 240, 798. — ⁸⁸⁾ Archiv Želivský, Membrana čís. 34.

⁸⁹⁾ Z. d. VIII, 133, 307, 417, 418. Ves Vrbany je neznámé polohy.

⁹⁰⁾ Ferd. Tadra, Soudní akta konsistoře pražské, III díl, pg. 397 č. 299.

⁹¹⁾ Brandl, C. d. M. XIII, 356 č. 339.

⁹²⁾ Ad. Kubeš, Dějepis města Třebíče, 1874, díl I. pg. 92 na základě kodiku oslavanského. — ⁹³⁾ Z. d. XI, 421.

platnými lidmi, zahradami, potoky, vodami, lukami, pastvami a mezemi a ves Kruhy, vše to na zlepšení klášterní stravy. ⁹⁴⁾

Naposledy připomíná se probošt Václav r. 1423. Jeptišky oslavanské žádaly totiž papeže Martina V., aby jim potvrdil podací právo ke kostelu sv. Jakuba v Brně. Ač jim právo to nemohlo býti popíráno, jelikož měly na ně již několik papežských bull, dal přece papež věc nejprve vyšetřiti proboštem kounickým Václavem a teprve po té listinou ze dne 12. března 1423 patronát potvrdil pannám. ⁹⁵⁾ Že byl probošt Václav kanovníkem želivským, vysvitá jasně z výše uvedené žádosti převořiny, a konečně dalo by se i tvrditi z okolnosti, že i faráři kouničtí byli bráni ze Zeliva. Dne 8. července r. 1401 jmenuje se totiž: Nicolaus professus monasterii Siloensis, plebanus ecclesiae in Canicz. Za jeho správy se blahobyť klášterní zase vzmohl, neboť klášter své statky rozmnožoval trhovými smlouvami.

Po jeho smrti, která se udála někdy v letech 1423—1426, byl proboštem Jan I. Ten r. 1426 pohnal Kristofora z Lichtenštejna a z Niklsburga, že jest jemu i s svými služebníky v pravém landfrydu i jeho chudým lidem v Vranovicích pobral koně a dobytek i domovitú věc plundrovali, což chudí lidé měli, a k tomu je sjímali a stkli, ježto toho pokládá 300 kop grošů. ⁹⁶⁾

Do doby jeho spadá největší neštěstí, které stihlo klášter. Před r. 1423 byl klášter vojsky tábořskými vypálen a statky jeho zpuštěny. Když r. 1433 Pertold z Lipé vpadal do Dolních Rakous, vše v cestě stojící pleně a pále, zajal jej vévoda Albrecht Rakouský a uvěznil v hradě kounickém, daďa jej proboštu Janovi pod dohled. Teprve r. 1434 jej propustili, dříve však musil se zavázati, že se nechce nijakým způsobem ani na proboštovi ani na klášteře, hradě a městečku mstíti. ⁹⁷⁾ Tím byl blahobyť klášterní podkopán a klášter uvržen do dluhů. Již r. 1433 prodal probošt Jan faráři budějovskému Janu Hodonskému (de Gedinge) 10 kop ročního platu. ⁹⁸⁾

Probošt Jan čte se jako svědek na listinách, a to z r. 1434 na smlouvě směnné abatyše oslavanské Praxedy s opatem luckým Přibyslavem a z r. 1435 na smlouvě o prodeji drahocenné perlami a stříbrem ozdobené infule opata vilímovského, již koupil opat lucký Přibyslav. R. 1436 prodal v souhlase s převorkou Buhušovi a Konrádovi, bratřím z Miroslavě, pozemek, aby si jím mohli bratří rozšířiti svůj rybník v Hlavaticích. Když r. 1437 rybník hlavatický se rozvodnil a na pozemcích klášterských mnoho zdělal škod, přisoudil lucký prelát Přibyslav klášteru kounickému pole v Hlavaticích a roční desátek 5 kop obilných. R. 1443 probošt Jan, převorka Kateřina, podpřevorka Anna, cikatorka Machna, kantorka Barbora a celý konvent směnili čtyři lány polí a čtyři

⁹⁴⁾ Z. d. XI, 559. — ⁹⁵⁾ Čermák op. č. p. 248. Bretholz. die Pfarrkirche zu St. Jakob in Brünn pg. 34.

⁹⁶⁾ Brandl, Půhony, III, 116 č. 586. — ⁹⁷⁾ Čermák o. c. 298.

⁹⁸⁾ Kratochvil, Okres Ivančický, 142.

podsedky v Šumicích za dvůr a ves kláštera luckého Smolín (Mohleis).⁹⁹⁾

S tímto proboštem a jeho nástupcem Mikulášem shledáváme se velmi zhusta v půhonech. Buď neplatili klášterských dluhův a dávali se poháněti, buď sousední šlechta zkracovala klášter a poháněli. Dne 25. dubna r. 1437 pohnal probošta Jana Prokop z Prstic, že mu neplatí 140 kop gr. a 6 zl. uh. dobrých červených peněz pójčených a r. 1446 v prosinci pohnal jeho nástupce Mikuláše Jindřich z Chlumu z týchž peněz 140 kop gr. stř., jež sdělil po svém sestřenci stupném Prokopovi z Prstic.¹⁰⁰⁾ K témuž právu pohnala probošta Mikuláše r. 1446 Dorota, dcera někdy Mikuláše Abecedy, ze 100 kop gr. stř., že ji odňal probošt kúnický dvuor její v Němčicích u Pravlova, kterýž dvuor byl zastaven otci jejímu a erbuom jeho a ten dvuor tento probošt drží a toho jí jako dědičce postúpiti nechce.¹⁰¹⁾ O několik dní později pohnal Mikuláše probošta Jan z Lechovic ze 30 kop gr. bez jedné kopy, že jest pobral statek nebožce Časov i nadbyt a jiným z toho platí dluhy a Lechovskému nechce.¹⁰²⁾ Soud zemský však nalezl, že kněz probošt měl býti pohnán před soud kněze-biskupův, a proto kněz-probošt nemá tomu póhonu odpovídati. Týž nález učiněn také v neznámém nám sporu proboštově s Jindřichem Mirkem.¹⁰³⁾ Přes to však přece hned r. 1447 pohnal probošta Jindřich z Chlumu znova z oněch 140 kop. Obávaje se však asi, aby probošt zase nebyl půhonu osvobozen, pohnal hned také Jana Mnicha z Unkovic, Zicha z Vranovic, Jana Šechovce, Hamíška z Vašatic a z Žebětína a Jindřicha z Tikovic, že vědouce o tom dluhu, kterýž kněz Jan, někdy probošt kúnický, dlužen ostal Hamíškovi z Prstic a Prokopovi synu jeho, „mým společníkóm, i nechce mi toho znáti.“ Půhony však skončily poklidem, to jest: strany se před stáním smluvily a smířily.¹⁰⁴⁾ Téhož roku pohoní probošta Mikuláše Jan Hanovec Kvasnička z 84 kop gr., že nebožtík kněz Jan, předeck jeho, ostal mu ty peníze dlužen. I byl s ním Kvasnička o to umluven jeho úředníky, ale toho mu jest nezdržel, a on to věda a drže nápad a zboží jeho, nechce plátcem býti. Poklid takú měřú, že kněz probošt a konvent propustili Jana Hanovce z 5 hř., kteréž byl dlužen proboštu a konventu, jakož měl dáti po paní Dorotě smrti.¹⁰⁵⁾ Také jej pohoní téhož roku Jan z Lechovic znova z pobraného statku nebožce Časova.¹⁰⁶⁾

R. 1448 pohoní probošta Ondřej z Bludova a z Bučovic ze 100 kop gr., že mu jest pobral a lidem jeho ve vsi Harasích koně, krávy, svině i jiný dobytek. Také Protivec z Zástřizl a z Pavlovic pohání jej, že mu pobral koně, krávy a jiný dobytek ve vsi Svatobořicích.¹⁰⁷⁾

⁹⁹⁾ Dlabacz, „Nachricht von dem Prämonstratenser Frauenstifte zu Kanitz in Mähren“, 1817, pg. 12—17.

¹⁰⁰⁾ Brandl, Libri citationum, III, pg. 205 čís. 915; pg. 217 č. 977.

¹⁰¹⁾ Brandl, Libri citationum, III, 226 č. 1035.

¹⁰²⁾ Ibid. III, 242 č. 1131. — ¹⁰³⁾ Ibid. III, 256 č. 347, 257 č. 360.

¹⁰⁴⁾ Ibid. III, 301 č. 135, 136, 137. — ¹⁰⁵⁾ Brandl, Půhony, III, 308 č. 176.

¹⁰⁶⁾ Ibid. III, 362 č. 342. — ¹⁰⁷⁾ Ibid. III, 406 č. 477 a 478.

Domníváme se však, že klášteru nevedlo se v této době nejhůře, neboť již r. 1447 mohl koupiti od Ondřeje ze Studnic tvrz Medlov s rolemi, lukami, pastvami, lidmi, řekou, s hájem, lesem, vinohrady a se dvorem.¹⁰⁸⁾ Převorkou byla tou dobou zámožná šlechtična Kateřina z Tasova, dědička veliké dědiny Tasova. R. 1437 pohnala Jana z Lipoltic a z Tasova, že jí drží Tasov s jeho příslušenstvím, jakož po sestře její nebožce nedílné spravedlivě na ni spadl.¹⁰⁹⁾ Konečně klášter měl také četné pohledávky, jež však byl nucen vymáhati soudně.

R. 1446 pohnal probošt Mikuláš hrabí z Hardeka, jakž mu křestné jméno dějí (t. j. probošt ho nevěděl), z puol druhého sta hř. gr., že drží ves klášterskou Valteřovice a desátek obilný v Ranspruku (ve Strachoticích a ne ve Strachotíně, jak chce Kratochvíl), nemaje k tomu nižádného práva; pakli má které právo, ať to před pány okáže.¹¹⁰⁾ Spor ten se vlekl dlouhá leta. R. 1447 dal probošt na Michala z Hardeka přísud¹¹¹⁾ a v pondělí po sv. Trojici zveden jest plným úřadem na Valteřovice v puol druhého sta hř. bez pěti hřiven (145 hř.) i kdež co má, ježto sluší k brněnskému právu, vedle svého póhonu.¹¹²⁾ Ve čtvrtek po sv. Šimoně a Judě bylo knězi proboštovi odhadáno a přiděděno plným úřadem ve vsi Valtrubicích.¹¹³⁾

Ba teprve r. 1464 dostal nástupce Mikulášův, probošt Václav, ustálé právo na p. hrabí Reckého z Hardeku.¹¹⁴⁾ Byla tedy na rakouském v Moravě zakoupeném šlechtici dolnorakouském vykonána reální exekuce ve všech ve století XV. obvyklých právních stupních: pŕh on, nález, přísud, zvod, odhad a přidědění i ustálé. Avšak hrabí Hardecký nechtěl platiti ani útrat soudních a zvodu, proto jej z nich r. 1447 v druhé polovici měsíce června ve výši 60 hř. kněz Mikuláš před šraňky práva zemského citoval.¹¹⁵⁾ Měl pak za ním probošt ještě i jiné platy a desátky, jež si sám odhadoval na 100 hř. a z nich jej pohnal.¹¹⁶⁾

R. 1447 pohnal také Zigmunda Vajtmilara z Žirotic z 10 hř. gr., že rychtář jeho z Petrovic zbil klášterského člověka Zbožice, an spal, viny k němu nemaje.¹¹⁷⁾ V prosinci pohnal Jindřicha Mírka z Chlumu a z Dražejovic ze 60 hř. gr., když koupil Modřičky od Vilhelma Kyje, tehdy slibil klášteru osaditi a stavěti, toho jest neučinil. Pohnal Jana z Cornštejna a z Rauspruka ze 30 hř. gr., že klášteru pobral desátky v Rauspruku.¹¹⁸⁾

R. 1448 v lednu pohnal Jana z Lichtenburka a z Bitova ze 100 hř. gr., že když jest jeho byl pohnal z desátkuův Rawsenpruckého a Waltrubského, tu ho odvedl od žaloby a ty desátky jest opět pobral.¹¹⁹⁾ Klášter měl tehdy i svého purkrabí, jímž se jmenuje Hanuš z Vašatic. S podobnou hodností shledáváme se v klášteře až zase za doby pověstného dra Martina Göschla, jak na

¹⁰⁸⁾ Z. d. brn. XII, 591. — ¹⁰⁹⁾ Brandl, Pŕhony, III, 196 č. 858.

¹¹⁰⁾ Brandl, Pŕhony, III, 235 č. 1092. — ¹¹¹⁾ Ibid. III, 269.

¹¹²⁾ Ibid. III, 275, 409. — ¹¹³⁾ Ibid. III, 414. — ¹¹⁴⁾ Ibid. IV, 91.

¹¹⁵⁾ Ibid. III, 310 č. 186. — ¹¹⁶⁾ Ibid. III, 310 č. 187. — ¹¹⁷⁾ Ibid. III, 311 č. 188. — ¹¹⁸⁾ Ibid. 360 č. 327 a 328.

¹¹⁹⁾ Ibid. III, 408, č. 483.

svém místě vzpomeneme. Současně pohoni také Hynka z Kunštátu a z Mohylna z 60 hř. gr., že mu vyvěřoval krávy i jiný dobytek.¹²⁰⁾ Také Milotu z Tvorkova a z Němpčic, že jest člověka jeho uteklého a zaručeného jménem Klata z Vranovic s jeho vlastní manželkou přijal na své zboží do Němpčic a jeho drží a vrátiti nechce.¹²¹⁾

Po proboštovi Mikuláši následoval Václav III., vzpomínaný po prvé k r. 1450, kdy mu papež Mikuláš V. znova dovolil užívati na prospěch klášterní kostela v Mikulově s desátky v Selci, v Perné, Klentnicích a v Bavorech, aby z těch příjmů tím snáze splaceny byly dluhy klášterní.

R. 1459 prodal 12 kop ročního platu pravlovského mýta Mikuláši Hřčicovi z Loučovic. Na kupu jest podepsána i převořiše Barbora a podpřevorka Anna. Za to jim vyplatil Hřčica za svědectví Jeronýma z Černého Pyvína a Jana z Pozořic 200 uh. zlatých s podmínkou, že si oněch 12 kop mýta v Pravlově vybíráti bude na tak dlouho, až mu klášter zmíněných 200 kop oplatí.¹²²⁾ R. 1460 probošt Václav a převorka Barbora prodali alodní dvůr v Šumicích za 60 hř. opatu luckému Přibyslavovi, což ještě téhož roku potvrdil král český Jiří z Poděbrad. Již r. 1459 prodal 30 jiter rolí v Mašovicích Janovi z Lodenic za 180 kop.¹²³⁾

K r. 1464 shledáváme se s proboštem Václavem zhusta v knihách brněnských pňhonů. Pohnal jej kommendor Jakub od sv. Jana na St. Brně ze 200 hř., že drží ves johanitskou Neslovice, ježto ta ves spravedlivě sluší chudým do špitálu v St. Brně a ke špitálu sv. Jana.¹²⁴⁾ Pňhon byl vyřízen r. 1466 v ten smysl, že probošt Václav odpovídati nemá, poněvadž kněz Jakub pohnal samého kněze probošta a jeho konventu nepohnal, věda, že probošt jest úředník konventský.¹²⁵⁾ Proto hned záhy po té (ještě r. 1466) pohnal kommendor Jakub kněze Václava i konvent.¹²⁶⁾

Dlouhé spory měl klášter s Jindřichem z Lichtenštejna a z Mikulova. R. 1464 pohnal jej, že slíbil klášteru zaplatiti 500 zl. uh. za nebožtíka p. Viléma strýce svého a toho jest neučinil. Také jej pohnal, že drží klášterní dvě vsi, Popovice a Pouzdrany, na něž klášter má list, že nedal zaplatiti svým lidem v Púzdřanech erbovních peněz 30 kop gr. klášterní kmetičně, že mimo zápisy své lidí klášterní k vojnám i dávkám i k jiným rozličným věcem nespravedlivě připravuje a obtěžuje klášteru k veliké a nenabyté škodě. Také že nebožtík pan Vilém, strýc Henrichův, klášteru dlužen ostal 80 funtů peněz dobrých za 20 mtuov ovsa a to jest jeho úředníkom svědomo, a to slíbil zaplatiti a nesplnil. Tolikéž že má vydávati k své kapli na hradě (Mikulově) 2 hř. gr. na každý rok platu vedle zápisu a toho úroku zadrženého jest na 100 hř. gr.¹²⁷⁾ Pňhony skončily ustanným, které na p. Henrycha z Lichtenštejna r. 1466 dal i probošt Václav i konvent.¹²⁸⁾

¹²⁰⁾ Ibid. III, 408 č. 484. — ¹²¹⁾ Ibid. III, 408 č. 485.

¹²²⁾ Čermák, Premonstráti, 1877, pg. 300. Kratochvíl, Okres Ivančický, 1904 pg. 142. — ¹²³⁾ Čermák, l. c. — ¹²⁴⁾ Brandl, Pňhony, IV, 115 č. 527.

¹²⁵⁾ Ibid. IV, 203 č. 280. — ¹²⁶⁾ Ibid. IV, 221 č. 957.

¹²⁷⁾ Brandl, Pňh. IV, 122 č. 571, 575, 576; 124 č. 586, 588, 589.

¹²⁸⁾ Ibid. IV, 179.

K r. 1464 čtou se dvě panny jeptišky kounické, a to Barbora a Kunka. Barbora (zákonice kláštera kúnického) pohoní Jana Babku z Senice, že se ve všechno zboží, buď mnoho nebo málo, po nebožce materi její, paní Kunce, uvázal a pobral, ač panna Barbora jest toho pravá dědička. Čehož pokládá za 200 hř. gr. Týž pak Jan Babka z Senice pohnal Jindřicha z Tikovic ze 23 kop gr., že jest mu slibil s jinými rukojměmi za pannu Kunku, aby mu z desk zemských vyložila 23 kop gr. práva věnného, kteréž jí Babka na své převedl dědictví po smrti tetky její, a to se jest nestalo.¹²⁹⁾

Probošt Václav byl vřele nakloněn králi Jiřímu, třeba že papežská kurie hleděla od českého krále odvrátiti nejen biskupa olomúckého Tasa z Bozkovic, než i ostatní katol. stavy moravské. R. 1466 psal spolu s opatem třebičským Matějem, hradištským převorem Jakubem a komárovským proboštem králi Jiřímu po jeho odsouzení, že se přičiní o narovnání mezi ním a papežem, ovšem že jsou všichni také povinni poslouchati papeže.¹³⁰⁾ Za domácích odbojů proti králi Jiřímu byl dne 7. září r. 1467 probošt Václav se dvěma sty křižákův a některými Olomučany pobit od Albrechta Kostky z Postupic u města Olomouce.¹³¹⁾ Tenkrát byl prob ošť již na straně katolické proti Jiřímu, neboť Albrecht Kostka z Postupic teprve r. 1470 postavil se na stranu Matyáše Korvina.¹³²⁾ Ale nevíme, jak se probošt zachoval roku 1470, kdy král Matyáš Korvin počátkem července několik dní ležel u kláštera kounického.¹³³⁾

Po Václavovi následoval v hodnosti proboštské v Kounicích Jan II., jehož se vzpomíná na dvou listinách ze dne 27. června r. 1473.¹³⁴⁾ Po něm následoval r. 1476 převor Hynek či Jindřich, jenž toho roku prodal spolu s převorkou Kateřinou Ondřejovi Greifovi dvůr se třemi poplatnými či robotními lány v Bratibruně u Mikulova.¹³⁵⁾

R. 1480 pohnala jej Kateřina z Kunštátu z puoltřetího sta hřiven, že jí drží půl Medlova, ježto k němu ona má právo.¹³⁶⁾ Při stání však obě sporné strany se táhly na dsky. Proto páni naridili, aby obě vzaly výpisy z desk.¹³⁷⁾ Když pak obě strany výpisy deskové donesly, shledalo se, že panny kounické již dlouhou dobu k Medlovu mají právo v deskách a nikdo proti němu odporu nevložil; proto mají Medlov podržeti, neboť k němu kněz probošt a konvent právo mají.¹³⁸⁾

R. 1481 pohnal jej i jeho konvent Jindřich z Ochoze ze šesti kop gr., že mu nezaplatil hrachu, ježto otec jeho za 6 kop knězi

¹²⁹⁾ Ibid. IV, 124 č. 587; 155 č. 780.

¹³⁰⁾ Petr v. Chlumecký, Regesten, str. 32 č. 137.

¹³¹⁾ Palacký, Dějiny IV, 511. — ¹³²⁾ Palacký, ibid. 587.

¹³³⁾ Palacký, ibid. 586.

¹³⁴⁾ Archiv Český, IV, 470 č. 13; V, 369 č. 6.

¹³⁵⁾ Čermák, Praemonstrati, 1877 pg. 301. Kratochvíl, o. c. p. 142.

¹³⁶⁾ Brandl, Půhony, V, 272 č. 30. ¹³⁷⁾ Ibid. V, 419 č. 102.

¹³⁸⁾ Ibid. V, 427 č. 149.

proboštovi prodal.¹³⁹⁾ R. 1480 stál před šraňky práva zemského na půhon Mikuláše, Václava a Jindřicha, bratří z Vlašimě, ze 300 hř. gr., že jim drží 25 hř. platu ročního v Jedově s tvrzí i dvorem i lidmi platnými.¹⁴⁰⁾ Tu však páni našli: poněvadž bratří pohnali samého probošta a jeho konventu nepohnali, věduc, že probošt jest úředník konventský, že kněz Hynek probošt tomu pónonu odpovídati nemá.¹⁴¹⁾ Bratří tedy pro pouhou formální chybu při prohráli. Jelikož se však probošt obával nového půhonu, dal na ně r. 1481 „útok“.¹⁴²⁾ Také jej pohnal oltárník oltáře sv. Trojice v kostele sv. Petra v Brně Ondřej ze dvou set zlatých uher., že mu zadržel úrokuov k oltáři jeho od osmi let na každý rok dvanáct kop gr.¹⁴³⁾

R. 1481 měl spor s kommendorem od sv. Jana na St. Brně, ježto byl pohnán ze dvou stú hř. gr. dobrých stříbrných peněz, že drží ves Neslojovice se vším příslušenstvím, ježto ta ves spravedlivě sluší chudým do špitále a k domu sv. Jana na St. Brně.¹⁴⁴⁾ Tu však kommendor johanitský Martin při prohrál, ježto před právem zemským probošt Hynek dostatečně provodil starožitné držení vsi Neslovic.¹⁴⁵⁾ Současně byl také pohnán o výše zmíněných 6 kop gr. za nezaplacený hrách Jindřichem z Ochoze.¹⁴⁶⁾

Probošt Hynek sám pohnal r. 1481 dvakráte spolu se svým konventem Reginu Slavingarovú z Holubic a z Knížka ze 400 hř. dobrých stříbrných peněz, že drží klášteru kounickému dvě vsi, Holubice a Knížek, ježto od starodávna ke klášteru přísluší.¹⁴⁷⁾ Právo zemské však rozhodlo, aby spor byl na tak dlouho ponechán v klidu, dokud nezkoncuji se domácí různice mezi pány a městy královskými.¹⁴⁸⁾ To bylo r. 1482. Spor však nebyl ještě r. 1487 ke koncům přiveden, neboť toho roku nástupce Hynkův probošt Wolfgang znova před právem zemským při svou a klášterní s paní Martou, měšťankou z Vídně, sestrou paní Slawigarové z Holubic, odpověděl.¹⁴⁹⁾

Z uvedených žalob a nálezů vysvítá, že nemohl býti r. 1480 v Kounicích proboštem Mikuláš, jak chce Čermák,¹⁵⁰⁾ kdyžť Hynek čte se ještě r. 1482. — Snad proboštoval po r. 1482, jakož i onen Vilém, jenž r. 1483 dal městečku Kounicům a jeho obyvatelům právo svobodného kšaftování, zrušiv tak právo odúmrtí. Probošt Wolfgang připomíná se po prvé ke dni 24. června roku 1484.¹⁵¹⁾ R. 1486 připomíná se mezi prelátskými účastníky sněmu zemského

¹³⁹⁾ Ibid. V, 331 č. 367.

¹⁴⁰⁾ Ibid. V, 274 č. 43. — ¹⁴¹⁾ Ibid. V, 410 č. 29.

¹⁴²⁾ Ibid. 370. Co je „útok“, praví Ctibor Tovačovský z Cimburka: „Útok jiného neváží, než když jeden na druhého pónonu čeká a chce druhého pohnati, že ten, který útok má, napřed k prvnímu právu móż toho druhého pohnati a ten musí čekati, až jeho prvé požene. Pakli ty pónony přecheká, k druhým již jest svoboden, jeho pohnati a útok jemu pomocen není.“ „Kniha Tovačovská“, vydání Brandlovo, kapit. 79. Útokem chtěl si tedy probošt Hynek zabezpečiti právo podati žalobu dříve než bratří Jankovští z Vlašimě svou obnoví.

¹⁴³⁾ Ibid. V, 287 č. 113. — ¹⁴⁴⁾ Ibid. V, 309 č. 241. — ¹⁴⁵⁾ Ibid. V, 409 č. 22. — ¹⁴⁶⁾ Ibid. V, 331 č. 367.

¹⁴⁷⁾ Brandl. Půhony, V, 322 č. 320; 338 č. 411. — ¹⁴⁸⁾ Ibid. V, 457 č. 352.

¹⁴⁹⁾ Ibid. V, 153 č. 636. — ¹⁵⁰⁾ Čermák, Praemonstrati, 1877 pg. 301.

¹⁵¹⁾ Archiv Český, V, 414 č. 30.

v Brně.¹⁵²⁾ Téhož roku povolil Pravlovu, aby pravlovští vinaři vyhledávali právního poučení u kounického práva horenského,¹⁵³⁾ a daroval Janovi Lechovskému ze Zástřizl dvůr Modřičky, své manství a místo na rybník koupené na hranicích vsi Silůvky. Za jeho správy také v outerý po sv. Kateřině r. 1496 král Vladislav II. potvrdil klášteru veškery fary a kostely, jak mu náležely od starodávna, totiž fary v Mikulově, v Drnholci, ve Vystonicích, Malešovicích, na Hlíně, v Dolních Dunajovicích, Kurdějově, ve Vlasaticích a ve Valtrubicích.

Po něm proboštoval Václav IV. z Hodic, zvolený sestrami asi r. 1499, neboť jej již dne 28. února r. 1500 na proboštsví kounické investoval opat želivský.¹⁵⁴⁾ Byl-li kanovníkem želivským, těžko udati, jako také nelze určit, zemřel-li skutečně roku 1504. O jeho předchůdci Wolfgangovi víme určitě, že byl kanovníkem kláštera luckého u Znojma. Zdá se však, že probošt Václav z Hodic zemřel již r. 1500, neboť ještě téhož roku dne 22. prosince prosí panny, aby opat želivský Wolfgang schválil jim nedávno teprve zvoleného probošta Wolfganga, podobně kanovníka luckého.¹⁵⁵⁾

Po tomto Wolfgangovi II., jehož Čermák neuvádí, proboštoval v Kounicích Jan III., nejlepší muž, jenž kdy řídil osudy kounického parthenonu. Stál v čele kláštera po deset let (1507-1517). Pocházel ze šlechtického rodu pánů z Althana. U práva zemského měl zaměstnání dosti.

R. 1507 pohnal Jana z Říčan, že neplní 600 zl., kteréž bývalý probošt Václav z Hodic na vydržování kaplana byl uložil, r. 1509 pohnal Erazima z Lichtenštejna, že klášteru překáží u vybírání desátků z Drnholce, r. 1512 žaloval Jindřicha z Lipé, že jeho poddaní ivančičtí vybírají na pozemku kláštera proti všemu právu mýto.¹⁵⁶⁾ V klášterním kostele založil oltář sv. Anny a nadal jej 20 zl. ročního platu, dvěma čtvrtmi vinohradu v Nové hoře, čtvrtinou v hoře Šibeničné a domem pro oltářníka. R. 1516 přivěsil svou pečeť k novému landfrydu a r. 1517 postoupil Janovi z Pernštejna devíti lánů v pusté vsi Němčičkách u Pohořelic za 3 drejlinky a 4 vědra vína z blučinských vinohradů, jež dával třebíčskému opatství a po něm Janovi z Pernštejna.¹⁵⁷⁾ Zemřel r. 1517 a pohřben v klášterním kostele, kde si za živa postavil pěkný mramorový náhrobek. R. 1698 byly jeho kosti s pomníkem přeneseny do klášterní kaple, která tehdy po dlouhém zpuštění zase byla upravena ke službám Božím. Náhrobek jeho jest nyní na nádvoří Františkova musea v Brně. Probošt na něm jemně tesaný, ač obraz je již hodně vyšlapán, je zobrazen s insigniemi, z čehož usuzujeme, že proboštové kouničtí měli právo infule.

Po jeho smrti zvolily si panny proboštem Martina Göschla, kanovníka želivského, jenž přivedl klášter k pádu. Čermák píše jej nesprávně Pöschlem.

¹⁵²⁾ Čermák, o. c. pg. 301.

¹⁵³⁾ Kratochvil, o. c. 143. — ¹⁵⁴⁾ Archiv Želivský, Membrana, č. 66.

¹⁵⁵⁾ Archiv Želivský, Membrana, č. 67. — ¹⁵⁶⁾ Čermák, o. c. 302.

¹⁵⁷⁾ Kratochvil, o. c. pg. 144.

Martin Göschl byl rozený Jihlavan. Kolem r. 1500 vstoupil do řádu premonstrátského v klášteře želivském a již r. 1507 stal se farářem u sv. Jakuba v Jihlavě, jehož patronát náležel Želivu. U sv. Jakuba byl sice tehdy farářem bílý řeholník želivský Wolfgang, ale toho Jihlavané zapudili a sami proti dobrému právu opatovu povolali si farářem Göschla, proti čemuž se opat neohradil. Již r. 1509 stal se světicím biskupem olomúckým a užíval titulu biskupa nikopolitánského. Asi r. 1517 po smrti znamenitého Jana hrab. z Althana byl zvolen proboštem kounickým. Za jeho správy náležely klásteru Kounice s hradem, Cvrčovice, Medlov s tvrzí, Holubice, Neslojovice, Hlína, Javůrek, fara v Mikulově s desátky z Bavor, Perné, Selce a Klentnic, desátky z Pouzdřan a z farnosti Drnoholské, vsi Lenovice, Trboušany a Mělčany. Probošt Göschl půjčil Janu Lechovskému ze Zástřizl 800 dukátů, jež obdržel od nějaké paní v Jihlavě na fundace a dostal za ně v zástavu Prstice s pustými Radosvicemi a s dílem Štikovic. R. 1522 chtěl si tento nový majetek vložit do desk, ale tu ohradil se proti tomu rozhodně zemský hejtman Jan z Kunštátu a vkladu zabránil.

Probošt Göschl již r. 1521 přihlásil se k učení Lutherovu, které v Jihlavě hlásal první moravský apoštol „nového náboženství“, Pavel Sperat.¹⁵⁸⁾ K novému učení nepřilnul z vnitřní potřeby, ale jeho pohnutky byly nejnečistší.¹⁵⁹⁾ R. 1523 osvobodil dvorec Melichara Stockra v Drnholci, jenž náležel klásteru právem lenním, všech platů, dávek a daní. Záhy potom, „aby nezůstal za witemberským slavíkem“ (totiž Lutherem), pojal za manželku kounickou jeptišku.

Domníval se, že bude-li klášterský statek kounický saekularisován, zůstane jemu dědičně, neboť nadál se v tom pomoci části moravské šlechty. Ale již slabý král Ludvík Jagejlonský mu nařídil, aby se proboštského úřadu vzdal a z Kounic odešel. Ale Göschl neposlechl. Odevzdal statky kounické zemskému hejtmanu Janovi z Pernštejna a zemskému komořímu Arklebovi z Bozkovic, podržev si jen příjmy jediné vsi a žádaje na moravských stavech, aby mu vykárali roční důchod 1000 zl. Leč olomúcký biskup nemohl souhlasiti s jednáním svého světicího biskupa. R. 1526 přišel osobně do Kounic, aby Göschla zbavil jeho hodností, panny z jeho poslušnosti vyvázal, dle okolností novou volbu probošta zařídil a klášterské statky odevzdal na čas do správy král. komory. To bylo v dubnu. Zároveň bylo Göschlovi řečeno, že se mu „sáhne na hrdlo“. Leč Göschl si toho nevšímal. Do pozdního jara r. 1526 zůstal v Kounicích, napsav mezi tím dne 24. dubna moravským stavům otevřený list, v němž stěžoval si do jednání biskupova, jako by odporovalo vůli králově a dovolával se jejich pomoci, na niž jako zemský prelat a podpisatel landfrydu spoléhal.

¹⁵⁸⁾ O Speratovi viz naši práci: „Protestantismus a katoličtí apologeté na Moravě“, ve „Sborníku Hist. kroužku“, 1903.

¹⁵⁹⁾ J. Loserth di: „Er folgte keinem inneren Drange, als er sich der von Wittenberg ausgehenden Bewegung anschloss: seine Motive waren die unreinsten.“ „Bilder aus der Reformationszeit in Mähren“, „Zeitschrift des Vereines für die Geschichte Mährens u. Schlesiens“, I, 1897, pg. 66.

Biskup Stanislav však listem ze dne 5. května r. 1526 vysvětlil, že jednal jen z vůle královny. Co by požadoval Göschl od landfrydu? Či proto se smlouvají zemské jednoty, aby chránily těch, kdož porušují zákon a řád, pořádek a čest? Nařídil-li král, aby statky kounické spravovala komora královská, jen proto tak nařídil, aby se statky hned po volbě odevzdaly nově zvolenému proboštovi. Či má biskup klidně přihlížeti, jak se starobylý klášter bílých panen rozpadá? Vždyť v Kounicích už ani není žádného konventu. Probošt, zapomněv se nad svými sliby řádovými i nad povinnostmi probošta a světicího biskupa, trpěl, aby jeptišky klidně porušovaly sliby ustavičné čistoty.

Nyní již nemohl Göschl v klášteře déle zůstat. R. 1526 odešel do Mikulova i se svou oddanou jeptiškou. Mikulov byl tou dobou již skoro celý novokřtěnský, proto Göschl vzdal se i víry Luthe- rovy a přiznal se k anabaptistům.

Shledáváme se s ním od r. 1518 dosti často v půhonech cúdy brněnské. Žaloval ne proto, že by byl chránil zboží církevního, ale zajisté proto, že pomýšlel na sebe. Ale byl zhusta také pohnán. R. 1518 pohnal Šebastiana Wajtmilnara ze Žerotíc ze 20 kop, že nechce svých poddaných ve Strachotících přidržovati, aby dávali klášteru povinné desátky. R. 1519 pohnal Jana z Pernštejna a na Tovačově ze 12 kop gr., že nezřizuje splavu na Jihlavce pod Cvrčovicemi, r. 1520 město Brno z 50 kop gr. a r. 1522 Jana Rechenberka ze Želetic ze 7 kop. K týmž letům byl sám pohnán 11krát.

R. 1524 a 1525 spravoval v jeho jméně statky klášterské Oldřich z Bohuslavic, jenž se píše „úředník knieze Martina biskupa nikopolitánského“. ¹⁶⁰⁾

Vůdce moravských novokřtěnců, v Mikulově usedlý a r. 1527 ve Vídni v Dunaji utopený dr. Baltasar Hubmayer¹⁶¹⁾ věnoval mu r. 1526 svůj v Mikulově tištěný spis: „Ein christliche Lehrtafel, die ein yedlicher mensch ee und er im Wasser getauft wird vor wissen sollte.“

R. 1528 byl Göschl předvolán do Prahy před Ferdinanda I., kde byl uvězněn a sedmkrát na skřipci vyslýchán. V bolestech odřekl se bludův a na přimluvu některých vlivných moravských šlechticův dosáhl zachování života, ale nikoli svobody, neboť byl vydán olomúckému biskupovi Stanislavovi, jenž jej uvěznil. Z odvolání bludů patrně, že neměl nijakého nadání, by se stal mučed-

¹⁶⁰⁾ J. Loserth, v „Zeitschrift d. Vereines f. d. Geschichte Mährens und Schlesiens“, 1897, I, pg. 65—70.

¹⁶¹⁾ A ne upálený, jak chce Čermák o. c. pg. 302. Viz o něm Loserthovo pojednání: „Balthasar Hubmaier und die Anfänge der Wiedertaüfer in Mähren“, Brünn 1893 a téhož článek „Die Wiedertaufe in Nieder-Österreich von ihren Anfängen bis zum Tode Balthasar Hubmaiers (1525—1528) v odborném časop. „Blätter des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich“, 1899, pg. 417—435.

níkem svého přesvědčení.¹⁶²⁾ Ve vězení biskupa olomúckého zemřel hladem.¹⁶³⁾

Vrstevník jeho Vilém z Pernštejna charakterisuje jej v dopise ze dne 1. února r. 1521 zaslaném Arklebovi z Bozkovic takto: „Jest velmi dvorný člověk a k tomu velmi vrtký.“¹⁶⁴⁾ Jednal tenkrát pan Vilém s ním o zřízení některých rybníků ve vsích panství kounického sousedních. Úsudky novějších dějepisců vyznívají v též smysl. Soud Loserthův uvedli jsme výše. Dr. Kameníček praví o něm: „Byl to vůbec člověk bez mravních základů, který měnil víru jako kabát. Byl prototypem celého druhu lidí, kteří tenkrát jednali podobně.“¹⁶⁵⁾

R. 1526 biskup olomúcký zabral statky kounické ve správu král. komory. Sám dí: „I nechtíce se Jeho Krá. Mt. takovým skutkům horší než pohanským dýle divati, ráčil jest nám poručiti, abychom se My v ten zámek na místě Jeho Krá. Mti jakožto pána komory své nejvyššího, uvážili na ten způsob, když by probošt jiný volen byl, abychom jemu hned zase zámku, i což k němu přísluší, postúpili, že Jeho Mt. Krá. na jiném býti neráčí, než aby komora JMti ne zůfalci a neřádnými lidmi, ale preláty ctnými a zachovalými spravována byla, poněvadž místo po stavu panském první v tomto markrabství mají.“¹⁶⁶⁾ Leč k nové volbě proboštské již vůbec nedošlo.¹⁶⁷⁾ Göschl byl poslední probošt kounický. Král Ludvík a po něm král Ferdinand I. však skutečně chtěli klášter udržeti. Ferdinand I. již r. 1527 dotazoval se stavů moravských po klášteře, kdo jej drží a kým a jak je spravován,¹⁶⁸⁾ ale již dne 13. února r. 1528 dovolil, aby klášterské zboží bylo zastaveno královně Marii, vdově po Ludvíkovi Jagejlonském. Než k tomu nedošlo, neb dne 31. května téhož roku odevzdal je do správy a k doživotnímu užívání biskupovi tridentskému Bernardovi.¹⁶⁹⁾ Stavové moravští však byli zajisté vždy toho mínění, že klášter bude obnoven. Neboť r. 1531 při repartici potřeb válečných proti Turkům uložili proboštsví kounickému vypravit dvě švihovnice, kopu kulí, cent prachu a koně.¹⁷⁰⁾ A na sněmě zahájeném dne 12. dubna r. 1532 přimlouvali se u krále za many náležející ke kounickému klášteru: „Item. Také JKMti oznamte, kterak sú manové J. Kr. Mti k klášteru kounickému příslušející nám oznámili, že za některých proboštů kounických truhla jejich, ve

¹⁶²⁾ Ein Märtyrer der Uibezeugung zu werden, dazu hatte Göschl keine Anlage. Lässig in der Handhabung der kirchlicher Zucht, war er keineswegs gewillt, der Lehre Hubmaiens zu folgen, sein Fleisch zu kreuzigen“. J. Loserth, Zeitschrift 1897 pg. 70.

¹⁶³⁾ Dr. J. Beck, „Die Geschichtsbücher der Wiedertaüfer in Öster. Ung“. Wien, 1883, 53 sq.

¹⁶⁴⁾ Archiv Český, II, 158 č. 123. — ¹⁶⁵⁾ Zemské sněmy, III, 1905, pg. 451.

¹⁶⁶⁾ Dr. Kameníček, Zemské sněmy, III, p. 573 č. 3.

¹⁶⁷⁾ Kratochvil, Okres Ivančický, 1904 pg. 145 sveden Čermákem (Praemonstrati, 1877, pg. 303) míní, že po Göschlovi byl ještě zvolen probošt Jan, ale tu se Boh. Dlabáč dal svěsti listinou probošta Jana I. a převorky Barbory, kterou král Ferdinand I. r. 1527 pouze potvrdil, ale která byla vydána již někdy kolem r. 1440, nebo ještě dříve.

¹⁶⁸⁾ Archiv Český, XI, 394. — ¹⁶⁹⁾ Dr. Kameníček, Sněmy, I, 1900 pg. 104.

¹⁷⁰⁾ Dr. Kameníček, Zemské Sněmy, II, 231.

kteréž svobody své jměli, jim vylámána a z knih a svobod jejich manských některé svobody vyřezány a již jich skrze to v některé věci jim nenáležitě a v úřady městské potahují. J. M. Kr. od nás prostě, aby jim zase knihy a svobody jich manské napraviti a těch svobod, poněvadž J. Mti Kr. povinnost manskú činili, kterýchž jiní manové v tomto margkrabství užívají, potvrditi a jim je dáti ráčil, aby se jich právóm žádnému neublížilo, a hofrychtěře, kterýmž by se spravovali, usaditi ráčil.¹⁷¹⁾

Kláster r. 1526 zanikl úplně. Vypravuje se sice, že toho roku bylo v klášteře ještě jedenácte jeptisek, které se k sňatku manželskému nijakým způsobem přinutiti nedaly,¹⁷²⁾ ale pramene jsme nikde nenašli a pravdě to jistě neodpovídá. Vždyť život klášterní byl dle listu biskupa Stanislava I. tak ve psí, že se proslýchalo, jakoby jeptišky samy své děti z cizoložstva neřádného mořiti chtěly.¹⁷³⁾ Věštba opata milevského Jarlocha, že „Kounický kostel roste a bude vzrůstatí s pomocí Boží do skonání světa“ se tedy nesplnila.¹⁷⁴⁾

Dějiny farní osady Kondrace pod Blaníkem.

Sestavil A. Blanický a Dr. M. Navrátil.

(Pokračování.)

R. 1757 28. Aug. Václ. Paběnský, měšténín král. N. Města Pražského s Veronikou v Kondraci od syna M. K. Paběnského, t. č. faráře kondrackého, v 50. proslém roce spolu v manželstvu svém zase znova rekopulirování byli, nad nimiž vel. p. Jos. Beránek, t. č. děkan divišovský, předně z kazatelnice znamenitou řeč učinil a vysoce důst. vel. p. Pav. Viktorin Keppert, farář louňovický a dílu kraje Kouřimského arc. vicarius foraneus, s assistencí zpívanou mši sv. držel, u přítomnosti urozeného p. Jak. Fr. Šeichla, t. č. vrch. správce na panství vlašimském, jenž za družbu místo vysoce hraběcí mil. (tit. plenis) Kar. z Auerspergu a uroz. panny Gabriely, vlastní pozůstalé dcery po n. uroz. p. Maxm. Gilau, hořmistru bývalém při jeho osvícené milosti kn. Lažanském družičkou byla.

R. 1763 způsoben od dobrodinců pro kostely fary Kondracké pacifikál mosazný, postříbřený a pozlacený za 12 zl. 34. Item za futrál z almužny dáno 2 zl. 30.

R. 1763 pobita kostnice při chrámu P. Kondrackém.

R. 1764 in julio způsobena ke krchovu kondrackému z tuplovaných prken nová v r a t a a v témž roce a měsíci jsou také udělány nové d v é ř e ke kostnici na krchově chrámu P. Kondrackého a tamtéž novými cihlami v kostnici z e m položena.

R. 1764 způsobila obec Kondracká a jiní dobrodinci před farním kostelem v Kondraci b o ž í m u k a, totiž velký ze dřeva

¹⁷¹⁾ Dr. Kameníček, Sněmy, II, 105. — ¹⁷²⁾ Čermák, o. c. pg. 304,

¹⁷³⁾ Biskup Stanislav měšťanům znojemským z Kroměříže v sobotu po nalezení sv. kříže (dne 5. května) r. 1526. Kameníček o. c. III, 573, č. 3.

¹⁷⁴⁾ Fontes rerum Bohem. II, 477.

kříž, plechem bílým v rohách pobitý a na něm plechový malovaný krucifix, což vše přes 20 zl. stálo.

R. 1766 způsobeny ke chrámu P. Kondrackému z červeného flanelu pro kostelníky 2 a pro malé ministranty 2 komže, 4 fangle z červeného kalumanu s bílými primama a k nim 4 bílé lněné s krajkami komže, neb jak suppellice a říkáme. Ty komže koštovaly 30 zl. a ponejprv na Boží Tělo při procesí i. e. 29. máje 1766 se potřebovaly.

R. 1767 velmi pracně v ty těžké časy jest v Kondrackém chrámu P. velký oltář znova štafírován dobrým stříbrem a zlatem a tam, kde prve bylo točící tabernaculum a mnoho neřesti se zdržovalo, jest nové tabernaculum, 10 nových vasů, 2 relikviáře a tehdaž spolu strop in presbyterio malován a prozatím oltář sv. Kříže, po stranách na prknách malována bolestná Matka Páně a jeho miláček a nad tím oltářem malován baldachin. Ten oltář velký a sv. Kříže, též malování stropu pochází z dobrodinců na velké přičinění p. kaplana P. Fr. Zahoranského de Vorlik a faráře loci a koštuje na 140 zl.

R. 1768 farář Paběnský dovolil učiteli, by za chlívy farskými proti gruntu Vaňkovskému na místě, které tenkrát se nepotřebovalo, zahrádku pro potřebu školní sobě udělal, dokavad by ji sám nepotřeboval nebo jinší v. v. pp. successores, jakož právo věčné mají, dle vůle své neodňali. Na toto prohlášení vlastní rukou se podepsal Thomas Navrátil, t. č. kantor kondracký. Datum v Kondracké farni dne 25. okt. anno 1768. In praesentia mea Jos. Venc. Beránek, Decanus Divišov, Archiepisc. Vic. for.

R. 1770 přikryta novým šindelem sakristie kostela v Kondraci a téhož roku způsobil Paběnský farář k chrámu Kondrackému 3 nové polské trouby za 10 zl. a vlaské bubny za 13 zl. Bubny ty prodány r. 1908 za 12 K.

R. 1772 přišel do Kondrace Ant. Radiměřský, farář; za jeho času se tyto věci staly:

1. fara Kondracká, která více k nějakému ovčínu a haluzně, než k duchovnímu příbytku podobna byla, rozházena a nová, kde nyní stojí, s pomocí a nákladem nejosvícenější kněžny pí. pí. Marie Jos. z Auerspergu a jejího p. kníže Karla z Auerspergu a s velikým přičiněním p. faráře vystavěna a hotova byla roku 1773. Ten čas, když se fara stavěla, zůstával p. farář u Vondráků čís. 27.

2. Zahrada vysázena a na dlouho rozšířena s altánkem.

3. Věž v Kondraci obnovena a makovice plechem pobity. Kostel přikryt.

Ten velebný pan farář vymohl pro sebe i pro své sucesory, že vrchnost jemu 20 sáhů měkkého a 6 sáhů tvrdého dříví dáti musí. Osadníci ale jej udělat povinni jsou a mimo roboty přivézt musejí, jakž v Instrumentu stojí nově. Mimo toho dříví také Bolinská obec každoročně 2 sáhy měkkého dát a přivézt musí.

R. 1780 vymohl p. farář, že ze zádušních polí dle dekrétu 24. máje 1780 od sl. rektifikací 7 zl. 26¹/₂ kr. se platu ročně sráží

na extraordinarium. Pán Bůh jemu za jeho práci a duchovní pastýřskou horlivost odplatitelem bude.

R. 1785 dán sv. kříž na velký oltář, poněvadž tam patřil a patrně seznáno, že tolik oltářů pro jednoho duchovního věc zbytečná jest.

R. 1785 26. dubna farář Pokorný koupil z Prahy z kassirovaného kostela od dominikánů na M. Straně varhany do chrámu P. Kondrackého z odkazu na nich daného od neb. vel. p. faráře předka, který na ně odkázal 145 zl. Varhany ale předjmenované koštují 170 zl. Téhož roku dány jsou varhany staré z Kondrace do kaple hradištské.

R. 1786 v Kondraci pobita a přikryta sakristie a polovice kostnice.

R. 1758 28. Febr. dal Fr. Ant. Haanus, missionář v kraji Kouřimském, informaci konsistoři, že Vác. Světnička, podruh v Zdislavicích, a Kateřina, jeho manželka, podrželi knihy kacířské a upadli do exkomunikace. Farař Paběnský dostal povolení, by jmenované ve věcech víry poučil a 1. aprile v kostele exkomunikace zbavil.

R. 1759 19. května Jan Gluth, missionář v kraji Boleslavském, podal zprávu konsistoři, že Vác. Lebeda, šenkýř v Dubě, a jeho choť Magdalena a syn Jan čtou kacířské knihy a že upadli do klatby. Farař Paběnský obdržel 16. června povolení, by je zbavil exkomunikace.

Od r. 1789 za faráře Beneše vysázeno kus farské zahrady se stromky za altánkem. Ty stromky větším dílem poschly a ostatní dal přesaditi do přední zahrady 1802 farař Wender.

R. 1798 vystavěna kamenná statuje sv. Jana N. před farou a kamenný mšstek do kostela z almužen dobrodinců.

R. 1799 vybilén chrám P. Zem v něm znova takměř celá položena a z venku chrámu P. pilíře ovrhnuty — též z almužen dobrodinců.

R. 1799 2. Febr. přišel dekret, dle kterého všichni ti, jichž příjmy 500 zl. nepřesahují, od 1. Nov. 1798 nemusejí platiti válečnou daň (gabellam bellicam).

R. 1800 vystavěny nové zděné farské stáje pro dobytek z nákladu J. Osvícenosti kníž. p. a p. Viléma z Auersperku, kteréhožto času byl vrch. ředitelem panství Vlašim. Jan Ign. Fišer. Dež mu Pán Důh dlouhé panování.

R. 1805 jedna strana kostelní střechy k polední straně od věži až k presbyteriu nově šindelem přikryta, též sakristie, sínce a dva díly fary, totiž k západu a poledni.

R. 1807 od puncírování kostelních stříbrných nádob a potřeb, kteréžto cejchování po všech cí. dědičných zemích se stalo, přišlo platit v sumě 72 zl. 48, totiž z Kondrackého kostela od 1 monstrance, 2 kalichů, 1 ciborium, 1 nádoby na sv. oleje, 1 pateny pro nemocné 47 zl. 36, z kaple hradištské od 1 monstrance a 1 kalichu 25 zl. 12 kr. K ušetření důchodů zádušních dobrovolně na to přidali farař 35 zl., obec vracovská 20 zl., ostatní obce 10 zl. 29 kr., žid kondracký Roubíček Jak. 3 zl. a obec Hradiš 20 zl. 12 kr. Přebývalo tedy 15 zl. 53 kr., kterých

farář Wender vydal od správy varhan kondrackých a positivu hradišského.

R. 1809 vystavěna zděnýma pilířema nová farská stodola.

R. 1810 musely se kromě domácích stříbrných nádob a potřeb i zbytečné kostelní stříbrné nádoby do c. k. mince k rozliti odváděti aneb měly se stříbrnou mincí vypláceti; byla Kondracká monstrance k takovému odvodu vyznamenána od sl. gubernia, kteroužto monstranci osadníci pro zachování slušné ozdoby nejsv. svátosti oltářní dobrovolně vyplatili 57 zl. 30 kr., což dle ceny a běhu bankocedulí činilo nanejvýš 230 zl. rejnských. Jeden stříbrný kalich odveden do c. k. mince k rozliti.

R. 1814 vysadil farář Hanikýř zahradu 15 hruškovými, 127 švestkovými a 32 jabloňovými stromy. —

R. 1820 musely se poznovu farní fassé (přiznání farních výsevů) odevzdávati.

R. 1818 na účet faráře na jaře zasazeny topoly na hrbitově v Kondraci, jež r. 1907 poraženy.

R. 1832 kostel v Kondraci pokryt taškami.

R. 1833 věžní špice v Kondraci, řečená lucerna, s říšským jablkem od benešovského Brunnera plechem pobita. Náklad činil 80 zl. k. m., k čemuž přispěli osadníci 32 zl. 48. Střecha pod ní pokryta taškami. Postranní rondely pobity šindelem.

R. 1835 31. srpna bylo zákonně dekretováno vedení farní pamětní knihy.

R. 1836 fara pokryta taškami.

R. 1839 zaseta část lesa zádušního proti Blaníku asi 6 librami semene borového.

R. 1840 zasazena lípa u sv. Jana před kostelem.

R. 1841 dala vrchnost nové futro k dveřím na kůr.

R. 1844 sakristie pokryta taškami od Fr. Stechra z Domašína nákladem vrchnosti. R. 1849 kostel vybičen, téhož r. svatyně hl. oltář obnoven a kazatelna offermežována.

R. 1817—52 rozsázeno po dvoře farním několik hrušek, líp a akátů.

R. 1852 příjmy fary ztenčily se výkupem. Vláda zemská nařídila, by stálé naturální dávky i tam se vykoupily, kde si to žádá buď oprávněný neb povinný.

R. 1855 slavil primici P. Karel Navrátil, potomní hl. farář u sv. Jindřicha v Praze († 14./9. 1887 v Praze).

R. 1856 14. listopadu pod č. 56 681 výnosem místodržitelství samota Čihákova za Vracovicemi přifařena a přiškolená k Zdislavcům.

R. 1858 24. září v 3¹/₄ hod. odp. odstěhoval se farář Materna do Vyklantíc. Při odchodu jeho byli přítomni kaplan z Vlašimi V. Macháček, p. sudí Berka, p. Kremlička, starosta Říha, p. Eipert a p. Mrázek, všichni z Vlašimě.

R. 1859 stolice chrámové poopraveny, i podlahy dlažkové. Též byly nové okenice prkenné na zvonici dány.

R. 1860 vystaveny v chrámu P. nové obrazy křížové cesty. Maloval ji J. Mysliveček v Praze a to 1 obraz za

12 zl. 60 kr. Rámy dal kníže pán v ceně 105 zl. Obrazy stály 176 zl. 40, dovážka jich 9 zl. 10, dohromady 290 zl. 50 kr. Rámy zhotoveny kníž. truhlářem Jos. Svaňkem a řezbářem Kreuzem. 5. srpna byla křížová cesta od P. Berarda Varečky, superiora františkánů ve Voticích posvěcena.

R. 1863 posvěceny nové korouhve v ceně 40 zl. 35 kr. Sbírkou přispěli osadníci 25 zl. 65 kr. Zbytek uhradil farář Macháček.

R. 1863 dne 22. listopadu slavil zlatou svatbu učitel Anton Navrátil s manželkou Annou roz. Holejšovskou. Byli od syna Karla Navrátila, kaplana u sv. Jindřicha v Praze a spisovatele, podruhé kopulováni u přítomnosti k. a. vikáře Ant. Sklenáře, faráře v Louňovicích. Kázání měl P. Vincenc Macháček, farář místní, dle slov: „A posvětiš léta padesátého“ (3. Mojžíš 25, 10). Oslavenci měli to štěstí všech 8 dítek viděti blízko sebe.

R. 1865 poukázán farář, by změnu při škole v Kondraci ohledem M. Navrátila, jemuž užívání zádušních pozemků dle gub. dekrétu od 30./1. 1815 č. 48025 co doplněk kongruy přiřknutých, jen na ten čas dále ponechává, pokud zde bude učitelem — konsistori oznámil, by pozemky ty kostelu přiřknuty býti mohly. — R. 1865 v červnu byla položena v kostele podlaha místo cihel kamennými čtverci, koupennými ze Zahrádky nákladem 160 zl. Chrám P. uvnitř i zevnitř barvami natřen. Hřbitovní zeď opravena, jejížto vrcholec dutými háky položen. R. 1865 v srpnu opravoval v a r h a n y Ant. Sieger v Příbrami a jeho syn. Oprava stála 370 zl., které se uvrhly na záduší.

R. 1872 v červenci měl primici P. Fr. P r í k o p z Dubu, potomní profesor paedagogia v Jičíně († 1902 v Jičíně). Slavnostní kázání měl prof. Dr. K l e m e n t B o r o v ý, potomní kanovník u sv. Víta a spisovatel v Praze.

Roku 1873 23. listopadu slavili d é m a n t o v o u svatbu tíž oslavenci, při které příležitosti kopulováni opět od syna Karla, tehdy duchovního správce na Karlově v Praze, u přítomnosti c. k. okr. hejtmána benešovského Netvalla a c. k. okr. školdozorce Vác. Fabiana. Císař Fr. Jos. I. zaslal jubilárům 100 zl. r. č. Učitel A. N. dočkal se věku 92 let a zemřel 21./9. 1875 a jeho manželka zemřela 9. dubna r. 1876 u věku 83 let.

R. 1882 pořízen Boží hrob za 200 zl. Na hřbitově vysázeno 19 lípek.

R. 1882 farář Pospíšil nemohl se dohodnouti s předchůdcem o separaci požitků a proto podal záležitost tu k rozhodnutí c. k. okr. hejtmanství v Benešově.

R. 1883 koupeny stříbrné svícny pro hl. oltář za 76 zl. R. 1883 farář Pospíšil daroval obraz z Marianského oltáře Jos. Zvárovi v Kondraci za to, že za náhradu 10 zl. přivezl a odvezl pozlacovače do K. Hory.

R. 1889 obec Vracovice dala faráři Pospíšilovi diplom čestného občanství, jehož zhotovení stálo 4 zl. 50 kr.

R. 1901 vymalován kostel nákladem 800 K malíři z K. Hory. Sbírkou osadníků náklad uhrazen. Při tom starobylá malba z roku 1767 na stropě v presbytáři, představující obrazy z biblických dějin

a v lodi poslední soud, odstraněny. Dvěře v sínci, na nichž bylo lze čísti leta „1485“, byly přetřeny barvou, tak že letopočet stal se nečitelným.

R. 1902 zhotoveny v kostele nové lavice za 580 K.

R. 1908 byl v Kondraci kanovník metropol. kapitoly ThDr. Ant. Podlaha a fotografoval zevnějšek i vnitřek kostela pro Posvátná místa (Vikariát Vlašimský), jež vyšla v Dědictví Sv. Janském r. 1909. — R. 1908 fotografován vnitřek i zevnějšek kostela pro tableau, jež vydal fotograf v Praze s podobiznou faráře Filipa. Obrazů těch prodáno na osadě 80.

Duchovenstvo v Kondraci v 14. a 15. věku.¹⁵⁾ První zmínka o faráři kondrackém děje se r. 1359 19. listopadu, kdy při instalaci faráře Michala v Načeradci byl plebán z Kondrace (Cunraticz) úvodcem. Nazýval se Václav.

R. 1363 15. listopadu Zdislav klerik z Bělíny po smrti kněze Václava ustanoven ke kostelu Kondrackému k podání Maršika z Kondrace (Kunraticz) a Michala, purkraběte ze Svojanova a pána na Vlašimi. Úvodcem jeho byl farář ve Vlašimi Jiří.

R. 1395 15. ledna po smrti p. Zdislava potvrzen na uprázdněný kostel Kondracký (Cunraticz) pan Zdenko kněz z Popibes k podání slovutných Petra a Jaroslava bratrů z Věžník a urozeného pána Jana z Vlašimi. Úvodcem jeho byl plebán z Chotýšan.

L. 1395 22. ledna ustanoven po smrti Zdeňka k farnímu kostelu Kondrackému pan Martin z Veselého, kněz pražské diecése k podání urozeného p. Jana z Vlašimi, jakož i bratrů Petra a Jaroslava z Věžník, řečeného kostela v Kondraci (Conraticz). Úvodcem byl farář ze Zdislavic.

L. 1403 30. března po smrti kněze Martina obdržel frater Jan, profess kláštera v Želivě, dispens od Jana z Kbel k podání p. Jana z Vlašimi a Petra, zbrojnoše z Věžník, a Zdenky, matky téhož Petra z Kunratce (tak!), aby kostel farní, který dříve světskými kněžími byl spravován, nyní držeti a řídit mohl.

R. 1404 11. srpna ustanoven ke kostelu v Kondraci (Conraticz) p. Petr z Vlašimi k podání urozeného Jana z Vlašimi a ctihodné matrony Zdenky z Věžník a Petra, syna jejího, ježto p. Jan dosáhl pokojně fary v Kněžicích v diecési olomúcké. Úvodcem jeho byl plebán v Hradišti.

R. 1405 26. listopadu ustanoven od Adama z Nežetic se svolením urozeného p. Jana z Vlašimi a Zdenky, vdovy po Děpoldu z Věžník, p. Mikuláš, dříve služebník královské kaple na hradě pražském, za zákonného správce kostela v Kondraci (Conraticz) po resignaci pana Petra za příčinou směny uprázdněného.

R. 1413 2. ledna ustanoven p. Mikuláš řečený Mika, plebán v Kondraci (Conraticz) k oltáři sv. Doroty v kostele sv. Ducha v Král. Hradci po smrti Hankově (Hanconis) uprázdněnému k po-

¹⁵ Z knih konfirmačních.

dání p. Prokopa, plebána téhož kostela. Úvodcem byl mu plebán kostela sv. Martina tamže.

L. 1414 26. září ustanoven Mikuláš z Pelhřimova, bakalář, farářem v Kondraci (Cunratecz) po svobodné resignaci p. Mikuláše k podání Jana z Vlašimi a Jarohněva z Věžník. Úvodcem byl plebán z Vlašimě.

Týž r. 1403 8. června, když presentován byl k farnímu kostelu k Církvici (Newstift), určil za své prokuratory p. Duchka, plebána v Tuchoměřicích, a Jakuba řečeného Kočvaru, vikáře pražského kostela, k podání žádosti za potvrzení u přítomnosti p. Matěje, Jana v Chrastoklatech. (Tadra, Soudní acta.)

R. 1420 zvolen za biskupa Táborů. Zván Biskupec a náležel radikální frakci husitské. Zásady tábořské upravil do roku 1422 v určitou soustavu. R. 1433 nalézal se v poselstvu ke koncilu v Basileji, aby se dohodl o znovapřijetí Čechů do církve. R. 1452 Tábor přemožen a biskup Mikuláš uvězněn v Poděbradech, kdež zlomiv nohu při marném útěku, bídě zahynul. (Palacký, Dějiny.)

Duchovní v době husitské a po připojení fary k Vlašimi. Posledním farářem katolickým byl Mikuláš z Pelhřimova, potvrzený r. 1414.

Ve válkách husitských rozšířilo se v Kondraci a okolí vyznání utrakvistické pro blízkost Tábora, načež fara katolická zašla a od patronů vlašimských ke zdejšímu kostelu dosazováni byli kněží příslušující pod obojí způsobilou. Z poznámky faráře Hanikýře na inventáři dovidáme se, že v jednom missále děkanství vlašimského, který patrně tam se dostal z Kondrace v době, kdy Kondrac nedostatkem duchovenstva byla přidělena k duchovní správě vlašimské, napsáno na postranních spatiích toto :

„Léta 1594 ve čtvrtek den památný sv. Vitališe kněz Jan řečený Rajský z Vožice z Keblova přistěhoval se do Kondrace.“¹⁶

Tohoto svého snad také utraquistického faráře ztratil kostel Kondracký po bitvě bělohorské a r. 1624 byl připojen k Vlašimi a to pro nedostatek duchovenstva a pro nedostatečnost jeho obživy v těchto vojenských časech.

Husitství bylo v kraji podblanickém valně zakořeněno ještě v 17. století. Děkan vlašimský mistr Jiří Jos. Gregor, podává r. 1677 konsistoři zprávu o rouhání, které se na osadě jeho dalo, praví v ní: Lukáš Nuska ve vsi Dubě (majitel gruntu čís. 4., dnes „u Šandů“ zvaného), poddaný vlašimský, má na hostie, jež lidem prodává, formu, zobrazující na jedné straně kalich, na druhé J. Husa v ohni jako by mučednickou smrt podstupujícího, dosti pohoršlivou.“¹⁷

Když Kondracká osada patřila k Vlašimi, byli tam duchovní: 1639 Vavřinec Malešovský, 1648 Václav Plavský, založil matriky křestní a oddací, společné pro připojené fary a jme-

¹⁶ Spisovatel Ant. Vlasák čelil tuto poznámku takto: Ondřej Rajský rodič z Vožice.

¹⁷ Archiv arcib. Okres Vlašimský od Vlasáka.

nován pak byl děkanem; 1654 Mistr Ondřej Ignác Bartholomides; 1657—60 Jan Bedřich Bechyně z Lažan, který odcizil stříbrné a cínové věci kostelní v Kondraci; 1661 Mistr Martin Václav Vrba, k němuž nechťeli choditi lidé po křtu k zápisu a proto činil o tom poznámky do křestní matriky, zvláště o rodičích z Kondrace, z Dubu, Vracovic, Krasovic a Hradiště; 1669—96 Jiří Jos. Gregor, bakalář písmá sv. Za něho r. 1684 odděleny osady Kondrac, Velíš, Zdislavice a Hradiš od Vlasimi a připojeny k faře Kondracké.¹⁸

Životopisy farářů v Kondraci od r. 1684 počínaje. Když r. 1684 fara Kondracká znova zřízena, ustanoveni tam faráři, jichž životopisy z počátku zapsal farář Paběnský do pamětní knihy. Do počátku století 20. vystřídalo se jich tu 17.

1. Václav Jan Šlechta ujal se 2. dubna 1684 duchovní správy v Kondraci. Týž při začátku v druhém listě knihu křtěnců svou vlastní rukou založil a tato slova napsal: „Album in Christo renatorum, to jest Kniha v Kristu nově zrozených, příslušející k chrámu P. sv. Bartoloměje apošt. osady Kondracké od kněze V. J. Šlechty na ten čas církevního též osady správce v letu P. 1684 i bytu jeho i fary vyzdvižení prvním.“ Ten pak p. farář, jak matriculae znamenají, toliko 6 měsíců v Kondraci setrval, totiž od aprílis 2. až do ultima septembris 1684 roku. Kam pak však tak brzo se ten p. farář poděl, zdalíž umřel neb místo jinde proměnil, poněvadž matriculae mlčí, také s psaním pomímám.“ — Šlechta byl v l. 1664—68 a 1675—83 v Štěpánově. R. 1684 byl sice od patronky do Kondrace presentován, ale od konsistoře nekonfirmován, pročež zde toliko do konce září 1684 administroval. V nedostatku duchovenstva bývaly k stavu duchovnímu tehdy přijímány často osoby, které neměly ani potřebného vzdělání aniž vynikaly ctnostmi stavu duchovnímu potřebnými, ba které nepořádným životem osadě své dávaly špatný příklad. Takový byl poslední administrátor štěpánovský Š., kterému musily býti i klíče od kostela odňaty. V Štěpánově administroval od 16. října 1690 do srpna 1691. Kde zemřel, známo není.¹⁹)

2. František Fridericus Želecký „succediroval nadjmenovanému faráři Šlechtovi ihned při počátku oktobru v r. 1684 a pobyl farářem v Kondraci okolo 8 let, totiž až do r. 1692 ad finem aprílis. Však také nic psáno není, zdalíž v Kondraci umřel neb kam jinam se dostal.“ — Želecký nově vysvěcený kněz, syn hejtmana vlašimského V., byl ustanoven vlastně prvním farářem v Kondraci. R. 1692 na faru tu resignoval a dostal se do Uhřetěvsi, kde r. 1731 zemřel.²⁰)

3. Václav Bernard Singer (rodák z Litomyšle) „přistoupil na duchovní správu hned ad initium máje téhož r. 1692, tak praví matricula, kněz církevní a ten držel duchovní správu míň než 7 let až ke konci januarii 1699 a neví se také, kam

¹⁸ Dějiny Domašína.

¹⁹ Archiv kníž. ve Vlasimi. Vikariát Vlašimský od Dra Podlahy.

²⁰ Vikariát Michovický od Dra Podlahy. Arch. kníž. Vlašimský.

přišel.“ — Helmhard Krištof hr. Weiszenwolf, opatrovník svých nezletilých dětí, pán na Vlašimi, jako patron kostela kondrackého ustanovil ho 12. března 1692 za faráře do Kondrace.²¹⁾

3. Daniel Josef Ignác Urbanides (vlastně Urbanský), „kněz církevní, ujal se správy duchovní a february 1699. A ten skoro celých 22 let a v Kondraci až ke konci měsíce decembr. 1721 pracovav, v Kondraci také juxta traditionem v Pánu usnul a u sv. Bartoloměje jest pochován. Však v který den a od koho do země Páně jest vpraven, nic psáno nestojí.“ Toto mínění v pamětní knize je nesprávné. Čteme totiž v knize zemřelých (svazek I.) na str. 93 tento zápis: 25. decembr. z Kondrace. Dvojiťhodný a vysoceučený p. Daniel Jos. Ign. Urbanides, rodič Přeloučský, jsouce nehodným farářem na faře Kondrac skrz 21 roků zavřel svůj věk v r. 1720. Jehožto tělo blíž oltáře velkého na straně epištoly odpočívá, jehožto duši buď Bůh milostivý a věčné odpočinutí. Věku maje svého 56 let.“ Urbanides byl v l. 1697—99 farářem v Štěpánově a po smrti vlašimského děkana Vác. Fr. Klobásy, který zemřel 6. července 1701, byl administrátorem ve Vlašimi do konce října téhož roku. (Narodil se r. 1664). — Jan Urbanský, jeho nejspíše bratr, pochován 11. července 1703 v kostele kondrackém.

4. Jiří Ignác Klínek jinak Klinckh (z Moravy nar. 1680), sv. theologie baccalaureus formatus, J. V. Candidatus, nastoupil sub initium januarii 1721 z Pravonína, kde byl od r. 1709 (dle Dr. Podlahy od r. 1711) farářem po faráři Urbanidesovi. R. 1735 za něho opraven kostel, při které příležitosti zdi sníženy a starobylá okna vylámána. Ten když okolo 29 let v Kondraci neustále pracoval, dostal se na děkanství vlašimské 25. Sept. 1750 a dokonav věku svého běh 75 let, pro Boží odplatu na věčnost se odebrav, ve Vlašimi od důstojně velebného p. Matěje Zajíce, faráře michovského a arcibiskupského vicaria foranea, v r. 1755 u přítomnosti veleb. duchovenstva jest pohřben. Zemřel 17. července 1755. V Kondraci počal psáti do matrik latinsky, ačkoliv dříve činil záznamy české. R. 1741 byl u něho kaplanem Fr. Prokop Javůrek, který zemřel r. 1745 jako farář v Štěpánově. Rodáku vlašimskému P. Karlu Kalinovi, potomnímu kaplanu kondrackému, vystrojil 2. července 1753 na Hrádku primici.

5. Josef Arnošt Radiměřský (narozen v Bukové?) succediroval do Kondrace ad initium octobr. 1750 z kaplanství vlašimského, kde byl od r. 1747 kaplanem a r. 1750 po děkanu Chmelvodovi administrátorem. Pobýv v Kondraci úplných 5 let, ad finem septembris 1755 ve Vlašimi děkanství opanoval. Děkanem byl od 19. září 1755 do r. 1770. Pochován v klášteře sv. Prokopa nad Sázavou. Za něho byl kaplanem v Kondraci 1752 Mik. Morávek, dříve kaplan ve Vrcholtovicích, od r. 1753 v Šebířově, a Karel Ant. Kalina (nar. 1724 ve Vlašimi) od r. 1754, který v Kondraci 12. září 1757 horkou nemocí (Hectica) zemřel.

²¹⁾ Archiv kníž.

6. Matěj Karel Paběnský (nar. 1714 v Praze) dostal se do Kondrace počátkem října 1755. Byl od r. 1745 po 10 let a 1½ měsíce farářem v Štěpánově. Jemu přináleží zásluha, že založil pamětní knihu, do níž horlivě zapisoval. Nápis její vlastnoručně psaný zní takto: „Kniha pamětní domu farního v Kondraci, ponejprv založena od M. K. Paběnského, kněze církevního, téhož času nehodného faráře Kondrackého 30. julii 1761.“ Za něho založen r. 1758 kůr literátský. Týž odával své rodiče Václava, měšťana pražského, s chotí Veronikou při zlaté svatbě 28. srpna 1757 v chrámu P. Kondrackém. Otec jeho pochován v Kondraci u věku 85 let r. 1771. Za něho r. 1767 vymalován strop v presbyterii výjevy z biblických dějin. Založil též mešní nadání. Za něho na osadě r. 1771 následkem mokrých let propukl hlad a 55 osob zemřelo na shnilou zimnici a r. 1772 zhynulo 81 osob, nejvyšší to počet zemřelých během dvou století. Zejména v březnu 1772 zemřelo 40 osob a 10. března bylo 5 pohřbů. Ve Velíši v 11 dnech v rodině Krejčího zemřely 4 osoby. Farář, který ještě v březnu pochovával osadníky, patrně podlehl též nakažlivé nemoci 15. března 1772 u věku 56 let. Byl to druhý farář, který po znovazřízení fary v Kondraci byl pohřben, a to od děkana vlašimského Jos. Jak. Horálka, rodáka z Hradiště. Působil zde 17 let. Kaplanem byl u něho Jos. Taychl, který 26. listopadu 1758 u věku 27 let v Kondraci zemřel. Jeho nástupcem byl Jan Veselý, který zemřel v Praze 9. července 1762 u sv. Vojtěcha. Jemu následoval 1765 Fr. Zahoranský de Vorlík, r. 1769 Jan Jos. Němeček, který r. 1770 stal se kaplanem ve Vlašimi a zemřel jako farář v Štěpánově r. 1772. Posledním kaplanem byl u něho od r. 1771 Fr. Koenig, který již r. 1772 dostal se za kaplana do Vlašimi.

7. Anton Radiměřský (nar. 1739) již 13. dubna 1772, tedy za necelý měsíc po smrti Paběnského přišel do Kondrace za duchovního pastýře. Byl r. 1768 kaplanem ve Vlašimi a r. 1770 po smrti děkana Jos. Arn. Radiměřského tamže administrátorem. Zdali byl jeho příbuzným, neznámo. Byl pak po 2 léta a 3 měsíce farářem v Štěpánově. Za něho fara Kondracká, která r. 1683 vystavěna byla ze dřeva, rozházena a nová, kde nyní stojí z kamene, nákladem kněžny Marie Jos. z Auerspergu a kn. Karla z Auerspergu vystavěna r. 1773. R. 1780 obžalován byl u konsistore, že dopustil se slovních urážek proti patronu. Musil dostaviti se osobně do Prahy. Uznán sice za nevinna, ale musil platit útraty a dáno mu na srozmněnou, aby s pány svými žil v míru. Byl zde 13 let farářem. V Zdislavicích vlastní rukou zhotovil oltář z kostí v kostnici. Usnul v Pánu u věku 46 let na tuberkulosu (Phtisis) 26. ledna 1785 a 28. pochován v chrámu P., kde leží pod kazatelnicí. R. 1784 byl u něho kaplanem Edmund Welišek.

9. Jan Alois Pokorný (nar. v Tučapech) přišel 24. března 1785 na zelený čtvrtek na faru Kondrackou, byv dříve na examenu v concursu v Praze. Byl před tím u osvícené vrchnosti pí. Marie Jos. kn. z Auerspergu dvorním kaplanem a instruktorem nejmladšího syna hr. Vincence po 2 léta, potom 13 let administrátorem u Lorety. R. 1787 oddělena za něho od Kondrace fara

Velišská a Zdislavská. Do Zdislavic přišel za faráře karmelitán P. Bonaventura Benisch od sv. Havla v Praze a za kaplana Blažej Demuth, františkán od P. M. Sněžné v Praze, a do Veliše Vinc. Erben ze Zbraslavi, excisterciák jako lokalista. Štola zůstala farářům kondrackým, jimž ji musili odváděti. R. 1780 dostal se za děkana do Vlašimě, kde zemřel 11. září 1791. V Kondraci byl pouze 4 leta. Kaplanem byl zde u něho r. 1786 Václav Hámoň. Po jeho odchodu stal se administrátorem premonstrát Tadeáš Puschmann.

10. Štěpán Anton Beneš (nar. r. 1748) dostal se do Kondrace na konci února 1789. Týž jako alumnus v Praze v Králově dvoře absolvoval kurs theologický. Byl od r. 1774 jeden rok kaplanem v Divišově, pak 10 let a několik neděl kaplanem ve Vlašimi, 4 leta a několik neděl administrátorem u Lorety. V nadjmenovaném roce 1789 30. a 31. března skrz dispensaci od císařského dvora odbýval examen per concursum a 3. apríl byl na Kondrackou faru konfirmován, praesentován od J. kníže milosti Marie Jos. kn. z Auerspergu, roz. hr. z Trautsohnu. Od Lorety 7. apríle se odstěhoval do Kondrace. Za něho 2. dubna 1791 přišel gubern. dekrét, kterým kostel v Hradisti s obyvateli Hradistě přivtělen Kondraci; M. Lhotka zůstala lokalii Velišské, Polánka přidělena k Vlašimi. Všecky příjmy a groše zůstaly faráři kondrackému. Beneš působil v Kondraci 9 let bez 1 měsíce. Dne 5. března 1798 potvrzen za faráře v Štěpánově, kam se odstěhoval 20. téhož a kde po 20 letech 26. července 1818 zemřel. Administrátorem po jeho odchodu stal se Blažej Demuth, od r. 1797 kaplan vlašimský.

11. Václav Hámoň (Hamon n), nar. ve Vlašimi, byl od r. 1786 kaplanem v Kondraci. Přes 10 let kaploval ve Vlašimi a r. 1797 obdržev od opatrného vlašimského magistrátu propuštění, byl presentován na Hrádeckou lokalii, kamž se přestěhoval 16. června, pobýv tam jen 10 měsíců. R. 1798 24. apríl byl na Kondrackou faru od kn. arc. konsistoře pražské, dosáhnuv od J. knížecí osvícenosti p. a p. Viléma z Auerspergu presentací, potvrzen a dne 2. měsíce máje se do Kondrace přestěhoval, kde působil 3 leta. Dne 16. února 1801 potvrzen na děkanství ve Vlašimi. Pracoval ve svém rodišti jedenáct let a a zemřel tam dne 17. dubna 1812.

12. Anton Jiří Wender (nar. 1772 v N. Benátkách) byl od r. 1787 kaplanem ve Vlašimi 2 leta 8 měsíců. Faru Kondrackou administroval od února 1801 10 neděl a byv na ni 30. dub. potvrzen, složil přísahu u k. a. vikáře 5. května. Dne 8. února 1807 byl instalován od k. a. vikáře Fr. Nováka, faráře v Louňovicích. Za něho vystavěna v Kondraci nová škola r. 1810 na místě staré dřevěné, která stála od r. 1685. R. 1812 19. srpna potvrzen za děkana ve Vlašimi, r. 1813 stal se správcem vikariátu a 1815 k. a. vikářem a čestným konsistorním radou. Poděkoval se později z vikářství a jako děkan vzal si r. 1841 administrátora Jak. Koláře. Vzdav se r. 1849 děkanství, odešel na pensi do Prahy, kdež zemřel r. 1852.

13. Josef Ant. Hanikýř (nar. 1784 v Litomyšli). Dne 21. srpna 1808 posvěcen v Praze na kněze. Působil jako kaplan ve Vlašimi 4 roky bez 8 neděl. R. 1811 nějaký čas byl v Okrouhlici administrátorem. Byl od 17. září 1812 administrátorem v Kondraci a 15. prosince na faru tu řádně potvrzen, složil 22. prosince přísahu v úřadě vikariátním. Do r. 1824 psal do pamětní knihy česky, od té doby z neznámé příčiny německy. I na českých listinách podepisoval se Hanykyrz Pfarrer. V matrice jednou podepsal se též Mnohoslav Dalemil. Zásluhy jeho o školství uznány v časopise „Schulfreund“ 1816 str. 40. Odkázal 285 zl. 18 a půl kr. Dědictví sv. Janskému v Praze, jehož zakladatelem byl jeho strýc Antonín, farář v Klokotech u Tábora. Za odkaz ten dostávají přířazené obce Kondrac, Dub, Krasovice, Vracovice, Ostrov a Hradišť od r. 1858 každoročně knihy Dědictví toho. Když ochuravěl zrakem, byl od 5. května 1845 do 18. září kooperátorem v Kondraci Jos. Kohlrusz, kaplan vlašimský, a od 6. září 1845 Fr. Seraf. Soukup, potomní farář šebířovský, který faru Kondrackou po jeho smrti administroval. Hanikýř zemřel 7. října 1846 u věku 62 let ochrnutím mozku, byv zde 34 let farářem, nejdéle ze všech duchovních. Je to jediný farář, který v Kondraci pochován v 19. století na hřbitově (poblíž hrobu říd. učitele Mirovského).

14. Jan Materna (nar. 17. února 1802 v Kutné Hoře) byl od r. 1830 po 17 let kooperátorem v Štěpánově, dosazen 17. prosince 1846 do Kondrace, kam se 21. prosince přistěhoval a s láskou včelařství se oddal. Svého času měl až 35 rojů ročně. Jeho zásluhou dostaly se do Čech včely vlašky. V svém oblíbeném zaměstnání měl zde učelivého žáka, tehdejšího učitele M. Navrátila. Věnoval se též vědám a zvláště zabýval se hvězdářstvím. Vyměřil též výšku Blanika nad hladinou mořskou, jak Ant. Vlasák v Památkách archeologických r. 1854 dosvědčuje. Vedle toho byl i zručný v truhlářství. Měl svou hoblovací lavici a zhotovoval si úle a jiné potřeby k včelaření. Po 12letém blahodárném působení v Kondraci odebral se 17. září r. 1858 do Vyklantíc u Pacova. R. 1862 byl na faře v Lánech na Důlku, r. 1868 v Moravanech u Pardubic, odkud r. 1872 dostal se za zámeckého kaplana v Dobřejovicích u Říčan na kn. arc. panství, kde u věku 74 let na jaře 1876 skonal. Zajímavé úryvky z jeho dopisů k učiteli kondrackému a jeho choti, v nichž s radostí vzpomíná na své osadníky v kraji podblanickém, otištěny r. 1909 v „Č. Včelaři“, k nimž připojena též jeho podobizna a životopis jeho. (Životopis otištěn v „Č. Včelaři“ 1908, v „Hlasech od Blanika“ r. 1909 a podobizna s biografií ve „Včelařské čítance“.)

15. Vincenc Macháček (nar. 2. dubna 1821 ve Velkém Semtíně u Votic) studoval na gymnasiu v Jindř. Hradci a bohosloví v Praze, kde r. 1846 posvěcen. Působil od 9. června 1847 jako kaplan ve Vlašimi, kde jeho působením r. 1859 rozšířena škola o 3. třídu a založena první občanská záložna v Čechách. Kaplanoval ve Vlašimi 11 let 4 měsíce a 15 dní, maje při tom na starosti kapli loretánskou, kde v létě každého týdne od 1. května do 1. listopadu 2krátě mši sv. za fundatora Fr. hr. Weissenwolfa

sloužíval a mimo to ještě třetí mši sv. ve Vlašimském chrámu P. Bohu obětovati zaň povinen byl. Fundatista loretský má sloužiti 3 mše sv. každý týden za fundátora dle instrumentu, změněného 4. února 1830, který se chová v patronátním archivě. Ve Vlašimi působil v duchu vlasteneckém a byl jednatelem čtenářského spolku. Dne 24. září 1858 stal se administrátorem fary Kondracké a 13. prosince složil v kapli konsistorní přísahu jako farář. Po 22letém působení v Kondraci, když byl r. 1878 při uprázdňení děkanství vlašimského pominut pro své národní smýšlení od tehdejšího patrona kn. Karla Auersperga, býv. nejv. zem. maršálka, odešel 3. listopadu 1880 z patronátu vlašimského, byv 16. října od J. Em. kard. Bedř. kn. Schwarzenberga, k. arcibiskupa pražského, jmenován farářem v Zdislavicích. R. 1882 stal se administrátorem vikariátního úřadu a po té vikářem, kterýžto úřad vykonával do r. 1898. R. 1896 slavil kněžské druhotiny, při čemž vyznamenán titulem českého konsistorního rady a později jmenován osobním děkanem. Macháček byl čestným měšťanem vlašimským, od r. 1901 čestným občanem kondrackým. Svého času byl členem okr. zastupitelstva ve Vlašimi a c. k. okr. školní rady v Benešově. Zemřel u věku 81 let v červenci 1902.

(Podobiznu a životopis měly Pražský Ill. Kurýr 1896 a Nové Illustr. Noviny v Brně 1902.)

16. Josef Pospíšil (nar. 6. ledna 1843 v Labské Týnici) studoval na gymnasiu v N. Brodě a v Hradci Král. Byl v Praze 25. července 1869 posvěcen na kněze. Byl rok kaplanem v Dejšině u Plzně, rok na Vepřku u Velvar, 2 leta v Neveklově, 4 roky v Družci u Unhoště, 4 měsíce administroval na Svárově, odkud přišel do Kolína, kde pobyl 3 leta. Dne 4. list. 1880 stal se administrátorem v Kondraci a 25. prosince presentován za faráře. Za něho r. 1901 vymalován kostel, při čemž stará malba z r. 1767 na stropě zabilena. Když 5. března 1906 raněn mrtvicí, byl zde na výpomoc od 10. března Vinc. Ciner z Vlašimi. Od června do 18. prosince byl administrátorem in spir. Fr. X. Jiroušek (rod. z Bystrice), od r. 1908 farář v Červ. Újezdě. Od 21. prosince administroval Jos. Vodička, po té kaplan v Týnici n. S. Pospíšil zemřel 16. dubna 1907 a pochován v rodišti.

17. Antonín Filip (nar. 10. srpna 1867 ve Chmelném) studoval v Jindř. Hradci a 17. července 1892 posvěcen v Praze. Byl 15 let kaplanem v Načeradci, odkud 31. října 1907 investován do Kondrace, kam se odebral 17. listopadu.

Generální visitace na osadě Kondracké. Pokud se z podpisů v matrikách dalo zjistiti, byly tu tyto visitace:

R. 1794 12. září Václ. Leop. Chlumčanský, k. arcibiskup pražský, udílel sv. biřmování ve Vlašimi. Matriku narozených podepsal kanovník Jan Schmidt. R. 1819 31. máje Wenceslaus Leopoldus, princ. archiepiscopus, udílel sv. biřmování v Načeradci. Podepsal se do matriky narozených latinsky. R. 1823 21. června týž udílel sv. biřmování v Zdislavicích. Podepsal se do matriky křestní. R. 1829 13. července Fr. Pištěk, světicí biskup, udílel sv. biřmování v Louňovicích a podepsal se do křestní ma-

triky Franciscus de Paula Pischtek, Epus Azot. Suffr. et. Vic. — R. 1842 7. června Alois Jos. baron Schrenk z Notzingu, kn. arcibiskup, udílel sv. biřmování v Louňovicích osadníkům z Kondrace a Velíše a podepsal matriku narozených. R. 1853 10. května Bedřich kn. Schwarzenberg, kardinál, kn. arcibiskup, když z Louňovic odjížděl do Prahy, navštívil chrám Páně v Kondraci a při tom se nad jeho zřízením s pochvalou projevil. R. 1855 25. září týž udílel sv. biřmování v Kondraci a podepsal se do matriky Fridericus Card. et Archiep. R. 1867 týž navštívil chrám P. v Kondraci. R. 1877 2. července týž uděloval sv. biřmování v Kondraci. Soupis duší podepsal Karel Schwarz, potomní světicí biskup. R. 1890 7. května Th. Dr. Fr. hr. Schoenborn, kardinál-arcibiskup, udílel sv. biřmování v Louňovicích. R. 1902 16. června Th. Dr. Fr. Krásal, světicí biskup, udílel sv. biřmování v Kondraci. Matriku podepsal Dr. Jan Sedlák, kanovník.

Knížecí arcibiskupští vikáři. Kondracká fara náleží nyní arcibiskupství pražskému a k střídnictví vlašimskému. Do r. 1852 patřila pod střídnictví bystřické. Téhož roku nově rozvržena střídnictví v arcibiskupství pražském na 37 vikariátů. K vikariátu vlašimskému náleželo 14 farních osad, mezi jinými Kondrac, kdežto bystřickému ponecháno 17 osad.

V století 17. patřila osada Kondracká k vikariátu Choceradskému.²²⁾

R. 1594 bylo v Kouřimském arcipřisťví 5 děkanství: Kouřim, N. Brod, Červ. Řečice, Čáslav, Štěpánov. Děkan štěpánovský měl 64 faráře. Kondrac, Hradišť náležely do dekanátu štěpánovského.²³⁾

Posloupnost vikářů:²⁴⁾

r. 1668 Jan Václ. Rak, děkan v Divišově, r. 1674 Václ. Jan Molitoris, děkan v Divišově, vikář v části kraje Kouřimského, r. 1700 Václ. Aug. Kozojedský, děkan v Divišově, r. 1710 Jan Jak. Chmelvoda, děkan ve Vlašimi, r. 1741 Aug. Soukup, far. koceradský, r. 1755 Matěj Zajíc, far. michovský, r. 1764 Jan Ondřej Kayzer, r. 1765 Pav. Viktorin Kepert, far. v Louňovicích, r. 1766 Jos. Beránek, děkan v Divišově, r. 1788 Jak. Horálek, děkan ve Vlašimi, r. 1789 Jan Hentschel rytíř z Sternheimu, děkan v Bystřici, r. 1795 Fr. X. Novák, far. v Louňovicích, kons. rada, r. 1814 Ant. Wender, děkan ve Vlašimi, r. 1825 Dr. Václ. rytíř Václavíček, děkan v Načeradci, probošt u sv. Víta, tajný rada, r. 1831 Vavřinec Schauff, far. ve Vrcholtovicích, r. 1847 Ign. Čáslavský, děkan v Benešově, r. 1852 Ant. Sklenář, far. v Louňovicích (zemřel $\frac{3}{5}$ 1872), 1872 Ant. Kacerovský, far. v Louňovicích, kanovník ve St. Boleslavi, r. 1882 Vinc. Macháček, far. v Zdislavicích, č. kons. rada, osob. děkan († 1902), r. 1898 Fr. Pelikán, farář v Louňovicích, kanovník ve St. Boleslavi, r. 1908 František Kamarýt, farář na Hrádku.

²²⁾ Dějiny Vlašimě.

²³⁾ Beckovský, Poselkyně starých příběhů 371.

²⁴⁾ Dle Vikariátu Vlašimského od Dra Podlahy a záznamů v matrikách.

Listina o vyzdvižení (založení) fary z r. 1683. Instrumentum erectionis parochiæ et ecclesiæ Kondracensis.

Jakož jest osvícená kněžna a paní paní Beatrix Benigna kněžna z Porcie, Brugnerii a Ordenburgku, rozená Kavkova z Řičan, paní na Vlašimi, N. Domašíně, Zdislavicích, Věžnicích, Tehově a Hradě Karlšteině, paní mateř má nejmilejší, již v Pánu odpočívající, z obzvláštní starosti a péče o spasení duší svých dědičně poddaných, ještě za živobytí svého, toho celého a dokonalého oumyslu, aby fara Kondracká od děkanství vlašimského oddizena byla a tam budoucně stále farář residoval, poněvadž ale toho jsouce od smrti časně uchváčena, k cíli a konci svému přivést nemohla, pročez já nížepodepsaná, jakožto pořádně dědička a paní téhož panství vlašimského a kollatorkyně obojího svrchu oznámeného záduší takové pobožné a spasitelné mé nejmilejší paní mateře předsevzetí a mínění v dokonalý skutek uvésti chci, jsem s p. děkanem nynějším částěji v té případnosti jednati dala a jeho k tomu velmi náchylného našla, tak že následovně připomenutý p. děkan na další velebné arcibiskupské konsistoři pražské ratifikaci jak na tom rozdělení nadřečené fary Kondracké od děkanství vlašimského, tak na nížepsaných důchodech, jak podpis ruky jeho dokazuje, skutečně . . . jmenovitě:

Kondracký p. farář má 4 osadní kostely, ve vsi Kondraci kostel farářský sv. Bartoloměje 1, v městysu Zdislavicích kostel-filialní sv. Petra a Pavla 1, kapelní kostely má dva, totiž ve vsi Veliši sv. Josefa 1, pod vsí Hradištěm sv. Trojice 1. U těch 4 kostelův následující důchod p. faráře každoročně přináležející čtverý jest: první z gruntův usedlých, druhý z gruntů pustých; ode dne své poustky duchovnímu se nic nedává potud, dokud se na ně někdy neosadí. Třetí někdy bývalý, však v letech běžícího věku z příčiny nepovědomé zadržalý, nyní zase při rozdělování těchto kostelů na dva duchovní obnovený. Čtvrtý až dosavad z povinnosti nebývalý, nyní teprva z milostivého vrchnosti nadání ustanovený.

Důchod z gruntův usedlých od osady Kondracké. K osadě Kondracké přináležejí ves Kondrac, Vracovice, Krasovice, Dub, vsi Ostrova polovice k straně Kondracké a k východu ležící, Skalkovský dvůr s ovčínem a dvorem částrovským.

Desátek při této osadě peněžitý jest: kterýž osadníci jednu polovici při sv. Jiří a druhou polovici při sv. Havle odvozovati povinni jsou. Vejce pak hned při počátku 40denního před Velikonoci postu odvozovati se začínají a před vyjitím téhož postu odvedeny býti mají:

Ze vsi Kondrace:

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Jakub Vaněk . .	12	—	56	Matěj Hola . .	12	—	56
Václav Nerad . .	12	—	56	Václ. Král . . .	3	—	14
Adam Komár . .	18	1	24	Adam Komár . .	12	—	56
Pavel Koukal . .	6	—	28	Pav. Viktora . .	6	—	28
Václ. Novák . .	12	—	56	Matěj Kvasitel .	6	—	28

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Jan Štětina . . .	12	—	56	Jakub Piša . . .	12	—	56
Jakub Krejčí . . .	6	—	28	Václ. Vondrák . .	12	—	56
Tomáš Pavelka . .	12	—	56	Summa . . .	153	11	54

Ze vsi Dubu:

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Lukáš Nuska . . .	6	—	28	Pav. Krejčí . . .	12	—	56
Bartol. Kot . . .	18	1	24	Jan Štěpánek . .	12	—	56
Václ. Zeman . . .	12	—	56	Tomáš Kolář . . .	24	1	52
Václ. Bejček . . .	6	—	28	Bartol. Doležal .	12	—	56
Jiří Roubíček . .	12	—	56	Martin Semrád . .	12	—	56
Pavel Hauser . .	12	—	56	Martin Hejbal . .	12	—	56
Jiří Martinků . .	12	—	56	Summa . . .	168	13	4
Martin Kovář . .	6	—	28				

Ze vsi Krasovic:

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Matěj Vlasak . . .	12	—	—	Václ. Šiman . . .	9	—	42
Matouš Vlasák . .	12	—	—	Václ. Procházka .	6	—	28
Václ. Chalupecký .	12	—	—	Jan Dobíhal . . .	6	—	28
ti všichni tři dá-				Matěj Hudek . . .	18	1	24
vají spolu roč-				Summa . . .	63	10	2
ně	7	—	—				

Ze vsi Vostrova:

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Václ. Šindelář . .	3	—	14	Jan Kozlů	6	—	28
Havel Karasů . .	12	—	56	Adam Prokopů . .	6	—	28
Martin Kadlec . .	3	—	14	Summa . . .	30	2	20

Ze vsi Vracovic:

	Vejce	zl.	kr.		Vejce	zl.	kr.
Václ. Navrátil . .	18	1	24	Tomáš Vrabec . .	12	—	56
Bartol. Němec . .	12	—	56	Jiří Vaněk	18	1	24
Václ. Šejvar . . .	12	—	56	Matěj Šindelář . .	12	—	56
Václ. Psíka	15	1	10	Václ. Petera . . .	9	—	42
Pav. Hrdina . . .	12	—	56	Hromátko z Pa-			
Jak. Krnil	21	1	38	zourového	15	1	10
Jan Dojáčků . . .	12	—	56	Bartol. Kroupa . .	12	—	56
Matěj Dařena . .	12	—	56	Matěj Slanina . .	12	—	56
Z hospody platí				Matěj Hromátko .	12	—	56
vrchnost	18	1	24	Mikuláš Hora . .	21	1	38
Martin Jiša	12	—	56	Z Částrovic platí			
Matěj Rebeka . . .	6	—	28	vrchnost	12	—	56
Jiřík Kladruba . .	9	—	42	Summa . . .	306	23	48
Jiřík Kukla	12	—	56				

Důchod z gruntů usedlých od osady Zdislavské.

K osadě zdislavské přináležejí městečko Zdislavice, ves Řimovice, Rataje se dvorem, Peklovským mlýnem, ves Miřetice, Malo-

vidy, Bolina s mlynářem Šavrdou. Z této osady desátek taky se počítá s vejci a odvozují se jako při Kondraci. Městys Zdislavice 216 vajec, desátku 16 zl. 48 kr., ze vsi Rataj 147 vajec, desátku 11 zl. 22 kr. Ze vsi Řimovic 132 vajec, desátku 10 zl. 16 kr., ze vsi Malovid 65 vajec, 5 zl. 3 kr. 2 peníze, ze vsi Miretic 85 vajec, desátku 6 zl. 37 kr. 2 peníze, ze vsi Boliny 132 vajec, desátku 10 zl. 16 kr.

Důchod z gruntů v usedlých od osady Hradištské.

K osadě hradištské přináležejí ves Hradiště s Vítovým mlýnem, Polánka s Bohuslavovým mlýnem, ves Nesperská Lhota s Chobotem, panským dvorem a mlýnem. Z této osady obilní desátek jest na samém žitu na míru děkanství vlašimského.

Ze vsi Hradiště: Jiří Horálek 1 větel, Vác. Šindelář 2 měrice, Mart. Machalický 2 měrice, Matěj Vytlačil 1 větel, Jan Tůma 1 větel, Matěj Hrádek 2 měrice, Alžběta Zavadilka 2 měrice, na Vítovom Jan mlynář 1 větel. Summa 1 strych, 2 větele. Z Polánky 3 větele, 2 měrice, z Nesperské Lhoty a z Chobotu 1 strych, 3 v., 2 m.

Z osady Velíšské. Nedává se žádný desátek. Toliko při pouti na den sv. Josefa dáván duchovnímu od osadníků totiž 1 zl. 10 kr., při posvěcení chrámu P. 1 zl. 10 kr. Této osady lidem (ti dílem vlašimští, dílem nesperští poddaní jsou, dílem svobodníci J. M. císaře) slušně se má uložit, nebo jistý desátek, nebo šesterý plat předepsanému podobný, aby totižto šestkrát za rok (mimo předepsané dvoje nedělní neb sváteční služby boží v tom kostele konány byly a za každou službu boží osadníci aby mezi sebou sebrali a duchovnímu složili 1 zl. 10 kr. Za osm služeb božích činí 9 zl. 20 kr., kteréžto mše sv. vrchnost ustanoviti ráčí.

Polí, kterých p. farář užívati může, nalezá se při vsi Kondraci pod 18 strychů. Tato pole osadníci kondračtí svému p. faráři povinni jsou zoratí a na místo zadělati. Item při vsi Kondraci polí, z kterých téměř záduší ročně se platí, nalezá se přes 40 strychů. Těch polí, chce-li p. farář užívati, z nich však plat povinen kostelu vedle register zádušních aby odvozoval a svým vlastním potahem je sobě zoral, zadělal, přede všema jemu se zanechává.

Při městysi Zdislavicích polí jest pod 22 strychů. Luk k užívání p. faráře nalezá se při Kondraci pod 3 vozy sena. Při Zdislavicích farních luk je pod 6 vozů. Těchto zdislavských luk užívání při p. faráři bývalo tehdáž, kdy p. farář v Zdislavicích sídlem býval a co tam farář nebyl, vrchnost vlašimská pod plat 5 zl. 18 kr., které k záduší se obracely, jich užívala, nyní ale k užívání faráři kondrackému zanechává.

N. B. místo, kde fara bývala, s celým vrchem Kutálem faráři k užívání zanechává. Letníku při Kondracké a Zdislavské osadě skládá se z každé krávy po 3 kr. Zdislavský polní mistr letníku dává dobrý ovčí sýr 10 liber. Při Velíšské a Hradištské osadě z každé krávy toliko po 2 kr. Koleda při vánočních slavnostech z těchto 4 osad dává se dle možnosti a jednoho každého vůle. Dříví chalupníci z celé Kondracké osady povinni jsou každoročně

po jednom sáhu nadělati a takové dříví sedláci osadní při sv. Havle povinni jsou na Kondrackou faru dovézt. N. B. Sedláci vracovští povinni jsou každoročně po jedné fůře dříví na dlouho kondrackému p. faráři přivézt a takové fůry, aby z každé 1 sáh nadělati se mohlo. Od Zdislavic dříví v lesích zádušních chalupníci po 1 sáhu udělati a potaženci je při sv. Havle odvézt.

Od záduší p. faráři se dává: V Kondraci při pouti asi 5 neb 6 kuřat, při posvícení podobně neb 4 kachny. V Zdislavicích při pouti 35 kr., při posvícení 35 kr. V Hradišti při pouti 35 kr., při posvícení 35 kr. Ve Velíši při pouti a při posvícení, jak nahoře zaznamenáno jest, 1 zl. 10 kr. dává se za služby boží po 1 zl. 10 kr. Rybníky má 3, totiž při Kondraci 1, v Zdislavicích jsou pusté 2.

Důchod z gruntů pustých od osady Kondracké. Ve vsi Kondraci Jan Hromádka 12 vajec, 56 kr., Jan Buzandar 3 vejce, 14 kr., Jan Lavička 12 vajec, 56 kr. Pavel Kolář 12 vajec, 56 kr. Summa 39 vajec, 3 zl. 2 kr. Ze vsi Krasovic Matej Vojta 12 vajec, 56 kr. z Dubu Míkovo 12 vajec, 56 kr. Z Ostrova pustý Půta 12 vajec, 56 kr., Šípal 12 vajec, 56 kr. Summa 48 vajec, 3 zl. 44 kr.

Důchod z gruntů pustých od osady zdislavské. Z městyse Zdislavic 34 vajec, desátku 2 zl. 36 kr. 2 p., ze vsi Řimovic 48 vajec, desátku 3 zl. 44 kr., ze vsi Rataj 93 vajec, desátku 7 zl. 14 kr., ze vsi Boliny 48 vajec, desátku 3 zl. 44 kr.

Důchod z gruntů pustých od osady Hradištské. Z Hradiště Řichovský 2 měrice, z Chobota 2 měrice.

Důchod obnovený polí farářských při Kondraci: osadníkův orání.

Důchod v nově ustanovený: Z důchodu vlašimské vrchnosti kondrackému p. faráři a successorům jeho pro dostatečné vychování jich každoročně i na časy budoucí dávati se bude: Piva: dobrého 4 věderny, 4 sudy. N. B. Kondracký p. farář dle chování svého, bude li toho od vrchnosti žádati a k ní se ohledně chovati, může se jemu 2 neb 3 sudy piva v pivováře vlašimském (však proti ječmenu a tácu) k jeho však vlastnímu truňku, ale žádnému šenku každoročně přivářiti. Summa summarum všeho desátku a co by se tak p. faráři sjiti mělo: na penězích desátku 121 zl. 30 kr. 4 peníze, vajec 1497 kusů, to je 24 kop 57 kusů po 12 kr. = 5 zl., žita 2 strychy 2 měrice = 1 zl. 36 kr. Od záduší Kondrackého 10 kuřat = 30 kr., Zdislavského 1 zl. 10 kr. a Hradištského 1 zl. 10 kr., velišského za 8 mší 9 zl. 20 kr. Letníku se sejde 15 zl. Štoly se pokládá okolo 25 zl. Piva od vrchnosti 4 sudy po 6 zl. = 24 zl. Summa 204 zl. 16 kr. 4 peníze.

Polí při Kondraci, jichž sedláci osadní zdělali mají, 18 strychů, při Zdislavicích nacházejí se pod 22 strychů. Summa 40 strychů a pokudž záduší kondrackého pole pod platem užívati chce, to se jemu poddává. Lučného při Kondraci pod 3 vozy, v Zdislavicích pod 6 vozů. Koleda od osadníků dle vůle, vděčnosti a libosti každého. Dříví chalupníci z celé kondracké osady povinni jsou

každoročně po 1 sáhu nadělati a takové osadní sedláci při sv. Havle povinni jsou na kondrackou faru odvézti. Vynese-li celé osadě dříví okolo 21 sáhů, kteréž potažníci (kromě vracovských) odvézti mají, vracovští pak sedláci jeden každý dříví na dlouho po 1 fůře přivezti a to takové fůry, z nichž jedné každé 1 sáh dříví nadělati by se mohlo. N. B. Kdyby se mu dříví na to nedostalo, bude moci k své domácí potřebě v lesích zádušních na svůj náklad dříví přidělati. Summa summarum z pustých 0, však kdyby se osadily, budou tím povinni na penězích s předu specifikovaných se nachází 24 zl. 4 kr. 2 peníze. Vajec 310, činí 5 kop 10 kusů po 12 kr. = 1 zl. Žita 1 větel na pustých.

Při tom se to vyměňuje, kdyby se budoucně nač přišlo, že by to faráři skutečně přináleželo, a to by se ukázati mohlo, ačkoliv by to v těchto registrách pojato nebylo, nicméně však při faráři a successorů jeho úplně zůstati má.

Dříví pro vyzdvižení ve vsi Kondraci farního domu již větší díl svežené a stesané jest, a co víc zapotřebí, to se ještě tuto zimu bude porážeti a svázeti. Světnice 2, komory 2, kuchyně klenutá, 1 sklípek pro pivo, 1 marštale pro 4 koně, chlívky pro krávy a drobný dobytek, 2. stodolu na obilí, kdy jí zapotřebí bude. Plot plaňkový pod šindelem okolo celého farního domu, studnice vyčištěna a obroubena, v příštím jaru stavěti se bude. Zatím do vystavění farských světnic k zůstávání jeho dům Jak. Krejčího ve vsi Kondraci v nově vystavěný jemu se vykazuje. Skrze nové milostivé vrchnosti nadání právo k důchodům (na čem by se ti koliv jemu patřící vynalézti mohly) žádné se mínění nevymínjuje a neodnímá, nýbrž cele a plně zanechává.

Aby tedy svrchu psané rozdělení děkanství vlašimského a ustanovení na faře Kondracké stálého faráře, též nařízení stálých důchodův, jak pro děkana vlašimského, tak faráře kondrackého na budoucí věčné časy svůj náležitý průchod mělo, žádáno setrně velebné arcib. konsistoře pražské, že toto vše, co se nadpisuje, sobě oblíbiti a potvrditi, tu kde náleží, pro věčnou paměť ingrossirovati a slovo od slova vepsati naříditi ráčí. Datum v městě Linci, 20. decembris anno 1683. (L. S.) Františka Maria Gräffin v. Weyssenwolf. (L. S.) Georgius Josephus Gregor, Decanus Vlašimensis SS. Theologiae Baccalaureus. Nejdůstojnějšího, též vysoce osvěceného knížete pana a pana Jana Fridricha, arcibiskupa pražského (titul) my officialis vicarius in spiritualibus generalis a zřízení arcib. konsistoře Pražské assessores:

Majíce svrchu psané rozdělení děkanství vlašimského a odčizení od něho fary kondracké též podpis důchodův obojích správcův církevních v svém bedlivém povážení, a uznávající, že se tudy rozmnožení cti a chvály Boží, též lidských duší spasení pohledává, k čemuž my z samé vlastnosti úřadu našeho volni přistupovati, anobrž i toho dle možnosti vyhledávati povinni býti se uznáváme. Pročež nemajíce žádného dalšího rozmyšlení, alebrž obzvláštní zalíbení nad tím nesouce, to vše, co se tuto nadpisuje, z moci úřadu na sobě majícího, dobrovolně a s jistým vědomím naším ratificujeme, schvalujeme a potvrzujeme, chtěje tomu

konečně, aby to vše při této naší ratifikaci, schválení a potvrzení od jednoho každého zdrženo a zůstanoveno bylo nyní i časy budoucí. Čeho pro lepší utvrzení jsme se tuto vlastníma rukama podepsali a k tomu obyčejnou pečeť arcibiskupskou vědomě přitisknouti nařídili. Jenž se stalo v arcib. kanceláři 18. dne měsíce ledna leta P. 1684. Václav Bylek z Bylenbergku, officialis (L. S.) J. Franc Liepner, cancellarius.

Ingross. L. fundat. sub L. B. fol. 197. de anno 1684.

(Pokračování.)

Kácov.

Napsal Gustav V. Svoboda.

(Dokončení.)

Téhož r. 1711 dne 4. Oktobris stalo se porovnání mezi Martinem Veselým a Jiř. Matochou, když při truňku jsouce podnapili, oba dva jsou se seprali a tak prve jakožto přátelé a kamarádi skrze to nepřátelé a mstitelé učiněni byli.

Dne 27. Oktobris 1711 vydán list Jana Vladyky synu Pavlovi, že z poctivých rodičů pochází.

Dne 18. Januarii 1712 Andres Lautz, mistr poctiv. řemesla krejčovského z Čestína, a Vavřinec Šál, spolu se židem Pinkasem Janovským a to mezi nimi vzešlé hádky; poněvadž jinak spokojiti se nemohli, aby na cti on Andres zaopatřen byl, přísahu na něj nedobře očistil a tu druhá strana padnouc v pokutu, on Šál 6 zl. 40 kr. složiti má; on pak žid Pinkas jemu za pokutu utrhané cti 10 kop pokuty složiti Andresovi má.

Dne 22. Februarii 1712 přijel sem do Kácova k přijetí dědičnému panování J. M. Exc. pán, pan Karel Joachim hr. Breda z Erbsasů, pán panství svrchu psaného, jemužto jakožto dědičné vrchnosti jsme poddanost slibovali. Dej mu Pán Bůh dlouhé panování, aby byl naším milostivým pánem, vinšujem srdečně.

Dne 18. Augusti 1712 stalo se porovnání mezi rychtářem Jakubem Součkem a ženou Václava Jirky strany cizoložení; ale nemohlo býti ničeho prokázáno a proto po odprošení srovnáno.

Dne 18. Oktobris porovnali se Jan Pešout a Neonáček Augustin v příčině klevet.

Dne 23. Oktobris 1712 vydán list zchovací Jiř. Veselému, kováři, o jeho dobrém chování.

Leta Páně 1712 dne 29. Decembris v noci okolo hodiny jedné s půlnoci vlezli a vylomili mříži zloději z kaple zdejší Kácovské a truhlu, kde posvátné věci byly, vyloupili a z ní osmkalichů, jednu monstranc a jedno ciborium, jeden stříbrný koflík vzali a svaté oleje. Takový poklad přes dvě stě let zachráněn byl a tentokráte odtud nešťastně vybrán, a kdož ví, kam zanesen.

Dne 10. Januarii 1713 opět zlí lidé vlezli v noci oknem na spícího důchodního; toho dobře k posteli provazy za nohy, za

hlavu a za ruce svázali a halstuchem hubu zacpali a panskou kasu, v které bylo přes 200 zl. panských a kontribučních peněz, ty pryč vzali.

Dne 18. máje 1713 učiněna jest vejchozí na „Vraníčku“ strany obecních porostlin, které od starodávna patří obci Kácovu, a v rozepři s Václavem Houtkem, bývalým sousedem v Soběšíně, nyní na statku Houtkovém ve vsi Vranicích, porovnání se stalo u přítomnosti p. Johanesa Sázného Cimra, ten čas zřízeného p. hejtmána panství Šternberského, a p. purkrabího Kodeda, Jana Vlacha, rychtáře Otrybského, z druhé strany Jiříka Hájka, v ten čas primátora Kácovského a Jana Buchala, Jana Vladyku, rychtáře ložního, též Jakuba Kubína, rychtáře Vranžeckého a Jiříka Vladyku, souseda Vranžeckého, svobodníka, též Michala Štraunara, šenkýře Vranžeckého. Šli jsme od Mašatového pole po mezi, dva mezníky z černého kamene k spletenému habru, odtud k bílému kamenu pod břizou, 20 kroků sejdouce roklí dolů k řece Sázavě.

Na začátku měsíce srpna vypukl mor v městech Pražských a trval až do Hromnic r. 1714 a ten dle kalendáře a hodnověrných svědectví okolo 20 tisíc lidí ta morová rána pohltila.

Také v okolí našem jako v Střechově, Vranicích se objevil, ale kázání se nedrželo.

V r. 1714 jak duchovní, tak i světští přiznávati museli, kdo co polí, luk, lesů a j. užívá.

Dne 1. srpna nastala neslýchaná povodeň, neboť nedaleko Žďár 60 velikých rybníkův skrze hrozný příval se strhlo a řeka Sázava tak se rozvodnila, že 14 loket od svého obyčejného toku vejšky jest vystoupila. Celá stavení i s lidmi pryč nesla, v samém Německém Brodě 100 sáhů městské zdi a 33 domy pryč vzala a 37 ruinýrovala a několik set lidu stopila, zboží, rozličných truhel a jiných sehou nesla. Zde v Kácově 2 lidé utopení jsou pochováni. Sem ke Kácovu as v půl noci se přiválila a vystoupila jedenáct loket výšky na mlýn, na faru až do spodního pokoje přišla. Farní chlěvy, chalupu přívozného, valchu, pilu pryč vzala; též ten silný dosti vysoký Peliškův most, když plaval v celosti, háberský mlýn porazil, nesčíslných škod tato povodeň jest způsobila, i zde také obecní dvůr zruinýrovala.

Dne 15. srpna na den nejsvětější Rodičky Boží na nebe vzetí, ten sužující plat, jehož jméno proklaté accis, dostal smrtelnou ránu a jest z Čech vyhnán i se svými contrabantníky do pekla, čehož buď na věky chvála! Sužoval chudý lid od r. 1709 od 20. Febr. až do 1714 to jest pět let, 6 měsíců a 15 dnů. Jaké radosti mezi lidmi bylo, dosti vyprávěti nelze, že takového hrozného břemene jednou šťastně se zbavili a tak říkali, že Rodička Boží vstoupila na nebe a Accis do pekla.

Poněvadž l. 1714 přiznání rolí, lesů, luk se vykonalo, na to r. 1715 přijela 2. Juni na Kácov slavná kommissí, velebný p. kanovník Řečický hrabě Klebršperg, baron od Plzně a primas ze Stríbra; všechn dobytek na městečku sehnán a byl počítán: domy prohlíženy, na to na každé role jeli a takové, co naň padne

soudili, což potom každý si poznamenati musel, mimo polí zádušních. Byli tu až do sv. Jana.

Leta 1715 jest vyzdvižen a učiněn most přes vodu u Štítného nákladem Jeho Excell. pána, p. hraběte Bredy, vrchnosti naší milostivé skrze příčinu p. Augustina Obbrichta, hejtmána. Ten čas obec žádný náklad tu na něj nevedla, což pro zprávu potomků zde poznamenáno.

Leta 1716 přinesl list Řehoř Veselý, který mu byl dán již r. 1713, by vybíral almužnu na zdejší chrám Páně: i přinesl té almužny 167 zl. a z toho koupěna jest monstrance za 112 fl., kalich pak za 55 zl. a tak nahrazeno, co bezbožní zloději ukradli!

L. 1716 dne 1. Aprilis zjištěna vězením Mára Kobtová a Mára, její matka, ze vsi Rábčic za příčinou ututlaného a posléze předce vyjeveného mrtvého, však podezřelého plodu, skrze což mnohé exequírování, až posledně s představením popravního mistra, jakoby se k skutečné tortúře přistoupiti mělo.

Téhož roku dne 12. Aprilis na poručení p. Augustina Obbrichta, hejtmána, vyslání komisaři z úřadu, totiž Pavel Martens, Václ. Sahule a radní aktuarius Václ. Stožický k Jelinkové Kateřině, ležící na smrtelné posteli, stran 74 zl., které ona Jiřímu Hájkovi od jeho nebožt. otce dochovati měla, maje k své ruce sobě dané ku schování. Ona na to umírala a sdělila, že nebožt. Václ. Hájek takové peníze od ní vyzdvihl a utratil a tudíž do zrostu Jiřího Hájka ničeho nedochovala.

Anno 1716 vyzdvižena vojna s Turkem, kdežto 5. Augusti šťastně vojsko císařské obdrželo vítězství.

Dne 10. Februarii 1717 vydán list zachovací p. Fr. Kytlovi za příčinou jeho zde na zámku kácovském totiž na kanceláři poctivého na svět zplození.

Téhož roku p. Jan Salomon, hejtman, dal postaviti sochu sv. Jana Nep., kdež každou sobotu k jeho žádosti s dovolením p. faráře Mikoláše Katochvíle litanie se konaly.

Ten pondělí po sv. Prokopu 5. Juni opět přehrozně u Kácova potlouklo tak jako r. 1706. Za panování J. Exc. pp. hraběte Bredy vzešel plat za roboty 200 fl. mimo toho ještě i na klízení sen i ve žních se jíti sedm dní mělo, však na žádost, aneb z povinnosti, aneb z roboty.

Téhož roku povstal disputát stran cesty a mezníkův, načež byl vejchoz dne 28. Juni a šlo se od mezníku u spravedlnosti ležícímu k druhému mezníku u Klepačového pole, v mezi třetí mezník hruška, odtud mezník na hrbě okazující na jedli, odtud k habru, dále na horu po mezi široké oklikou mezník v též mezi u pole Benkýřového, item mezník jabloň, šestý mezník konec pole Pelíškového, dále mezník v mezi pole Havlového, mezník dole a dále mezník na kopci dali za obec Soutickou, kdežto oni Šternberští cestu upustili a k svobodnému ježdění zakázati se uvolili. Ze strany Kácovské byl p. Jan Salomon, hejtman, Jiří Josef primas, Jan Pešout konšel, ze strany Šternberské hejtman Šternberský Malý

Líbl a sousedé Tichovští Václ. Klepač a Václ. Kotrejch, též svobodníci Křištof Roháček a Jan Radimský.

Zaznamenal pro budoucí památku Václav Stožický.

Dne 5. Aug. zjištěna vězením Kateřina Novotná za příčinou tou, že by nepořádně měla plod svůj zahubiti; a poněvadž se to při ní nevynašlo, zase byla propuštěna.

Dne 16. Augusti s pomoci Boží zase šťastně vojsko císařské nad Turkem zvítězilo a Bělehrad pevnost vzdáním dostalo.

Téhož leta městečku Čestínu uděleny jsou odsud s majestátem dva cechy, totiž krejčovský a tkalcovský na ten způsob, že oni takové sami toliko užívají, jiným ale místům od sebe moc udělovati nemají, což obšírněji jejich artikule vysvětlují, kdežto oni jistým listem od sebe pod svou pečeti vydaným se tak zachovati zakázali, kterýž při jiných obecných věcech se zachovává.

L. P. 1718 dne 23. Februarii most, který před dvěma lety vyhotoven, byl toho dne od ledu sražen a zkažen. Po té ale nákladem milostivé vrchnosti naší jiný důkladnější vystavěn a vyhotoven následkem zakročení p. hejtmana Jana Salomona.

L. P. 1720 povstal disputát strany šenku u Pelískova mostu, kterýžto šenk J. Exc. p. p. hrabě z Bredy (tit.), vrchnost naše milostivá, trpěti nechtěl a začal soud o to s vrchností Šternberskou. Následkem toho vyslýchání byli staří pamětníci, zvláště Martin Tekot psářský své vyznání s ostatními učinil, že se tam šenkovati nemá; a toto jich vyznání musilo pečeti stíženo býti.

L. P. 1720 dne 21. Martii zaplatil jest sobě místo Johanes Rejfh z Prahy proti domovním vratům Václ. Pešouta, aby mohl prodávati o jarmarcích a též při trzích.

Téhož r. 3. máje místo si zaplatil Jan Procházka, obyvatel ze vsi Soutic proti panské pekárně, aby mohl prodávati při jarmarcích, též trzích a frejlincích.

Dne 13. Juni 1720 vydán list zachovací Václavovi Pešoutovi do Libichova za příčinou jeho zde zachování dobrého.

V r. 1721 vyšlo nařízení z kanceláře, aby obec zdejší k platu ještě za roboty na plat zdejší posílala a z míry mladili; ale obec zadala poníženou odpověď a nebyli v to podrobeni, což stalo se za hejtmana Steinhausra.

Téhož léta dne 27. Septembris přišlo poručení z Prahy, aby Martin Tekot psářský, starý 90 let, též Jiří Kloboučník 70 let starý a Matěj Koblížek 65 let starý, do Prahy se postavili a tam v příčině šenku Pelískova svá svědectví, která předešlého roku při úřadě vyznali, tam přísahou dotvrdili. A tak Martin Tekot, jakožto nejstarší pamětník dokázal, že před 35 léty za panování J. M. p. p. Seidlera tam Šternberští hospodu u mostu vystavěli; však poněvadž J. M. p. p. Seidler trpěti ji nechtěl, ji zase zrušil a oni od šenku ustati museli. Však poněvadž Tomáš Jerábek, nynější mlynář, od 10 let nejprv z pomenáhla, až potom dál i veřejně ten šenk praktikoval, až pro havíře, kteří tam u mostu místo stříbra skály dobývali a lámali, pivo bráti musí, se vyznal, a kdokoliv žádal, jemu za peníze pivo šenkoval a tak i tento šenk

jest zamezen tímto způsobem: J. Vysoce hraběcí Excell. pán, pan Karel Joachim Breda (titul), jakožto pán na Kácově vedl sobě stížnost při soudě zemském a jest učiněno porovnání v příčině toho šenku s J. Excell. p. hrabětem Bredou (titul) strany jedné a mezi Jeji Excell. paní, paní Amálií hraběnkou Götzovou, rozenou Šternbergovou, strany druhé, jakž následuje totiž:

1. že ona J. Exc. paní hraběnka Götzová, jakožto paní na Šternberce, takový šenk ruší a jeho se zbavuje a žádného práva sobě, ani svým dědicům nepozůstává, uznávajíc to, že jest právo šenkovati neměla dávat, ale ani ona mít nemohla, pročez takového šenku nyní i na časy věčné za sebe i za své dědice se odříká, a téhož šenku přestati se zakazuje, čehož všeho svým secretem a ruky podpisem potvrdila.

2. Jich Excell. a M. pán, p. hrabě Breda (tit.), vrchnost naše milostivá, jemu Tomášovi Jeřábkoví, jeho ženě a dětem toliko pro jejich vlastní trunk, i také budoucím mlynářům tím způsobem pivo užití nyní i na časy věčné zanechává; však pod tím pretextem dopouští, aby žádnému jinému, buď mlečům, neb jedoucím formanům, též havířům a komu koliv jinému za peníze pivo nedávali a ani jediného žejdlíku neprodávali. Kdyby ale proti tomu porovnání jinak se stalo, a se to od Kácovských dokázalo, že se šenkuje, a někomu že se pivo třebas jeden žejdlík za peníze nalil, tehdy to podle zřízení zemského vysazena pokuta 20 kop gr. česk. t. j. 150 zl., od Sternberské vrchnosti Salvo Regresu na mlynáři pohledávati a k ruce kácovské milostivé vrchnosti takovou vysazenou pokutu ihned v hotovosti složit povinen bude. Protož jedna i druhá strana v tom se zavázaly, že na ten a takový způsob, jak dříve uvedeno, v tom setrvati chtějí a to pro odvrácení útrat a vyměřenou pokutu přítomné porovnání zachovati slibily; kteréžto porovnání dvojnásobně s povolením J. C. a kr. M. rad a ouředníků desk zemských jest v dsky zemské uloženo a vepsáno.

Karel hrabě z Bredau v. r. Hraběnka Götzová, roz. Sternberková, Jan Franc hrabě Čábelický, svobodný pán ze Soutic, Jan Fridrich Hochberg z Heeresdorfu, svědkové.

Toto porovnání jest s povolením J. Excell. pána, pana Antonína sv. říše římské hraběte z Nostic, J. C. a kr. Milosti skutečný tajné rady a komorníka, král. místodržícího a nejvyššího purkrabiho v Egru se všemi clausulemi do register kupů farb. folio 103 slovo od slova přivtěleno.

Karel Wenzl Talhrimb

vrchní písař

Michl Bajer

Toto porovnání jest do desk zemských s povolením pánův, pánův J. M. C. rad a úředníků do čtvrtých modrozlatých quaternů léta 1722 ten pátek po novém létě to jest 2. Jan. pod literou No. 8 přivtěleno a slovo za slovem vepsáno.

Jan Antonín Pallha, registrátor.

Poněvadž při ouřadě zdejším městys Kácova strany téhož šenku mnohá zaneprázdnění skrze dvě léta následovala a z kanceláře mil. vrchnosti naší bylo ostře nařízeno na všecken způsob dokonale a podstatnou zprávu svědectví dáti, neboť Šternberská

strana, ne právem, ale mocí tam šenk. Continuo míti, ano i hospodu sobě stavěti dáti chtěla, z týchž příčin soud začati skrze vexlování psaní až do replici inclusive se vykonal, nejsouce žádná pamět při kanceláři nalezena, svědkové se a pamětníci, které v tom potřebovati museli, a tak od 2. Januarii 1722 u mostu Peliškova šenkovati přestati museli, a pro budoucí potomků zprávu znamenáno jest od Václ. Josefa Stožického, cantora a sindicusa toho času.

Stalo se za primasství a ouředních osob :

Jirího Hájka, primasa,

konšelů Vác. Sahule, Jana Humlíka, Karla Samechovského a rychtáře městského Jana Vladyky.

Dne 12. máje 1723 odevzdala se pečeť mistrům zednickým a tesařským, když se jejich artikule vyzdvihly v Nēm. Brodě a to primátorem Josefem Hájkem.

Dne 25. Novembris 1723 Matěj Macháček, který u Václava Ledvinky za pachelka sloužil, oběsil se v maštali na svém páse; což když dne 26. na slavnou appellaci se vzneslo, poručení skrze psaní přišlo, aby skrze pohodného zdejšího odpraven a blíž šibenice zahrabán byl. I bylo jemu pohodnému dáno 3 zl. 30 kr. a to z mohovitosti odpraveného; kontribuce 2 zl. a od obce 1 zl. 30 kr.

Dne 23. Juní 1724 dostal se do arestu Matěj z Čestína a Anna Krátká, které on otčímem pro tělesné společné obcování diktírovanou pokutu vystál; on Matěj se reversíroval, že svou Annou manželkou do smrti zůstávati a z panství odcházeti nechce. Též Anna Krátká se reversírovala, že do smrti se svým otčímem zacházeti nechce, nýbrž panství kácovského a čestínského prázdna býti připovídá. Stalo se na novém rathouse za vladařství pana Václava Suchomela, purkrabího, primátorství Jirího Hájka, konšelův Karla Samechovského, Pavla Ondrušky, Jana Vladyky, staršího rychtáře.

Dne 10. Augusti 1724 s dovolením kanceláře milostivé vrchnosti za vladařství p. Václava Suchomela, purkrabího, shandlovali grunty Jiří Vítek s Pavlem Ondruškou.

Téhož r. 11. Novembris zakoupil sobě místo Mates Jedlička z Benešova po pravé ruce dolů pod perníkari a to 2 krámy kupecké.

Dne 24. Januarii 1725 dostal se do arestu Václav Kratochvíle, mlynář, jsa obžalován od Jana Smrže, že Alžbětu Malovickou poddanou utlouci měl. Seděl rok a 11 neděl. Dne 10. Aprilis přišel na něj ortel, že jest od toho nářku osvobozen a na cti zaopatřen a proto dne 11. Aprilis 1726 ortel byl vyhlášen a on propuštěn.

Dne 1. Juní 1726 vydán list zachovací Anně Hájkové do černého Kostelce.

Dne 21. Januarii 1728 stalo se porovnání mezi Václavem Ledvinkou a Teresíí, ovdovělou po nebožtík. Martinovi Ledvinkovi a to na tento způsob: Teresie, vdova, tchánu svému Václavu Ledvinkovi pouští po 2 větele a 2 čtvrtcích žita, z nádobí kolářského 2 snejdary; ostatek nádobí i kamnovec vdově se zanechává,

a on Václ. Ledvinka žádnou více praetensí, ani sám, ani skrze děti míti nemá, poněvadž vdova v dluzích velkých pozůstala, což na kanceláři také stvrzeno jest takto: Toto porovnání za náležité uznávám, aby v městskou knihu vloženo bylo, nařizují

Jakub Czumpelík, hejtman.

v přítomnosti svědkův Jana Vladyky, Pavla Ondrušky a Andresa Ledvinky.

Léta Páně 1728 dne 5. Februarii z milostivého nařízení J. kr. Výsosti paní, paní Anny osvícené kněžny z Toskány (plen. tit.) stalo se obnovení ouřadu skrze urozeného pána Jakuba Čumpelíka, panství kácovského J. M. král. Výsosti hejtmana; za primasa učiněn pan Jiří Josef Hájek, páni konšelé: Karel Samechovský, Pavel Ondruška, Jiřík Tichý, Jan Vladyka, Jan Hájek a nově volený Václav Koblížek. Obnoven dále radní písař Václav Stožický a za staršího rychtáře ustanoven Andres Ledvinka a za mladšího Frant. Svoboda; starší obecní: Václav Jelínek a Jiří Vladyka, jakožto rychtář mladší.

Z poručení kanceláře vepsány tuto pořádně veškeré přísahy:

Přísaha primasa:

„Já Jiří Hájek přísahám pánu Bohu všemohoucímu, jeho důstojné matce, i všem božím svatým, též Její královské Výsosti vysoce osvícené kněžně, paní Anně Marii Františce z Toskanii (titul), paní mé dědičné a nejmilostivější, jakož k tomuto ouřadu primátorskému povoláný a ustanovený jsem, vždy v bázni boží (která počátek moudrosti jest) věrně, spravedlivě a upřímně se chovati, ve všech vypadnutí mohoucích výtržnostech, ku kterým já povolán a dožádán budu, dle spravedlnosti a svědomí dobrého, jednoho každého, jak bohatého, tak chudého souditi, jemu všechnu náhradu a satisfacci dle práva a rozsouzení učiniti, pravdu netajiti a všechno obecné dobré zvelebovati chci. Naproti tomu zlé, nespravedlivé neb blížnímu škodné přetrhovati, v potřebných věcech mlčenlivý býti, nad vdovami a sirotky ochrannou ruku držeti, by jim podle práva a bohumilé spravedlnosti žádná křivda se nestala, obzvláště pak vdovám a sirotkům.

Všecky v obci vzniklé neřády a proti dobrému řádu čelící (sami příkladně a svorně živi jsouce) přetrhovati a vyobcovati, tajnost rady, byť pak z těch povinností propuštěni byli, při sobě zachovávatí chceme a se zavazujeme, k čemuž nám dopomáhej Bůh Otec, † Bůh Syn † a Bůh Duch svatý † Amen.“

Přísaha radních osob neb konšelstva.

„My † † † přísaháme pánu Bohu všemohoucímu, panně Marii, neposkrvněné rodičce Boží, i všem Božím svatým, též Její král. Výsosti, vysoce osvícené kněžně paní, paní Anně Marii Františce z Toskanii etc., paní naší dědičné a nejmilostivější, že se v tyto povinnosti radní a konšelské věrně a upřímně chovati, bázeň boží, kteráž počátek vši moudrosti jest, při sobě míti chceme. Příkázání božská podle našich nejvyšších možností zachovati, pánu primátoru na ruku ve všem jíti a nápomocni býti,

též všechna nařízení, jak od představených pánův officírův, tak od p. primasa vydaná, náležitě pilně a bedlivě vykonati, radu tajnou zachovati, při rozvrhování a vybírání kontribucí aneb i jiných rozličných účtův spravedlivě, aby se žádnému křivda nestala, bedlivý pozor dáti a slovem všecko tak řídit a spravovati, aby jednomu každému, bohatému i chudému, domácím i přespolnímu při vybírání a rozvrhování kontribucí aneb i jiných rozličných účtův spravedlivě, aby chudý skrze bohatého docela utlačen nebyl, pozorovati, všechno od milostivé vrchnosti, též od nás představených pánův officírův vydané poručení věrně a poslušně a ochotně vykonati, okolní sousedy ve všem jednání dobrým příkladem předcházeti, pečť městskou při sobě zachovanou míti, a když potřeba ukazovati bude, tehdy Syndicusa a nejméně nad ní osobu však s povolením kanceláře k tomu povolati a tu teprve vydati, když zapotřebí bude, attestovati neb podobné věci confirmovati, to vše neohlížeje se na přátelstvo neb nepřátelstvo, tím méněji podržeti ouplatek a dary, věrně, spravedlivě beze všeho fortele aneb lichvy vykonati a zachovati, nápodobně i také jakožto inspektor pořádkův a cechův dobrým příkladem všechny řemeslníky předcházeti a je k tomu, aby dle regulí poctivého pořádku se chovali, nabízet, přidržeti a trestati. K čemuž mi dopomáhej Bůh Otec, † Bůh Syn † a Bůh Duch † svatý. Amen.

Přísaha radního písaře:

„Já Václav Josef Stožický přísahám pánu Bohu všemohoucímu, panně Marii jeho důstojné matce, i všem božím svatým, též Její král. Výsosti vysoce osvícené kněžně, paní, paní Anně Marii Františce z Toskanii, dědičné a milostivé vrchnosti zdejší, že v této mé svěřené povinnosti a úřadu písařskému věrně i pilně a upřímně se chovati, všechna acta, jak právní, tak i jiná mající sobě svěřené korespondence a spisy, neb vedoucí soudy, jak ouřadní, tak právní rovnání, nejenom pilně a bedlivě zapisovati, přijímati a vypracovati, ale také v tajnosti až do právního zde publicování zachovati, z nich výpisů žádnému nedávati, aniž takové nezdržovati, nýbrž všechno k úřadu odevzdati, a co kam patří protokolovati, nebo do knéh obecních zapsati chci.

Poddaným pak ale bez vůle k žádné instanci nějaké spisy formovati se opovážiti, dle povinnosti mé se tak zavazuji. Posledně docela věrnost, upřímnost, spravedlnost na nejvýš zachovati a tajnost rady veřejně nepronášeti. K tomu mně dopomáhej atd.“

Přísaha starších obecních:

„Já Václav Jelínek a Jiří Vladyka přísaháme pánu Bohu všemohoucímu, a nerozdílné Trojici svaté, nepoškvrněné panně Marii, rodičce Boží, též všem Božím svatým, jakož i Její král. Výsosti vysoce osvícené kněžně, paní, paní Anně Marii Františce z Toskanii (titul), paní a vrchnosti naší nejmilostivější, že se v této povinnosti věrně chovati, dobré zvelebovati a zlé tupiti, obecní důchody věrně a upřímně vyhledávati, fortele chcem se vystřihati, na váhu obecní, též řezníky a pekaře pozorovati, aby beze všeho fortele

se vážilo. Pekařům pak bedlivě přihlížeti, aby lid nepřetahovali, taxu vysaditi a panu primasovi (kterou on pokaždé na kancelář odvésti má) odevzdati. Posledně každý měsíc jednou všechny komíny v každém domě náležitě visitirovati povinni budeme a dle úřadu a povinnosti naší se zachovati chceme a připovídáme; k čemuž nám dopomáhej . . .“

Prísaha rychtářův:

„My Ondřej Ledvinka a František Svoboda přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, panně Marii, jeho důstojné matce i všem božím svatým, též Její král. Výsosti urozené kněžně z Toskanii, vrchnosti naší nejmilostivější, že v této povinnosti rychtářské věrně a upřímně chovati podle práva a spravedlnosti rovného, jednomu každému, bohatému i chudému, domácímu i přespolečnému výpověď udělovati, vdovy a sirotky opatrovati, dobré velebiti a zlé přetrhovati; a poněvadž původ práva na sobě ponese, šlechetného obývání a příkladného života (nad čímž Pán Bůh a všichni lidé zalíbení míti mohli) připovídáme.

Všecky přestupníky bez přijímání úplatkův, ani pro přízeň neb nepřízeň náležitě dle vymezených práv pokutami vytrstati a všeliké rovnání bedlivě i s výstrahou dáti zapsati; tajnost právní zachovati a pana primasa a konšelfův poslušni býti. Při rozvrhování kontribucí a jiných platův dobrý na to pozor dáti, aby žádnému veřejně křivda se nestala, toho nikdy se nespouštěti a dle našich povinností ve všem spravedlivě pokračovati připovídáme . . .“

Prísaha servusa:

„Já František přísahám pánu Bohu všemohoucímu, blahoslavené panně Marii a všem božím svatým, též Její král. Vysokosti vysoce osvícené kněžně, milostivé vrchnosti naší, jsouc za to zřízen, abych povinnosti služebníka úředního zastával, pročez v té na mne složené povinnosti se věrně a poslušně chovati a povždy na poručení pana primasa k ouřadu se osobně dostaviti, mně vydaná poručení náležitě vyříditi, ničehož nepřidávaje, ani neujmaje, odpověď mého vyřízení pravdivou a dokonalou beze vsí falše a výmluvy oznámiti, bez povolení úřadu při trvajících sessí aneb jiných případnostech neodcházeti, všelikého postranního puntování, nevěrného a podvodného jednání k hněvu a zášti, popuzování mezi sousedy, všemu se vyvarovati. Pokud by tajnost rady mně poněkud známa byla, to v tajnosti při sobě zachovati a žádnému dokonce něco, jen tolik, co mně poručeno bude, oznamovati a co koliv se mně poroučeti, buď od p. primasa, neb písaře, hude, na to bedlivě pozorovati . . .“

Dne 7. Novembris 1728 v tom roce a dne řeka byla malá: všechna voda se ztratila na půl míle. Šli jsme do kostela ke Všem Svatým do Polipes, nad mlejnem k vratům, aniž jsme se v struze žádný neomočili; dopoledne to trvalo. Když jsme domů šli, mlynář zase mlel a voda na mlýny šla a to bylo všem lidem divno.

Zapsal Jiří Josef Hájek, v ten čas primas.

V r. 1729 s dovolením Její Vyvýšenosti a Milosti z poručení urozeného pana Jana Křištofa, jenž jsa v ten čas p. hejtmanem, stalo se dne 12. Aprilis porovnání s Václavem Drahotou a Dorotou Mašatkou, strany osetých polí, oddělených po 6 str.

Dne 1. Septembris 1729 zapsal Václav Josef Stožický, kantor tehdejší kácovský toto:

Zpráva o obrazu zázračném svatých čtrnácti
pomocníkův v chrámě kácovském.

Když léta Páně 1708 p. Matěj Richman jel z Kácova u vsi Vranic trikrátě kůň pod nim padl, on pak beze škody pokaždé vstal; tak jak se do Kouřimě navrátil, hned poslal zedníky a na tom místě kapli ke cti svatých 14 pomocníkův postavití dal a do ní obraz sv. 14 pomocníkův odeslal; kterážto kaple nepřijdouc dlouhý čas k posvěcení, obraz v hospodě Vranické zůstával. Léta Páně 1712, když ta hospoda shořela, a obraz na podkroví byl, na něm patnácte kop došek nově dělaných. a celý krov prachem shořev, tak že týž svatý obraz v popeli zůstal a na tři kusy od ohně se rozbořil, až smůla se od horkosti na obraz vyrazila. Potom pak léta 1717 skrze Václava Stožického vyzdvihnout a k spravení, totiž ke sklizení přišel a s dovolením velebného pána Mikoláše Kratochvíle do chrámu Páně dán jest, na kterýžto J. M. C. Exc. pán, pan Karel Breda daroval rám řezaný a Jan Poupě dal jej pozlatiti, p. Petr Kyrál, důchodní, jej sklem ozdobil. Tak nejprvnější mše svatá u něho se sloužila 7. Oktobris 1722; a až do léta 1725 slouženo mši svatých 293.

V r. 1730 učiněn výchoz v „Zlatých dolech“ u Bejkovského; od starodávna porostliny pod 2 strychy a tři věrtele Václav Zpěváček užívá pod plat 2 strychy v „Zlatých dolech“; k rathousu šenkýř užívá pod 3 věrtele.

Dne 30. Juni učiněn výchoz skrze vodu přes vdovu Pickovu a Jana Sátry a při tom vysázeny mezníky.

Dne 17. Oktobris 1731 tu sobotu po sv. Martině stáhlo se hrozné a strašlivé povětrí dvě hodiny s půlnoci, trvalo do 2 hodin na den; jak na staveních, tak na lesích na mnoho tisíc škody učinilo (v ten čas Josef Hájek, primátor).

Dne 3. Juni 1732 ve svatodušní úterý napadl sníh na čtvrt lokte a na vsích u Vesce a u Mitrova na půl druhé čtvrti, — na žitech hroznou škodu učinil, že všechno na zem přelomeno přišlo a potom hrozné deště a přivaly, jakož i povodně byly.

Dne 1. září 1733 tak, jakož jest z poručení milostivé vrchnosti naší z kanceláře našeho kácovského skrze právo zdejší vyzdvihnout Josef Vokurka, kterýžto jsa examinován, tak dalece se za dobré uznalo, by na ten a takový způsob propuštěn byl, když on odřiká se všech krádeží a že více žádných dopustiti se nechce; taktéž panství kácovskému, Matějovi Paroubkovi a též Matějovi Škopkovi ničím zlým škoditi nechce a sám se reversíruje. Pokudž na něj něco zlého shledáno bylo, by jej dle zasloužilosti na hrdle trestali, jakž slavná apelací naříditi ráčí, což pro lepší ouvěření,

jakž my nížepsaní, tak též on vejšpsaný Josef Vokurka se vlastníma rukama jsme se podepsali.

Dne 30. Martii 1734 stala se mezi sousedy, totiž Jiříkem Vladykou a z druhé strany Jiříkem Vítkem, že dobrovolně před soudem shandlovali loučky, a to loučku, kterou Vladyka postoupil k zahradě Jiříkovi Vítkovi na dědičné časy budoucí a věčné — a Jiřík Vítek postoupil loučku „Vostrov“ pod pustým hradem též na časy budoucí a věčné.

Dne 21. Juni 1734 strhla se veliká povodeň; most u Šťastného vzala, 4 pole a jížek s polovice a hrozných škod na lukách učinila a to za mnoho tisíc. Sena žádného nedostali a voda od toku vejš 13 loket tekla.

L. P. 1734 dne 28. Septembris propůjčeno a uděleno jest osm cechů městys Buckovu na žádost p. Petrida, toho času amtschreibra na ten a takový způsob se list privilegium zavírá, by oni buckovští mistři toliko k jich potřebě takové cechy užívati a dále nic propůjčovati moc nemají a neměli, tak jak šířeji privilegium obsahuje; protož kdyby něco vzíti před sebe chtěli, tehdy úřad zdejší právo a moc stihati sobě pozůstavuje; aneb kdyby na ten způsob žádali, aby oni cechy dále udělovati mohli, žádného práva k tomu nemají.

Dne 20. Juni 1735 z milostivého nařízení R. K. výsosti paní paní Anny, osvícené kněžny z Toskána (pleno tit.) stalo se obnovení úřadu skrze urozeného a statečného rytíře pana Františka Tadeáše Popovského, panství kácovského r. k. vysokosti hejtmana: za primasa učiněn p. Jan Eusebius Hnulík; za konšely: Karel Samechovský († 1737), Pavel Ondruška († 1738), Jiří Tichý († 1747), Jan Vladyka († 1739), Václav Koblížek 1738, Vencel Buchal, radní písař; za staršího rychtáře Andres Ledvinka, za mladšího rychtáře Václav Sátra. (Nyní v r. 1736 volen Jan mladý Vladyka, starší obecní Pavel Klofát a Josef Horáček.

V r. 1739 zakoupil sobě místo pro jarmarky Bernard Jakub, koželuh ze Zbraslavic.

Téhož roku Václav Sahule pro nešlechetnou hubu, že mluvil, co se cti týkalo, o cizoložství p. Popovského a jelikož to dokázati nemohl a nedokázal, na kanceláři přede všemi rychtáři musel klečeti a sám přes hubu se plácati; což tuto poznamenáno z poručení pánů officiárů.

Téhož roku 7. Septembris zakoupil sobě místo Salomon Gerstl v Černovici, by o jarmarcích handlovati a prodávati mohl.

L. Páně 1740 usnul v Pánu slavné paměti císař Karel, toho jména šestý, dne 8. Oktobris. Panoval 31 rok, byl 56 let; dej mu Pán Bůh lehké odpočinutí.

Toho léta 1740 měli jsme velkou zimu, že ji od sta let nikdo nepamatoval; mnoho dobytka hovězího i ovčího přišlo zimou v nic; ledy tlusté byly místy na půldruhého lokte.

Dne 2. Februarii téhož roku usnul v Pánu nábožný otec a pastýř římský Klement XI. a papež: za jeho času samé vojny byly; panoval 11 let.

Dle nařízení Její královské Vyvýšenosti velké kněžny z Toscany (Titulo Pleno.) Při renovati úřadu nařízeno bylo na žádost všech ouřadních od p. revidenta Matyáše Kuchaře pro budoucí věčnou památku v našem městys Kácově, by každý domácí synek, aneb cizí přijatý, do společenství sousedské jmenovaný, domácí synek 1 kopu, totiž 1 zl. 10 kr., cizí souseda přijatý 2 kopy, totiž 2 zl. 20 kr., pokudž by se trefilo, že by kteréhokoliv rok do položivnosti sousedské v městys našem Kácově přišel, a chtěl tu býti, a v dobré možnosti, jak na statku tak na mohovitosti peněžité byl, ten bude povinen dáti víceji dle zřízení úředních. Stalo se 20. Juní 1740.

L. P. 1740 dne 20. Julí přijat byl za souseda slovutný muž p. Matěj Jedlička, dobře na cti zachovalý, řemesla bednářského, pro budoucí pamět do městské knihy vepsáno; složil za sousedství ouřadům, když byla renovati 2 kopy totiž jmenovitě 2 zl. 20 kr.

Dne 20. Julí téhož r. z milostivého nařízení císař. král výsosti paní, paní osvícené kněžny z Toscany (pleno tit.) stalo se obnovení úřadu skrze urozeného p. Matyáše Kuchaře, revidenta: za primasa učiněn p. Jan Hnulík, konšelé byli: Andres Ledvinka, Jos. Horáček, Jiří Vladyka, Frant. Svoboda, Matěj Vejvoda, Václav Janata, Václ. Frant. Buchal; starší rychtář: Jan Vladyka, mladší rychtář Pavel Matocha; starší obecní Jan Vitek († 1743) a Frt. Pešout.

Dne 3. února 1744 koupili sobě místa J. Dlouhý z města Vlašimě na pravé straně pod židy a Jan Herdt ze Všechnap a to ten krám pod Jedličkou Benešovským.

L. P. 1746 dne 16. Septembr. stalo se porovnání při úřadě městys Kácově strany jedné pánův úředních, strany druhé Václavem Sahulou, že mluvil, by měly úřady něco nespravedlivého při vybírání dělati; nemohouce to dokázati, odprosíl je, a zase jim čest navrátil. Kdyby se ale tu věc více opovážil mluvit, k záduší 2 kopy a k úřadu také 2 kopy zaplatiti musí.

L. P. 1747 dne 6. Juní stalo se porovnání mezi Pavlem Matochem a Václavem Sátrou skrze zbití mezi jejich dětmi.

Léta 1748 dne 12. Julí dostal se do arestu Josef Janata, strany mordu spáchaného, který se stal nad Václavem Dlouhým, kterýž přijda do našeho městys Kácova dne 15. Juní nočně nadepsaného Josefa Janaty otci, totiž Václavovi Janatovi, koláři, toho času obyvateli kácovskému, z chlíva osadní tele jest ukradl; kdežto pod lípami v panské pšenici s ním jsouc dopadnut a od jmenovaného Josefa Janaty ránu smrtelnou jest dostal, po kteréžto ve 24 hodinách (jsouc ještě živ, duchovnímu žádné znamení lítosti nad svými hříchy nechtěje dáti), duši jest nešťastně vypustil.

Vejš léta psaného dne 28. Julí z nařízení slavn. král. kraj. úřadu byl vykopán a landfysikem, bydlícím tehdy v Kutné Hoře, a též přítomným Antonínem Kreibichem, feldčarem, toho času kácovským, byl visitován u přítomnosti primasa p. Jiřího Josefa Hájka, spolu též u přítomnosti ten čas ložního rychtáře p. Jana Vladyky.

Zaznamenáno pro budoucí památku od P. Poschtiglyho, toho času Syndica loco.

Dnem 24. července 1748 datovaným listem na hradě Pražském Frant. Karlem, hrabětem Vratislavem a Fridrichem Leopoldem Lichtenbergem sděleno Kácovským:

„Opatrným purkmistru a konšelům městys Kácova, přátelům milým.“ Opatrní přátelé milí! Dali jsme sobě Vaši pod præsent. dne 18. běžícího měsíce odeslanou a toho při právě Vašem za příčinou vraždy ve vězení pozůstávajícího Josefa Janaty se tejkající hrdelní otázku náležitě přednésti.

I vynacházejíce my, že nadpravený Josef Janata přes ten již vystálý arest, ještě se šestinedělním vězením potrestán býti má. Pročež vy jej k takovému arestu jak přidržeti dáti, věděti budete.“

Dne 22. Martii 1749 vydán byl list zachovací Dorotě Sátrové a vlastní dceři Jana Sátry, souseda kácovského.

Dne 29. Juli 1750 zaplatil si místo Felix David ze Soutic naproti panskému pekaři, a dne 8. Septembris Jakub Moravec ze Zbraslavic u kašny při statui, a Jachym Šimon z Lukavce, židák s židákem Podštamberským, aby mohli o jarmarcích a trzích prodávati.

Dne 29. Septemb. 1751 zakoupil sobě místo kramář Jakub Hloušek z Postupic naproti Moravcovi.

Dne 5. Januarii 1752 učiněn výchoz na mezníky z městysu Kácova v přítomnosti strany jedné za pana Jiřího Hájka, toho času primasa kácovského, a radních Andresa Ledvinky, Josefa Horáčka, Jiříka Vladyky a všech sousedů kácovských, a strany druhé pana Poupěte, rychtáře Tichonského, toho času vrchního rychtáře jmenovaného a Václava Macha, konšela z týž vsi Tichonic a společných sousedů Tichonských, aby svornost sousedská mezi nimi trvala. Předně sázen mezník první na Žabkách blíž černých habrů; hrana špičatá ukazuje k druhé straně přes vodu k obci Tichonské patřící; druhý mezník sázen u louky obecní k Tichonicům patřící; třetí mezník sázen u louky Zemínovy blíž k háji obecnímu obce kácovské, bílý kámen k zemi široký pod sklo a vokuj; čtvrtý mezník nebyl blíž pole Frant. Klimy před tím dvojatý kámen; pátý obnoven blíž pole Štěpánkového; šestý mezník starý dvojatý u pole Jandákového; sedmý blíž pole Zemínového; 19 kroků černý mezník osmý, kde bývala hranička jedle od potoka 48 kroků; devátý podle cesty, co jde od Tichonic černý mezník starý; desátý nad potokem u obecního pole patřící Kácovu nad studánkou černý malý špičatý; jedenáctý mezník pod polem Mašatovým je bílý obláskový, pod ním sklo a vokuj; dvanáctý mezník u Zemínového palouku šedivý starý; třináctý od třešně 7 kroků dolů šedivý mezník starý; čtrnáctý u cesty Tichonické pod plotem; patnáctý mezník u Klepačového pole černý; šestnáctý konec Klepačového pole blíž pole Andresového a to jest starodávný mezník na mezi; sedmnáctý na druhém konci na též mezi podle Klepačového pole k pěší cestě vedle polička šenkýřového z Tichonic; osmnáctý místo té hrušky, co prv v knize psaná byla, dva kameny obláskové, pod nima sklo a vokuj; devatenáctý pod dubem proti poli, na hřbetě ukazuje hraniční jedli.

Poněvadž nevole s p. Janem Poupětem, rychtářem tichonickým, strany jedné a Frant. Samechovským, uzdařem kácovským, strany druhé, skrze dolík louky ustavičná, pro upokojení toho, mezník dán šedivý nový, pod nim sklo a vokuj zase od jedle k habru. Dvacátý mezník dán u prostřed mezi polem šenkýřovým a polem Frt. Samechovského; skrze ten mezník byly křiky, protože tichonický šenkýř mez dal zaorati; dvacátý první mezník sázen u konce pole Havlového a to starý předešlý; u pole Peliškového jest mezník vyoraný a proto nemohl se najíti.

L. P. 1755 dne 18. Decembris při sejpce po sv. Ondřeji za pana Hájka primátora a radních, jakož i všech sousedův, dožádal se p. Fr. Samechovský, toho času radní, by jemu nechali na obecním místě blíže pole Vladykového kus země pro stodolu; na tom všichni ouřad zvyklí jemu dovolení dali — a za to Samechovský dal půl sudu piva. Dále i budoucím jeho dědicům mimo tohoto zápisu vydán opis na štemflovaném papíru pro uspojení křížků.

Dne 11. Novembris 1764 zakoupil sobě místo Bernard Rubín, židák z Janovic.

Dne 29. ledna 1766 darován k zdejšímu záduší umíráček od slovatného muže p. Václava Hájka, toho času v městě Černém Kostelci ředitele kostelního kůru, kterýžto zvoneček od J. M. p. biskupa pražského pod titulem sv. Josefa a sv. Václava posvěcený jest. To pro budoucí památku jsem zapsal do této městské knihy a také jmenovaný umíráček od vejš jmenovaného pana Václava Hájka, bratrance mého z tamního města Černého Kostelce přivezl Jiří Josef Hájek, p. t. primas kácovský.

Dne 11. Juni obnoven vejchoz při gruntě Jana Vladyky, Pavla Klofáta a syna jeho Petra, strany rozdělení polí, jak jednomu, tak druhému a to z příčiny nějaké nesrovnalosti, týkající se nějaké zahrádky a porovnání učiněno pak hned na místě.

L. P. 2. Juli 1771.

Revers:

Já Jakub Zeman, t. č. slouha Losinský, poddaný k panství Kácovskému, přiznávám se tímto, že při právě městys Kácova arestem jsem stížený byl a to proto, že jsem se tak opovážil panu Jiříkovi Hájkovi, toho času primasovi kácovskému, před třemi léty berana, který za dvě bahnice šacován byl, před rokem pak bahnici a skopce, více k tomu v tomto ztrácejícím 1771 roce dne 24. Juni, t. j. na sv. Jana Křtitele nočním časem berana a bahnici, před rokem také hořejšímu šenkýři p. Fr. Jiříkovi v Kácově dvě ovce, v Polipsech Jakub. Šlajchrtovi zubkyni a letošníka, kácovskému mlynáři Antonínovi Vlčkovi smetanu s mlíkem ze sklepa, Václ. Matochovi, sousedu kácovskému, smetanu, na panství šternberském ve Stebuzevsi šafářovi $\frac{1}{2}$ štandlíku másla, hrnec a konev smetany, též tamnímu pasákovi ovci a beránka jsem ukradl, a poněvadž ta krádež na mne k vyzrazení přišla a já jsem se téměř k tomu přiznal, a lidská straka u mne je vynašla. Tak tehdy před právem městys Kácova to vše, jak s dobyt看, tak v penězích vynahraditi a zaplatiti povinně uznali; k tomu arestem do osmého

dne dle nařízení z kanceláře za času directorství pana Josefa Michla, toho času důchodního kácovského, na těle mnohými ranami a špicpruty trestán jsem byl, a že jsem kárán z mého přestupku proti sedmému přikázání Božímu, za spravedlivé bytí uznávám, a také pevně příslibuji a připovídám (pod ztrátou mého života), že nechci nikdy více do mé smrti žádnému nikdež, jakýmkoliv způsobem by bytí mohlo, jak lidem, tak hovadům, aniž na stavení při těch všech nejmenších věcech, jak by koliv takové jmenované bytí mohly, že ani sám, ani skrze jinšího se mstítí aneb uškodití se zavazuji, anobrž všeho toho zlého se odříkám na časy nynější i budoucí až do mé smrti, že nechci a nechci ani pomýšlením toho ničeho zlého nejmenšího více činití, ku potvrzení toho tuto vlastní ruky mé také podpis toho třema křížky potvrzuje; jemuž se stalo při úradě purkmistrovském v městys Kácově dne 2. Juli 1771.

† † †

Jakub Zeman.

Dne 7. Novembris 1767 zakoupila sobě místo Dorota Procházková ze Zásmuk.

L. P. 1771 obstarané lucerny do chrámu Páně zdejšího skrze pana Ferdinanda Verneru, pojezdného z Čábelic, spolu s p. Jířkem Josefem Hájkem, toho času primasem kácovským, a s jinými pány dobrodinci, totiž p. Karel Kherwitzer, obroční z Čestína, pan Joanes Heyde, kancelářský, pan Ant. Elgr, písař důchodenský, pan Josef Güntr, sládek kácovský, k tomu ostatní přidali páni mistři od počestných cechů zdejších pro čest a slávu při procesích s nejsvětější svátostí oltární, v Praze od nich zapláceno bylo totiž plechařovi 12 zl., sklenářovi 1 zl. 45 kr., za štangle 3 zl. 36 kr. celkem 17 zl. 21 kr., poslovi od cesty do Prahy 36 kr. celkem 17 zl. 57 kr.

Dne 27. Juli 1773 po druhé po padesáti létech Václav František Buchal, školní mistr a spolu syndicus s Rosinou, manželkou jeho. Družba pan Josef Kintr, toho času sládek kácovský, družička Rosalie Kintrová, sládková, též z Kácova, pan Vojtěch Heller, t. č. primas, celá rada: p. František Samechovský, Jan Pešout, Josef Vladyka, Václav Sát'a, Matěj Vítek a Václav Matocha; dále přítomna Dorota Viesnerova, papírnice z Kácova, a primaska kácovská Kateřina Hellerová. Téhož dne stalo se obnovení primasa a spoluradních; primas p. Vojtěch Heller, perníkář kácovský, a radními zůstali Fr. Samechovský, Jan Pešout, Jos. Vladyka; nově byli zvoleni: Matěj Vítek a Václ. Matocha; starší obecní nově zvolení Petr Klofát a rychtář lozní zůstal a to Jan Řezáč.

Dne 29. Juli stalo se porovnání a to mezi Václavem Pětikosteleckým a Janem Zelenkou v příčině zhanění.

V témž roce učiněn zápis Jakubovi Kromísovi, sousedu kácovskému, na koupený grunt od Jana Tichého za sumu 160 (jedno sto šedesát zlatých rejnských); na to on složil z každého zlatého po 2 krejc.; při tom tak a nejináče jest podpis níže-psaných osob:

radní: Jan Samechovský, v. r., Jan Pešout, v. r.,
Vojtěch Heller, v. r., Václav František Buchal, syndicus loc.

V r. 1775 dne 26. Juni obnoveny zase mezníky mezi úřadem kácovským a obcí Tichonickou.

Dne 7. Oktobris 1779 zaplatil místo Vilém Sedlnický z Lukavce a to proti Heršlovi Šalomonovi; a dne 10. koupil druhé místo Josef Zachariáš taktéž z Lukavce.

Dne 29. Decembris 1782 zaplatil sobě místo kramář z Čestína Goldschmíd Brix; a v r. 1793 koupil sobě místo Joh. Střížek z Vitic.

Dne 5. máje 1795 koupil jest ve zdejším městě Kácově Ferdinand Seidl, kramář z Červené Vody, místo, by mohl o zdejších jarmarcích svoje kramářské věci prodávati. Kdyby ale on někdy sem nepřišel, tedy aby jeho kamarád mohl to místo obdržeti, a to totiž Josef Harmet.

Dne 30. září 1795 zakoupil sobě místo Samuel Koplik, žid v Královicích usedlý, a to na zdejším rynku vedle královického kalhotáře.

Dne 29. Septembris 1797 platil místo Matěj Řešecký ze Zbraslavic.

Dne 13. listopadu 1797 zakoupil sobě místo na zdejším rynku kácovském Jan Liska naproti kotlářovi.

V roce 1799 dne 9. srpna zakoupil si místo Josef Dux z Mitrova naproti židovi Štěpánovi, a Frant. Konvár místo co bylo kramáře ze Smrdova a dne 30. září Josef Hermeth pod kramářem Kolářem.

V r. 1800 dne 5. máje zakoupili sobě místo sousedé z městečka Vlašimě vedle statue u rathousu na té straně pod prvním krámem kramářským.

Téhož r. 1800 dne 18. listopadu zakoupil sobě místo Václav Kelner na kraji statut a hned zaplatil, aby on žádnou překážku neměl.

Dne 11. listop. 1801 koupil sobě první místo Frant. Hanzl z Lipce a Kašpar konratický ze Soutic místo proti Fr. Hanzlovi.

V r. 1815 a to dne 11. srpna koupili sobě místa na rynku Abraham Robíček, žid keblůvský, Heřman Beneš a Izaiáš Wertheimer z Královic.

Dne 9. září 1816 koupil si místo Markus Prite z Radostovic a vdova Lazarová z Královic druhý krám pod Zachariášem Lukaveckým, dále první místo Marek Kraus a proti Joachimovi prvé místo si zakoupil Pavel Bunda z Janovic.

V r. 1816 dne 30. září zakoupil sobě místo na rynku pro jeden krám na stříhací zboží Heřman Begkovský ze Soutic a skrze ten čas, dokavad živ bude, beze vší překážky tam handlovati může. Nadmistrovským teď patří Filip Růžička.

Dne 11. listopadu zakoupil sobě místo Samuel Popovský ze Štěpánova před Josefem Pešoutem.

Stavivo k podrobné historii církevní v Čechách.

Napsal *Fr. Štědrý.*

(Pokračování.)

1640.

(81.) 1. VII. d. c. p. Hradecensi Ioanni Bartholomeo ad præs. capituli Pragensis.

2. VIII. Adamo Mazzovio Em. alumno d. e. administratio parochiæ s. Adalberti minoris in nova civitate.

3. VII. Wolfgango Conrado d. e. c. s. p. Malschingensem ad præs. comitissæ de Buquonii. Crumloviensis archidiaconus informat, quod fuerint d. officiali ante duos annos persoluti 8 ducati pro istis impetrandis confirmationibus ac propterea nihil misit.

14. VII. d. e. decanatus Gesnicensis cum parochiis in Zihel et Stebno et filiali in Bilen s. Ioannis, Blatno et Krbi P. Andreae Jaroslao Carmelitæ ad præs. comitis de Czernin.

28. VII. Magistro Joanni Calisio d. e. p. Hlinecensis cum filiali Kamensi ad præs. Franciscæ Eusebiæ de Fürstenberg. — Installator Chrudimensis.

Decanus Lunensis misit 6 fl. 3 adhuc debet.

1. VIII. Paulo Sigismundo Dirbæ d. e. p. Zlaticensis ad præsent. communitatis Zlaticensis.

(83.) 3. VIII. data est p. Becznensis P. Francisco Zagieckowsky ord. conventualium ad præs. Alberii Bzensky.

6. VIII. data est Joanni Maczinger par. Gisenensis.

9. VIII. ad præs. Zdislai Hrzan d. e. p. in Drum et filialis in Kraber P. Andreae Ridelio conventuali. — Installator decanus Austensis.

11. VIII. d. e. c. Daubravicensis Mathiæ Haniczce ad præs. comitis Maxmiliani de Waltstein.

(84) d. e. c. s. p. Schönfeldensem et Fornensem Joanni Weisgarber. Installator Joannes Rüemann.

29. VIII. d. e. p. Chudiniensis Wenceslao Gostomsky ord. dominicanorum ad præs. Protiwæ de Czernin.

Ad præs. Julii Henrici Saxonie d. e. p. Teusingen Mathaeo Gerle. —

Petro Henrico Pfeuler d. e. p. Schönthalensis cum filiali Vtwa.

Pro confirmatione demortui decani Clatouiensis d. s. 12 fl.

5. IX. Georgio Ignatio Stollonio d. e. p. Daszicensis.

(85.) 1640. — 15. IX. d. e. p. Weszelensis P. Adriano Karlubsky ord. Carmelitarum. Installator præpositus Novodomensis.

18. IX. d. e. decanatus Lithomericensis OO. SS. Adamo Vito Ziadecky.

Jacobo Hildebrando data administratio sacramentorum Straconicii ad ulteriorem Em. resolutionem.

D. e. p. Wildschensis Martino Miczansky ad præs. d. colonelli Weisz.

24. X. Joanni Wenceslao Jacobidi d. e. p. Mislensis

Hieronymo Sanse d. e. p. Horsouicensis cum filiali in Mertnich.
(86.) 13. X. Danieli Bohacz d. e. p. Chwalenicensis ad præs. d. Ludmillæ Prychowskyn, installator Pilsensis.

D. e. Wenceslao Aloisio Claudio ad decanatum Clatouiensem.

D. e. p. Tauskouiensis ad præs. Annæ Ludmillæ de Wrzeszowicz.

D. e. super p. Mielen cum filiali Wrbno (sic!).

17. X. Jodoco Thomæ Selge data (1) decanatus Wallis Joachomicæ.

Data e. super par. Chusticensem cum filialibus Radin, Mlein, Krzecz (komu?)

(87.) D. e. c. s. decanatum Slanensem Joanni Cerno.

D. c. s. decanatum Smecznensem Mathæo Hambrzik; idem solvet. Joanni Francisco Negedly d. e. p. Beronensis.

24. X. d. e. c. ad 3 filialibus (sic) Günsdorf, Pankracz et Schönbach Sebastiano Chalouio, parochio Wartenberg.

25. X. Mathiæ Blowský d. e. p. Tynouiensis ad præs. Wenceslai de Suarona. — (88. prázdné.)

(89.) 1. XI. d. e. p. Einsidlensis P. Gottofredo Helzelio præmonstratensi ad præs. abbatis Teplensis.

1640. — 4. XI. Casparo Longio decano Arnouiensi d. e. administratio eccl. in Mřičná et Seifen usque ad ulteriorem Em. resolutionen. —

Fratri Josepho Callantes Hiberno d. e. ad 3 menses licentia administrandi sacramenta in p. Miroticensi ad petitionem collatoris Don Christophori Cavallier.

10. XI. d. e. c. ad præs. Rev. suffraganei () s. p. Volinen. P. Joanni Alexandrovicz conventuali.

14. XI. d. e. p. Wesselensis una cum filiali Winzchelensi Joanni Koch ad præs. Joannis Eckersdorf.

D. e. c. ad præs. comitis Schlick super par. Hauensteinensem Joanni Georgio Bucher.

D. e. c. ad præs. baronis de la Roy Gualtero Letmate s. p. s. Crucis.

D. e. c. ad præs. baronis Rossa de Balesan s. p. Zdichouiensem una cum filiali Vaczinouiensi Valentino Carolo Tabernatori.

D. e. c. ad præs. Petri Wok de Rosmberg Adalberto Schram s. p. Przesticensem.

18. XI. d. e. c. ad præs. comitis Francisci de Maradas Paulo Leoni super par. Hostinensem una cum administratione par. Pistinensis et filiali Nakrzi.

D. e. c. ad præs. Joachimi Szpulirz Henrico Kocziensky super par. Nouowessensem.

7. XII. d. e. c. administratio parochiæ Joblensis usque ad f. s. Georgii Petro Renelio ord. præd. ad præs. com. Bercae de Duba.

P. Magistro Antonio Sarabsky ord. conventualium d. e. p. Netvorzicensis ad præs. comitis Wenceslai Michnæ.

10. XII. Joanni Tissino d. e. decanatus Wodnianensis installatore Blowsky.

D. e. Nicolao Wunsch pro p. Tschachuicensi ad instantiam senatus Cadanensis.

D. e. P. Michaeli Lemke ord. Cister. pro archidiaconatu Bilinensi cum filialibus Buschicensi (recte Lužicensi) et Radoueschicensi ad præses. baronis de Lobkovic supremi monetæ præfecti.

D. licenti administrandi sacramenta in p. Bukowska P. P. Soc. Bartholomeo Hausero et Mathæo Pelikano ad instantiam Przibikonis Genissek de Augezda usque ad f. s. Georgii.

Renovata confirmatio Bartholomeo Sanzæ pro decanatu Horzouicensi et adiuncta filiali Mertnich.

Ad instantiam Mariæ de Nidrumb scripta licentia pro P. Ludovico Zembousky, quatenus sacramenta in parochia Radiska administrare possit.

Scriptæ literæ ad instantiam Mariæ de Nidrumb Carolo Rubeculæ ut restituat, quæ abstulit.

D. e. c. Georgio Bílek pro p. s. Stephani Maioris in Noua civ. Pragensi installatore d. officiali.

Data licentia Thomæ Gurzice parochi Sadszensi administrandi sacramenta per hæc festa Nativitatis Domini usque ad Epiphaniam in par. Boemobrodensi.

19. XII. d. e. c. Simeoni Wltavsky pro p. Wölleschinensi ad præses. comitis de Buquoy.

D. c. Vito Hofreiter pro p. Lischowensi ad præses. comitis de Maradas installatore dec. Buduicensi. — (95. úctý.) (96. prázdne.)

1641.

6. II. d. e. c. Joanni Hermannu ord. conventualium super p. Nobelensem (Nabzi) cum administratione parochiarum et filialium ad hanc spectantium ad præses. comitis Defur installatore decano Neoboleslaviensi.

D. e. c. Mathæo Wenceslao Mekelio super p. Steinkirchensem ad præses. principis Eggenberg installatore archid. Crumloviensi.

1. III. d. e. c. Balthasaro Hieronymo Linter s. p. Zuikauensem ad præses. principissæ de Saxen installatore Neoboleslaviensi.

16. III. expedita e. c. pro Georgio Winsch s. p. Krunoviensem ad præses. abbatissæ Mariawalensis installatore eiusdem districtus vicario foraneo.

19. III. accepit conf. Joannes Nicolaus Wunsch super par. Sobesacensem ad præses. Joannis Sulczner install. dec. Cadanensi.

19. III. d. e. c. Joanni Hug sup. p. Statprisensem ad præsent. Sebastiani Wels rectoris collegii S. J. nec non filiales Strahensem et Truschouanensem (Hrušovany?).

Ad præses. comitis de Sora inst. vic. for.

Henricus Faber parochus Dusnicensis pro mulcta 30 fl.

(103. 104.) (105., 106., 107. relationes consistorii.)

(108.) Absolvendi ab hæresi licentiam acceperunt:

Daniel Wenceslaus Zavissius p. Lomnicensis et Ševetin Joannes Forgeta p. Obergirgenthal. Daniel Underheyden p. Clösterle.

(109.) 2. X. d. e. c. Joanni Hermannu ord. conventualium s. p. Lomnicensem ad præses. Aemilianæ comitis de Waldstein inst. Daniele Castalio vic. for.

3. X. accepit c. Joannes Adalbertus Clemens de Lanis s. p. Neschwicensem ad præs. Joannis Sigismundi comitis de Thun install. Martino Sandrio.

Item expedita e. c. Maxmiliano Leouardo ord. s. Benedicti super p. in Krasna Hora ad præs. Philipi Adami de Solms, eidem d. e. p. Libinicensis ad præs. colonelli de Vernier inst. Kuttenberg archidiacono.

5. X. præsentatus est Leonardus Aurifaber a Francisco comite Verdugo super decanatum Radonicensem cum adiuncta parochia in Gella (Želina) cui d. e. c.

16. X. Franciscus Zoravig ord. conventualium promotus est ad par. Fremlicensem: Ludovicus Schydler ad par. Kumzatecensem, Simon Chrysan ad par. Straziensem cum filiali Rozecensi et hoc ad præsent. rectoris collegii Novodomensis, quibus conf. d. c.

18. X. adiuncta est Francisco Ngedly p. Beraunensi par. Zdicensis cui desuper e. d. c.

Missus est Ladislaus Alexius Griff cum confirmatione ad par. Miroticensem, quæ ipsi ad præs. Don Christophori Cavalleri data est.

26. X. Sebastianus Granecz præs. a comite de Thun seniore obtinuit confirm. s. p. Swinczanensem cum administratione eccl. Stojicensis et Lipoldicensis.

23. X. Petiit et obtinuit confirmationem Friedericus Mayer s. p. Sohrenensem et filialem Dorstensem ad præs. commitis Floriani Theodori de Solna.

Item d. e. c. Thomæ Bartolomeo Suavio s. p. Milczinensem cum filiali Neustupov ad præs. burgravi de Donav, install. Fisirek.

Item accepit Daniel Hesselius c. s. p. Welharticensem ad præs. d. de Dona.

24. X. Expedita e. c. Thomæ Habsnek ord. præd. sup. p. Pleystetensem titulo administratorio.

29. X. Michael Saidel promotus est ad par. Altstatensem ad præs. comitis Caroli Balthasari Khan (!) a Belacz.

D. e. Barth. Beusser ord. convent. par. Czernovicensis cum filiali Dobossovicensis ad præs. baronis Martini de Paradis instal. Barth. Fisirek.

5. XI. D. e. c. Mathiæ Haniczæ s. p. Wambergensem et Sobotnicensem ad præsent. Ottonis Henrici Stosch domini in Kemnitz.

7. XI. Collatus est decanatus Costelecensis cum filiali Klenensi Wenceslao Coelestino ad præs. rectoris S. J. Pragensis.

8. XI. Stanislaus Trochius accepit parochiam Kozlanensem ad præs. Adami Henrici Tyczowsky (!) capitanei districtus Rakonicensis.

9. XI. præsentavit comitissa de Buquoy Christophorum Mauritiū super p. Sunnebergensem, installatore archidiacono Crumloviensi cui d. c.

14. XI. introductus est prævia confirmatione in parochiam Lunensem per decanum Zatecensem Blasius Bochinsky ord. fratrum de poenitentia beatorum martyrum Cyriaci.

20. XI. expedita e. c. Joanni Wenceslao Blatensky s. p. Veteroselensem et filiales Kowarzow et Wlanow ad præs. principis de Eggenberg.

(115., 116. jednání konsistoře.)

(117.) D. e. licentia Eliæ Reichel administrandi in decanatu Pontensi ad nonum annum non diutius valitura.

(118.) Acta consistorii. (119.) (120.) (121.) (122.—123.) relationes consist.

(125.) 22. XI. Christophorus Przehorsowský præsentavit Laurentium Horzinkam s. p. Juniorem Wozicze et Woldrzychovitz cum filiali Janoviensi cui e. expedita c.

5. XII. adiuncta est p. Ziebracensis cum filiali Czernicz (Cerhovice) Sebesitano Bartholomeo Crispino decano Horsovicensis.

9. XII. Balthasar Ring præ. e. a Hermanno de Questenberg s. p. Baumeysel et Lobetitz et filiales Kriegero, Obrklee et Strogetitz cui e. exp. c.

10. XII. a. p. Duppauiensis Petro Moritz ord. præd. cum annexis eccl. ad præ. comitis Werdugo.

11. XII. d. e. c. Felici Zeidlero ord. conventualium s. p. Reichenbergensem ad præ. Stephani Rotmülleri regentis Galasii.

13. XII. c. e. s. p. Brannensem et Starbachensem cum aliis adjunctis Maximilianus Leonardus ord. s. Benedicti installatore decano Neobolosl. Daniele Castalio.

(126.) Item expedita e. c. Georgio de Lauka ord. Cisterc. super p. Neudeccensem cum filiali Dippolsgrünensi ad præ. comitis Czerninis.

17. XII. d. e. con. Jacobo Maximil. Michaeli s. p. Puschwiensem ad præ. Georgii Friederici Vdriczky ab Vdricz.

21. XII. d. e. p. Donawizensis Godefriedo Stelzl ad præ. baronis de Questenberg.

Item expedita est c. P. Hroznata Vhl s. p. Einsiedl ad præ. abbatis Teplensis.

(131. Jednání konsistoře.) 16 XI. (132.) (133.) (134.) (135.) (136.) (137.) (138.) (139—140.) (141.)

D. c. Thomæ Paschalio s. p. Pilgramensem una cum filialibus.

D. c. P. Adalberto Kaukalio s. decanatum Przibramensem.

Accepit c. P. Franciscus Vocatius super. p. Selauiensem. Has confirmationes Em. ipse R dederat.

D. licentia admininistrandi sacramenta P. P. dominicanis a s. Aegidio in p. s. Martini in Antiqua urbe Praga usque ad f. s. Georgii anni currentis.

(142.) D. c. M. Casparo Bonifacio Taube super p. Sohrensem cum filiali Trutschensi.

D. e. decanatus Pardubicensis Joanni Stareczkowsky. Wenceslao Danieli Sobieslawsky d. e. decanatus Aulæ Regiæ cum adiacentibus ecclesiis ad decanatum spectantibus.

D. e. Dionysio Ferdinando Miesieczek s decanatum Chrudimensem, Accepit c. Jacobus Ferdinandus Mayer s. p. Vuldaviensem.

D. e. Eliæ Ernesto Dresclio s. p. Zablatecensem.

D. c. Adamo Damaglio s. p. Berlachiensem.

(143.) D. c. Adamo M. Præmonstr. pro p. Milevicensi.

Data e. Thomæ N. s. p. Lauterbachensem.

D. c. P. Aemilio Cibo ord. s. Francisci Min. observantiæ pro decanatu Leutomislensi.

D. c. Simoni Marcello de Radbussa s. p. Wesselensem cum adiunctis quas antecessor habuit.

D. c. Wenceslao Aloisio Claudio Nep. decan. Klattoviensi administrandi sacramenta per 3 annos in p. Kidliensi.

D. c. Adamo Mazovio s. p. s. Adalberti Maioris cum filiali s. Michælis in Nova civitate Pragensi.

(144.) D. c. Cornelio Cremerio presbytero Trevirensi s. p. Wusslebensem cum filialibus Neudorf S. Catharinæ.

D. c. Martino Sandrio s. p. Neswicensem, ante 2 annos solvit, sed confirmationem primo accepit.

Expedita licentia administrandi sacramenta per unum annum in p. Puszwicensi pro P. Jacobo Michaeli paracho Podbreczanensi.

Accepit c. Joannes Lupius Salisburgensis s. p. Altstatensem.

D. c. Benedicto Skyrnowitæ ord. Carmel. s. p. Miroticensem et alias ecclesias quas antecessor habuit.

D. c. Wenceslao Danieli Zavissio s. p. Lomnicensem et Schwe-tinensem.

(145.) Accepit c. Jeremias Hieronymus Albini s. p. Hosticzenssem.

Mathiæ Korziakowsky expedita e. c. s. decanatum Chlumecensem.

D. e. c. Jacobo Marcovetio s. p. Paraczouiensem. Petiit Joannes Hermanus ord. conventualium conf. pro p. Nobesllensi et aliis ad illud dominium spectantibus, cui expedita est.

Matheus Wenceslaus Mekelius accepit conf. s. p. Steinkir-chensem. — (146., 147., 148) prázdne.

1642.

3. — I. Augustino Natali data est parochia in Nova civitate Pragensi,

10. I. Wilhelmus Zwinkhman super p. Pensen patr. Sigismundus comes de Thun et d. Clari cum annexa filiali Höflicz.

15. I. Joannes Mayerle ord. cruc. c. r. stella parochus in Schaub administrator p. Liboricensis et Zirau.

18. I. Antonio Rulkovský s. p. Holic et Sezemic cum 3 filialibus.

18. I. Benedictus Norowský ord. Cisterc. super decan. Richnoviensem cum ecclesiis ad e. spectantibus ad præ. Alberti de Kolowrat. Installator Martinus Karas.

20. I. Joannes Clemens ord. crucig. c. r. st. ad præ. Venceslai Dwořecký de Olbramovic super p. Načeradec et Šebířoviensem.

1. II. Paulus Augustinus Novacius super p. Gininensem et 2 filiales ad pr. Francisci Caroli de Sternberg — Installator dec. Blatnensis.

Item accepit confirmationem Sebastianus Chlodowicz ord. præd. s. p. Navaroviensem cum adm. par. Tirska et filiali Wolessnicz ad præ. Vincentii de Lamotta installatore Daniele Castalio.

7. II. Baltasar Zieger præsent. a comite Gallas ad par. Reichenberg cum omnibus ad hanc spectantibus ecclesiis. P. Felix Zeidler ord. min. Convent. guardianus Reginohradecensis ad decan. Friedland et adiacentes ecclesias ad præ. eiusdem com. Gallas.

11. II. Ludovicus Zembowský ord. conv. minor. ad p. Habry cum administratione parochiæ Chotěboř et filialis in Kněžic ad præ. Joannis de Poppa et Alberti Klusak de Kostelec tutorum pupillorum Walmerodensium.

5. III. Maria Mechtildis de Nidrumb nata de Boye præsentavit Jacobum Jaronem ord. cruc. c. r. st. ad par. Radisko installatore Martino Karas archidiacono Reginohradec.

13. III. Matheus Wenceslaus Mekelius a principe de Eggenberg s. p. Bauroviensem præsentatus est.

13. III. Urbanus Franciscus Puletius ad decanatum Blatnensem c. e. præsent. Franciscus comes de Rozdražov.

18. III. renovata est confirmatio P. Aemilio Cibo super decanatum Litomyšl cum administratione p. Augezdensis et Sebranicensis nec non filiarum Široký důl, Jansdorf et Mladočov ad pr. herulæ de Bernstein installatore Dionysio Měsíček.

24. III. Jacobus Jaron conf. s. p. Schmidar ad præsent. d. Cordon installatore Martino Karas.

24. III. Comes de Thun præsent. Antonium Majerottum Erfordia- num pro p. Hochenauensi cum administratione Rednicensis, Bottschensis. Install. dec. Cadanensis.

1. IV. 1642 Joanni Třebochovský s. p. Lutow. Install. Nowodo- mensi præposito coll. Adam Slavata.

4. IV. Hadrianus Zach s. p. Landecensem ad pr. abbatis Joannis Teplensis installatore archidiacono Pilsnensi.

„ Joanni Macario s. p. N. ad præs. comitis de Solmis installatore archidiacono Cuttenbergensis.

Præsentatus est N. super p. Budeticensem a Joanne Henrico Cha- novský de Longavilla subcamerario.

7. IV. expedita est confirmatio Joannis Caroli de Marzelowa super p. Krasnahorensem ad præs. Filipi Adami comitis in Solmis installatore Cuttenbergensi.

Item data est conf. Jacobo Eremitæ par. in Peczka s. p. Paky ad præs. Rudolphi de Tiefenbach supremi maršal.

11. IV. obt. conf. Martinus Zelenka sup. p. Popovic installatore Kaufim.

„ Item obt. conf. Laurentius Maleschowsky s. decan. Jaroměřicen- sem installatore Karas.

Item Georgio Severino Bilingk s. p. Ledenicensem cum filiali Ště- panov ad præs. regentis domini Třebon Joannis ab Ockersdorf inst. Bud- uicensi.

12. IV. d. e. c. Joanni Alberto Clementi de Lanis s. p. in Schwetz installatore d. Austensi Guilielmo Chyrotheca. Adiuncta est parochia in Laucha Danieli Underheiden parochio Klösterlensi ad pr. d. Joannis Schmit- grobneri.

14. IV. pr. e. Stephanus Lang s. p. Weisskirchen a comitissa Ka- tarina Kokořovec.

28. IV. Carolus Liebsteinsky de Kolovrat præs. Guilielmum Stocz s. p. Richnoviensem cum aliis adiacentibus installatore Mart. Karas.

29. IV. Simon Beer pr. e. a Ferdinando Svihovsky super p. Hra- dešicensem cum filiali Zawlek. Inst. dec. Prachaticensi.

„ data e. c. Martino Ignatio Hlāussek ad pr. præsidis de Colovrat s. p. Nezamyslicensem cum filiali Bukovicensi install. Mart. Karas.

30. IV. accepit conf. Franc. Levinus Ruelman sup. decanat. Ta- choviensem cum eccl. ad eum spectantibus.

Datae sunt patentēs Jodoco Thomæ Selgæ decano Schlackenwerdensi s. vicariatū foraneum in districtu Cubitensi.

5. V. Petrus Resselius ord. præd. conf. e. super p. Jablonensem ad pr. Wolfgangi Bercæ inst. Martino Saudni.

6. V. Joannes Czepik accepit conf. super. p. Gezna ad pr. Ludomillæ de Říčan nec non Christophori Vlicki de Plesnicz installatore archidiacono Plsnensi.

7. V. Venc. Tlappa de Weinsperg pr. est a. d. officiale et decano metrop. eccl. s. p. Cistensem cum filiali Brzanicz installatore eiusdem districtus vicario foraneo.

8. V. Joannes Franc. Schnurkovius ord. cruc. c. r. st. accepit confirm. s. p. Policzka install. Chrudim.

„ Adamus Wenceslaus Schmakovius obtinuit conf. s. dec. Časlav, instal. archidiacono Gutttenbergensi.

12. V. Friedericus Clusius præ. e. ab Carolo Eusebio de Lichtenstein super p. Landskron, Tamixtorf, Rudolfsdorf, Michelsdorf, Dieterspach et filiales Zigilsdorf, Luselensem, Tribicensem et Königsfeld inst. d. Chrudim.

13. V. data est p. Jarošoviensis Wenceslao Holicky ad præ. Joannis Poschmurny coll. S. J. rectoris Novodomensis install. præposito Novodomensi.

17. V. Martinus Gliczius accepit conf. s. p. Burscha et Schönwaldt inst. Jodoco Thoma Selga dec. Schlackenwerdensi.

„ præ. est. Jacobus Scheppach vicarius in Freistat a comitissade Buquoy s. p. Zetwingensem install. Crumloviensi.

„ Ambrosius Carolus Sylvanus præ. e. a principe de Eggenberg s. p. Steinkirchensem inst. arch. Crumlouieni.

20. V. renovata est conf. Georgio Buchar s. p. Wlchaviensem ad præ. comitis Schlick inst. Jodoco Selgo dec. Schlackenwerdensi distr. Cubiteinsis vic. foraneo.

20. V. Framigeus Nauta ord. S. Augustini canon. regularis accepit confirm. s. p. Kuttienplan et Neudorf ad præ. Wilhelmi de Heimhausen, inst. doctore Haas parochus in Leskau.

22. V. Georgius de Lauka pr. e. a c. Hermanno Černino super p. Neudecensem inst. Francisco Welicky decano Zatecensi.

„ data est. c. Wenceslao Kuneš alumno seminarii archiep. s. p. Driesendorf ad præ. Georgii Wendschuh abbatis Altovadensis inst. archid. Crumloviensi.

30. V. Paulus Sigismundus Dirba pr. e. a Wenceslao comite de Sternberg s. p. Divišov, Stěpanov et Janovic inst. districtus Kouřimensi vic. foraneo.

5. VI. Stephanus Zubeus accepit conf. s. p. Obergeorgenthal ad præ. Maximiliani comitis de Waldstein installatore Francisco Welicky dec. Zatecensi.

12. VI. accepit conf. Michael Natali decanus Blatnensis s. p. Strakonicensem ad præ. com. Colloredo inst. Joanne Hermanno Blowsky dec. Prachatic. vic. foraneo.

14. VI. Joannes Alexandrowicz decanus Wolinensis accepit par. Kraselovicensem ad præ. Ludomillæ Zaborská de Dlouhaves, inst. dec. Prachatic.

18. VI. adiuncta est parochia Przicensis Joanni Aloisio Autersky p. Sedlecensi ad præs. Guilielmi Venceslai de Talmberg installatore Jacobo Ludwikowský dec. Sedlčan.

21. VI. pr. e. Joannes Georgius Schönwaldt a Joanne de Rossau tenente colonello s. p. Zdicowicensem et filialem Vacow installatore d. Prachaticensi.

28. VI. Georgius Bilek a Bilenbergk par. s. Steph. maj. præs. tatus est a Jacobo Bohn collegii S. J. Crumlov rectore super archidiaconatum inst. dec. Budvicensi.

Hermannus Schlager ord. præm. pr. e. a d. barone de Kokofovec s. p. Lodicensem install. arch. Pilsnensis.

3. VII. Cornelius ab Asche ord. præd. præs. e. a Joanne Christophoro a Thumschirm super p. Mielnicensem inst. arch. Tynhoršoviensi.

9. VII. Daniel Hesselius accepit conf. s. p. S. Stephani Mai. Neopragæ inst. res. d. officiale.

11. VII. Daniel Lakay p. e. a Francisco comite de Sternberg super decanatum Bechyn.

12. VII. Jacobus Mayer accepit conf. s. p. Striczicensem sub. coll. abbatis Altorodensis installatore decano Budvicensi.

„Gregorius Halusky accepit conf. super p. Straschinensem ad præs. colonelli Nicolai de Noyrell inst. vic. for. eiusdem distr.

21. VII. Friedericus Stöss acc. conf. super dec. Časlav cum annexis ecclesiis, installator Cuttenbergensis.

29. Joannes Faber præs. a Joanne Henrico de Strojetic et Křimic s. p. Veiprnicensem inst. archid. Plsnensis.

31. VII Joanni Weisgerber parocho Schönfeldensi adiuncta e. p. Kúřchenburgensis ad præs. Fridrici de Steinbach et Wilhelmi Winkler de Heimfeldt, inst. Jodocus Thomas de Selga dec. Schlackenwerdensis.

11. VIII. pro ratificatione testamenti Joannis Schlechtæ parochi Otta-
wiensis a P. P. S. J. accepit 30 fl.

13. VIII. Christophorus Vincentius Rösner præs. e. a Joanne Gordon colonello s. p. Smidarensem.

12. VIII Didaco Novatio ord. conv. adiuncta est filialis.

21. VIII. Stephanus Zubeus præs. e. a Iusto di Wahl plenipoten-
tiario collatricis dominæ Schelhartin et a Jona et Haubalio Paust fra-
tribus concollatoribus s. p. Sandauiensem, inst. eiusdem districtus vic. for.
Eidem Zubeo d. e. c. s. p. Bolicensem ad pr. principis de Sachsen.

(Pokračování.)

Svratka.

Řada obrazů z náboženských místních dějin. Napsal VÁCLAV OLIVA.

(Dokončení.)

Duchovní správce v *Pusté Kamenici* referuje o své farnosti takto: „Mám 13 fanatických rodin, z nich 6 katolických a 7 helvetských. — Jich přichylnost k víře by byla větší, kdyby nekladli naději ve zdar nynější války. — Při návštěvě jich shledal jsem mnoho překážek, proč od svého fanatismu neustupují: 1. někteří z nich jsou tkalci, s nimiž rozhovor ve všední dny dlouho vésti se nedá pro veliký hluk, jenž ve svět-
nici, kde jsou dva nebo tři stavy, rozmluvě vadí; 2. neradi se dávají při

práci vyrušovati; 3. při návštěvě někteří spolusousedé, jakmile shlédnou, že kněz do domu takového fanatika vchází, jednak se zvědavosti, co tam bude dělati, jednak z lásky k duchovnímu se sejdou a vytrvají, pokud kněz neodejde; 4. při návštěvě vždy, byť desetkrát se konala, dvěře jsou zavřeny na zámek. — Duchovní správce proto navštěvuje fanatiky v neděli odpoledne po službách Božích a po cvičení. — Jedna rodina Jana Nekvindy, familianta z Pasek čís. d. 32., jak se zdá, začíná od fanatismu upouštět, ježto navštěvuje služby Boží a ob čas i na faru zajde pro poučení. — Počet fanatiků vzrostl, poněvadž k nim se přihlásili někteří, kdož známi nebyli. — O víře kázáno bylo o velkonočních, svatodušních svátcích a na nebevstoupení Páně, poněvadž jindy málo lidí do kostela chodí (numerus parvus). — Služby Boží nenavštěvují, byť i k tomu byli od kněze vybízeni. Téměř všickni na malé výjimky jak katolíci tak nekatolíci, jsou ve službách Božích nejnedbalejší (negligentissimi). Mezi katolíky někteří pouze třikrát za rok přijdou do kostela. Nekatolíci nechodí rovněž do svých modliteben. Bylo by dobře, aby úřad vrchnostenský k tomu dohlédl. Duchovní správce ty největší lenochy napomíná při cvičeních. I stalo se, že jeden z nich odpověděl, že proto nepřijde do pekla. Otcovská napomenutí nic nepomáhají, protože blud je zcela ovládl a s nimi se zrodil. Pokud blud nebude odstraněn, vše je marno. Kněz zažije tu proto málo duchovních radostí. I žádám jako moji předchůdci všemožně o změnu místa a stále žádati budu. — O svátcích pracuji vesměs. — Tvrdí, že v době francouzské revoluce všem katolickým kněžím bylo nařízeno přísahou odřici se své víry. A proto přemnoží ve válečné této době se domnívají, kdyby Francouzi vtrhli do vlasti naší, že týž osud katol. kněžím bude připraven a náboženství katol. že bude zničeno. Tímto předsudkem prosyceni touží po příchodu nepřítele (anhelant adventum hostis). Též dověděl jsem se, že jakýsi cestující tkadlec z panství jimranovského v Moravě bludné názory šířil u dvou katol. rodin. Zakročil jsem u jimramovského úřadu. — Ve farnosti pustokamenické jsou blouznivci trojího druhu: 1. ti, kdož přihlásili se ke katolíkům, ale svých zásad se drží, 2. ti, kdož přihlásili se k helvetům a tajně fanatismus vyznávají, a 3. ti, kdož přihlásili se k helvetům a zřejmě k blouznivcům se hlásí.“

Na tyto zprávy odpověděl konsistoř 20. listopadu 1809: „Ačkoliv z prohlášení kněžstva vikariátu Skutečského, v jehož farnostech žijí fanatici, kteří k žádnému náboženství přihlásiti se nechtí, biskupská konsistoř seznala, že způsob a methoda, dle nichž s nešťastníky oněmi jednati jest, podle nařízení J. Excellence z roku 1808 se zachovává a přece žádoucího výsledku se nedocílilo, raduje se přece bisk. konsistoř z toho, že alespoň v oněch farnostech počet fanatiků nevzrostl, že nic zvláštního u nich se nepozoruje, že alespoň někteří z nich mládež do školy a do kostela posílají a že ve farnosti ranenské též jméno Boha vyslovují a před duchovním správcem neutíkají, ba i processí, za šťastný výsledek rakouských zbraní ustanovených, se účastnili. Tento způsob, jež J. Excellence po poradě s nejvyššími a nejvíce vynikajícími muži rakouské říše o fanaticích předepsala, žádoucí přinese výsledek jistě časem, až duchovní pastýři smysl této instrukce důkladně vystihnou a novými silami i dvojnásobnou snahou prováděti budou intence její, zvláště budou-li všemožně pečovati o mládež blouznivců, aby v náboženství důkladně byla vyučena

tak, že alespoň budoucí pokolení uchráněno bude tohoto moru (peste).“

„Což pak se speciálních relací o blouznivcích týče, dává se o nich Antonínu Tomáškovi, děkanovi bojanovskému, přátelsky toto vyřízení: 1. Vrchnostenský úřad v Rychmburce dnešního dne odtud se žádá, by ráčil při dané příležitosti rychtáře krounského Václava Netolického úřadu jeho zbaviti a jiného dosaditi, jenž by se odporučoval svým životem náboženským, dále by kněžím a katolíkům, žádají-li pomoci u úřadu vrchnostenského proti fanatikům, poskytoval veškeru assistenci, jež dle zákonů státních se dovoluje, aby nekatolickým duchovním doporučil, aby úřad svůj bedlivě plnili a zákony tolerance nepřestupovali, a svou autoritou by spolupůsobil, aby nešťastní vyznavači blouznilství, anebo alespoň jejich děti stali se dobrými křesťany a věrnými poddanými.

2. Duchovnímu správci v *Krouné* a lokalistovi v Pusté Kamenici budiž sděleno, a) že není v úmyslu instrukce biskupské, aby fanatiky navštěvovali bezohledně a s velikými obtížemi, aby jich lásku si získali. Snadno v roce duchovnímu pastýři naskytne se příležitost, aby s ovečkami svými, aniž by k nim musil jíti schválně, se sešel a s nimi bez ohledu na domácí život a jeho potřeby pohovořil o víře a tak je připravil k přijetí kněze a jeho řeči; b) že neschvaluje biskupská konsistoř, že duchovní správce krounský a lokalista pustokamenický ty fanatiky, kteří služby Boží nenavštěvují, zdrahají se posílati mládež na hodiny opakovací, ve dnech svátečních práce služebné konají, neudali úřadu vrchnostenskému, ježto takto úřad svůj a úkol, jenž jim u fanatiků připadá, sobě obtížnější činí; c) lokalista pustokamenický nechť relaci svou doplní, zda pobuda František Trávníček, z Moravy pocházející, z farnosti Pustokamenické od úřadu vrchnostenského byl vykázán a tam již se nezdržuje.

3. Faráře svrateckého Jana Beneše láska k víře a snaha o její rozšíření a touha získati duše sobě svěřené biskupské konsistoři dosti jsou známy tak, že též pevně doufá, že kněz tento nyní pozdraven užije prostředků v instrukci biskupské uvedených, aby farnost Svratecká od potopy (lue) fanatismu s pomocí milosti Boží byla vyčištěna.

4. Farář ranenský Jan Horník úkol svůj k fanatikům všemožně koná, a protože sekretář vikariátní svědčí, že při prohlídce školy ve škole byly mnohé děti fanatiků a že bez rozdílu jako děti katolické dbalostí jak faráře, tak učitele nejen v učení literním, ale i v náboženství dobře prospívají a důkazy o tom podaly, proto děkan bojanovský jak faráře tak učitele ranenského jménem biskupské konsistoře nechť pochválí, aby oba v pili své vytrvali, nechť je vyzve a jim oznámí, že jejich horlivost biskupská konsistoř oznámila Jeho Excellenci.“

Z ostatních relací, jež v archivě Svrateckém jsem našel, uvádím jen to, co jest zajímavého. R. 1810 sděluje farář *svratecký*, že blouznivci již před ním neutíkají, ale přátelsky ho přijímají, ba, najme-li je do práce, radostně (lubenti animo) ji konají. Panuje u nich bludná domněnka, že ducha svého musí poslouchati, ve volné lásce žítí, a že nic jim nepatří. Proto odejme-li se jim co z jejich hospodářství k zaplacení daní, jsou jako by ničeho nepocítovali (quasi insensibiles). Farář přechásto jim předkládal, že duch privátní nejen nepostačuje, aby člověk sám sebe a své ostatní spravovati mohl, ale že i duch jiných a jejich dobré rady

následovati se mají. Uvedl příklad na jiných, kteří netoliko se řídí dle svého ducha, ale i zákony, radami a ostatními nařízeními a daleko jsou šťastnější, požívajíce ovoce své námahy. Než jako k mrtvým slova a rady se pronášely (quasi mortuis); zůstávají stále stejní a nedají se přemluvit, ačkoliv při rozličných příležitostech dosti přísně se s nimi zacházelo. Do kostela nechodí, svátosti nepřijímají, mládež jen z přinucení do školy posílají a do modlitebny evangelické jdou pořádku říkajíce, že od ducha privátního dosti se naučiti může (satis instrui posse). O jejich tajných schůzkách, hanobení víry, o *konkubinátě a adamitství se sice ničeho určitého neproslýchá, ale hověti tomu mohou* ⁷²⁾ Svátků znesvěcují. Připomínám, že nekatolický pastor svratoušský špatným příkladem proti zákonu ze dne 30. července a 22. října 1813 katolické svátky jako Rodičky Boží a svatých znesvěcuje služebnou práci. Na svátek narození Panny Marie dal prostíratí len (linum exponi), na sv. Václava bítiti plátno. Dále připomínám, že týž pastor v neděli 18. po sv. Duchu s kazatelnou hlásal, že křesť není svátostí, ale pouhou ceremonií a že ten, kdo beze křtu zemře, spasení dochází. Tím způsobem myslím, že nebude-li takovýmto řečem bráněno, počet fanatiků najisto vzroste.“

Téhož roku bylo ve farnosti svratecké 11 rodin fanatiků, (dítek 27 a rodičů 19) k čemuž poznamenáno budiž, že z těchto 11 rodin jedna ve Svatce a to Hartmanova a 3 ve Svatouchu, totiž Suchého a dvou Cachů, nechť se podrobovati nižádným zákonům, kdežto jiné alespoň některým se podrobují a proti ostatním zřejmě nebrojí. Když po komissích vrchnostenských a krajských byly rodiny tyto ve Svatouchu postrašeny, že pro jejich tvrdohlavost, nezaplacení daní a nedbalost zákonů budou statků zbaveny a když po odhadnutí nábytku a nářadí bylo jim pohroženo prodejem a jich vyhnáním, nebylo vše nic platno, ježto v sebe spoléhajíce pravili, že nic zlého se jim státi nemůže. Tyto komisse byly vykonány u Suchého a u Cachů, ostatní rodiny byly pominuty, ač jsou týchž názorů a pošetilostí. Když jim po té farář domlouval, aby zmoudřeli a poslechli, že vše bude dobře, obdržel odpověď, že opustí statky své třeba ihned, protože je ponechali již vrchnostenskému úřadu. A tak vše nic u nich nezpomáhalo. Ve Svatouchu pastor nekatolický již po několik let není (jam quotannis exulat), proto opakovací hodiny se tu nekonají. Při rozmluvě rádi užívají pouze názorů Písma, mnoho hovoří o lásce k bližnímu, zuří proti nynější nádhře a přepjatosti a život

⁷²⁾ Naši historikové, kteří o adamitech psali, „adamitství“, t. j. provozování různých nemravností a orgií od adamitův, popírají. (Sr. Helfert, Adámek a j.) Nechci tvrditi opak toho, ale uvedená slova faráře svrateckého, jakož i slova samého biskupa Haje v pastýřském listě ze dne 23. června 1791 (sr. jeho znění shora) spíše nasvědčují tomu, že adamité, alespoň někteří, hověli nemravnostem. Uvažme dále: schůzky jejich děly se vždy v tajnosti při zavřených dveřích, kam nikdo, kdo nebyl adamitou, se nedostal. Adamité sami neměli žádných morálních zásad, žili v konkubinátech, při výsleších zapírali, mluvili nejasně a proto vskutku není divu, vynořili se myšlenka, že řeči o jejich nemravnostních schůzkách jsou pravdivy. Proslýchalo se, tak se všude píše, že nemravnostem hověli, ale důkazu není. Ale kdož mohl ten důkaz dáti? Sami adamité ovšem na sebe ničeho nepověděli, — a proto důkaz podán býti nemohl a nemůže. Ale nepodání důkazu ještě není vyvrácením tvrzení mnohdy pravdivého.

svůj považují za nejdokonalejší a co nejochotněji rozdávají, co mají. Nezpomáhá nic než prositi Boha, aby roušku s jejich srdcí sňal.

R. 1811 bylo 11 rodin, z nich 27 dětí a 21 otců a matek. Když mnohým na zaplacení daní věci byly zabaveny a prodány, pravili, že jim vlastně nic nepatří a rádi opustí vlast. Evangelium vykládají ve prospěch své sekty. Míchají text s textem a největší váhu kladou na lásku k bližnímu.

Roku 1812 bylo 11 rodin a 49 osob. Roku toho v německé zprávě nazývá je farář nihilisty. Léta 1813 a 1814 nepřinesla zvláštnosti až na to, že Matěj, syn Josefa Suchého ze Svratoucha, před svatbou učinil katol. vyznání víry a zemřeli jako fanatici Barbora, manželka Františka Hartmanna ze Svratky, a Václav Cach ze Svratoucha, kteří pochováni jsou bez kněze. Farář ve žních najal si fanatiky na polní práce a hleděl při té příležitosti si je získati laskavým s nimi zacházením, ale marně.

Roku 1816 zpráva dří, že Josef Suchý, domkář ze Svratoucha, s celou rodinou ještě nedávno zarytý (obstinatus) fanatic, zmoudřel, vyslovuje již jméno Boží, ty, kdož potkává pozdravuje po katolicku: „Pochválen buď Pán Ježíš“, do kostela časem přijde a daně rád platí. Dcera jeho Anna učinila katol. vyznání víry. Počet fanaticů se zmenšil. Václav Cach a Josef Cach oba ze Svratoucha se vystěhovali a Filip Šmatlán ze Svratoucha s Františkem Příhodou z Křižánek se přihlásili k evangelíkům. V konkubinátě žil František Hartman ze Svratky. Úřad jeho konkubinu poslal do Poličky, kam patřila.

R. 1817 František Hartman pole nevzdělával a neosíval. Z jara s celou rodinou odešel pryč. Když pak otázan byl, proč pole zanedbal, řekl, že by marně se dřel, všechna práce že jest marná a ničemná, protože ve žních většinu mu toho úřady na daně poberou.

Počátkem roku 1820 dotazoval se na fanatiky co nejpodrobněji krajský úřad chrudimský u úřadů vrchnostenských a tyto zase u úřadů farních. Bylo proti všem zakročeno přísně; přemnozí přihlásili se buď k evangelíkům buď ke katolíkům, tak že v roce 1822 byly ve farnosti Svratecké již jen 4 rodiny: Hartmannova ve Svratce a tři Cachovy (Josefa, Františka a Jana) ze Svratouchu. Konkubina Hartmannova několikrát se vrátila. Když však znova a znova ze Svratky byla vypovězena, konečně Hartman sám s ní někam odešel kol roku 1821 a stateček zanechal opuštěný. Úřad vrchnostenský proto jej pronajal. Do školy posud mnozí děti neposílají. K otázce, proč tak nečiní, bijí se v prsa a říkají: „Tu (totiž v těle) jest pravá škola, ve které ustavičně trváme.“⁷³⁾ Krajský úřad chrudimský ze dne 22. června 1822 žádal znova o udání náčelníků blouznivcův.

R. 1824 čítalo se celkem ve farnosti 19 fanaticů. Zpráva o nich dří: „Všickni tito jsou v nejvlastnějším slova smyslu fanatiky, protože se

⁷³⁾ Fr. Cach ze Svratoucha při výslechu r. 1822, proč neposílá děti do školy, řekl: „Dítka do školy tohoto světa neposílám, protože stále v chrámě života přebývám. Dítka do školy tohoto světa neposílám, protože ve škole Ježíšově meškají; zůstanou poddány živému pánu, já je učit nemohu, ať je matka dokonalost všemu dobrému naučí. Dítka mi svěřil otec, abych je v duchu a pravdě podle jeho sv. učení vychovával. Ve škole by se však vychovávaly podle světa a podle rozumu lidského, a to mi matka života nedovolila. Nemohu slíbiti, že děti do školy posílati budu, protože jsem se světa zhostil.“ Josef Cach, jeho bratr, vypovídá: „Dítka do školy neposílám, protože jsou ve škole pravdy života a ne pravdy otce.“

téměř všem jak politickým tak náboženským zákonům co nejrozhodněji protiví, daní a dávek neplatí, dítek do škol naprosto neposílají a do žádného kostela choditi nechtějí. Ačkoliv farář ničeho nezanedbal, aby dle vysokých a nejvyšších nařízení přívětivým chováním jejich srdce získal a tak je přivedl k poznání pravdy, přece při těchto tvrdohlavcích nelze očekávati polepsení, pokud jen se jim tresty bude jenom hroziti, ale žádné nebudou dávati. Protože pak veškerý život a skutky těchto fanatiků úřadům z dřívějších zpráv dobře jsou známy a nic zvláštního se neudálo, co by zasloužilo poznamenání, obšírněji o těchto lidech se nevyjadřují.⁷⁴⁾

Léta následující nevykazují zvláštností. Při roce 1830 poznamenáno, že blouznivci již veřejně ve svátcích nepracují, že konkubina Hartmanova znova a znova se vrací a v nový konkubinat vešel Josef Cach ze Svratoucha.

V té době počali blouznivci scházeti se k tajným schůzím a brojiti proti stávajícím řádům. Alespoň 20. května 1831 píše krajský úřad chrudimský do Svratky: „V Krouně prý u souseda Františka Kosteckého v čís. d. 147. konají se tajné schůzky fanatiků, na nichž svratoušští blouznivci Frant. Hartman a Josef Cach se otevřeně vyjadřují, že zeměpána a vrchnosti není třeba, že daně a dávky nejsou nutny právě tak jako kněží, svátosti, škola, manželství atd. Dle příspěvu krounského faráře nemůže sice Frant. Kostecký při zakázaných těchto schůzkách býti polapen, ale jisto jest, že sám o nedělích do Svratoucha chodí a tamější spolublouznivců navštěvuje. Proto nechť p. farář sem udá, zda se u jmenovaných blouznivci Fr. Hartmana a Josefa Cacha konají tajné schůzky a zda ony výrocky na pravdě spočívají a konečně jak oba zmínění žijí.“

R. 1833 bylo ve svratecké farnosti celkem 21 fanatikův. Tito byli dříve nekatolíky. Blud svůj nešíří, ale sami žádného poučení nepřijímají a chtějí žíti v pokoji. Neuznávají žádných ani politických ani církevních vrchností, neplatí daní, nenavštěvují kostelů. Čtou sice Písmo sv., ale vykládají si je libovolně. Počet jejich se zmenšil, ježto syn Hartmanův Václav byl odveden k vojsku a syn Jana Cacha Jan zemřel. Konkubiny byly vícekrát zahrnány (vertrieben), ale vrátily se po krátku zase. „K budoucímu vymýcení této sekty bylo by nejlépe, kdyby dítky, jichž doma nepotřebují, byly jim vzaty a někde, kde na blízku je kostel a jedna víra, do služby dány, aby takto byly od rodičů odděleny a přidržovány, aby chodily do kostela“.

Konkubiny, Fr. Hartmana Alžběta Pavlíkova z Borové u Poličky a Josefa Cacha Anna Hromádkova z Otradova, daly úřadům mnoho práce. Posléze 31. prosince 1834 navrhuje farář svratecký Václav Šimek, aby poslány byly do svých obcí a tam na útraty obecní živeny, ježto jinak konkubinátům přetrž se nestane. Nemají v obcích svých kde bydleti a čím se živiti, proto vždy, ačkoliv dvakrát i třikrát ročně jsou vypovězeny, vracejí se co nejdříve zpět. Relace z r. 1835 uvádí, že Barbora Pavlíkova je v Borové a Anna Hromádkova v Otradově.

⁷⁴⁾ Adamité vzpírali se rozkazům úředním, nechtěli robotovati, daně platiti, dítky posílali do školy a syny své dávati k odvodu. Žádali ve všem pokoj. Při výsledku r. 1828 Frant. a Jan Cachové ze Svratoucha udali: „Nejsme z tohoto světa. Toto vše jsme dávno již odložili. Nemáme pozemských statků, jichž bychom potřebovali hájiti. Naši synové nám nenáleží.“ (Adámek d. c. 60.)

Dne 16. července 1835 rozkázalo gubernium, by seznam fanaticův se podával též úřadům politickým. Tehdy jich bylo ve farnosti Svratecké 13. Poněvadž farní úřady od této doby podávaly dvojí výkaz blouznivcův, jeden konsistoři a jeden úřadu vrchnostenskému, mnohdy výkazy ty se neshodovaly. Alespoň konsistoř ze dne 7. května 1835 vytýká tuto neshodu faráři svrateckému, jenž vikariátnímu úřadu udává jich 18, ale rychmburskému vrchnímu úřadu pouze 15., dále lokalistovi pusto-kamenickému Janu Chládkovi, který konsistoři uvádí 4, ale vrchnímu úřadu 3, a faráři krounskému, jenž konsistoři neudal nikoho, ale vrchnímu úřadu 5, a nakazuje pro budoucnost, aby nedospělé ještě školou nepovinné děti a z blouznilství podezřelé osoby ve výkazech se neuváděly, aby vyšším úřadům podati se mohlo určité číslo náboženských blouznivcův v diecesi králohradecké.

Při relacích udávalo se, z které konfesse jednotliví blouznivci pocházejí či ke které konfessi dříve patřili, než zřejmě k fanatismu přešli, aby příslušný buď katolický buď helvetský duchovní správce obdržel instrukce, jak počínati si má, by je znova své konfessi získal. Mnohdy došlo mezi duchovními správci různých vyznání vedle sebe žijících k nějakým nedorozuměním. Důkazem toho jest tento dopis: „Jemnost pane! Poníženě děkuji, že se ráčili pro mně stranu fanaticův s psaním od 20. t. m. obtěžovat. Aby pak ráčili vědět, v čem ta věc pozůstává, tedy zase jsem za svou povinnost uznával, abych o tom Jemnost panu zprávu dal, že jsem dne 24. listopadu b. r. toho Jana Cacha k slav. vrchnímu úřadu žaloval; i byl tam předvolán; avšak proto přece děti do školy a na opakovací hodiny neposílá. Na slav. c. k. krajský úřad se mi zdá již pozdě to žalovat, beztoho ta holka teprv nastane u nás do školy chodit, kdyžto nám ještě žádné nařízení nepřišlo, abychom dítek od 5ti let do školy potahovali. A já jsem přece, abych měl stranu ní, že nechodí do školy, do tabelky co poznamenat, jsem ji žaloval. Stranu odsílání tabelky fanatické my jsme již byli od slav. seniorátního úřadu upomínáni i také je tam odeslali. Postavil jsem pak do ní těchto: Svratka čís. 127. Frant. Hartman, měšťan; Svratouch čís. 132. Frant. Cach, podruh, jeho žena Anna, syn Karel; číslo 132. Jan Cach, podruh, žena Terezie, syn Václav, Ignác, dcera Josefa; číslo 132. Josef Cach, podruh, Frant. Cach, podruh, Anna, dcera Anny Hromádka. Konkubinát žádný jsem nepostavil. S vinšem veselých svátků. Ráčeji se hezky vynacházet. Ve Svratouchu dne 24. prosince 1836. Jenž jsem: Josef Šedivý, kazatel Slova Božího.“

Dle výkazu z roku 1842 konal ve Svratouchu opakovací hodiny helvetský učitel. Fanatici o náboženství nechtí s nikým mluvit a nikoho poslouchati, ale ihned odcházejí, jakmile se začne o něm mluvit. Pokud lidé tito nebudou považováni za nerozumce, jimiž skutečně jsou a nebudou přinuceni k přijetí poučení, potud od svého blouznilství neustoupí. Janu Cáchovi narodila se dcera. Dítě musil obecní sluha a babička rodičům vzít a dáti pokřtiti, poněvadž o křtu jeho nechtěli ani slyšeti říkajíce, že kdyby nebylo pokřtěno, nemohlo by žít, tedy že žije a že již pokřtěno jest. Všechnu fanaticův čítalo se 11.

Zpráva o generální visitaci konané ve Svratce z r. 1843 dne 31. prosince nazývá Svratku „farou akatolíky a náboženskými blouznivci napl-

něnou“ a touží, by nově jmenovaný farář Frant. Konopáč všecku péči věnoval k vyhubení blouznilství.

R. 1845 26. června oznamuje konsistoř, že dle rozhodnutí gubernia krajský úřad chrudimský má co nejprůšněji zakročiti proti blouznivci Janu Cachovi ze Svratoucha, protože svou 14letou dceru Josefu v tajnosti a v úkrytu choval, tak že ani školního vyučování ani opakovacích hodin se nesúčastnila (wegen der Geheimhaltung). Cach byl co nejprůšněji vyšetřován, trestán, ale — nepodrobil se. Při svém blouznilství setrval.

Nastal rok 1848. Nová svoboda začala bušiti na srdce lidská a rozechvěla je téměř po celé Evropě. A jako náboženská svoboda císaře Josefa II. pochopena nebyla, tak také nebyla lidem pochopena svoboda tato. Od nejstarších dob stále otázka náboženská zaměstnávala duši, srdce i mysl lidu a proto i v roce 1848 lid nedovedl si představití nové svobody bez nové svobody náboženské. Nastalo vření i mezi blouznivci. Ve Svratouchu počaly znova tajné jejich schůzky. K nim docházeli souvěrci z Krouny, ba až z daleké Stradouně, Radhoště a odjinud. Jednáno při přísně střežených dveřích o nové svobodě, o potlačení katol. církve i víry, o vraždě kněží, zničení far a kostelů atd., ale pozitivní myšlenky vyhýbáno. Byl to vlastně počátek náboženské revoluce a anarchie. Na štěstí ještě, že doba tato netrvala dlouho, a že jak duchovní správa ve Svratce tak úřad vrchnostenský v Rychmburce počínaly si opatrně a moudře. Doba přešla a v nových poměrech ti, kdož dříve strojili církví, katol. víře, kněžstvu záhubu, skrotli. Seznali, že čas je zcela jiný, než si byli představovali

Úklady „ariánů“ či třetí strany o katol. víru v roce 1848 dobře a pěkně vysvětlují poměry let předcházejících. Nebylo vše tak, jak na první pohled se zdálo. Zde některé doklady.

Když Konopáč r. 1843 nastoupil duchovní správu ve Svratce, nekatolíci, z nichž bylo mnoho „ariánů“, vykládající si libovolně státní zákony o toleranci, nesvětili katolických svátků a právě v těch dnech konali nejhrubší polní práce. Proto farář stěžoval si u vrchního úřadu v Rychmburce. Nekatolíci byli předvoláni, slíbili sice polepšení, ale navrátivše se domů, nejednali o nic lépe nežli dříve. Beneficiát oznámil znova skutek ten do Rychmburka, ale vše bylo nadarmo. Nekatolíci porušovali sváteční klid ještě více. Ejhle, duch vzpoury a vzdoru!

V té době též dívky ze smíšených manželství, když otec byl evangelíkem, začaly houfně, ač po katolicku byly křtěny a též po katolicku měly se vychovávat, navštěvovat evangelickou školu ve Svratouchu. Katol. farář v neděli navštívil evangelického učitele a v dobrotě mu vysvětlil, že jednání takové nemůže trpěti, a prosil, aby evangelíci do své školy nepřijímali katol. dítek. Učitel poslechl a katol. dívky z evangelické školy propustil. Zde zase duch vzpoury ve škole.

Téže neděle katol. farář se starostou a katol. učitelem navštívil náboženské blouznivce ve Svratouchu a chtěl jich o náboženství poučovati. Ti však vůbec o náboženství mluvíti a slyšeti nechtěli odpovídajíce: „Již zde byl také pan vrchní z Rychmburka a nechal nás na pokoji!“ Po té dne 13. června ve tři hodiny odpoledne přišel jeden z nich Josef Cach se synem Františkem k farářovi a pozdravili: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ Farář domníval se dle pozdravu, že jsou to katolíci, proto zval

je, by se posadili a řekli, proč přišli. Starší Cach povstal a řekl: „My jsme sem přišli oznámit, že nemáme žádného pokoje, ustavičně jsme týráni.“ „A kdo vás znepokojuje?“ táže se farář, „kdo vás snižuje a jakou příčinu jste k tomu zavdali?“ „My žádnou,“ odpověděli, „my jsme vše dali, co jsme měli a přece nemáme pokoje.“ Farář seznal dle řeči, že jsou to blouznivci a proto se tázal: „K jakému náboženství se hlásíte?“ „*My jsme z třetí strany.*“ „*A co je to ta třetí strana?*“ „*My nejsme ani katolíci, ani helveti, my jsme z třetí strany, tedy ariáni.*“ Po té farář zkoušel jejich zásady náboženské a shledal, že výroky jejich jsou nestejny a nauka jejich že se skládá z rozličných věcí, jež sami nebo jich předkové zdědili, z čehož jasně prokmitalo blouznivství.

Cach žádal, aby farář osvobodil jeho syna od služby vojenské, k níž od vrchnostenského úřadu byl určen. Farář namítal, že nemůže tak učiniti, že záležitost ta spadá do kompetence světských úřadů, zejména pana vrchního na Rychmburce. Cach odpověděl: „Co pan vrchní, *ten nemůže nic*“. Od toho jsou oni (farář), neb oni mají po Bohu tu moc zde na zemi, oni mohou svou mocí vše dělat a nám zde pomoci.“ Farář odpověděl, že on spravuje pouze věci duchovní, světské však že podléhají světským úřadům. Cach s tím spokojiti se nechtěl. Po dlouhém domlouvání, by zákonů poslechl, odešel. Za šest neděl přišel ještě jednou s týmiž názory. Znova poukázán jest k poslušnosti. Odešel bez pozdravu a již nepřišel . . . Nejsou všecko toto zjevy, tak možno se na konci tázati, jež nutně v roce 1848 dovedly blouznivce k úradě o vraždě kněží, sboření kostelů atd.?

* * *

Po roce 1850 tratí se zápisy o náboženských blouznivcích na Rychmbursku a tedy i ve Svratce a v okolí, ač ti nezmizeli,⁷⁵⁾ ale zbytky jich⁷⁶⁾ udržují se, byť si toho nebyly ani vědomy,⁷⁷⁾ podnes. Podnes jsou lidé, kteří nebyli v kostele od křtu, nebo byli-li úřady přinucen

⁷⁵⁾ Pražské místodržitelství 5. června 1863 sděluje králohradecké konsistoři, že v seznamech zpráv, jež se dle výnosu ministeria vnitra ze dne 1. května 1860 témuž ministeriu mají předkládati, zprávy o náboženských blouznivcích již se nenalézají — proto aby tytéž nadále místodržitelství nebyly předkládány, jak nařízeno bylo 29. února 1808. Konsistoř k tomu dokládá, že duchovenstvo státním úřadům nadále tedy seznamy blouznivců předkládati nemá, ale pouze jí. (18. června 1863.)

⁷⁶⁾ Ještě 12. ledna 1855 píše místodržitelství, že ze zpráv konsistorních o náboženských blouznivcích r. 1853 seznalo, že blouznivci „bohoslužeb naprosto se vzdalují a hledí dítky jak kostela tak školy vzdalovati“ a že „ničeho jak od úřadů tak duchovních správců nebylo zanedbáno, aby nastalo zlepšení. Proto kde nestačí obyčejné prostředky, musí se užiti přísnosti, zejména dítky mají se rodičům odebrati a na vychování dáti jiným spolehlivým osobám, aby zhoubného vlivu rodičů byly zbaveny a uchráněny před nevěrou“.

⁷⁷⁾ Pisatel od vysvěcení plných 14 let působil stále v krajině a místech, kde svého času žili „adamité“, či jak tu a tam podnes se říká „marokáni“ a jichž zbytky žijí tu ještě. Ze zkušenosti sděluji: V *Krouné*, kde je reform. pastor a za mého času docela působili tam dva evangeličtí duchovní, stal se mi případ: umřela žena, jež nechtěla slyšeti o knězi a o přijetí sv. svátostí, od křtu nebyla v kostele, ale formálně byla katoličkou; v *Otradově* jednoho takového nešťastníka r. 1894 chtěl jsem navštívit a pohnouti k přijetí sv. svátostí. Ač na smrt nemocen, utekl přede mnou na půdu. Odešel jsem tedy s nepořízenou. Po mém odchodu, když slézal s půdy, spadl a zabil se. V *Ranné*, kde je též pastor, umřel rolník a jeho matka, formálně

zrušiti konkubinát, v němž bez veškerých výčitek svědomí bezstarostně někdy i po dlouhá léta žili, od kopulace. Pro ně chrám nemá významu. Dítka jejich neznají žádných modliteb; teprve ve škole modlitbám se přiučují, ježto rodiče s dětmi nikdy se nemodlí. Pozdravu žádného neznají a nedávají. Pozdraví-li je jiný, neodpovídá, nebo, je-li to osoba váženější, učitel, kněz, lékař, atd., řeknou jednoduše „děkuju“ anebo „pěkně vítám“, byť to bylo třebaš v lese, na silnici atd. Ovšem moderní kultura a styk čilý s jinými lidmi, zejména cestování po světě za příčinou výživy, mnoho a valem mění, tak že i právě uvedené zjevy záhy vymizí a tím i poslední zbytky náboženského blouznivství kdysi tak mocně tu kvetoucího. Formálně přiznávají se zbytky blouznivců ke konfessi reformované, menší procento ke katolíkům. Jméno „arián“ ještě se udrželo a je příznakem jakéhosi bezbožství. Úsloví „to je arián“ značí: to jest člověk nepořádný, bez víry, který o Bohu nerad slyší, modliteb nekoná a p. Strana věřících evangeliků reformovaných podnes ariány jaksi pohrdá a hrubě je k evangelikům ani nečítá. Sám duchovní správce jejich často si na ně stěžuje. „Ariáni“ ztrpčují mu život, protože jsou uschlou větví při jeho sboru.

Při dané příležitosti „ariáni“ rádi svou nepříslušnost k církvi evangelické dokumentují. Tak když v posledním desetiletí silně mezi evangeliky v Krouné a ve Svratouchu se rozmohli „hoprfáci“, posměšně tak nazvaní dle zkomoleného jména svého původního sídla,⁷⁸⁾ jakýsi to druh methodistů, ochotně „ariáni“ k nim se hlásili a hlásí. S nimi utvořili pak jakousi náboženskou společnost, jež mimo formální příslušnost k církvi evangelické více o protestantismus se nestará a o pastora reform. nestojí. Pouze dítka dle nutného zákona přívrženci její dávají si od něho křtít a sňatek před ním, musí-li, uzavírají.

V životě společenském jsou „ariáni“ dosti nepřístupní, sami v sebe uzavření a nesdílní. Bystřé oko již na první pohled je poznává. Zakaboněný obličej, zrak k zemi upřený nebo tékání okem na stranu právě opačnou, mají-li obzvláště potkati kněze, nebo musí-li s ním hovořiti, toť známky, jež prozrazují krev, otců dřívějších náboženských blouznivců. . .

katolička, neuronila ani slzy, nevškočila do kostela, ale po celou dobu, co sloužena zádušní mše sv., seděla na kameně opodál chrámu, na hřbitov nevškočila též, ale jen z dále pozorovala, jak syna kladou do hrobu. Do *Oldřetic* přijel jsem r. 1900 s „Pánem Bohem“. Starý jeden „marokán“ byl těžce nemocen. Snacha (nevěsta), dobrá katolička, mu domlouvala, aby, když už je velebný pán vedle, dal se také zaopatřiti. Stařec vstal, ustrojil se a tvrdil, že mu nic není. Ač byla třeskutá zima, šel do kůlny štípat dříví. Za hodinu byl mrtev. V Ranné žil formálně katolík, který nikoho nezdravil a nikomu na pozdrav neděkoval. Když kněz šel s „P. Bohem“, ani si ho nevšimnul. Svěho času umřel tam muž a nevědělo se, které je víry. V chrámě ho nikdo nikdy neviděl. V *Luži*, kde je sídlo pastora v Lozicích, žil 80letý stařec, který nikdy nebyl v kostele, jako kmotr při sv. křtu, když jednou přece do kostela přišel, neklekl, křížem se nepoznamenal. Nikdo ho nikdy neviděl, ač formálně katolík, kříž udělati, nebo před sv. křížem posmeknouti atd.

⁷⁸⁾ Zakladatelem „hoprfáků“ dle sdělení dvojčtihod. pána ze Svratoucha byl jakýsi velice zbožný evangelik v Německu v údolí „Wupperthal“. Svratoušský „pán“ se s ním jako evang. bohoslovec dobře znal. Ze slova „Wupperthal“ je naše „hoprfák“.

Život v Kolíně v r. 1625.

Dle manuálu radního E. 28. podává *Gustav V. Svoboda*, ředitel měšť. školy v Kolíně.

Dlouholetý zápas mezi mocí královskou a stavy českými, mezi stranou katolickou a evangelickou přiosťoval se stále velice povážlivě, až vzplanul ve válku 30letou. Pro stavovské toto povstání z r. 1618 dlouho nechtěla se města česká rozehráti, prvního sjezdu protestantského se vůbec nesúčastnila a na druhý sjezd dostavily se jen Hradec Králové, Chrudim, Kutná Hora, Kouřim, Beroun, Stará a Mladá Boleslav. Kolín teprve později takřka nechtíc stržen byl do války odbojné a pokuta za Bilou horu stíhala Kolínské po celá další léta. Vojska spojenců císařových se netrhla, zvláště proslavily se tu pluky knížete Julien-Jindřicha Saskolauenburského, přijížděli komisaři, vymáhali půjčky od obce a cechů a když i ty nestačily, utíkala se správa města k známým dobrodincům a přátelům svým (kteří ovšem na vysoký úrok půjčovali). Zvláště v paměti neblahé po odchodu Bavorů zůstala návštěva dvou komisařů rytíře Václava Čabelického ze Soutic a pana Pavla Chotouňského z Chotouně, kteří žádali 800, ale pak spokojili se s 500 kopami. Vybraných půjček a kontribucí užilo se proti rebellům a také na vychování vojska.

Drancování i šacování od vojáků bylo zjevem všedním. Živnosti upadaly, bída tlačila se se všech stran a výjevy odehrávanými od vojáků trpěla celá obecní správa a i kázeň občanská hynula.

Následkem velikých různých dávek a sbírek hleděli sousedé zbaviti se břemen válečných prodejem domů, kterých ujímali se židé, na něž v dobách těchto stále stížnosti byly pronášeny, neboť tito nemalé přízně požívali a to zvláště za císaře Ferdinanda II., jehož znamenitými sumami na vedení války zakládali. Ale ještě potom nezůstal Kolín ušetřen dalších strašných trestů, které jej i na dále stíhaly. Přišla jízda pluku Ferdinanda z Gersdorfu, po té španělské vojsko generála Maradasa a konečně pluk holštýnský.

Přišel potom den 3. února 1622, kdy císař Ferdinand II. oznámil veškerému obyvatelstvu, že všickni, kdož se jakýmkoliv způsobem „přeohavné rebelie“ účastnili, měli by býti odsouzeni statků, cti a hrdla, avšak že panovník, pokud se hrdel a cti týče, chce býti milostiv ke každému, kdo by se do jisté doby sám přihlásil a k vině své se znal, kterýmžto oznámením, jež slulo „generálním pardonem“ následovala ztráta statků obecních.

Nastala po té „katolická reformace“, při níž z počátku byl činným mincmistr kutnohorský Vilém z Vřesovic na Doubravské Hoře a později pověstný zámecký hejtman kolínský Jan Václav Grýzl z Grýzlova, muž povahy drsné a rázné. Za jeho gubernování, kdy provozování živností městských dovoleno bylo katolíkům, klesla úplně vážnost městského úřadu.

V obecním hospodářství byla tehdaž nouze neslychaná. Grýzl držel obecní statky a důchody a městu zbyla pouze podružská a nájemnická daň, která však velmi málo vynášela. Sousedé sotva vystačili platiti na vychovávání vojáků; nebyliť placeni písaři,

učitelé, služebníci obecní, a ti vypovídali služby, by odebrali se z města tak krutými ranami stíhaného. Podruzi i mnozí sousedé, by vyhnuli se placení kontribucí, uchýlovali se z města a zvláště podruzi vycházeli na práci do okolí. Jaký stav ve skutečnosti té doby, zvláště v roce 1625, se jevil, dovidáme se v manuale radním E. 28., kde dočítáme se podrobněji, co tuto v úvodě bylo stručně naznačeno.

„V zasedání konšelů kolínských na rathouse dne 10. Januarii 1625 p. primasem čten byl první patent od Jich Milosti kníž. na místě a jmenem J. Mil. Císařské v příčině pomoci a kontribuce jak na obilí, tak na penězích na vybytí toho lidu vojenského ze země, aby se dávala ta kontribuce za 6 měsíců a zadržalou kontribuci za tyto dva měsíce Januar a Februar aby odvedli, a to, aby jeden každý pán, jakožto vrchnost duchovní i světská, z každého člověka poddaného usedlého z vlastního měšce svého každého měsíce na penězích po 27 krejc. a poddaný od sebe sám po 23 krejc., měšťané pak v královských městech z jednoho každého domu 46 kr., kupci a handléri, kteří své obchody vedou 69 kr.; tolikéž faráři a všichni duchovní, byť pak i farářů tu nebylo, tehdy kollator z každé fary po 15 kr., svobodníci, dědiníci, nápravníci a svobodní rychtářové jeden každý po 69 kr.; ovčák 36 kr. a jeho pacholek 15 kr. Obilní kontribuce za 2 měsíce Januar. et Febr. má jíti žita a ovsa dvě čtvrtce, a z měst z jednoho každého domu půl druhé čtvrtce žita a tři ovsa. Též od každého svobodníka dvě čtvrtce žita a čtyři ovsa. Za ostatní pak čtyři měsíce na jeden každý měsíc polovici toho obilí.

Dále čten druhý patent, aby z každého vědra vína 4 pinty se dávaly nebo peníze, po čem by víno bylo, a časně peníze odvozovali na zámek a obilí do profianthausu.

Potom čten třetí patent, aby z dobytka, který se ven ze země žene, jeden říšský tolar, a doma ze zabitého polovice aby se dávala.

Konečně čten čtvrtý patent, by mince šla dle předešlého nařízení.

I bylo sneseno z uvážení pánův, by svolána byla celá obec, aby vši obci patenty se přednesly a přečetly, by všichni sousedé věděli, čím by se měli dále spravovati. Obec povolána a dne 15. Januaria přečteny jim uvedené patenty.

Téhož dne nájemníci a podruzi předstoupili před pány a stěžovali si, že nemohou takovou kontribuci, na ně uloženou, platiti, buď aby některému z nich z části, jinému zcela pasírována byla. Ale páni jim prohlásili, by všichni v žádostech svých se spokojili, poněvadž sousedům žádné polehčení se nestává a také ani jim žádného ulehčení učiniti se nemůže, a také dále z důvodu toho, že taková kontribucí není věčná, než na — čas, a protož aby na čas za jeden měsíc strpení měli. Neboť i sousedé se domnívali, že soldáti odtáhnou a jim že polehčení se stane; však poněvadž se to neděje, strpení musejí snášeti, a oni tolikéž strpení aby měli. Však i mezi samými pány nepanovala náležitá upřímnost a zvláště rozpor mezi primatorem Jakubem Jaklínem a ostatními

pány konšely, v jichž čele stál Mistr Václav Jiří Columbán, vybuchl neobvyklou měrou při zasedání rady dne 15. Januarii 1625, ve kterém pan primator vytýkal pánům radním nedbanlivost ve scházení, a tu Mistr Columbán panu primatorovi důrazně připomenul, „by jim tak nerozkazoval, že on, pan primas, jest jim v povinnosti roveň!“

K přečteným patentům usnesli se páni dále a to při prvním, aby nic se tím nezastírajíce, složili po 2 říšských tolařích; než kdo dá 2 říšské tolary, aby sobě porazil 30 krejc., kdo dá jeden, 15 kr. aby sobě porazil a na hrad pražský s listy přiznávajícími peněžitou kontribuci časně aby odvozovali. A kdož skrze oheň, aneb skrze vojáky o své grunty přišli, přiznání své dáti mají. Pak-li by kdo od vojáků k něčemu víc potahován byl, tehdy na jiných kontribucích bude moci sobě poraziti. Židé pak peněžitou kontribucí i za obilí aby odvozovali a to na každý měsíc po 5000 kop. miš. dáti a povinni složiti budou. K patentu druhému připomenuto z usnesení, by poplatky z vína byly odvozovány osobám k tomu zřízeným, a to každého kvartálu bez všelijakého fortelu aby počet s listy řečenými byl odvozován. Pak-li by kdo v tom faleš se dopustil, aby ztrestán byl a o svůj statek přišel. A konečně ke čtvrtému patentu o minci bylo vyhlášeno předešlé nařízení z r. 1624, v kterém stanoveno, že mince vyčištěná po 3 kr., nevyčištěná větší po 3 a malá po 2 krejc. aby šla. Bílé groše, sedmíky a trojníky po 2 kr.; tež duppelsedesátníky po 20 kr. a jednoduché po 10 kr.; říšský tolar po 90 kr., dukát za 2 zl. 30 kr. a při žádném valoru zmenšována ani zvětšována nebyla, a kdo by jí bráti nechtěl, aby ztrestán byl a to že jemu vše pobráno bude.

Tu jmenem vsí obce vyvstal soused Jakub Buchal a připověděl, že všichni sousedi dobrý pozor dají a dle uvedených patentů se budou řídit.

Dále pan primas obci přednášel, že žádných svátků nesvěti, jak radní páni, tak obec všechna dělati dopouštějí, všechno jako pohané prodávají, pivo spílají, v čemž pan primas se opovídá, kohokoliv dopadne, že co prodávati bude, jemu všechno pobere, a kde nalijí, vezme se; i dříví voziti nemají. K tomu i pekaři se napomínají, zvláště Pavel Zvara a Vít Tejnecký, že příliš malý chléb pekou a chudý lid sžírají. Shromážděná obec oznamuje, že se pánům v moc dávají, aby se páni v to vložiti ráčili a vše k dobrému místu přivedli. Ale stížili, že zvláště v kontribucí žádné úlevy se jim nedostává a prohlásili dále, že věděti chtějí, kam se kontribucí „nájemnická a podružská“ obrací, neboť se jí, ne na kopy, než na — sta schází. Neboť zajisté spravedlivé jest, když obec se v tom domlouvá, aby pořádek učiněn byl a nic se neumlčelo.

Ohrazení toto nebylo pánům vhod a na cele byli rozhorčeni a tu po vstoupení celé obce panem primasem bylo jim domluveno: „že umějí pány valchovati a pomlouvati, kteříž musejí své statky opouštěti a do rady začasť se scházeti pro obecné dobro; avšak obec nic toho sobě neváží, nýbrž že smějí tak mluvit: „kdo jest se dlužil, aby platil!“, a potom o kontribucí, nájemnická a po-

družská, kteráž se na sta schází, kde se dává a kdo ji šírá? Necht se povází, nač se vše obrací: že musí z toho náklady na posly, na servusy i na jiné věci krýti. Kdyby slyšeli a viděli, kterak mnozí z pánův radních od soldátů trpěti musejí, kdežto celá obec v pokoji zůstává. Protož se to bude v dobré paměti míti, aby se víceji žádný toho nedopouštěl pod skutečným strestáním, kdyby tak o pánech mluvit měli!“

Však páni starší obecní přednášeli naproti tomu, že zvoník nezvoní klekání, ani nešporův, že se mu plat zadržuje, oficiálům školním i písařům radním se neplatí; že nemají nač živi býti a sloužit nechtějí, aby to pan hejtman zámecký opatřiti ráčil, sice jestliže se to nestane, nemohla by obec bez takových služebníků býti. Tu pan primas ohlášení jim učinil, že se jemu také z důchodu neplatí, a že musí také toho při J. M. panu podkomořím vyhledávati, aneb při Jich Milosti v komoře.

Dále si obecní starší stěžovali, že most schází, aby se to časně opatřilo.

Stěžovali si též Jan Kolinek, Pavel Červenka, Adam Mlynář, že vojáci s nimi nenáležitě zacházejí, a aby jinam dáni byli. Také Mariana Podmanická oznámila, že nemá již ani sena, ani slámy a že koně vojanské vyživiti nemůže.

V zasedání rady dne 22. Januarii přednášel pan primas, že pekař Matouš Formanův opět do Prahy se vystrojil a tam na pány žalovati chce a že i mnozí jiní sousedé pány radní pomlouvají. I usnesli se páni radní, že se má dáti zpráva a odpověď Jich Milostem, že ten Matouš Formanův neprávě Jich Milosti zanáší; že on ne pro Václava Bystrského do šatlavy dán byl, nýbrž pro jeho neposlušnost ku právu. K tomu nechování, jakž na souseda náleží, než že již dvakráte město vypáliti měl, kdyby Božského opatření a ochrany nebylo. Jak pak smí Jich Milostem psáti, že třinácte vojáků choval, páni radní i páni starší obecní relaci činili, že v dobré paměti snášejí, že neměl než toliko tři osoby, a tu nepravdivou věc na Jich Milosti vznášeti měl! I četlo se poručení Jich Milostí z komory, potom suplikace Matouše Formana, dále rejstříky a zprávy z manuálu na r. 1612 i jiných; potom odpověď pana Václava Bystrského, a to všechno aby zase odesláno bylo Jich Milostem s odpovědí, a zpráva pravdivá Jich Milostem aby se od pánův dala, že on Matouš Formanův žádným podruhem není, neboť má zahrady, louky, dům prodávší a řemeslo pekařské provozuje, a asi dvakráte nebo třikráte od města ušel a tu prázdný dům zanechal, a když vojáci odešli, domů zase se navrátil; protož bylo mu od pánův poručeno, aby do konce města prázden byl. Však na přimluvu šetrnou otce manželky jeho až posavad při městě se trpí a řemeslo provozuje. A kdyby s toho nemohl býti, neukládali by páni na něho takovou kontribuci, a on nepřestává ještě hrdě trucovati. Tu také Matěj Lonek oznámil, že Martin voják byl u něho, když Matouš Formanův od města ušel, a musel témuž vojáku veselí odbývati a Krška ve vězení pro něho býti a musil za téhož Formana asi 8 kop dáti.

Téhož dne přednesl pan primas, že p. hejtman se domlouvá na pány, že nesmírně contribuci na nebohé lidi podruhy a nájemníky ukládají, které se na sta každého týhodne schází a páni i s primasem nebohé lidi šírají.

Dne 24. Januarii přednesli páni starší obecní, že mluvili s p. hejtmanem, aby se dříví k pile přivezlo a to 6 kusů již přivezeno jest a aby se poručilo šenkýřům, aby je navalili, aby se mohly řezati na pile.

Pan Jakub Večan stěžoval si, že p. Daniel Hyttich nechce do rady choditi, že on také má nemocnou manželku a nemůže do rady choditi.

Téhož dne p. mistr Columbán ohlásil, že všichni páni radní chtějí si stěžovati k Jeho Milosti p. podkomořímu a to publice a ne privatim, což prve nikdy nebývalo a zajisté bude to podstatnější věc, když celý úřad si stěžuje, než když stěžuje si sám pan primas! Pan Jan Příbramský se ohlásil, že se proslýchá, když ta kompanie odtáhne, hned jiná sem přitrhne, aby se to časně vyhledávalo při Jich Milosti, aby se nějaké polehčení státi mohlo.

Pisár mladší Matyáš Mazánek oznámil, že byl u něho kvartýrmistr a ohledával jeho příbytek a že mu chce jednoho soldata dáti. Poněvadž ale on ve službě obecné zůstává, prosí, aby schráněn byl, a páni aby se za něho u p. kvartýrmistra přimluvili, by takového soldata zbaven býti mohl. Tu páni z uvážení prohlásili: Poněvadž páni neráčí bez písařův, jako bez služebníků obecních býti a prvotně vždycky to bývávalo, že písaři od vojáků osvobozeni byli, pak aby dva páni, kteří německy umějí, k p. rytmistru aneb kvartýrmistru byli odesláni a aby u nich přimluva za mladšího písaře učiněna byla, aby s toho sjíti mohlo a takový soldát někam jinam ložirován byl. Pakli by ale jináč nemohlo býti, aspoň od Doroty Černé ten stallmistr vzat byl a p. písaři ml. dán byl. I byly voleny osoby k p. kvartýrmistru a to p. Šultys a p. Pelhřimovský s p. Mazánkem, aby jeho požádali, by na kvartýry nekvapil a do středy očekal.

Dne 29. Januaria p. primas relaci učinil od p. hejtmana a to v příčině učinění počtu za vína, proti čemuž p. hejtman není, že chce takový počet pánům odvésti. Soldati jsou-li co za vína dlužní, že p. rytmistr chce zaplatiti, však s tou výminkou, aby každého týhodne po 2 vědrech vína se mu dávalo a jiným officírům jistý deputát, co na ně náleží.

Naproti tomu páni prohlásili: Poněvadž páni takových vín sobě k ruce vši obce svěřených nikdy tomu šenkýři nepostupovali, nejsou povinni také s tím šenkýřem počtu držeti. Než kdo se oněch vín ujal a za ně připovídal, tomu šenkýři jich postupoval, šenkýř jemu oučet povinen učiniti, a kdo připovídal za vína, že budou zaplacená, dle přípovědi povinen jest se tak zachovati. Co se pak dotýče p. rytmistra, aby se mu mělo dávat po 2 vědrech vína a jiným officírům jistý deputát, nikdy s nimi se o takový deputát od obce nečinil a od koho by jim takový deputát nařízen býti měl, žádný se nespátruje a nepřednáší, museli by k tomu páni komisaři nařízeni býti.

Dále domlouval p. primas, že páni do rady nechodí a ta věc že se musí před J. M. p. podkomořího přednésti a do pátku má se jim na rozkaz poručiti dáti najíti do rathousu.

Pan Jakub Večan zprávu dával, že Kršková tak lehkomylně mluví, že od jednoho vojáka kordem byla uprána.

Páni starší obecní přednášeli, aby se poručilo šenkýřům skrze služebníky, aby nakládali klády k řezání fošen.

Téhož dne prohlásil p. primas psaní od J. M. kn., aby žádnému městské právo nebylo puštěno, kdož by nebyl církve římskokatol. a to dle patentu J. M. Kn. z 12. Apríli 1624.

Na prohlášení toto oznámili páni: Poněvadž to psaní ne samé osobě p. primasovi přináleží, ale celému úřadu a také oni nežádají za živnost městskou, ale aby kšaft p. p. stvrzen byl, pak aby při uvažování té pře, seděti, ji uvažovati povinen byl, proto že v povinnosti jiným pánům radním roveň jest a tak oni páni při tom uvažování by býti a seděti nemuseli.

Tu p. primas ohlášení učinil, že to neudělal ze všetečnosti, než proto, aby se vůli a poručení J. M. Kn. na místě a jménem JMC. dosti činilo a že má pro sebe příčiny hodné.

Dne 31. Januarii přednášel p. primas, že páni na tom sněsti se ráčili, že dnešního dne všichni v radě dají se najíti, ale toliko malá hrstka přítomných jest a proto psaní p. podkomořímu se učiní o takové neposlušnosti pánů radních.

Když byl servus povolán do rady, oznámil, že p. Daniel Hyttich nemůže do rady choditi pro vojáky, které má u sebe ložírované a též z jiných příčin, které již dříve oznámil. Na tuto zprávu snesli se páni, aby se psaní Jeho Milosti p. podkomořímu učinilo a zejména na něho žalovalo, že úřadu poslušnosti činiti nechce a do rady se nepostavuje dle povinnosti jeho, však nic méněji na rozkaz prve ke středě má do rady povolán býti, a tu jemu všechnu jeho neposlušnost oznámiti, že ani na pokutu pánů nařízenou nic nedbá a pakli se nepostaví, teprva stížnost k Jeho Milosti p. podkomořímu aby na něho šla.

Pan primas si stěžoval, že mnozí z pánů radních přes pole jedou a jemu ničeho neřeknou; jednou přijde jeden, podruhé nic a tak se nemůže pro malý počet pánů radních nic vyřizovati. Tak dnešního dne, ač vyhlášeno bylo, že bude sestavován a skládán počet z vín a od servusů kontribuce podružská a nájemnická, předce tak malý počet pánů, že těžko věc vyřizovati; pakli se odklad učiní, tehdy důchodní na místě p. hejtmana se nepostaví a tak kdo ví, kdy tomu konec bude.

Páni starší žádali, aby důchodní byl napomenut, aby se platilo od nakládání dříví k řezání fošen.

K podané žádosti dne středního od p. Hendrycha Poználiusa, písaře radního, by dopsáno bylo do Horšova Týna a dále k stížnosti p. bakaláře a p. kantora, že p. děkana zde není a oni že žádného vychování nemají a na plat od p. hejtmana vycházející vychovati se nemohou — odročeno do dnešního dne, kde jim oznámeno: „Poněvadž jich páni radní k povinnosti jedné i druhé nepřijímali a nedosazovali, protož také že jim odpuštění dávati nemo-

hou, než chtějí-li sobě toho při p. hejtmanu panství kolínského, od kteréhož za své služby platy dostávají, vyhledávati, toho se jim přeje. Ale oni k tomu prohlásili, že již dosti toho při p. hejtmanovi vyhledávali a že všechno jest daremné.

Dne 3. Februarii po složení rejstříků a všech zpráv o víně přednášel p. primas, že se proslýchá, kterak by opět celá korneta sem po vytáhnutí této hned vtrhnouti měla, protože aby příkladem jiných měst o to postaráno bylo, nemůže-li jináče býti, aby aspoň půl kornety jinam položeno a sem co snesitelného jest, kvartýrováno bylo.

K tomu cíli zaslána suplikace k Jich Milostem: J. M. knížecí, J. M. p. generálkomisaři, J. M. podkomořímu, J. M. p. z Kolovrat, J. M. krajským hejtmanům a do měst pražských zvoleni: p. Mistr Václav Jiří Kolumbán a p. Viktorin Pelhřimovský.

Dne 5. Februarii na přednášení pánů starších z uvážení sneseno, aby p. mistr Václav Jiří Kolumbán, poněvadž sám k tomu příčinu dal, aby byl zvolen do měst Pražských, a nyní v této pilné a nebezpečné věci na obec se valící, tím mešká a s vypravením se den ode dne odkládá, doma zanechán byl a p. Viktorin sám vypraven a vyslán byl a to ještě dnešního dne až do Brodu a to buď na valachu anebo na kočárku. I bylo jemu vzkázáno po služebníku úředním, by se hleděl dnešního dne na cestu vypravit.

Dne 7. Februarii stěžoval si p. primátor na neposlušnost pánův radních, že jak ti, kteří k p. hejtmanovi v příčině nedostatku počtu z vína, tak i do měst Pražských zvoleni byli, že ani jedni, ani druzí povinnosti své nevykonali, protože přijde-li z toho co na obec zlého a nebezpečného, že ty osoby z toho odpovídati musejí. Pan mistr Kolumbán a p. Pelhřimovský přednášeli svou výmluvu a že jsou pro neopatření koní od p. primátora se vypravit nemohli.

Dne 8. Februarii požádán p. rytmistr, aby nad možnost sousedův, kteří již poslední všecko vydali, a poněvadž mnozí domy své již opustili, a jiní za nimi odejítí chtějí, by nemožné věci nevyhledával, nýbrž útřpnost křesťanskou nad souženým lidem nesl. Téhož dne povolána celá obec a jí předneseno, že jest dne čtvrtčního pominulého p. kvartýrmistr některé pány svolal a jim vůli p. rytmistra oznámil, že p. rytmistr chce, aby ta vína, co jich officírové ze šenkhausu pobrali, byla zaplacená a potom s nimi oučet se stal, a co jim jich ještě obec bude pozůstávati a o to se s nimi narovnati a zaplatiti, poněvadž na každý týden mělo se vydávati: p. rytmistru 2 vědra, p. laytenambtu a kornetovi po 1 vědre, p. vachmistru 3 pinty každý den, p. kvartýrmistru 2 pinty na každý den a 4 pánům kaprálům po 1 pintě, fourýrovi $\frac{1}{2}$ vědra, musterschreibrovi 1 pinta na den a feldčarovi 1 pinta na den. A to že v jiných městech a kvartýřích všem pánům officírům vycházelo a oni také svého podobně jako jiní užiti chtějí.

Tu p. Jan Příbramský jménem obce spis podal, ve kterém podrobně odůvodňovali nemožnost placení těch vín, a aby p. rytmistr nemožnost sousedův sobě předložil a jich v nemožnou věc nepotahoval.

Po delší úradě, odkud by pomoc mohla přijíti, došlo další vynešení, které obci bylo přečteno:

1. Čtvrtní hejtmané a výběrčí contribuci na nájemníky a po-druhy uloženou aby dne zejtrejšího p. Jeremiášovi Špirovi na rejstříku všechny restanty, kdo co zadržel a kdo co neodvedl, složili a to pod vězením, což když se stane, pan Jeremiáš Špíra má je p. rychtáři k vyupominání odvésti.

2. Pánům nákladníkům poručeno, aby žádný pod propadením práv, dokud nevezme cejchu varného od vejběrčího, piva vařiti nedával.

3. Místa ohnivá aby sousedé opatrovali, aby při vytažení těchto soldátů některá škoda k záhubě města a dokonalé zkáze se nestala.

Dále sneseno oustní odpověď p. kvartýrmistru učiniti ve příčině jeho doložení, co se dotýče, že by tato obec anebo někteří ze sousedů JMC. králi, pánu a panu všech nejmilostivějšímu zlořečiti některým způsobem měli a proto tohoto i jiných obtížení spravedlivě zasloužila, jakož již začasté obec toho doslejšhati musí, aby p. kvartýrmistr byl dožádán, od koho to slyšel, a kdo by ty osoby byly, které by to mluvily, tak aby mohla obec, kde by náleželo, časně z takového nevinného domnění i před Jeho Milostí p. generál-komisařem se vyvésti, a pokudž by které osoby, kteréž by toho dopustiti měly, tehdy ty a ne všechna obec zasloužilé trestání podniknouti mohly.

Dne 10. Februaru 1625 čten přepis psaní p. hejtmanovi panství kolínského a též druhého od Jeho Milosti p. generálkomisaře témuž odeslaného, aby od okolních žádných pomoci rytmistrům a officírům odvozovati nedopouštěl, nýbrž aby to vše se sousedům k pomoci dávalo a z toho aby ti, kteří k přijímání nařízení budou, že musejí odpovídati.

Má se p. hejtmanu připomenouti a přednésti proto, že obec nemůže placením vína povinna býti, o kteréž se vždycky p. kvartýrmistr domluví.

Na poslední vyslání odpověděl p. kvartýrmistr, že na tom zůstává a to míti chce, aby dnešního dne páni radní i obecní starší jemu kategorickou odpověď dali, chtějí-li taková vína zaplatiti a o další deputáty se umluvili, jináče že p. rytmistr v tom se ohlašuje, že by jiná korneta na předměstí přitáhla, on že kvartýrův neroztáhne a že se nehne, leč až v tom dokonce a místně ve všem náležitě spokojeni budou. I svolána obec a předneseno jí to a po uvážení p. Příbramským prohlášeno: že jiného zdání nemohou pověděti, než jak předešle, poněvadž páni oficirové přes poručení J. M. Kn. a nařízení p. generálkomisaře všechny kontribuce sami přijímali a sousedům jich přijímati nedopouštěli, protož že jim v ničem povinni nejsou a na krátce — nemají odkud! I bylo jim oznámeno, by zvolili 6 nebo 8 osob, které by tuto odpověď p. kvartýrmistru oznámily a že nebylo řečeno, že snad obec k tomu přistoupení chtěla, kdyby jí páni neodrazovali. Zatím také k p. hejtmanu aby došli a jeho jakožto komisaře za přímluvu k panu rytmistru požádaly.

Dne 12. Februaru jménem vyslaných p. Andreas Šůla prohlásil, že p. kvartýrmistr od něčeho upustiti nechce, nýbrž že na to tlačil, aby se jemu, co se mu přednáší na spisu přednešeno bylo; proti čemuž vyslanými jemu povědino, že on sám také něčeho na spisu nepodával, nýbrž pouze oustně přednášel a on na to prohlásil, že on do Prahy pro to pojede. Pan rytmistr včera i před p. hejtmanem též zese ohlásil, že od něčehož neupustí, než příkladem jiných obcí že svého deputátu užiti chce, a nevěří-li tomu obec, tehdy aby do jiných měst Chrudimě a Nymburka pro zprávu poslali a přezvěděli a hned nic ani na žádost pro Boha, ani pro milosrdenství Boží, ani přimluvy p. hejtmana učiniti nechce, a ještě více p. kvartýrmistr nežli p. rytmistr na to dotírat nepřestával a dokládal, že v té kontribuci, na kterouž mu obec ukazuje, ani kníže, ani Jich Milosti, ani žádný jiný dispensirovati nemohou a nebudou, poněvadž jemu a jim samým takové contribuce náležely.

Po přednesené této relaci oznámeno shromážděné obci:

„Poněvadž páni radní v malém a skrovném počtu shromáždění rozumějí tomu, že také všichni sousedé tu přítomni nejsou, a proto tuto tak těžkou a nebezpečnou věc předsevziti a na místě postaviti moci nebudou, avšak že vidí se pánům radním, aby sousedé z prostředku svého volili a vybrali šest nebo osm osob, a ty, co by proti takovému p. rytmistru a p. kvartýrmistru oznámení za odpověď dáti chtěly, jaké nemožnosti předkládati a čím se hájiti, to aby v spis uvedly a dne pátečního při svolání obce zase jim nejprve a potom pánům radním k uvážení přednesly. Páni radní podobně na to ještě pomysleti a s nimi se sousedy jak nejlépe rozuměti moci budou, aby to k mírnému uspokojení přijiti mohlo, se přičiniti chtějí, s tím dalším napomenutím, aby hleděli v té věci s pány radními za jedno býti a jako oudové aby se od hlavy neodtrhovali, nýbrž za jedno stáli a ve všem, pokudž možné bude, pomáhali a radili.“

Na vyzvání to obec přistoupila a zvolila 12 osob, které vše v spis měly vepsati.

Dne 14. Februaru 1625 po vstoupení vší obce Andreas Šůla, rychtář zálabský, podal sepsané artykule v příčině kontribucí a že vše dávají pánům radním v moci, by dle svého nejlepšího uznali, jak potřeba bude kázati.

Po vystoupení obce z uvážení pánův radních poznamenáno do radního protokolu: „Poněvadž skoro nemožno jest, aby p. rytmistr, p. kvartýrmistr i p. vachmistr a j. officírové tak z prosta z města vytáhnouti měli bez obdarování nějakého od obce za opatrování města, aby aspoň p. rytmistr v tom požádán byl, aby na těch vinách přestati ráčil se svými pány officíry a v ničemž jiném aby obec hindrována nebyla. Pakliže ale sousedi chtějí s připsáním od obce k Jich Milostem do Prahy jeti, aneb jiti, byť pak i poručení nějaké přinesli, vždyť oni málo na to dají! Naproti tomu, že p. rytmistr se pronáší, že od svého deputátu upustiti nechce a neupustí, nýbrž že sám sobě platiti bude; a to předně, že všechny dobytky v městě chce pobrati, za druhé: domy štur-

movati, a co v nich najde, všechno pobere; za třetí: že některé osoby za krk vezme a za 4.: některým šlichty sdělati chce. Tu pak jest se ale čeho obávati — a bude zajisté lépe, aby aspoň nějak spokojeni byli a pokojně odsud vyjeli, nežli se zlou vůlí. Toto všechno ať se celé obci ještě jednou předloží, a že něco na odchodné se zaplatiti musí — neboť oni tak s prázdnýma rukama neodejdou; — neboť p. rytmistr praví, že J. M. Kn. jemu i každému oficiři poručiti ráčí, aby oni kontribucí okolní k sobě přijímali v tom sobě rozkazovati od nikoho nedají. Učinil se návrh, by za ta vína pobraná 2178 zl. 14 krej. na všechny oficiře chce-li obec obnos tento zaplatiti.

Ale po uvážení bylo oznámeno, že obec nemůže tak kvapně rozmyslet, poněvadž nevědí, co by na každého přišlo, ale že ze středu svého zvolí 3 neb 4 osoby, by p. hejtmana požádali, by nějak v tom mírnost ráčil učiniti, aby při živnostkách svých ostatní mohli.

Za obec Andreas Šula oznámil, by páni radní sami dotýčné osoby zvolili, že oni nevědí, koho mají voliti. Ale proti tomu rozhorleně oznámil p. mistr Prunar: „Že v takových věcech nemají býti váhavi, nýbrž všichni za jednoho a jeden za všechny aby byl. Protož nechť oni ze sebe zvolí sami 3 osoby nebo 4, aby se přiznali, že mají plnomocenství od obce, a že jsou od obce voleni. Kdyby páni radní je volili, řekli by, že nejsou od obce a tak — by to byly jen samé výmluvy. Proti tomu celá obec prohlásila, koho páni radní zvolí, s těmi ona souhlasiti bude.

Dále přednášel p. primátor, že by bylo zapotřebí, aby varta v branách držána byla, neboť morová rána z husta proskakuje, aby tak všichni napořád do města pouštění nebyli. Dále oznámil p. primas, že je patent přinesen v příčině far ve městech a jiných kolatur JMC., že se předávají k správě J. M. Kn. arcibiskupovi a jím aby se řídily a spravovaly, neboť v tom jest vůle JMC. celá a dokonalá.

Také v příčině mince, jaká v tom království českém brána býti, byl publikován patent, by vyčištěné groše po 3 krejc., „míšenci“ po 9 krejc. a „trojáky“ jako předešle aby šly. Ta pak lehká mince ve svém valoru aby šla: tuppl 60 za 20 kr. a prosté 60 za 10 krejc. a tak dále dle předešlých patentův aby byly přijímány, a to tolar za 90 kr., dukát za 2 zl. 30; kdo by jinak drážejí dával, tehdy mu má všechno býti pobráno a on aby na hrdle trestán byl.

I zvoleny pak osoby k p. hejtmanu a p. rytmistru.

Dne 19. Februaru přednášel radě p. Jakub Buchal žádost p. hejtmana, aby chycení zloději do pátku, kdy je obviněti chce, byli zadrženi; a dále psaní od pana Celleru, hejtmana z Pardubic, by oni sousedé, kteří dluhují za ryby, dluh vyrovnali.

K žádosti mistra Prunara mají někteří sousedé do Prahy za mistrem Jiřím Kolumbánem se odebrati a tam obecní záležitosti zastupovati.

Přednášel p. primátor psaní od Jich Milostí z komory v příčině sbírky z vína, že židé doma víno šenkují, a aby důchod

J. M. C. nehynul, aby židé k tomu přidrženi byli, by víno nešen-kovali, dokud zadržalé contribucí po 4 pintách z každého vědra neodvedou.

Téhož dne předstoupil do rady kaprál od p. Hytticha s vyzváním, by mu ihned čtyři koně dáni byli do Chrudimě — a jestliže nemohou dáni býti čtyři, aspoň ať dají se dva s kočárkem.

Pan městský rychtář předvedl vězně Krčmu a týž přiznal se, že s vojáky se dostal k městu a že jest od Vrchlábí. Na otázku, zdali jej tomu učil otec, by chalupu pálil, která ani jeho ani jeho manželky nebyla, odpověděl, že neučil.

Bylo jemu domlouváno, kterak se nad městem zapomenul, že neměl toho nikdy činiti, když obec pospolu jest, by on jako tesař chalupu pálil. I vybídnutí páni obecní starší, by jej v pátek v radě ze žhářství obvinili.

Pan primas přednášel pánům radním, kterak Kobera hrobař na věži tance provozuje, děvečky tam loudí, lazebník se ženou a dcerou tam byli, že p. Jakub Večan zprávu jemu učinil, že děvečka od Velvarských jeho dítě také tam vzala a tam tancovala. Z uvážení pánův radních jemu hrobaři otázka byla učiněna, s čím dovolením on takové povyký a tance na věži provozuje, neboť na tu věž nikdo bez povolení úřadu a to k spatření zvonů nemá býti pouštěn. A protož ty osoby, které tam byly, aby byly náležitě potrestány a on „dolívkou“ v rathouze do libosti pánův radních aby ztrestán byl; a pakli by polepšiti se nechtěl, aby „odpuštění“ se jemu dalo.

Téhož dne povoláno pachole a stíženo jemu, že pálilo v Suchdole a zdejší město že chtěl také vypáliti; i dalo za odpověď, že jest od Tábora ze vsi Zahradky, otce ani matky nemá a že otec i s matkou jsou v pekle; za Ronovem že jest bylo a tam pálilo, u Hory též: že není s vojáky — nýbrž že přišlo sem jen tak. Usneseno, by biřičem bylo potrestáno, potom aby za Labskou bránu bylo vyvedeno až za zahrady a jemu poručeno, by se více do města nenavracovalo a pána Boha se nespouštělo a pakli by se navrátilo, že katem ztrestáno bude.

Téhož dne žádala celá řada sousedů o ulehčení při vybývání vojáků, ale slíbeno jim, že pan generálkomisař brzy z města vytáhne.

Dne 21. února přednášel p. primas, že páni vyslaní k panu kvartýrmistru, místo panu rytmistrovi, oznámili, že týž vzkázal pánům radním služby povolné, ale od povinné dávky vinné upustiti nemůže.

Pan Jeremiáš Špíra oznamuje, že mnoho nemocných po ulicích a pod podloubí leží, aby je p. Příbramský do špitála bral, aby odtud „povětrí“ se nekazilo.

Na oznámení toto usnesli se páni radní: „Má býti napomenut p. Jan Příbramský v tom, aby ti lidé potřební, jsouce obraz Krista Pána, za kteréž Kristus Pán ráčil umříti a je stvořiti jako i jiného každého nejbohatšího a poněvadž proto jsou špitálové a k nim nadání takové ex Misericordia učiněna, aby takoví nemocní lidé

do špitálu bráni byli a on p. Příbramský na ten čas jeho správcem jest, by on je všechny po ulicích a po podloubích sebral a do špitálu dal, by povětrí se nekazilo. Též i p. vachmistr požádán byl, aby kouřimská brána otevřena byla a sousedi aby napomenuti byli, aby hnoje časně z města vyvezli, neboť i z tohoto smradu by se povětrí nakaziti mohlo.

Pan Mikuláš Šultys hlásil, že hodiny nejdou pořádně, jak mají jíti a bítí a tu sneseno, by obecní starší tam vyšli a vše shlédli, by pomoci býti mohlo, pokud jde s menším nákladem — než potom s velikým.

Téhož dne vyřízeny různé stesky sousedů a různé jich žádosti a dále souzení zloději přistižení při krádeži ve vsi Hradisku a to Jan Slejška od Jindřichova Hradce ze vsi Lužnice, Řehoř Černý od Tábora ze vsi Plan, při čemž usneseno, by do příchodu plnomocníka p. hejtmana ve vazbě byli ponecháni a biřic na to aby dal pozor, aby mezi sebou nešeptali a se nesmlouvali.

Dne 25. února povolána celá obec a přednesena jí ordinance od Jich Milostí, že opět zase kompanie celá pána z Kolovrat sem do města hned po vytažení těchto se ložíruje a při tom nařízeno, jak by jim mělo a co — na vychování vycházeti.

Dále obci předneseno, že kvartýrmistr na místě p. rytmistra se ohlásil dne včerejšího, by za vína pobraná bylo zapláceno a něco na vytažení darováno bylo oficírům.

Z usnesení obce požádání páni radní, by zakročeno a požádáno bylo u p. generálkomisaře a p. rytmistra, aby mohlo nějaké polehčení se státi a také do Čáslavě a do Bydžova by se vyslalo a dotázalo, jak jejich vojáci s nimi zacházejí.

Sousedé byli napomenuti, aby pozor dali v domích svých, aby při odjezdu vojákův ohně nevzešly a na varty na noc aby způsobem předešle nařízeným se dostavovali.

Pan kvartýrmistr přišel na vzkázání pánů radních do plnosti obce a jemu tu oznámeno snesení obce, že není více možno dáti než třetinu za pobrané víno z č. 2178 zl., ale p. kvartýrmistr oznámil, že p. rytmistr v ničem povolití nechce, nýbrž chce, aby je obec na sebe k zaplacení přijala a zatím aby 7 věder z Prahy přivezeného vína bylo zapláceno. I byly vyslány opětně osoby z prostředku pánův radních a obce k panu rytmistru, aby placením vína obec neobtěžoval, poněvadž žádným způsobem s to býti nemohou; ale při návratu oznámily, že summou k ničemu přistoupiti nechce, že začna od předních až do posledních, že do šatlavy je vházeti a domy drancovati dá, se ohlašuje, a že žádným hunsvútem nebude, nýbrž se škodou všech svého dobejvati chce. Opět přišel vachmistr, fendrych a kvartýrmistr a jmenem pana rytmistra oznámili, že nebude-li rytmistr spokojen, tehdy že, jak primasa, tak i jiné káže za krky bráti a do šatlavy vházeti!“

Na tento vzkaz sneseno od pánův radních i celé obce, aby poněvadž tomu zlému nelze se vyhnouti, a z dvojího zlého lepší k menšímu přistoupiti.

Dne 26. února sdělili p. Daniel Hyttich s p. Mistrem Peristeriusem, že dne včerejšího byli u p. hejtmána v příčině placení vín od officířův pobraného a tu on že přislíbil, že chce se přimluvit, aby na tom páni officírové přestali, a dále obci více neporoučeli. Dále Daniel Hyttich sdělil, že strany dříví poroučel panu primátorovi a purkrabímu, aby se dalo nadělati a k tomu aby se dělníci opatřili.

Usneseno odeslati psaní J. M. pánu z Kolovrat a v pádu J. M. nepřítomnosti, má se dodati p. lajtnantovi.

Dále usneseno dopsati do Kourimě berníkům o contribucí, jak se jí schází.

Vyslání dále k p. generalkomisaři Václav Bystřský a Jeremiáš Špíra se žádostí obce, aby díl rejtharstva, který zde má ložírovati, do některého města jinam položití ráčil.

Téhož dne Václav Kotek žádal o pasírování kontribuce, ale páni radní těšili ho, že nyní jemu v těchto těžkých dobách uleviti nemohou, ale že Pán Bůh dá, že dlouho již platiti nebude.

Dále Jiřík Barmon, trubač pana rytmistra kompanie J. M. knížete z Holštýna, zde ložirující, vstoupil před pány radní se svými přátely a některými officíry, po poděkování za povolení vstoupení, oznámil, že jest z vůle Pána Boha všemohoucího oblíbil sobě k stavu sv. manželství poctivou pannu Ludmilu, pozůstalého sirotka po nebožt. Valentinovi Podhořanském, a na vyhledávání toho připsání matce a při panně to obdržel, že jest se jemu k témuž manželství zamluvila, však s tím doložením a výmluvou, jestli páni radní, jakožto poručníci po Milosti Císařské přední v tom své dovolení dáti ráčí, protož že žádá, aby páni radní a páni obecní starší k němu a přimluvě dožádaných přátel jeho tak učiniti a jemu ji k manželství dodati ráčili. Po vystoupení těchto povolána panna a dotázána, jestli jest tak, co jest tu přednášel Jiřík Barmon, že jest se jemu s vůlí paní matere své a přátel k stavu sv. manželství zamluvila? Oznámila, že jest pravda, že jest se mu zamluvila s tou výminkou, jestli páni radní jí v tom dovolení své dáti ráčí. I povolán Jiřík Barmon a dotázán prv, než-li by odpověď dostal, je-li svobodný, a má-li list zachovací. Tu oznámil, že jest svobodný a list zachovací pro nynější zaneprázdnění nemohl sobě zaopatřiti, však nejdéleji v týdně, nebo ve dvou nedělích, že jej chce, kdekoli páni radní místo jemu ráčí položit, přednésti a že se tomu zadost stane, chce při obci hodné rukojmě zavésti. Tu z uvážení pánův radních oznámeno Jiříkovi Barmonovi: „Poněvadž manželstvo má svobodným býti, nemůžeme žádného sirotka k manželství nutiti, ani jeho zrazovati, a v této věci dobrovolné přiznání jest, protož jich v pobožném předsevzetí své povolení dávají a jemu Jiříkovi Barmonovi téhož sirotka k stavu sv. manželstva zamlouvají, však s tím doložením, aby rukojmě při úřadě zavedl, že list ve dvou nedělích přednésti chce, a zatím když budou měti posvěcení býti, při úřadě se ohlásili, že páni radní z prostředku svého k smlouvám svatebním jistě osoby tak, aby mohl sirotek opatřen býti, vyslati chtějí.

Dne 28. Februarii 1625 páni starší přednášeli, že se proslýchá, že tato companie odsud dnes nebo zítra odtáhnouti má, a mnozí na svých hospodářích nějaké platy chtějí.

Pan Mistr Peristerius činil relaci, že p. hejtman jakožto komisař oznámil, že p. rytmistr, corneta, jakož i druzí p. officíři chtějí, jako i jinde, deputátem býti spokojeni.

P. Mikuláš Šultys oznámil, že p. kvartýrmistr se ohlásil, by obec s nimi p. oficíry počet učinila, co by se jim dáti mělo; že chudí sousedé proti tomu nejsou, ale že páni radní k ničemuž přivoliti nechtí, aby aspoň ten dluh za vína vyrovnán byl, a to co bylo vzato za prvnějšího a co za tohoto šenkýře, poněvadž jsou to vína J. M. Cís., že chce je p. fendrych i jiní páni officíři zaplatiti.

(Pokračování.)

Radhošť.

Listek z dějin náboženského rozvratu v českém království. Dle listinných a jiných pramenů napsal VÁCLAV OLIVA.

(Pokračování.)

„Mezi nejúčinnější prostředky k zdárnému potření této fanatické sekty považuji dle svého pouze názoru hlavně následující: 1. Tito zaslepení musí vysokou vládou bezpodmínečně ze svého bludu býti vyvedeni, který je hlavní příčinou jich zatvrzelosti (Verstocktheit). Odvolávají se na dvorní dekret ze dne 17. dubna 1782, ale ne na celý, nýbrž pouze na tři body, ac právě jejich názory vyvracejí a zakazují. Buď tohoto dekretu celého neznají, ale jen tyto tři body, jež z kontextu vzaty příznivě pro ně zní, anebo jej znáti nechtí. Tyto tři body jsou: a) že J. Veličenstvu nejen je lhostejno, ke kterému náboženství se poddaní hlásí, ať již k panujícímu katolickému či některému tolerovanému, ale že i odpad od katolické víry nalézá u něho zalíbení; proto dle na počátku prosby: „Poněvadž J. Milosti císařské a královské nejvyšší k zalíbení přichází odpad od katolického náboženství“; b) že ti, kdož se k tomuto odpadu přihlásí, mnohé přednosti a časné výhody obdrží, i věří, že katolíci budou vyhubeni a oni jich statky obdrží; c) že pouhé prohlášení, že někdo katolíkem býti nechce, zcela stačí, a opakem, že se nevyžaduje k některému z tolerovaných náboženství výslovně se hlásiti. Proto míní, že dobře vše učinili, a naprosto jsou svobodní a v právu, když příslušnému knězi, jehož poučení o lepším, bohužel, urputně odpírají, krátce oznámí, že chtějí žíti bez jakéhokoliv tolerovaného náboženství.“

„O těchto bludných názorech musí je tedy vysoká vláda nutně poučiti, mají-li od své zatvrzelosti upustiti a lepšího smýšlení nabýti; nechtí-li však od kněze přijmouti lepšího poučení, což by bylo veležádoucí a i možno, tedy alespoň aby si své atheistické názory nechali pro sebe. Vysoká vláda necht jim sdělit, že svoboda náboženská nesmí se zaměňovati s upíráním Boha.“

2. „Protože při svých schůzkách, jež ponejvíce v noci konají, sledují tendence bezbožecké, tedy státu nebezpečné, necht jsou schůze jejich co nejprísněji zakázány.“

3. Konečně budiž každému pohroženo trestem, kdo by se opovážil své atheistické domněnky jiným vtěpovati a je k odpadu od víry ponoukati.“

„Tímto dovoluji si dle žádosti vysloviti svůj názor o smýšlení a jednání s náboženskými blouznivci vůbec a zvlášť o těch, kteří mé duchovní správě ve Stradouni a Tynisku patří, dle vlastního jich pozorování a styků s nimi a toužím, aby mé vyjádření, ze srdce plynoucí, vysokou vládou milostivě bylo přijato a laskavě k němu zřetel vzat.“ (II. 59—64.)

K tomu jest připojeno: „Ještě jsem vícekrát o těchto lidech, a zvláště o výše jmenovaném Felcmanovi, úřadu chroustovickému dopisoval, jak se toho v přílohách protokolních z r. 1849 v archivě dočísti možno. Felcman byl dne 31. ledna 1849 ve Stradouni nenadále postížen a k úřadu chroustovickému odveden, odkudž pak do Pardubic poslán postrkem, poněvadž z Dašic na Pardubicku pochází. Tam se s ním vyšetřování započalo.“⁷⁵⁾

„Když se takováto neplecha ve Stradouni rozmohla, m r z e l i s e přec alespoň někteří a návodem jistého člověka z Dobříkova, vytloukli dne 28. února 1849 Vrabcevi č. d. 46., Hušákovi č. d. 64., Hurychovi č. d. 33 a Klementovi č. d. 55. o k n a, roztloukli jim kamna a jiné nádoby,⁷⁶⁾ načež se tito všichni u sedláka Bartoně č. d. 11. zdržovali, nic nedbajíce o kamna a okna roztloučená. U Bartoně byli veselí, jedli a pili a časem vystřelovali.⁷⁷⁾ To znepokojovalo rychtáře Josefa Nevjela č. d. 80., pročež žádal úřad o vojáky. Dne 7. března přijelo skutečně 21 hulánů do Stradouně a byli mezi marokány rozstrkáni. Po několika nedělích však opět odjeli. Marokáni ve své zaslepenosti trvají, ale jsou na ten čas krotší a tišší. Odpověď na jejich žádost nepřišla žádná.“ (II. 65.) Ale důvěřovali si! Začali znova své noční schůzky konati se všemi nekalými důsledky. Rozmach náboženského rozvratu měl objeviti se naposled a dosti hrozivě. Alespoň nasvědčují tomu slova Stradouňské pamětnice: „V té době vyšla v kterýchsi novinách od Josefa Jirečka zpráva, že Marokáni na

⁷⁵⁾ Pamětní kniha obce Radhoštské (197—198) píše: „V tom čase (1844) se zdržoval ve zdejších okolí jistý starý tkadlec Felcman, který mnoho lidí s jakýmsi novým nenáboženstvím popletl, které již před mnoha roky jistý Valenta v zdejších okolí rozšiřoval. Nejvíce jich bylo ve Stradouni, v Trusnově a v Dobříkově a dali jim jméno Marokáni. Oni tak pohloudili, že se Boha odřikali, posléze se ani nemodlili ani do kostela nechodili, ale mysli, že se jim dobře povede a očekávali, že jejich spolek kamsi do jiné země potáhne. Mnozí přišli také do far víru svou vypovídati. Proti tomuto Felcmanovi se zakročilo, byl k odpovídání povolán a uvězněn. Ten však blud od něho vyšetý přece mezi nimi trvá“. Kniha tato mýlí se ve jméně; jednou píše Felcman, podruhé Pelcl. Správně však onen tkadlec slul Felcman! Proto v citátě jméno nesprávně správným jsem nahradil.

⁷⁶⁾ Při r. 1849 di obecní pamětní kniha radhoštská: „Také v tom roce se katolici proti těm Marokánům rozezlili. Ve Stradouni, v Trusnově a v Dobříkově jednoho dne byla jim okna vytlučena, v Dobříkově i dveře vylamány.“

⁷⁷⁾ „Pro výstřední jejich zásady lid se jich namnoze obával. Proto . . . v mnohých obcích se na ně obořil, přibytky jim rozbíjel, je trýznil, ba i k zbrani saháno a častěji tekla krev. Tak i ve zdejší obci dne 28. února 1849 hlavně podpichováním Hynka z Dobříkova strojil se zdejší chudší lid a vytloukl okna, kamna, nádobí v číslech 46., 64., 33. a 35., načež všichni marokáni v čísle 11. se zdržovali.“

„Podhoře“ tančili nazí. V podobném smyslu mluví se v celém okolí“, čímž nic více nemá se konstatovati než že staré marokánství na chvílenku ožilo . . . Pravím na chvílenku, neboť po té znamenati nejen v písemných zprávách, ale i v životě skutečném jeho neuprosně se blížíci skon.

R. 1858 farář Bezdíček v žádosti k J. Veličenstvu o zvýšení své dotace jako druhý důvod uvádí: „V Radhoštské farnosti jest značný počet náboženských blouznivců, na něž duchovní správce ustavičný a dbalý dozor vésti musí. Zhoubné tendence těchto ubožáků, kteří při úplném poklesnutí k životu dle přírody úplně ztratili cit pro vyšší poznání náboženské a jichž naprosto pokleslá a zkažená vůle nepocituje touhy po obohacení vnitřního života . . . A přece mohli by někteří důkladným náboženským vyučováním a ještě více četbou výborných katolických knih pro dobrou věc byti získáni . . .“ Konsistoř pak při oznámení, že císař pán prosbu farářovu vyslyšel, podotýká: „nejdůstojnější biskup. Ordinariat doufá všemožně, že za přispění Božího se přičiní o obrácení v tamní farnosti žijících náboženských blouznivců a o rozmnožení pravé víry.“

Náboženský rozvrat Valentovců působil i u lidí, kdež nejméně se toho dalo čekat. Pronikl Stradouň zcela a úplně tak, že může se s největší jistotou tvrditi, že v této vsi nebylo duše, do níž by nebylo bývalo naseto hanebného toho koukole. Nejjistějším důkazem je událost, o níž se svého času široko daleko mluvilo jako o věci prvního řádu. Pamětní kniha farská připomíná ji sice krátce, ale mezi řádky dá se tušiti velmi mnoho!

Dne 15. prosince 1850 skládali v kostele Radhoštském dle vůle císařovy nově zvolení představení a radní přísahu do rukou svého duchovního. Všickni z celé farnosti ochotně tak učinili, toliko ze Stradouň jak představený Jan Hrubeš z čísla 15, tak radní Josef Nevyjel z čís. 80. a Josef Bubeníček z čís. 61. přísahati se zpečovali (II. 190.) Přísahali tedy až později po dlouhém vyjednávání.⁷⁸⁾ A to přece byli lidé v obci nejvážnější!

Náboženská vlažnost, do jisté míry úplná lhostejnost a snad tu a tam tajně skrývaná nevěra, zůstaly charakteristickou známkou v dobách ještě nedávno minulých a jsou i v době naší, všech bývalých přívrženců Valentových, anebo těch, kdož z krve jejich původ vzali. To doznávají vesměs kněží, kteří v Radhošti působili ve všech ať veřejných ať soukromých zprávách. Nejkrásnější řeči nemávaly výsledků žádných. Práce duševní a osvětlná, až do úpadu konaná nepřinášela přece mnoho užitku!

„Ve zprávě o fanaticích a v negativní zprávě o bratrstvu sv. růžence r. 1878 udal jsem, dí farář Šembera, že poněkud vlažnost panuje mezi některými obyvateli ve zdejší farnosti, za příčinou bývalého dlouho trvajícího marokanismu a zmínil jsem se, že by sv. missie zde blahodárně působiti mohla. Nejdůst. konsistorium mne račilo vybídnouti dne 19. prosince 1878 za účelem, aby na zdejší farní osadě sv. missie konána býti mohla, bych žádost podal na arcibisk. konsistoř ve Vídni za

⁷⁸⁾ Totéž připomíná obecní pamětní kniha Radhoštská (105): „Jen nové představenstvo ze Stradouň se do kosteta nedostavilo, ale musilo později (poslední neděli před adventem) to vykonati.“

příčinou peněžitě podpory . . . z nadace založené od Jejího bývalého Veličenstva, Marie Terezie,⁷⁹⁾ královny obou Sicílií.“ Missie konána byla od 11.—21. června 1879. Bylo 420 komunikantů, ovšem i s obcemi mimofarními. „Průvod se sv. křížem po obci Radhoštské byl imponantně velebný. Mládenci, kteří ráno (19. června) přijali Tělo Páně, nesli bujaře a statečně . . . květm ověnčené znamení našeho vykoupení — sv. kříž“. (II. 207.)

Renovace missijní konala se 22.—26. února 1880 a „s dobrým výsledkem se potkala . . . Kéž by sv. missie nadále působila!“ Ale nepůsobila . . . Přišly doby rozpoutaného tisku, přišla liberální éra se svou celou vehemencí i na venkov a co missie vykonala, obrátilo se v niveč . . .

„O sv. missii — dí se dále — učinil missionář P. Kosek v kázání a cvičení zmínku, že osoby ženského pohlaví ve farnosti zdejší postrádají obraz královny nebeské, bl. Panny Marie . . .“ I zakoupen obraz z darů za 25 zl. u Mikuláše Lehmana v Praze. Založen tak živý růženec, ale ten rozpadl se co nejdříve — pro nedostatek členů. Těžko zajisté ujímá se símě v půdě zatvrdlé a nezvlažované ani rosou modlitby.

Vždyť dobrá polovina dětí, školu navštěvujících, jak zaznamenáno v katechesích farních z dob těch, jež přicházejí do školy, neumí ani nejnutnějších modliteb a doma vůbec modlitbu nekonají. Důkaz to, že ani rodiče jejich se nemodlí a děti k modlitbě nevedou! . . .

Jak úporný zápas katolictví s náboženským rozvratem Valentovců v zákoutí východních Čech, zvláště na farnosti Radhoštské, vésti musilo, toho nemalým svědkem jsou i konverse či návraty nekatolíků do lůna katol. církve. Mám po ruce jen záznamy z některých let, jak doleji je uvedu, ale již i to obdivem naplní srdce, jak bedlivých církev katolická měla tu sluhů svých, kteří s plí mravenčí a trpělivostí Jobovou pracovali o spáse, anebo řeknu to co nejmírněji o lidské kultuře lidí těch. A což kdyby po ruce byly záznamy veškery, kdyby možno bylo reprodukovati v oboru tomto zkušenosti kněží, jichž prach dávno větrové byli roznegli.

Zápas byl dosti nerovný. Na jedné straně kněz s nadšením v srdci pro pravdu víry Kristovy, ale spoutaný státní i církevní mocí, jež mluvily jen o lásce a mírnosti a na druhé straně vyhyčkaná falešnou tolerancí nejraffinovanější lidská zlomyslnost, hraničící až s krutostí zvířecí . . .

Dne 7. září 1817 učinil katol. vyznání víry⁸⁰⁾ Matěj, syn Václava Petury, 26 let star, doposud evangelík helvet. vyznání. Týž za pohnutky svého kroku uvádí, že náboženství katolické je pro duši spásitelnější a že je příliš od pastora vzdálen. V r. 1818 činí podobně Jan Kubánek, obyvatel ze Žiky, který byl „bez v š e h o n á b o ž e n s t v í až do stáří roku svého 35 let.“ Vyznání víry učinil „v nebez-

⁷⁹⁾ Z fundace té obdržel p. farář Jan Šembera na missii 120 zl. a na renovaci 80 zl.; patronka kostela J. Jasnost paní kněžna Helena Karolina z Thurn-Taxisů přispěla na missii 50 zl. a na renovaci 25 zl.

⁸⁰⁾ „Liber ad fidem reversorum et a fide deflexorum“, jež vázána jest dohromady s „Liber memorabilium apud Ecclesiam Radhoštensem“, o níž shora byla řeč.

pečné nemoci ve svém přibytku“. Za rok 30. ledna 1819 činí vyznání víry Josef, syn Josefa Hrubše, chalupníka ze Stradouně. Patřil k evangel. reform. Téhož roku učinila totéž jeho sestra Dorota. Dne 13. září 1819 činí vyznání víry Jan, syn Jana Chmelíka, rychtáře ze Stradouně, „jsa bez náboženství.“

Následují jiní a to: Dne 30. dubna 1821. Jan, syn, a Anna, dcera po † Janu Matrasovi, půlníkově z Tyniska, ve stáří 32 a 25 roků (dříve evangelíci); dne 30. dubna 1821 Matěj, syn, a Kateřina, dcera Matěje Zahradky, chalupníka z Tyniska (dříve bez náboženství); 9. ledna 1822 Anna, vdova po Janovi Víchovi, chalupníku z Tyniska, (dříve bez náboženství); 6. února 1822 Kateřina, dcera Jana Petury, podruha z Tyniska, (dříve bez náboženství); 20. března 1822 Anna, vdova po Janu Chmelíkovi, chalupníku ze Stradouně „se všemi dětmi svými, již plnoletými, kteřížto jsou Václav, starý 36 roků, Ludmila 33 roků, Alžběta 29, a Anna 24 roků, jsouce až dosud jen pod tím jménem vyznání helvetského, bez všeho náboženství živi, jen že na pastora helvetského vyznání platili“; dne 26. května 1822 Jan Vít, sedlák ze Stradouně ve stáří 68 roků, manželka jeho Anna, 64 roků, syn Jan 33 let, Václav 26 let, Josef 22 let a Matěj 15 let. „Stalo se, že nadzminěný Jan Vít, kterýžto jak vůbec známo jest, ode dávna až do dnešního dne jak s manželkou tak se svými dětmi beze všeho náboženství žil byl; nyní však na opačné sobě učiněné představování od svého duchovního pastýře, že skutek ten jak před Bohem, tak také před nejvznešenějším Pánem země bude velice chvalitelný . . .“ k církvi katol. se přihlásil. „Pohnutka, která jej k tomu předsevzetí vzbudila, byla také nejhlavnější ta, když on se o bludu svým skrze to nejpatrněji přesvědčil, poněvadž Vojtěch Valenta, jenž někdy vůkol zde podobné bludy učil, jimi lid sváděl, konečně sám své chyby poznal, bludy své veřejně odvolal . . .“

Dne 16. května 1822 navrátila se do luna církve Dorota, dcera † Františky Hrubšovy z Domoradic, 38 let stará, dříve beze všeho náboženství. Podobně učinili: r. 1825 dne 28. ledna Václav Dušánek, sedlák z Tyniska, dříve evangelík reform.; r. 1831 23. ledna Josef Klement ze Žiky, evangelík, s dětmi Matějem 13 roků, Kateřinou 20, Josefem 17 roků a manželkou Annou; r. 1839 Václav Loskot, půlník ze Sedlístek 52 roků s matkou svou, jež těžce stonala, jakož i se syny Josefem 17letým a Janem 15letým dříve evangelíci a 6. října 1839 Magdalena Cínková, dcera Jana, chalupníka z Tyniska.

Od let čtyřicátých XIX. století (1840) přistupují vesměs již ke katolické církvi pouze evangelíci reformovaní. Z nihilistů nečiní tak nikdo. Odpadů jest velmi málo. Tak v roce 1841 3. srpna činí vyznání víry evangelík Josef Cínek, chalupník v Tynisku čís. 33. ve stáří 23 let; r. 1842 4. července Jan Klement, vysloužilý voják ze Stradouně, 40 let starý, evangelík; r. 1844 10. května evangelička Kateřina Klementova, dcera po Janu Klementovi ze Stradouně, 34 let stará; téhož roku 17. června Jan Myška, evangelík, dělník z Tyniska, 43 roků stár; 30. června Jan Kopřiva, evangelík, dělník ze Stradouně, 48 let stár; r. 1845 26. října Josef Ondráček, chalupník v Tynisku 32 let, evangelík; r. 1847 24. ledna Alžběta Pitrová z Tyniska, 42 let; r. 1848 12. ledna Anna Ondráčková z Tyniska, 48 let; r. 1849

19. července Jan Hušák ze Stradouně, 19 let; r. 1856 17. srpna Jan Nešpor z Tyniska, 19 let; r. 1868 Anna Kučerová; r. 1893 12. května Terezie Linkova, 19 let, s dcerou svou Marí; r. 1897 28. ledna Josef Linek, 18 let „v nebezpečí blízké smrti“; 14. února téhož roku Anna Kubíková 24 let; r. 1904 4. července Marie Peřinova z Jaroslavi, 20 let; r. 1905 20. května Františka Peřinova z Jaroslavi, 43 let; r. 1906 Jan Kozel ze Stradouně, 26 let, a r. 1907 v říjnu dítko Josefa Mlýky.

Opakem odpadli: v roce 1871 dne 25. května Kateřina Urbánková z Jaroslavi před svatbou s evangelikem. „Táž odpadlice dne 24. května 1871 vyzvedla si křestní list, když však jí ho farář, poněvadž byl ve škole, hned vystaviti nemohl. se vyjádřila, že ho naučí znáti zákon ze dne 25. května 1868“. Podobně pro sňatek učinila r. 1877 3. listopadu Kateřina Skočilkova ze Stradouně a 16. ledna 1884 Anna Němcova rovněž ze Stradouně. Ba ani nejnovější heslo „Pryč od Říma“ již nemělo žádného výsledku. Proto právem odpovídá 10. ledna 1902 farář: „Ve farnosti žádných sňatků smíšených uzavřeno nebylo, žádné dítko před sedmým rokem s rodiči neodpadlo; nikdo následkem agitace „Pryč od Říma“ ani nepřistoupil ani nevystoupil. . . .“

Valentovci zanechali po sobě dědictvím — spiritismus. Krajina kol Vysokého Mýta, zvláště v těch osadách, kde dříve žili a byli stoupenci Valentovi, stená pod tímto zlem nesmírně. Jmenuji jen některé osady: Tynisko, Stradoun, Janovičky, Vraclav, Dobřškov, Rzy atd. Všecko úsilí vymýtiti toto bylí jest marno. I lidé, o nichž by se dalo předpokládati, že inteligencí poznávají podvody spiritistické, jsou „duchařství“ oddáni tělem a snad i duší. V zimě obzvláště daří se spiritismu velmi dobře. Ale i doba prací jarních (řepa, sena) i podzimních, kdy více jednotlivců pracuje pohromadě, skýtá v hovorech tisícerych příležitostí k šíření a seznamování se s tímto neštěstím naší doby. I tu osvědčuje se stará zásada, kde není pravé víry, bují pověra. Naše doba ovšem jest přímo zaplavena vším, co protiví se katolictví na všech stranách . . .

V okolí Radhoštském byl spiritismus v rozkvětu již v době, kdy jméno to sotva komu z věřících duší po Čechách bylo známo. Alespoň tomu nasvědčuje, následující záznam v obecní pamětní knize Radhoštské z pera tehdejšího kronikáře a učitele Fischera: „Tohoto roku (1853) na jaře činily se zkoušky v pohybování a točení stolů a jiných věcí. Mladí lidé se na způsob řetězu okolo stolu posadili a každý palec od obou rukou položil na ten palec opět vedlejší tak, že spojení bylo jako řetěz. Když tak nepohnutě několik minut seděli, počal se stůl sám od sebe pohybovati. V Mnichově slavný fysik Ohma to před Jeho Vys. králem Ludvíkem objasnil, že se to pohybování děje mechanickou cestou.“ (D. c. 207.)

Uvažme zapadlý kout kol Radhoště v roce 1853! Do středisk vzdělanosti, do měst bylo nesmírně daleko; průmysl tu žádný, obchod žádný, spojení se světem téměř žádné a přece spiritismus — kvete! Ba ani o media, jak se zdá, nebyla nouze. Najisto v tom utvrzuje jediná sice, pokud mi známo, ale velevýznačná zpráva — na svou dobu — jak doleji uvedu, — o jistém chlapci třináctiletém z Dobřškovy, který buď byl médiem, buď náměsíčníkem, anebo ze schůzí spiritistů tak „přepracovaných“ nervů, že možno na něm pozorovati nejen

příznaky, ale i „blahodárné“ účinky nové pověry: „Mezi tím časem (roku 1854), praví se, jistý chlapec as 13letý v Dobříkově často v noci ze spaní mimo nadání počal jako kněz v kostele kázati. Mělo to býti dosti dobře snešeno a velmi srozumitelné. On i znamení dával, jako když kněz vystupuje na kazatelnu. Mnoho lidu se scházelo a poslouchali ho. Vzali ho do Chocně do fary na zkoušku a do Mýta. Tam se však ničeho nedočkali. Doktoři uznali, že je na duchu nemocný. Svědek toho kromě jiných byl očitý pan Antonín Hrách, železniční dohlížitel při dráze v Janovičkách. Později to zcela přestalo“, (Ob. 209.) totiž u onoho chlapce z Dobříkova. Za to začali jiní . . . A pak se divíme, že v době naší je ve farnosti Radhoštské, Zámrské a Vraclavské s důstatek spiritistů!⁸¹⁾ Vojtěch Valenta zasil semeno, které ještě dlouho a dlouho ponese ovoce — zhoubu . . .

Některé schůze Valentovců z dob století XVIII. a z počátku století XIX., jež věnovány byly nemravnostem, se splítají se schůzemi jejich spiritistickými z dob šedesátých a sedmdesátých století XIX. a hledí se tím staří „marokáni“, vlastně jejich orgie omluviti, zeslabiti a i zcela vyvrátiti. Počínání to ovšem není správné, ač neděje se vždy z vůle zlé, ale spíše z neznalosti pramenů. Do kategorie takovýchto tvrzení počítám i zprávu pamětní knihy Stradounské, která docela dovolává se i očitých svědků, že mezi „marokány“ žádných nočních orgií neexistovalo. Významná její slova zní: „Jisté jest, že scházeli se („marokáni“) v noci v rozličných domech a i také na „Podhoře“, ale nikdo podobné orgie neviděl. Poněvadž lid nevěděl, co dělají, bájl a domýšlel se. Naopak vypravují nyní někteří, že jako chlapci nepozorování skryli se tam, kde měla býti schůze, a tu prý, když se sešli, rozprávěli o své víře, četli něco a zpívali.“⁸²⁾ Naproti tomu třeba s důrazem připamatovati si mínění souvěkovcův se století XVIII., aby na první ráz vznikl rozdíl mezi starými Valentovci a jejich schůzemi a schůzemi jejich spiritistických epigonů! Při schůzích spiritistických ovšem již orgií nebylo. A jen těchto schůzí týkají se zajisté výpovědi očitých svědků, jichž ze Stradounská pamětnice, sepsaná r. 1888, dovolává.

Valentovci rozvolnili nesmírně život rodinný a věrnost manželskou. Hříchů proti šestému přikázání byly jim neznámy. Byly případy, kde zákonité manželky udržovaly milostné poměry s jinými muži, a manželé, ač o tom věděli, pranic se nerozčilovali, ale udržovali veřejně zase milostné poměry s jinými ženami.⁸³⁾ Rovněž neplatilo u nich žádného přikázání o svěcení neděl a svátků, ale mnozí jako ze vzdoru o nedělích a svátcích konali všecy práce ve všedním šatě s modrou zástěrou před sebou, ať muži, ať ženy. Tomu namnoze je po dnes. V zimě ještě přijdou někteří do chrámu Páně, ale

⁸¹⁾ Doposud ve Stradouni existují dva spiritistické kroužky — jeden pro mládež obojího pohlaví, druhý pro starší. A členové se tím ani netají; alespoň mně to sdělil jinak vážený rolník a člen jednoho z nich v roce 1908.

⁸²⁾ Jinde se praví: „Zdá se, že as první pověst — o nemravích ve schůzkách — přehání, ač je dokázán nemravný život Valentův a že asi mnoho nepěkného mezi přívržence zavésti hleděl“. (P. k. Str.), kterážto slova také připouští „mnoho nepěkného mezi přívrženci“ Valentovými.

⁸³⁾ Nemanželských dětí ve farnosti Radhoštské je stále velké procento. I vdovy propadají tomuto nešvaru. Veřejnost pak je k tomu lhostejnou, jako k věci, jež rozumí se sama sebou! Také „dědictví“ z dob Vojt. Valenty.

v letě — téměř nikdo; za to pole jsou plna lidu pracujícího a všedně oděného.

Mnozí za své „marokánské“ předky se v naší době stydí a považují to přímo za urážku; jiní klidně toho snášejí, ba nalezl jsem i muže, jenž přímo tím se vychloubal, že ještě otec jeho patřil k „třetí straně“. Muž ten choval se ke kněžím slušně — ale nikdo nikdy ho v koslele neviděl. Byl tam, jak sám řekl, o křtu a o svatbě. Při svatbě byl také poprvé u sv. zpovědi a u sv. přijímání. Všecka domluva byla u něho marna. Proto zcela pravdu má pamětnice Stradounská, která dozrává: „Bývalá jiná víra jeví se dosud tím, že lid zdejší jest lhostejný ve víře a velice zřídka účastní se náboženských výkonů. V nynějším roce 1888 jen ještě několik zbytků jich (marokánů) mezi námi žije beze všech schůzek. Druh za druhem schyluje věkem stříbřenou hlavu v hrob, zdaž i s vírou neotřesenou? Brzy již vločky snášení se budou na hrob posledního marokána“. Kéž by tato slova záhy se vyplnila a s posledním marokánem spadla se srdcí lidských i rouška náboženské vlažnosti a lhostejnosti, aby veliký onen rozvrat náboženský, který tolik zhouby a neštěstí přivodil, vymizel z dějin tak jako kámen hozený do propastí vodních . . .

Než toto přání bude asi ještě hezky dlouho — splní-li se vůbec kdy! — „zbožným“ přáním. Od přání ke skutečnosti bývá mnohdy dále, než od nebes k zemi. A známo, že stavívá se jistěji a pevněji zcela na nových základech a na novém místě, nežli na základech starých, anebo má-li se opravovati, co jinak již zkázou nesmírně bylo prostoupeno!

V r. 1908 připomíná administrátor fary: „V celku jsem byl spokojen a šťasten. Příjem byl skrovný, ale postačitelý. Lid s radostí chodil do chrámu Páně, ač ne, jako v krajinách jiných. Valentismus či jak známější jest pojmenování, marokanismus, a z něho plynoucí úplná náboženská lhostejnost, — hlavně ve Stradouni — jeví se posud mezi lidem až příliš nápadně. Formálně přiznávají se všickni ke katol. církvi — ve Stradouni vůbec není jinověrce, v Jaroslavi je pouze jedna rodina evangelická, rovněž v Radhošti je evangelíkem toliko nájemce knížecího dvora Václav Rak s rodinou, ostatní vše je katolické — ale srdce u těch „větších“ je úplně indiferentní. „Malý lid“ (domkaři, chalupníci . . .) ještě plní svou nedělní povinnost, — ale o zpovědi, která přece je teploměrem katolického života — vědí málo anebo nic. Za celý advent r. 1907 a celou dobu vánoční 1908 nezpovídal jsem ani jediného farníka. Tato okolnost skličovala mně nesmírně na duši. Bez zpovědi není pravého katolicismu. Kdo tím vinen? Ejhle, ovoce marokanismu!“

„Dítka ve školách s radostí se učily. Zavedl jsem katechismus předepsaný pro Rakousko od ndpp. biskupů (dříve učebnicí byl „Oltář“), vykládal jej horlivě a hleděl s mírností uváděti ty nejmenší v katolickou pravdu. Mojí zásadou v životě kněžském bylo a je: „Ve škole klásti základy k budoucímu katol. životu co nejsvědomitěji a nejpilněji.“ A to proto, že dospělí již mají své názory, vychování a jsou massou, která se těžko, jak Hanák říká, „rozkéve“. Mládež, to je ta, jak Ovid praví, „pubes Achaia“, naděje vlasti a církve, a tu každá nesvědomitost je hříchem dvoj- i trojnásobným, poněvadž korumpuje potomstvo do nedožrta . . .“

„V kněžský coelibát lid zdejší vůbec nevěří. Zdejší duchovní v tomto směru přímo vzorně žili. Připomínám jen, abych o živých nemluvil, p. faráře Kučeru a j. A přece coelibát činí z kněze anděla a posla a apoštola nebeské lásky, ať již nic neuvádím o jeho historickém právu v katol. církvi — které se stalo zákonem naprosto neodvolatelným — a o dobrých jeho následcích pro pastorační. Nedůvěra proto lidu zdejšího v čistotu kněžskou pochází asi z nemravných schůzek adamitů, kdy stud a čistota utrpěly rány, jež posud se jítří a nezahojí snad ani za dlouhá století.“

„P o ž í v a v o s t — zvláště alkoholu ve vrstvách středních a nejnižších — je v e l i k á. Tento zjev pozoruje se téměř po celých Čechách, zvláště v krajinách horských. A b s t i n e n t n í s p o l e k b y l b y s v r c h o v a n ě p o t ř e b e n, má-li život náboženský bráti se vůbec zde vážně“

„Politické smýšlení lidu je vesměs, bohužel — agrární. O nějakém v pravdě uvědoměném katolíku, který by byl ochoten pro katol. organizaci a katol. či křesťansko-socialní politiku přinést nějakých chyb — není v celé farnosti a n i ř e č i. Kde nasadit páku, aby alespoň někteří přijali program katol. zemědělců? Přemýšlím o tom častěji a vidím: před sebou, za sebou a všude kolem sebe pustý, planý a vyprahlý úhor. — Slova tato nemají nikterak se dotýkat působení předcházejících dpp. farářů. Každý z nich pracoval, co mohl . . . ale marokanismus a jeho odnož, náboženská lhostejnost, těžko se vysekává z duše, i kdyby jí kázal sám biskup—socialista Ketteler!⁸⁴⁾ — Kdo první odváží se vyorat brázdu, skropiti ji modlitbou a zaseti seménko katolického uvědomění?“

„O katolických listech, novinách, v celé farnosti ani slechu. „Sv. Vojtěch“ neznám, „Štít“ neznám atd. A pak volme katolického poslance! A přece je toho potřebí jako soli! Již jsem byl odhodlán, že s pomocí Boží — ač jen administrátor, který je zde na čas a za několik málo neděl místo opustí — začnu a to rozdáváním „Sv. Vojtěcha“, „Štítu“ atd. a pomalu budu kráčet vpřed . . . V tom však jako prudká bomba zapadla v naší farnost otázka placení na novou faru. Ta rozrušila všechny vrstvy lidu a je takovou antipatií vůči kněžstvu naplnila, že uznal jsem za dobré do ohně nepřilévati oleje — a od svého úmyslu jsem upustil“⁸⁵⁾

(Pokračování.)

⁸⁴⁾ Májová pobožnost koná se od 2. května r. 1897 a to v nedělích a svátcích, pak v úterý a v pátek po celý měsíc květen. Návštěva v nedělích a svátcích, zvláště od mládeže dosti četná, za to ranní mše sv. v týchž dnech bývá velmi slabě navštívena. Všedního dne dochází na „májovou“ 10—12 lidí.

⁸⁵⁾ Připojeno: „Poněvadž agitace agrárníků před zemskými volbami roku 1908 zabíhala až v zuřivost proti všemu katolickému, začal jsem s rozdáváním katol. listů přec a tak poněmáhle připravovati půdu — katolické organizaci.“

Zápisy v městském archivu Kolínském.

Podává G. V. SVOBODA.

(Pokračování.)

Listopad: Dne 4. přišel z Česk. Brodu posel o 2. hod. v noci s psaním od p. generála pražského, patřící J. E. osvícenému knížeti z Lobkovic, a takové hned do Čáslavě se odeslalo, jakož i ta 2 zavazadla, též na knížete adresovaná, okolo 10 hodin ráno byla zaslána.

K žádosti p. maršálka dvě psaní, jedno na J. M. p. Netolického a druhé na p. barona Zárubu, kraj. hejtmana, hned přes Čáslav a dále do Habrů odeslána byla.

Téhož dne přišel jistý p. lajtnant von Stelznakel od pruské armády s creditorem od jich comandanta a žádal, aby jeden s ním byl vyslán k vyšetření a spatření mostu a Labe. Jelikož ale neví se, zda-li táž armáda, která sice v Čechách již ubytovaná se vynachází, jest přátelská nebo nepřátelská, odesláno k J. M. p. podkomorímu, který v Radovesnicích dlel, o informaci. Mezi tím dostavil se na radnici p. kriegskomisař Tomazon, žádaje o foršpan k naší armádě v Tupadlech ležící. I byla jemu sdělena žádost pruského oficíra a on vyptav se oficíra, co zde pohledávati má, uložil p. purkmistru a p. primatoru, by oficíra pod ztracením života odtud, dokud od knížete z Lobkovic, jakožto komandanta zdejší armády nepouštěli, nýbrž hausarestem jej stížili. Na to J. M. panu podkomorímu odeslané psaní poručení jest prošlo, by on dokud od knížete pána z Lobkovic nařízení nedojde, zde se zdržel. Po té přišlo psaní z Tupadel, by se propustil, načež týž p. lajtnant s párem koní ve voze s košatinou do Poděbrad se odvezl a fedrován byl.

Dne 6. byla provedena licitace na 44 záhonů rolí na „Mokříně“ pode Všemi Svatými ležícími, které patřily p. Josefu Modestýnovi. Téhož dne ohlásil se p. Tomáš Konvalina strany vození píce do domu p. syndikusa, že tolik píce chované v městě věc nenáležitá jest, že by nějaké neštěstí, čehož Bůh rač chránit, následovati mohlo, by pan syndikus otázan byl, zda-li on za to, že v domě jeho žádné neštěstí, skrze které by jiným okolním měšťanům škoditi mohlo, stojí, načež p. syndikus za odpověď dal, jen aby on p. Tomáš Konvalina na svůj nanicovatý komín se ptal!

Dne 9. ohlásil se od král. pruské armády jeden kaprál od dragounů strany 9 mužů, kteří sem jakožto na vartu na předměstí Zálabském z Chlumce vysláni jsou, pročez je žádá, by se v bráně pro vartu spravilo co zapotřebí bude, šraňk u mostu a pro ně peřiny a to p. Wildtovi pro kaprála, k Formánkovům pro 3, k Strnadovům pro tři a Fechtnerovům též pro tři muže by se zaopatřily; při čemž jeden prostý voják má míti 1½ libry chleba. 1 libru masa a 2 pinty piva.

Dne 10. usneseno vyříditi žádost Květnovskou a naříditi těm, kteří tabák sázejí, by se u král. úřadu krajského o to ucházeli,

Taxa vyhlášena, by se maso hovězí po 4 krejc., skopové po 3 kr. 3 d. a vepřové po 4 kr. prodávalo, což starším řezníkům nařízeno.

Dne 13. p. Václav Wildt pekl chléb pro 9 mužů Brandeburků na Zálabí vartou stojících a to pro jednoho každého prostého denně bochník po 1½ libře a pro kaprála bochník tříliberní.

Dne 16. zaměněna varta 9 mužů novými z Poděbrad a to okolo 4 hodin.

Dne 20. konána licitace na ½ kopy rolí p. Jana Pokorného.

Dne 21. zapečetěna pozůstalost po nebožt. paní Barboře, ovdovělé Šulcové.

Téhož dne oznámili manželé Reinigovi, že prodali jejich spáleniště Saudkovi za 220 zl.

Dne 23. byla prohlídka celého města, zda-li se sem neuchýlil utečenec od pruské armády posel. sloužící u general adjutanta král. pruského general hraběte Rottenburga regimentu, který pro různé krádeže sběhl.

Dne 27. dělána dispoice na vivers a fouragi pro král. armádu do Říčan.

Prosinec Dne 1. pan inspektor práva rychtářského oznámil, že nějaký Gerstorf a jistý sklenář z Poličky v domě p. Šulce v hádku vešli a do arestu přišli. Když ale průvodní listiny prohlédnuty, shledáno, že týž Gerstorf není žádný podezřelý člověk a že je invalida voják obdankovaný; i byl po dobrém napomenut a když se Šulcem se porovnali, oba dva z arestu propuštěni.

Téhož dne od král. ouřadu krajsk. Čáslavského kraje došlo zaslané z Hory poručení, by těm fůrám, které z Něm. Brodu vivers a fouragi do Č. Brodu jsou vezly, a na to zase do Hory vézti měly, ne více do Hory, ale do Peček vézti poručili a fůry jedoucí obrátili.

Dne 2. prosince u přítomnosti vzácn. magistrátu sneseno, by městské pečetě u přítomností k tomu deputýrovaných pp. komisařů Jindry, Stracha a Welicha v radní světnici do skrytého místa byly vloženy a knihy městské ve zvonici do deposit se odnesly a tam také schovaly. Jednáno dále strany vartýřů v branách a po městě, aby obec dříví a židovstvo svíčky zaopatřilo.

Zádušní věci a klenoty mají p. opatrovníci s vel. pánem děkanem zaopatřiti.

Téhož dne p. Pavel Žampaň, hejtman pruský, žádal, by mu zaplacen byl pouze kvartýr, který byl jemu vykázaný, že obci nijaké útraty činiti nechce, ačkoliv jej město po 8 dní vychovávati mělo, načež jemu p. Paroubek 2 zl. 30 kr. zaplatil.

Dne 5. oznámeno, že má přijíti do Kolína saské vojsko. Tu král. p. rychtář prohlásil, aby brány byly zavřeny, a kdyby něco podobného přijíti mělo, mají býti otázaní, kdo jsou, aby se věděti mohlo, zda-li jsou škodlivá partaj, anebo jsou-li regulírované vojsko, a zpráva potom ihned k ouřadu aby učiněna byla, abychom věděli, jak se brániti. Na to promluvil p. primátor: „Kdyby veliká síla regulírovaného vojska z jakékoliv strany přišla,

tu, poněvadž v tomto stavu brániti se nemůžeme, byla do města vpuštěna. K tomu p. Widmonn: „aby brány zavřeny byly mimo pražskou a kutnohorskou, a tak v té příčině, kdyby takové vojsko regulírované přišlo, dva páni ven vyšli a se jich zeptali, kdo by oni byli, a kdyby regulírovaní byli, aby byli vpuštěni. K tomu ale p. Kmoch dodává, aby než puštění budou, zpráva na ouřad byla podána. P. Jindra připomíná: „Poněvadž v tom stavu nejsme, abychom se bránili, kdyby nějaké regulírované vojsko přišlo a se meldovalo při bráně u deputýrovaných komisařů, a ti by uznali, že s nějakým hodnověrným pasem zaopatření jsou, by je do města pustili. P. Lysandr také prohlašuje, by v bráně varta s 2 komisary dlela. P. Strach prohlašuje, aby p. rytmistr byl požádán, aby nám na ruku šel, spolu s dvěma deputýrovanými komisary a p. Jeklem, a když uznají, že by regulírování byli, by puštění byli.“ Pan Praxa: „Regulírované vojsko budiž propuštěno a pokudž by zapotřebí bylo, i aby comandant byl pohostěn.“

Z usnesení pánův radních prohlášeno: „Poněvadž žádného regulírovaného a jiného král. lidu našeho nemáme a sami se brániti v tomto stavu nemůžeme, aby páni deputýrování dle uznání, pokud by čas nestačoval dáti k úřadu relati, učinili to, jak se jim zdáti bude.

Dne 7. prosince uloženo p. inspektoru, by král. p. purkmistr pruskému p. lajtnantovi za Labem ubytovanému, cínové talíře, mísy a lžíce, za které týž žádal, dodal, a vše od ohce aby zapraveno bylo, rovněž i ubrus aby jemu pořízen byl.

Téhož dne přišel s p. Aratorem jeden vícekvartýrmistr od saského regimentu a žádal, aby jemu dala se specifikace, jak mnoho domů v městě a na předměstích se vynachází, kteráž také se jemu vydala.

Dne 9. přišel pan kaprál od pruského lajtnanta a žádal jménem jeho, by se dokonalá satisfakce vykonala v příčině poranění jednoho dragouna pruského, Pan lajtnant dovolil jednoho dragouna, katolíka, na den sv. Panny Marie do kostela, a když tento na hřbitov vstoupil, nenadále kamenem s věže vrženým udeřen byl. I byly předvolány osoby, které v té době na věži byly a to: dcera Postlerova, Tobíášova, Olivova, Kryšpínova, branného a Formánkova a vyzvány, by se přiznaly, která z nich tak učinila, ale žádná o ničem věděti nechtěla, ale ke konci svedly to na Postlerovou. Pro urovnání nějaké mrzutosti usneseno. aby Postlerova s Tobíášovou hleděly tu věc urovnati.

Téhož dne přimaširoval jeden regiment pěchoty a jeden kavalerie král. saského vojska, které samy po městě se rozložily a po rasttágu hned ráno okolo 9 hod. do Hory odmaširovaly.

Na to zase hned regiment dragounů a jeden pěchoty sem přimaširoval.

Dne 12. sneseno, aby některým chudým měšťanům z těch při ouřadě se vynacházejících peněz z „ballimpostu“ pocházejících, na outratu pro saské vojsko zde ležící dle potřeby bylo rozděleno.

Dále sneseno strany concurenti foršpanů, aby okolní místa jako Veltruby, Radboř, zámek kolínský, Lošany, Pečky, Kbel, Konárovice, aby konkurýrovala při J. M. p. obrštovi, jakož i poněvadž tuze hustě leží, by podle našeho způsobu delogírunk budoucně se státi mohl.

Dále, poněvadž most od pruských officirův vojenských, kteří tu za Labem na vartě pozůstávali, ku zkáze přišel a nyní dle nařízení J. Exc. p. generála od saské armády opraven a k předešlému stavu přiveden býti má, z Horákovského lesa potřebné dříví na opravu by se vzalo.

Dále povoleno, jelikož občané zálabští Brandeburáky a páni měšťané mnoho vojska saského mají ubytovaného, by také pro ně dříví se dělalo. Povoleno dále zálabské obci topol na „Měkkovině“ sdělati a těm, kteří vojáky mají, rozřezati.

22. Dle došlých patentův prohlášeno jest, že zdejší clo žádné královské, nýbrž toliko městské jest, tu tedy takové clo v též správě ponecháno býti musí. Dále sneseno, aby Wajgrtka, pekelská mlynářka za příčinou outrat maršovních 5 zl. peněz na hotovosti, pan Arator pak 3 sáhy dříví aneb 3 zl. a sice k ruce p. inspektora odevzdali; dále p. Burgerovi, paní Paroubkové 1 sáh dříví, paní Zvárové tolik co potřebovati bude dříví, p. Jindra dodati má.

28. Na vzkázání p. obristlajtnanta od saské artilerie v domě u p. Jekla ležícího, složeny peřiny pro jeho sloužící a to: František Štěpán pětíloketní štrafovanou 1 kus, Jiří Burián čtyřloketní modře kostkovanou 1 kus, Frant. Darebný čtyřloketní bílou 1 kus.

Dne 29. posláno paní Aratorové do Radboře a paní Wajgrtce do pekelského mlýna o vojenský příspěvek na dříví a světlo.

(Pokračování.)

Svatý Tomáš Aquinas a M. Jan Viklif o řeholích.

Napsal Dr. ANT. LENZ, probošt královské kapitoly Vyšehradské.

(Pokračování.)

§ 17. Viklif příkládá mnichům žebravým celé moře nepravosti.

Viklif příkládá mnichům, zvláště žebravým všechny možné hříchy. Oni prý nejsou trpělivi, ba jsou prý ze všech nejméně trpělivi, a proto prý jsou synové satanášovi. oni nejsou dobrotivi, neboť dělají prý všecko pro zisk, jsou prý závistivi i na jiné řehole i mezi sebou, činí vše na chloubu, nadýmají se, jsou ctižádstivi, jsouce vůdci velmožů ve zpovědnici i také ve věcech občanských a v soudech, hledají, což jejich není, jsouce vyděrači, když jich někdo napomíná anebo je kárá, hněvají se, myslí zle na úkor církve, nemají radost, ale žalost z pravdy, radují se z nepravosti, nemají víry, neboť nemají základu v Kristu Pánu, nemají naděje v Kristu, ale ve své řeholi, jsou prý nesnášeliví, vši silou hájíce svou řeholi, vypadli z lásky, a proto prý jsou údové Luciferovi.¹⁴⁷⁾

¹⁴⁷⁾ Trialog. Supplementum. Cap. 7.

A jak by mohlo býti jinak, vždyť oni se do církve vetřeli a přišli nikoliv dveřmi do ovčince Kristova, ale střechou, a proto jsou zlodějové a lotři, kteří se vedrali, aby vraždili a ničili. ¹⁴⁸⁾

Podle toho domnívá se Viklíř, že by byl oprávněn tvrditi: že sekty nemají darů Ducha sv., že jsou původu ďábelského, ba že jsou živoucí ďáblové, v klášterích že ďábel nejraději přebývá, a v ďáblovině že nade všechny vynikají mnichové žebraví. Přes to však neupírá Viklíř, že mnichové činí skutky dobré, ale tak jako ďáblové, kteří se proměňují v anděly světla, neboť prý jsou zjevní pokrytci. Mniši prý pronásledují pravdu a jsou prý zastaralí kacíři, oni prý jsou podvodníci a zrádci Páně, ba oni prý jsou nevěrci a modloslužebníci, horší nad Saraceny, obcují s ďáblem a páší nekromantii, jsou prý vražedníci a vlci hltaví.

Avšak nedosti na tom! Viklíř podezřívá mnichy, ba tvrdí o nich, že prý chtějí živi býti podle žádostí svých, nechťejí býti od nikoho kárání ani od biskupů, tvrdíce, že nemají nad nimi pravomoci nižádné, aniž prý jsou bezprostředně papeži podřízeni. Oni prý budují si nákladné domy a častují v nich netoliko boháče, ale také ženské, a to nepochybně aby si získali přízeň boháčův, ale také aby své tělesné choutky ukojili. ¹⁴⁹⁾

Mniši prý lákají k sobě dívky, jimiž se tělesné vášně jejich rozpalují, jakoby nevěděli, že jest kanonickými zákony zapověděno klerikům bytovati se ženami. ¹⁵⁰⁾ Myslí snad mniši, že jsou bezhřešní a z těchto zákonů vyňati? Jsou prý všichni rozpálení vášní po ženštinách. Proto prý jsou schůzky mnichů komorami ďáblů. ¹⁵¹⁾

Tou příčinou velí Viklíř, aby se věrní varovali mnichů, jako kacířů, a k nim prý směřují slova apoštolova: „Nebo z těch jsou, kteří se vluzují do domů a zjímané vodi ženky obtížené hříchy, jež puzeny jsou rozličnými žádostmi, vždycky se učíce a nikdy k poznání nepřicházejíce“. ¹⁵²⁾ Mniši prý se vluzují do domů jako pokrytci, buď aby žebrali nestoudně, nebo aby dospělé dívky navštěvovali. Žádný zámek a žádná závora prý před nimi nechrání. Vodi prý také ženky, aby přijaly jejich habit. Ale ženky ty nemají stálosti, neboť v ctnosti netrvají, ale jdou po novotách a po chlipných žádostech. Bratři tito se prý stále učí, neboť dlouho studují novoty své řehole, a děle, nežli přikázání desatero, více se namahají k chytrostem, aby laiky svodili, nežli aby je vzdělávali. ¹⁵³⁾

¹⁴⁸⁾ Novelli in ordines non intrant in Ecclesias per ostium Jesum Christum, sed super tectum Ecclesiae per cautelam diaboli subintraverunt. Ideo certum est, quod sunt fures et latrones, qui ut furentur, mactent et perdant, per diabolum subintraverunt. (De septem donis Spiritus s. cap. 8.)

¹⁴⁹⁾ Indubie quaestus gratiae et corporeae voluptatis. (De Fundatione Sectarum cap. 14.)

¹⁵⁰⁾ Tales lubrici congregant puellas, per quas carnis suae lubricitas est accensa. Nam propter hoc leges hominum prohibent cohabitationes clericorum et mulierum. ¹⁵¹⁾ Tamtéž, kap. 11. ¹⁵²⁾ II. Tim. 3., 6., 7.

¹⁵³⁾ Ex his autem sunt, qui penetrant domus viduarum propter subtilitatem suae hypocrisis non solum ad fortiter manducandum, sed ad foeminas etiam nubles. Nec sera nec repagulum obstat illis. Ducunt etiam captivas mulierculas, ut dicitur, in forma vel fratrum habitu, tamquam fratres. Tales autem mulierculae non sunt stabiles in virtute, sed ducuntur variis desideriis mundialium

Tou měrou není podle Viklífa na mniších ani místa zdravého, oni prý i při sbírání almužen na nic jiného nemyslí, leč aby se najedli a k pochuti své se ženskými laškovali a je v oděvě řeholním k tělesnostem sváděli. Což divu tedy, že Viklíf na ně volá pomstu Boží. Tou příčinou se Viklíf zle horší na laiky, kteří jejich řehole naplňují, aniž by tušili, že Krista opouštějí a se podřizují osidlům ďábelským.¹⁵⁴⁾

§ 18. Viklíf přenáší hříchy jednotlivých řeholníků na všecky řehole.

Mniši nemlčeli k těmto injuriím a zjevným lžím evangelického doktora, ač vyznali, že jsou někteří mezi řeholníky, kteří se životem podle srdce Božího nevyznamávají a skutečně páší hříchy a nepravosti; ale že jest nespravedlivé hříchy jednotlivých mnichů přenášeti na celé řehole.

A co odpověděl Viklíf? Snad že vyznal, že se dopustil jako kněz, který se nade všecko vypínal, hanebné nespravedlnosti a že jest povinen jako kněz a jako křesťan chybu svoji napravit a odvolati?

O nikoliv! Tak šlechetný nebyl, alebrž stůj co stůj zůstával při těch injuriích, jež vrhal na mnichy.

A jak si pomáhá v bídách pomluvách a na cti utrhaní svém? Velmi důmyslně. Podle sv. Pavla Efez. 6., praví, jest prý bojování naše proti mocnostem v povětrí. Pohlavárové tohoto boje jsou prý dva. Buh a satan. Každý z těch pohlavárů má svého náměstka. Bůh prý má za svého pohlavára člověčenství Páně a jeho údy, a ďáblův náměstek jest prý Antikrist a jeho členové. Zbroj Boží jsou ctnosti šesteré, o nichž píše apoštol:¹⁵⁵⁾ „Vezměte oděnění Boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem státi dokonali. Stůjítež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou a oblečení jsouce v pancíř spravedlnosti a obuté majíce nohy přípravou evangelia pokoje, přede vším berouce štít víry, kterýmž byste mohli všecky ohnivé šípy nešlechetníkovy uhasiti: vezměte lebku (naděje) spasení, a meč ducha (jenž jest slovo Boží).“ Zbroj ďáblův jest prý pokrytství s jinými lžemi. Antikrist (papež), náměstek satanášův, má prý ve svém vojsku dvě křídla, z jedné strany řehole žebravé a z druhé řehole dotované. Vůdce jejich jest papež. Má prý vojáků bez počtu.

K ruce jest prý Antikristovi zvláště lež, že prý není řehole odpovědna za činy jednotlivých mnichův a že tedy nemůže a nemá býti řehole pokutována za zlé činy jednotlivců.

novitatum et carnalium voluptatum. Tales autem Fratres sunt semper discentes, cum student diutius et attentius novitates sui ordinis quam mandata decalogi, plus laborant circa calliditates, quomodo saeculares seducant, quam quomodo legem Dei plebem aedificent. (De Fundatione sectarum, cap. 8.)

¹⁵⁴⁾ Quomodo ergo excusari poterint apud iudicem veritatis, qui dimittentes ordinationes sponsi Ecclesiae, adhaerent his sectis pulchris, et se ipsos multipliciter inhabilitant quoad illam. Certum est, quod haec est spiritualis fornicatio, blasphemia Christi relictio, et stulta religionis diaboli obligatio. (Tamtéž, kap. 5.) — ¹⁵⁵⁾ Efez. 6., 13 seq.

Toto rčení řeholníkův a tato jejich omluva čelí prý, jak evangelický doktor Viklif tvrdí, proti učení o dědičném hříchu a o vykoupení. Kristus zemřel a smrt jeho sloužila prý všemu světu k vykoupení. Adam prý zhřešil a v něm zhřešili všichni. Z toho prý jde na jevo, že jsou řehole za činy svých mnichův odpovědny a že je zcela v pořádku, přenáší-li se nepravosti jednotlivých řeholníků na řehole všechny!

Jestliže, rozumuje Viklif, pravda jest, že co činí jedna částka těla, na příklad ruka, celému tělu se přičítá, tak se to má také s řeholemi. Činí-li jeden řeholník zle, přikládá se také právem zlý čin celku. t. j. celé řeholi.¹⁶⁶⁾

Zločinná tato sofistika, která spoléhá na hloupost lidu anglického, odsuzuje sebe samu a odsuzuje i zlomyslného lháře a na cti utrhače Viklifa a zároveň ukazuje, že perfidie Viklifovy proti mnichům neměly základu pravdivého.

Tento způsob válčení osvojil si také nešťastný a nekritický M. Jan Hus ve svých filipikách proti duchovenstvu českému. I on přenášel zlé činy jednotlivců na všecken stav, ačkoliv dobře věděl, že Viklif své fanatické a vzteklé výpady proti duchovenstvu řeholnímu v Anglii sám odsoudil, vyznav aspoň nepřímě, že lhal lidu anglickému, že by mniši žebraví nebo sekty vůbec byli nevěrci, modláři, nekromanti neb dokonce vtělení ďáblové, když se přiznal, že přenášel hříchy jednotlivců na řehole všechny, jak rouhavě tvrdil, v souhlase s Písmem, které nás učí: „Jako skrze hřích jednoho (přišla) na všechny lidi (vina) k odsouzení: tak (přišla) skrze spravedlnost jednoho na všechny lidi milost k ospravedlnění života“. ¹⁶⁷⁾

Angličtí mnichové napadání vzteklými filipikami Viklifovými odpírali sice, že by řehole byly takové, jak je líčil anglickému lidu, ale nezapírali, že jsou mniši někteří nešlechtní, ale že jest nespravedливо, přenášeti hříchy jednotlivců na všechny řehole: a podobně bránili čest duchovenstva i mnozí duchovní za dob M. Jana Husi, který taktéž nespravedlivě a nešlechtně s kazatelný vrhal hříchy jednotlivých kněží na všecken stav, jakoby byli všichni kněží ohavností zpuštění a pravá Sodoma a Gomorha. Byl také z této nebezpečné a bezbožné nepravosti kárán od bývalého kolegy svého Ondřeje Brody, jenž mu veřejně vytýkal, že až do konce života nedokáže těch nepravostí, které vrhá na duchovenstvo.

Hus se svými přívrženci, s mladými mistry na universitě pražské, podlomil autoritu duchovenstva a svou z Viklifa zcela přibranou naukou existenci celé katolické církve, ovšem, co na něm bylo, podvracující, neboť katolickou církev překonati a podvrátiti nemohl, neb jest ona dílo Boží a nikoliv lidské. Jest historická lež tvrditi, že Hus brojil pouze proti zlořádům ve svatovládě církevní nebo proti nepravostem v církvi páchaným; nikoliv, Hus podvracel podstatu hierarchie a celé Bohem dané ústrojí katolické církve. Jeho nespravedlivé, fanatické řeči proti ducho-

¹⁶⁶⁾ De novis Ordinibus cap. 1. — ¹⁶⁷⁾ Řím 5, 18.

venstvu a hrozné, podvrtné a anarchické bludy proti víře katolické byly hlavní příčinou strašné revoluce náboženské v Čechách, a nikoliv ta domnělá všeobecná zkaženost duchovenstva.

Jestliže se pseudohusitští po protestantsku píšící historikové naši dovolávají soudních akt anebo zpráv o nešlechtnostech jednotlivých kněží, aby minulost katolickou potupili a zlehčili minulost katolického kněžstva, budiž jim odpověděno, že historie nemluví o kněžích šlechtných, kteří neměly se soudy co činiti a kteří nepůsobili s hlukem. Na základě soudních akt nelze dokázat zkaženost duchovenstva za dob M. Jana Husi, který sám vyznává, že český lid duchovenstvem odchovaný byl lid té nejlepší víry, ba svatý.

Petr Chelčický, z nejfanatičtějších nenávistníků katolického duchovenstva a řeholí zvláště, muž to z lidu, vyznal o lidu českém: „Lid český je dobrý, ale hloupý.“ Ten dobrý ale hloupý lid český dal se omámiti M. Janem Husem a věřil, že duchovenstvo katolické jest zlé a nešlechtné, věřil jemu, že pravdě Boží věrně učí a věrně podle Písma káže, ač kázal podle bludů Viklifových a odvrátil se od víry a přivolal na sebe hroznou katastrofu, a tak Hus historii vydal svědectví, že úhlavním nepřitelem českého národa byl on sám.

§ 19. Viklif kárá žebrání mnichů, jako by bylo zakázáno, a tvrdí, že jsou mniši, ba všechny sekty škodné a nebezpečné státu i lidu.

Denunciace Viklifova.

Viklif praví, že jistou měrou žebráme všichni, když se modlíme: „Otče náš.“ I Matka Boží prý žebrala, když pravila: „Vína nemají.“ I Kristus Pán prý žebral, když pravil: Ego autem mendicus sum et pauper, Deus adjuva me.“ Avšak Kristus Pán nežebral, jda od domu k domu, i když dary přijímal.¹⁶⁷⁾

Žebrota mnichů žebravých však jest zločin kacířství, ježto prý žebrání podle Písma není dovoleno aniž záslužno. Žebrati jest prý prositi za almužnu se strany chudého. A tak prý žebral i Kristus Pán podle člověčenství, když nás učil modliti: „Otče náš.“ Také prý se může připustiti, že žebral Kristus pouze nám a tím, aby ukázal bratřím, že učiněn jest chudý pro nás, a takováto žebrota jest prý na výsost dokonalá. Jestliže se však žebraví mniši domáhají almužen hlomozem, kdož by prý pochyboval, že jest to žebrota ďábelská? Jestliže prý mniši tvrdí, že jest netoliko dovoleno žebrati, ale že jest to věc záslužná, odpírá jim Viklif a praví, že mniši lhou. Naopak prý v Písmě jest žebrota zakázána. Čteme prý v Zákoně Deut. 15, 11: „Omnis indigens et mendicus non erit in vobis.“ Viklif zde zapomněl, že i jiní Písmo čtou a že se přesvědčí, že falšuje smysl Písma, neboť tak nečteme v Písmě, jak Viklif lživě vypravuje, alebrž jinak: „Nebude se nedostávat chudých v zemi přebývání tvého: pročez já prikazuji tobě, abys otevřel

¹⁶⁷⁾ De Vinculo amoris cap. 8.

ruku bratru svému potřebnému a chudému, kterýž s tebou přebývá v zemi.“ Z pravého znění Pisma jde na jevo, že Viklíř lhal tvrdě, že Pismem jest žebrota zakázána, právě naopak, Písmo přisvědčuje mnichům, že jest žebrání zákonem Božím dovoleno. Z textu nesprávně citovaného dovozuje také Viklíř, že Kristu Pánu nebylo potřebí žebrati, anť dávali mu věřící dobrovolně, čeho potřeboval.

Viklíř netoliko tvrdí, že jest Bohem zakázáno žebrati, ale že Písmo zřejmě velí, aby si každý prací rukou svých vyhledával vezdejšího chleba. Sv. Pavel praví prý: ¹⁵⁸⁾ „Stříbra a zlata nebo roucha nežádal jsem od žádného, jakož sami víte, neb na to, čehož potřebí bylo mně i těm, kteří se mnou jsou, podávaly ruce tyto.“ Sv. apoštol prý dokonce praví: ¹⁵⁹⁾ „To jsme vám přikazovali, že nechce-li kdo dělati (pracovati), aby také nejedl.“ A opět ¹⁶⁰⁾ praví apoštol: „Prosíme pak vás, bratří, abyste se více rozhojňovali a snažili se pokojni býti a svou práci konati a rukama svýma pracovati, jakož jsme přikázali vám.“ Z tohoto textu jest prý, jak Viklíř myslí, patrné, že bratří žebrajíce jednají proti apoštolskému rozkazu, žebrajíce a prací rukou svých výživy nevyhledávajíce“. ¹⁶¹⁾ Bratří však jsouce přikázání tomuto na odpor, usilují cizí majetek urvati žebrotou, ač by měli býti pamětlivi rozkazu Páně: „In sudore vultus tui vesceris pane, donec reverteris in terram, ex qua sumtus.“ Či snad domýšlejí se mnichové, že jsou něco lepšího nežli Adam? Také prý napomíná apoštol: ¹⁶²⁾ „Napomínáme, abyste nepřijímali milosti Boží nadarmo.“ Avšak bratří oplývají tělesnou silou a opomíjejí pracovati, zdaž tedy nepřijali milosti Boží nadarmo? Že však text sv. Pavla jinam čelí, nežli k práci tělesné, může se každý přesvědčiti, kdo nahlédne do druhé epištoly sv. Pavla ke Korintským, neboť zde pozná také, jak uměl Viklíř Písmo kroučiti a k svému smyslu přitahovati.

Jestliže tedy, končí Viklíř, Písmo zakazuje takovouto veřejnou žebrotu, jelikož prý každý, kdo žebrá, jest břemenem lidu, čímž býti Kristus Pán ve sv. Pavlovi zakazuje, jakým to čelem drzým tyto nové řehole stanovily, že jest žebrání dovoleno osobám silným? ¹⁶³⁾

Dlužno prý, praví Viklíř, a to podle Pisma, dáti almužnu slepým, chudým, chorým a slabým, a tuto almužnu prý jim odebírají lidé mohutní a silní. Žebrota takovýchto siláků jest prý i zákonu přirozenému odporna a horší nežli loupež, jaký rouhač by se tedy směl odvážiti ke tvrzení, že Kristus Pán dovoluje takové žebrání?

Z toho prý jde na jevo, že žebrání mnichů není nic záslužného, alebrž spíše něco zlého. Lhou prý tedy mniši, že si žebrotou dobývají zásluhy. Papež však nejenom že dopouští, ale dovoluje

¹⁵⁸⁾ Act. 20, 33, 34. — ¹⁵⁹⁾ II. Thess. 3, 10. — ¹⁶⁰⁾ I. Thess. 4. 10. 11.

¹⁶¹⁾ Ex quo textu patet, quod fratres in mendicando apostolico mandato et sic mandato Christi contradicunt. (Dialog. IV., 28).

¹⁶²⁾ II. Cor. 6, 1.

¹⁶³⁾ Numquid Franciscus et alii mercatores excedunt fidem Ecclesiae et Dominum Jesum Christum? Trial. Tamtéž.

takového žebrání za záminkou, aby prý mohli mniši dokonaleji zachovávat reguli svou. A tak prý se ukazuje, že ta sekta žebravých mnichů není sekta Kristova, ale Antikristova. ¹⁶⁴⁾

Aby prý mniši uhájili, že je žebrání jejich dovoleno, dovolávají se ženy Samaritánky, na které prý žádal Kristus, aby mu dala pít ¹⁶⁵⁾, události se Zacheem, ¹⁶⁶⁾ kdež dí Pán Ježíš, že jest mu v domě jeho zůstat, jakož i že se doprošuje místa, kde by slavil s učeníky beránka velikonočního. ¹⁶⁷⁾ Ale všechno toto dovolávání jest prý marno a beze všeho základu, jelikož mohl Kristus Pán všeho žádati, což mu jako Pánu všehomíra náleželo.

Na tuto moudrost Viklířovu však odpovídá sv. Tomáš již před sto léty, nežli se Viklíř odhodlal do řeholí bušiti a jejich původ z ďábla odvozovati, jakož stojí zřejmě v kapitole VII., kterouž napsal na obranu cti řeholníků.

Viklíř dále, že jest celé duchovenstvo břemenem Anglie, neboť prý nežije podle zákona Božího a zanedbává povinnosti své. K břemeni tomuto přidává arcidábelskou svoji nádheru. Naproti tomuto obřemenění lidu pracovali prý chudí kněží až k nebezpečení života: ale neprovedli, čeho žádali, aby se stal návrat k sektě Kristově. A tak prý jest zkáza Anglie neodvratná. ¹⁶⁸⁾

Zem prý se vyssává proti zákonu Božímu, zvláště, any prý se vymáhají desátky i jiné dávky klatbou, žalářováním a jinými prostředky ďábelskými, ač opomíjej kněží císařští kázati evangelium. Cizí psi kurie Římské prý přicházejí do Anglie, aby chudinu olupovali, a králové prý toto všechno stvrzují. Prælati činí prý velikou pompu, kdežto vedl Kristus Pán chudý život. ¹⁶⁹⁾ Odtud prý přijde záhuba.

S haeritiky těmito mělo by prý se naložiti jako s malomocnými, kteří byli ze společnosti lidské vyvrženi. Avšak tito malomocní, t. j. mniši jsou prý rádci velmožův, a majíce je za rádce, souzvukují s jejich dvojakostí, a proto není pochybnosti, že bude království těmi malomocnými nakaženo a že nastane rozrušení mezi Bohem a lidmi. ¹⁷⁰⁾

Všickni prý kněží a biskupové, kteří při tomto stavu věcí mlčí, jakož i velmoži jsou zrádci Páně. Velmožové by prý měli tyto haeretiky pod trestem věčné zátraty zničiti. ¹⁷¹⁾ I všickni věrní mají prý se vzchopiti k potlačení těchto kacírů. ¹⁷²⁾

Avšak Viklíř všemi těmi filipikami neuhasil plamene a záru svého hněvu. On se utíká také k denunciaci všech řeholí nebo, jak on dí, všech sekt, zvláště ale mnichů žebravých. On podezřívá

¹⁶⁴⁾ Ista ergo non est Christi religio sed Antichristi. (Trial. IV. 28.)

¹⁶⁵⁾ Jan 4. — ¹⁶⁶⁾ Luk. 19. — ¹⁶⁷⁾ Mat. 26. — ¹⁶⁸⁾ De daemonio meridiano. Cap. I.

¹⁶⁹⁾ Tamtéž. Cap. 2.

¹⁷⁰⁾ Notandum foret, reges et saeculares dominos habere tales leprosos consiliarios vel eis in tali dupplicitate consentire, non dubium, quin contingit, regnum per tales leprosos consiliarios contaminari generaliter, et perturbatione secundum Deum et hominem irremedialiter irretiri. (De duobus generibus haeticorum).

¹⁷¹⁾ „Et idem est de dominis temporalibus, qui debent sub poena prodictionis perpetua haeticos praedictos destruere et servire in fide Domino et Jesu Christo.“ Tamtéž. — ¹⁷²⁾ De Ordinatione Fratrum. Cap. 4.

všecky sekty, že prý nechtějí míti nad sebou zeměpána, neboť prý sluší pouze pod papeže, a proto radí, aby králové nedopouštěli sektám, by směly bydleti v královstvích jejich, leč by chtěly šetřiti zákona Božího, čili podle slovníku Viklifova, leč by opustily katolickou církev a řehole své.¹⁷³⁾ K návratu do sekty Kristovy, čili jak Viklif dí, k šetření zákona Božího mají prý puditi i násilím, neboť prý jsou horší nežli Saraceni a jdou po cestě široké k věčné zátatě. A toto násilnictví a právě sektářsko-liberalistické o rokaření velebí odpadlý kněz Viklif, podle svého evangelia.¹⁷⁴⁾

Viklif jde ve své denunciaci dále, a to ve svém traktátě de citationibus frivolis cap. 4., kdež dí, že papež neboli, jak jinde dí, opat sekty císařské tvrdí, jakoby byl pánem držav velmožův, a proto jme se Viklif volati do zbraně a žádá na nich, aby uvážili, jak hloupý to zločin jest proti přísahám opustiti Krista a dáti se k Antikristovi, který je v tvář bije.¹⁷⁵⁾

Ještě horší denunciaci vrhá Viklif proti sektám, když tvrdí, že papež může rozkázati svým synům, aby zprovodili se světa bratry své beze vší příčiny, a k tomu účelu že smí uděliti svých lživých odpustkův. Opat prý anebo prior může na vzdor reguli Paně zavázati svého poddaného tropiti svatokupectví, a proto prý se právem tvrdí, že nevěrecky jednají ti, kdo se zavazují takovému ďablovi.¹⁷⁶⁾

Hle tak šlechetný člen duchovenstva byl arcikacíř Viklif, tak si vážil náboženského přesvědčení a víry celého duchovenstva v Anglii, tak hanebně je zrazoval králům a knížatům své doby, a tento bezohledný, despotický a ohavný udavač byl pravzor M. Jana Husi!

(Pokračování.)

Mikšovicova kronika Lounská.

(od 30. června 1616 do 20. června 1618.)

(Pokračování.)

T. l. v sobotu po sv. Petru a Pavlu ráno umřela Anna Sedláková Matouše Katovskýho m.; žena letitá, potom u sv. Petra zejtra po nešpoře pochována. Sucho veliký nad paměť lidskou a

¹⁷³⁾ Haec igitur foret ratio et sufficiens et utilis regnis terrae, quod reges non permittant sectas aliquas regna incolere nisi sectas illas sciverint in lege Dei fundare.

¹⁷⁴⁾ Videtur ergo secundum evangelium, quod nedum Saraceni, Iudaei et ceterae sectae infideles sunt in lata via ducente ad infernum extra civitatem Ecclesiae, sed isti privati ordines latentes in sepibus et has ambas partes (klerus světský i řeholní) humani generis debet saeculare brachium compellere intrare coenam et convivium coeleste Domini n. J. Christi. Tamtéž.

¹⁷⁵⁾ Eja milites Christi recolite, quam stultum facinus sit, Christum deserere contra juramentum proprium, et Antichristo, qui in faciem animae sic vos cedit, tam turpiter consentire! Vendicat enim Antichristus, licet false, esse capitalis dominus vestrarum omnium contratarum et vestrorum bonorum omnium et singulorum vestrorum legiorum.

¹⁷⁶⁾ Nam papa potest praecipere filiis suis, fratres suos occidere sine causa, et ad istud fingere blasphemum mendacium de indulgentiis Jesu Christi. Et abbas vel Prior privatus potest contra Christi regulam obligare suum subditum, ut emat simoniace Ecclesiam vel temporalem redditum . . . Ideo dicunt quidam, quod nimis infidele est, obligari tali diabolo. (De triplici vinculo amoris. Cap. 7.)

neúroda veliká. T. l. sucho znamenité, kterémužto lidé starožitní zde při m. Luna podobného nikdy nepamatuji, aniž ho že nebylo tak že téměř od veliký noci až do skonání m. července při m. Luna místy nic nepršelo. Ačkoli ozimé obilíčko, žito, pšenice a ozimý ječmen prostředně se obrodilo, však na Boží vstoupení při dolících místy pomrzlo. Jaré pak obilíčko ječmen, oves, hrách a jiné ourody velmi skrovné a malé i také kratičké zůstalo. Někde v piscích a křehotích vyhořelo. A to vše obilíčko ozimé i jaré mimo časy předešlé velikejm a náramnejm suchem dozrálo do sv. Jana Křtitele. Zde při městě do polovice a téměř víc žita sežali, před sv. M. Janem Husem (před 6. červencem) všecky pšenice a ječmeny jaré sežali a posekali. U Třebenic před sv. Janem víno zaměklé nacházeli. Zde při Lounech okolo M. Husi ránci po celým hroznu zabarvené i brynšt. Voda na řece velmi malá toliko dvoumi koly na jednom žlabě kde vodárna jde, dosti málo mleli. Pekaři zdejší okolo Litoměřic obilí kupovali a tam mleli. Jiní sedláci okolní tam též mletí vozili. Někteří, jakž se správa dávala, od sedmi neb osmi mil do mlejnů mletí vozili. Mnozí sedláci nemajíce chleby a mouky doma majíce dělníky sekáče neb žence do města pro chleby přicházeli. Někteří dosti pracně dostali, leč nemohouce dostati bez nich odjítí a dělníky pouštětí museli, jiní kteří oukolem jednali. Potoci kde koreční mlýnové byli, všudy do čista vyschli. V vesnicích mnohých louže, potoky, prameny v studnicích dosti hlubokých vyschly tak že dobytku co dátí ani sami sedláci s čeládkou co pítí nemajíce do jiných vesnic pro vodu jezditi museli. Pastev žádných po horách, vrších a průhoních dobytek neměli. Všudy všecko vyschlo. Dobytek co zubami uškubovati a zachytiti nemohl. Sena málo, otava velkým suchem nic nerostla. Zeli, řepy, hrachu a jiné potravu nic se nerodilo. Lesů za mnoho mil na několik tisíc shořelo. Obilí ozimý i ječmen jarý do sv. Markéty téměř svezli. Ve čtvrtek po sv. Markétě melouny jsem jedl. Velkým suchem místy vody se pokazily, ryby od toho mřely, na potocích všecky vody vyschly, raci pomřeli, z toho znamenitý smrad byl. Měsíce října když naplně nastal teprv hojnej dešť pršel, kterémuž t. celý r. podobnej nespádl více nežli z brázd namoklo. Avšak pro veliké prvější sucho sena málo, voťavy místy nic, hrachu, zeli, řípy, mrkve a jiného vaření hned nic.

T. l. v pondělí d. na nebevzetí P. Marie (15. srpna) mráz veliký v Podlesí, v outerý (16. srpna) po též památce v Němcích u Annaperku i jinde v středu na zejtrí (17. srpna) zde při Lounech padlý a neškodný.

T. l. ve čtvrtek d. pam. sv. Jiljí (1. září) po 20 hod. umřel Křištof Gryllus Rakovnický z Gryllova v letech věku svého 38; s manželkou zůstával 14 let, patero dítek s ní splodil; potom na zejtrí v pátek po nešpoře u Matky Boží pochován. (Byl velice pyšnej a vysokomyslný).

T. l. o velikým jarmarce totiž při pam. Narození P. Marie (8. září) zde v m. Luna na Předních vinicích počali víno zbíratí a pod Hoblíkem v pondělí po sv. Matouši.

T. l. v pátek po sv. Františku 7. d. m. října po druhé hodině na noc na sobotu hřímalo a blejskalo se, potom znamenitý vítr se strhl a celou noc trval.

T. l. v neděli d. památný sv. Havla (16. října) v noci na pondělí po sedmý hod. zapálilo se v chlívě u Matěje Sedlákovice jeho nešetností. Přišel ožralý domů, svíčku přines, stavil ji do slámy a nechal ji hořeti a v tom usnul. Odtud se zapálilo, však z pomoci Boží uhašeno toliko ten samý chliv shořel. On pak Matěj velice se opálil, od kteréhožto v pondělí k večeru umřel, potom na zejtrí, v pondělí (sic!) po nešpoře u sv. Petra pochován.

T. l. v pátek po všech svatých (4. listopadu) mráz nejprvnější a sníh velmi hustě počal pršet.

T. l. v ned. po sv. Matouši (22. září) M. Jan Falco Písecký který zde v Lounech správcem školním byl a několik let byvší sukcentorem s mládečkou pracoval a ji vyučoval, na gruntech urozeného a statečného rytíře p. Volfa staršího z Vřesovic a z Doubravské Hory na Nových Hradech a Lipenci ve vsi Vopočně u kněze Jana Columelly prvotiny svého kněžství celebroid.

A tak tento rok 1616 v pokoji se dokonal. Však měsíce února hned jak se týž měsíc začal celý znamenitě a prudké mrazy byly, tak že v mnohých hlubokých studnicích nad paměť lidskou vody zmrzly. Potomně v létě znamenitý sucho bylo a několik měsíců nic nepršelo. Vody v potocích všudy vyschly a na řekách dosti málo vody bylo. Jarýho vobilí z semena nebylo a místy nic. Na poli ho nechávali. Mnozí vaření žádného vína hrubě dobré než že místy v nízkých místech třemi mrazy pomrzlo takový sucho po mnoha zemích bylo.

T. l. (1617) v outerý po pam. Obrácení sv. Pavla na víru obecnou křesť. (29. ledna) ženil se Jan Jiřího Ležáka syn v letech 16; pojal sobě za m. pannu Lidu po ctihodném knězi Mikulášovi Čechiusovi zůstalou dceru v pŕlisedmnáctém letě a t. d. svadba konána, ač někteří povídali, že ženichovi 15 let, jakož k tomu podobno.

T. l. v neděli po hromnicích (5. února) po 11 hodině jsoucí zde přichozí na faře umřel kněz Ondřej Libertin z Klatov rodem a t. d. po nešpoře s poctivejm průvodem u sv. Petra pochován.

T. l. v neděli postní Invocavit (12. února) po devátý hodině umřela Dorota Pilátka na velikém předm. žena letitá v letech věku svého devadesáti sedmi, ale někteří praví že byla starší, potom t. d. po nešpoře u sv. Petra pochována, 17 let po Janovi Pilátovi byla vdovou a s týmž v manželství zůstávala 50 let a s prvním 4 let.

L. P. 1617 v neděli květnou 19. martii na znamení lva po 17. hodině Pán Bůh ráčil dáti Katerině, manželce mý dceru, kteráž potom na zejtrí v pondělí po 15. hodině od kněze Václava Pacovského, děkana našeho Lounského (pokřtěna). Jméno jí dáno na křtu Dorota. Pan kmotr Jakub Tacheus Slánský, paní kmotry: Dorota Uždilka a Dorota Šprýmkova. Pán Bůh všemohoucí rač

dáti, aby rostla a živa byla ke cti a chvále Boží, nám pak rodičům k potěšení a sobě k spasení.

T. l. v zelený čtvrtek (23. března) ráno někdy Jan Dlouhý z Šenpachu jedouc z Prahy do Loun na formanském voze vystoupilo asi 15 lotrův. Nejprve formana stloukli a peněz téměř do sta kop mu pobrali. Potom dali se ti lotři na loupež do vozu a tam Jana Dlouhého nalezše hned ho jeden voštipem v bok ubodl, až mu střeva vylezly, od kteréhožto ubodení umřel o velký pátek, potom v neděli misericordias pochován ve vsi Tředoklucích v kostele. Ten mnohé divy činil. Hledej 1603 a 1615.

T. l. v sobotu po provodní neděli (8. dubna) ráno umřela Alžběta, Jana Nepomuckého starého succentora manželka, potom na zejtrí v neděli po nešpoře u sv. Petra pochována.

T. l. v outerý d. pam. sv. Marka evangelisty (25. dubna) ženil se Šimon Ždánický, pojal sobě za manželku Dorotu po Křištofovi Grillusovi Rakovnickým zůstalou vdovu a t. d. svadba konána.

T. l. ve čtvrtek po neděli Exaudi (11. května) po první a druhé hodině na noc na pátek velice mnoho chroustův na město přiletělo i na stromoví i na vrby. Kterížto lítající po městě semo tam na střechy padali, až buchalo. Na ráno potom v pátek na štěpích i na vrbí nesčíslné množství se spatřovalo. Někteří sousedé je bili, jiní pak sbírali dali a pálili. Po těch potomně veliká povodeň přišla.

T. l. v sobotu po n. Exaudi (28. května) ráno v masných krámech páni radní z obojí rady Janovi Strakovi řezníku maso hovězí draho šacovali totiž jednu libru za 4 gr. 4 den. miš. Co ta váha trvá a snad m. Luna na místě zůstává tak drahý nikdy ač bylo velmi pěkný, však pro nedostatek masa tak draho šacováno bylo. A to maso bylo z krávy od Urbana Chomútovského Mandelíny manželky koupený.

T. l. ve čtvrtek po slavné pam. Soslání Ducha sv. na ap. (2. června) ráno po 8. hod. umřel Šimon Ždánický, potom na zejtrí po nešpoře u Matky Boží pochován.

T. l. v pátek po sv. Medardu (9. června) hned ráno voda kalná veliká přišla. Rozlila se po všech lukách a chmelnicích, travu, vaření všeliké, které po chmelnicích silí, i hlavatici sázeli, to vše podkalila a na těch věcech znamenitou škodu z dělala. V pondělí po sv. Vítě (16. června) počali mlíti, odtud veliký nedostatek chleba byl.

T. l. okolo tohoto času sv. Medarda a sv. Víta (8. a 15. června) drahý obilí a to na malou míru za hotový peníze žito za 3 k. a 40 gr. miš., pšenice v též sumě, oves za 2 kop 16 gr. miš. Však toho veliký nedostatek a jak živo pamětníků není, aby tak mnoho místo ovsa žita koňům vydati měli, obzvláště páni jako t. r. netoliko na kopy ale některéj jeden na mnoho set strychův. Však již k posledku před novým nedostávalo se žita, musili jim koňům votrubu dávat místo žita na každého koně do téhodne věrtel votrubů. A co v České zemi s koňmi žita vytráveno v několika krajích, lidé tím by se vyživiti mohli a tak by tak veliké

drahoty nebylo. A čím dál tím dražěji bylo před novým po 4 kop 30 gr. míš.

T. l. v pondělí po pam. sv. Petra a Pavla (3. července) po nešpoře spadl velikej dýšť i mezi tím kroupy, které dešť přemáhal, však přece na Mašově k Mělcím a celnici na ječmeně a pšenici škodu udělaly a téhož obilí z dobré semeno vytloukly.

T. l. nenachází se paměti lidské, aby zde při m. tomto Luna tak málo starých sto hův obilných zůstalo, jako tohoto totižto p. rychtář J. M. C. Simeon Užidil zanechal dva a Jan Rezler jeden vše rezný byly před novým.

T. l. po velkém jarmarce kterýž se držel zde v městě Luna při pam. narození P. Marie (8. září) pekaři z poručení ouřadu začali péci rezný chleby na prodej menší bochníky po šesti penězích a větší po 12 míš.

T. l. v n. po sv. Matouši (24. září) Maryana Nosidlová načala nejprv drahý víno r. 1616 zrostlé, byl muškatel žejdlík po 4 gr. míš. bylo sic dobrý; proti tomu u některých nestálo za 2 gr. míš.

T. l. okolo pam. Všech Svatých (1. listop.) sbírání vína nejvalnější byla, mrazy počely dosti tuzí(!) přicházeti. Zbíráček se nedostávalo a P. Bůh mimo všecku lidskou naději u veliké hojnosti vína naděliti ráčil, tak že se sudův vinných nedostávalo, o které znamenitou starost měli tak, že za jeden vinný sud lidé dvě kopě půl třetí i tři dávati museli. A to rádi činili toliko, když je dostati mohli. Někteří sousedé strojili tři, čtyry sudy a Pán Bůh naděliti ráčil osm, deset i více. Na mnohých vinicích, není pamětníkův, aby tak mnoho vína kdy bylo jako tohoto letošního roku.

T. l. v pondělí po sv. Martině 13. listopadu ráno po sedmé hodině Simon Užidil J. M. C. rychtář umřel, kteréhož potom hned t. d. barvíři vykuchati dali, v němžto nalezeny tři kameny, od toho kuchání barvíři dali 20 kop a tovaryši na spro-pití dáno 2 kopy, potom v pondělí po ochtábu sv. Martina 20. listopadu dotčeného Simeona Užidila po nešpoře u sv. Petra pochovali na krchově. Měl let věku svého sedmdesáté.

A tak r. 1617 na skonání byl pokojný a v tichosti. Však byl obtížnej lidem a všelikým hovádkům, v němž byla drahota znamenitá. Před novým žito na některých místech po 4 i po pěti kopách, pšenice v též ceně, ječmen po 3 kop. a nový po 2 kop. 30 gr., vše za hotové peníze. Potomně v nové díka P. Bohu od obilí všelikého ozimého i jarého, vína, a vaření všeho v hojnosti, z čehož P. Bůh budiž pochválen od t. č. až na věky věkův. Amen.

T. l. (1618) v středu po ochtábu tří kralův Matěj Pšanský při shromáždění vší obce vyhlášen za J. M. C. p. rychtáře, kterýž k té povinnosti učinil povinnost na hradě Pražském v komoře České v středu u vigilii sv. Tomáše, minulého l. 1617 (20. prqs.)

T. l. v outerý d. sv. Doroty (6. února) ženil se Jan Litomyšský rodič z m. Žatce pojal sobě za manželku Dorotu po Šimonovi Ždánickým zůstadou vdovu a t. d. svadební veselí se konalo. A potom u večer po velikém mrazu a pršení sněhu znamenité oteplení a nad míru tálo, bláto a voda byla po cestách potokové tekli.

T. d. a l. v noci na středu (7. února) po sedmý hodině od východu třikrát hrubě zahřímalo a od západu též třikrát hrubě se zablejsklo. V Srbích ve 3 městech zlej uhodil a znamenité hřímání a blejskání tam bylo.

Mnoha vína na šenku. T. l. v první čtvrtek v postě (1. března) o jarmarce zde v m. Luna na víno viselo víchů nebo vína na šenku měli ve 47 domích.

T. l. v pondělí po n. p. II. Reminiscere (12. března) v noci na outerý umřela Barbora Svičková žena letitá, žákův nemocnejch opatrovnice a fedrovnice milosrdná; potom v outerý druhého d. po nešpoře u sv. Petra pochována.

T. l. v středu po neděli Oculi (21. března) trouby od starý kašny ukazující až do pivovaru Daniele Mikšovic po kterých se voda do téhož pivovaru pod zemí vede se kladly za mlynáře přísežného zde v m. Lounech v hořejších mlýnách zůstávajícího Jozefa Slišky.

T. l. ve čtvrtek po neděli postní Oculi (22. března) večer po 24. hodině hrubě hřímalo a blejskalo se potom vítr a prška.

T. l. v pondělí po neděli Jubilate (7. května) ráno umřela Kateřina Tomáše Rosaciusa manželka a t. d. po nešpoře u Matky Boží i s malejm děťátkem pochována. Dali jí život otevřítí a to děťátko v ní přirostlé k páteři bylo, i s ní matkou svou umřelo.

Páni stavu panského z kanceláře vyházeni. T. l. (23. května) v středu po křížové n. někteří páni stavu panského i hrabata jako p. hrabě Matěj z Turnu, hrabě z Holachu, a p. Vilím starší z Lobkovic na Tejně Horšovském a jiní stoupili do kanceláře J. M. C. dvorské České na hradě Pražském beze vsí opovědi. A tu potom dali vyhoditi z též kanceláře z vokna některé pány a rady J. M. C. jako Viléma Slavatu z Chlumu a Košimburku, presidenta komory království Českého, Jaroslava Bořitu z Martinic na Smečně a Vokori presidenta Karlštejnského a maršálka království Českého z stavu panského a M. Filipa sekretáře říšského. Odkud lítali, bylo vejška 27 loket, však všickni živi zůstali.

T. l. v středu po sv. Vítě (20. června) po mnohých deštích ráno přišla veliká voda, kteráž na všecky luka vystoupila, trávy podkalila a škody velké zdělala. (Pokračování.)

Drobné zprávy a posudky.

Z Kopiaře archivu Kolínského. — Podává Gustav V. Svoboda. — *R. 1641. Relací dvoje s outratou pana primatora a p. Adama Olešanského, co v Praze při učiněném s J. M. pánem ze Škukrova o některé náklady*

Vaši Milosti J. M. C. pane rychtáři, pane purgkmistře, ppáni spolupradní laskaví. Jsouce od V. M. dne 28 Septembris, to jest den sv. Václava, do měst Pražských z důležitých příčin a potřeb obecních vypraveni, tam jsme se šťastně téhož dne dostali a tyto věci pořádně s pilností a bedlivostí naší upřímně řídili a vyřídili:

Předně 29. dato po službách Božích u p. Matěje Korda, solitatora na obecní expedici, pokudž by za ním jaké vyřízení pozůstávaly

aneb k vyřízení přijít měly, jsme se dostavili. Nemajíc pak on nic za sebou, k jeho žádosti podle jeho některých hostů navrátil mu zapůjčený dukát do taxy J. M. C. komory České, téměř ten celý den u něho jsme strávili.

Druhý: 30. dato na příjezd J. M. pana ze Skuhrova žádostivě čekající, kterýž o nešpořích do Prahy přijeti ráčil k J. M., toho dne jsme přijít nemohli: ouhoře pak jednoho na živě s psaním V. M. Jeho Milosti odeslaného, dodali, kterýž vděčně přijít a veliké poděkování V. M. vzkázati ráčil. Druhý ouhoř ztlučený, upečený písařům J. M. pána byl přednesen.

Třetí: 1. Oktobris. Příjemnou audienci od J. M. pána ze Skuhrova jsme dosáhli; však že se téhož dne soud slavný zemský začal, pro týž nám k činění oučtu o náklady na nejvyššího general vachmistra Marches At Matthej do třetího, totiž do čtvrtého dne bylo odloženo. Dne 3. oktobris přivstanouce my přede dnem k J. M. pánu ze Skuhrova pro veliké zaneprázdnění J. M. C. i také mnohých competitorů víceji nežli za 3 hodiny žádné audientie dostati jsme nemohli. Po vyřízení pak všech věcí, na lůžku ležícímu, všechny proposita naše laskavě sobě ráčil povolití dáti přednáseti. Přehlídouce při tom náklad na Marches Matthej a Fernemonáský regiment i pomoc z kraje Kouřimského přijatou, ráčil oznámiti: „Můj pane primase, jest to dobře všecko sepsáno a já tomu také hrubě rozumím, ale J. M. nemohli by tak pojednou tomu rozuměti a protož musí to jinak a kratčeji rozepsáno býti, o čemž pánům písařům svým ihned poroučeti, v jakou by formu a módum to uvéstí a napravití měli, ráčil, avšak že jeho intenzí pochopiti nemohli. Za tři dny v tom pracovati mimo mnohých platných J. M. C. a k jeho povinnosti patřících věcí s připojením noční práce dosti těžce a několik při tom exemplářů pokazíce, museli.

Jakož naposledy i to před námi seznali, kdyby p. primator sám přítomen nebyl, a v tom, čeho jest povědom, na to neinformoval, byť pak tu jinší mnozí přítomní byli, sotva by ten počet za 4 neděle k vyřízení přijít mohl, z kteréhož všemu přiloženého lépeji vyrozuměti ráčíte.

A ačkoliv nám v agendě nebylo nařízeno a doloženo, abychom o vynahrazení nákladův na durchzug regimentu Weblovského a Kolčovského v létu 1640 učiněný, též na regiment Klenovský v létu přítomném 1641 žádati měli, avšak data occasione per sedulitatem nostram mohl by ten náklad při té occasii k jinšímu pojat býti, v tom jsme pracovali nelenovali.

Čtvrté co se nákladu na artillerii J. M. C. a regiment Myslíkovský v l. 1639 vzešlého dotýče, o tom jest od J. M. pána ze Skuhrova takto poručeno: „Vědí páni, že z rozdílných míst a profianthausů nemálo rozličného obilí k Vám jest svezeno a dodáno, na které regimenty jest obráceno až posavad věděti nemohu, neboť pan Havel z Tatenic v svém počtu dokládá a některé kvitance skládá, kde co odvedeno a něco mocně od nepřítele že pobráno jest, a toho ničímž nevysvědčuje; protož takovým způsobem jeho počet nemůže přijat býti, leč to ukáže, že nepřítel sám mocně se ujímal a ne toliko on sám, ale ani jiný žádný v nejmenší službě císařského profiantu se nedotejkal. Na takovou tehdy formu bude povinen Havel z Tatenic svůj počet, jak jsem já s Vámi učinil, mně přednésti.

Bude-li pořádný, chci jej podepsati, a co jste Vy od obce zakládali od J. M. skrze spis Váš ode mne napravený odměny budete moci žádati a jeho k tomu míti a při něm to naříditi, aby hodinou, ani dnem, neodkládal, nechce-li sebe ke škodě přivést, a toho, co jste anticipovali, se zbaviti. Podobně vyhledejte sobě pořádně, jakou jste zámluvu od J. A. K. M. a J. M. pana Michny v příčině J. M. C. magacínu pro vychování armády J. M. C. toho času u Vas ložrující anticipovaného obilí od obce dosáhli, kvitanci a přiložte poučení mně od J. A. K. M. učiněné, kteréž Vám od mého písaře vyhledáno bude, to také obzvláště J. M. podejte; co budu moci, ve všem Vám nápomocen budu.

P á t é: Contribuce peněžítá za první termín 16. Septembris dle osvědčení, kteréž in originali při ouřadě berničném na 15 osedlých se vztahující, jest složeno, jehož přepis vezmouce V. M. do deposit, skládáme a odvozujeme. Na skoupení pak 30 strychů žita, nemohouce p. Korda, solicitátora, dosáhnouti, ani toho od něho užítí, aby co tak platného na vyřízení jest k sobě přijíti hleděl, Václavovi Olešenskému 39 zl. jsme zanechali, a ostatek písařům pána Skuhrovského ze Skuhrova recompensu 6 zl. jsme odvedli. Tři custodie od ouřadu přijmouce, z jedné Membrana k berni zemské, druhou pak do profianthausu na obilí jsme odvedli, třetí pak na druhý termín peněžité contribuce po poslu do Prahy jsme odeslali.

Š e s t é: Ovoce J. M. panu general profiantmistru darované, aby to na Čestín kostel J. M. paní odeslalo, naučení jsme dosáhli.

S e d m é a naposledy co jest tak za potřebné a psáno od nás V. M. bylo, bez pochybnosti, že jste z psaní našich vyrozuměti ráčili, kteréž, aby k této naší relaci pro budoucí pamět snažší jich vyhledávání, přiložené byly, žádáme.

V jakých příčinách obšírný disscúrs s J. M. p. podkomořím jsme měli, o tom nám tajiti nesluší. Jedno v příčině povolení Pavlovi Šperlinkovi vaření piva přimlouvající se, aby za příčinou těch várek jednomyslná svornost zachována byla do příjezdu J. M. pana budoucího Šťastného, při kterémžto čase, co se podstatného ukáže, to že ráčí chtíti dokonale stvrditi.

Druhé, kdyby Formánek něco neslušného před sebe bral, tehdy že mají páni moc secundum auctoritatem officii jeho i jiného jemu rovného skutečně trestati a že ráčí chtíti ouřad zastávati a toho Formánka sobě dobře poručeného míti.

T ř e t í: Cokolivěk páni při J. M. chtějí pohledávati, aneb kde jinde, že svobodně bez solicitátora mohou to všechno jemu světiti, zakazujíc se beze všeho ouplatku peněžitého (leč by co pro kuchyň jeho chtěli odeslati) všechno dobře vyříditi.

Č t v r t é: Co se mu na peněžích ostružného darovalo, těch že sobě nic nevází, nýbrž kdyby mu páni radní pro památku býť bylo za polovici těch peněz, něco od stříbra koupili, že by J. M. vzácnější ten dar byl; protože on o všechny své klenoty přišel, a na místě těch všechny honoraria z měst své paní postoupil a daroval. Na potvrzení toho že V. M. všechno dobré přeje a upřímným platným přítelem zůstávati chtíti ráčí, se zakázal.

A na dotvrzení toho několikrát truňk dobrého vína, ač dosti podroušený byl, præsentyrovat jest ráčil.

Kteroužto relací, že od nás přijmouce, pokudž jsme skrze naši upřímnou práci čeho zasloužili, toho povážiti a nás sobě laskavě poručené učiniti ráčíte, pevně a doufanlivě se těšíme.

Actum této Relaci při navrácení z měst Pražských v pondělí, jenž jest 7. Oktobris Ao. 1641

V. M. k službám volni

Jeremiáš Špíra v. r.

Adam Olešanský v. r.

Relací dvoje s outratou p. primatora a p. Adama Olešanského v Praze při řízení J. M. s pánem ze Skuhrova o některé náklady.

Přijato na outratu do měst Pražských od pp. města Kolína Nového nad Labem v sumě 26 zl.

Z nich vydáno a utraceno: za 17 jídel za půl deváta dne 6 zl. 18 kr., za bílé pivo 2 zl. 30 kr., za pálené 36 kr., v bráně zpropitné mušketýrům po 2 kr. 18 kr., u p. Korda za 2 pinty vína po 9 kr. žejdl. 1 zl. 12 kr., Varhánkovi, který u p. Korda na instrument hrál, zpropitné 15 kr., za 6 žejdlíků vína po 6 kr. s paní hospodyní 36 kr., u písaře p. Biňaga na pintu vína 28 kr., pro písaře p. ze Skuhrova za 2 pinty vína 56 kr., u p. Smuchrosa za 1 pintu vína 28 kr., na jarmark hospodyně, kde jsme stáli, dáno 45 kr., za pečenou husu a ptáky pro písaře pána ze Skuhrova, když u večere byli 1 zl. 15 kr., za 4 pinty vína 1 zl. 52 kr., při obědě u p. Mikáláše Hájka dáno na 2 pinty vína 1 zl. 12 kr., pinta vína po 9 kr. 36 kr., za snídane pro ně, na zámku, dáno 1 zl., od Membrany při berni dáno 15 kr., od přívozu rozdílně několikrát dáno 3 kr., za 2 knihy papíru 24 kr. 27 kr., za světlo 30 kr., na zpropitné čeládce p. ze Skuhrova 1 zl. — 1 zl. : 0 kr., když oučet se konal, za 2 pinty vína 56 kr., od fůry, když jsme se z Prahy navracovali 1 zl., na zpropitném, kde jsme stáli 1 zl. — při navrácení domů za 1 pintu vína 20 kr. — suma 26 zl.

Jeremiáš Špíra v. r. Adam Olešanský v. r.

Přijato na outratu do měst Pražských při vejslce 2. Decembris Ao. 1641 v sumě 30 zl., od Václava Olešanského v Praze přijato 6 zl. 45 kr., na papír přijato 3 zl. — v celku 39 zl. 45 kr.

Z nich vydáno: za 21 kalendářů 6 zl., za rys papíru 3 zl., reconpensu písařům p. ze Skuhrova 6 zl., za 12 jídel v Praze, jsouc po 2 písaři p. ze Skuhrova pozván, dáno 5 zl., za pivo bílé 1 zl. 30 kr., za dříví do kvartýru 1 zl., za svíčky $\frac{1}{2}$ libry 20 kr., za chléb 30 kr., u písaře p. Biňaga po 2 kr., za 6 pinet vína ž. po 8 kr. 3 zl. 12 kr., za 10 pinet vína žejdl. po 8 kr. pro uctění pánův písařův pána ze Skuhrova — 5 zl. 20 kr. Kočímu kostgeldu za 5 dní dáno po 12 kr. — 1 zl., za oves 2 strychy po 1 zl. 6 kr. — 2 zl. 12 kr., za řezanku 24 kr., za seno, slámu 30 kr., od marštalí 18 kr., za 2 nové podkovy i od stvrzení starých dáno 24 kr., poslům dvěma po dvakráte 12 kr., poslu za lucernu a svíčky 10 kr.; v Ouvalech za seno a od marštale 12 kr., poslu jednomu, který nám kočár pomáhal dobývati, když jsme uvázli

15 kr., chudým a v bráně mušketyrům dáno 9 kr., na zpropitném v kvartýru 45 kr., u p. Mikoláše Hájka za 2 pinty vína dáno 1 zl. 4 kr. za knihu papíru 10 kr., za pletený košáček na cestu 8 kr. — Summa 39 zl. 45 kr.

Actum outraty této v městě Kolíně Novém nad Labem
11. Decembris 1641.

R. 1650 dne 19. Oktobris. *Jiřík Kryštof z Perštorfu žádá za branného do Horské brány.* — Naslechnouce, že by Gregor Eycz, branný v Horské braně zůstávati chtěl nemínil, pokudž by tomu tak bylo, vědouce, že do též brány jiné osoby zapotřebí bude, Vaši Milost, že ke mně člověku chudobnému při této vzácné obci přes 40 let u poctivých lidí zpracovanému, lásku dobročinnou prokázati a v též bráně službou fedrovati ráčíte, pokorně žádám.

Já věrnost a poslušnost každého času V. M. zachovati a povolání svému zadosti činiti připovídám, důvěřující se, že žádosti mé oslyšeti neráčíte, odpovědi laskavé od V. M. očekávati budu

Prokop Huppel resignuje na varhanictví. — 2. Decembris 1650. — (V létě 1644 byl ustanoven, ale již r. 1638 před a po smrti Jiřího Barmona, lehrmistra jeho, hrával v kostele.) kteroužto nehodnou práci a službu mou že ode mne vdečně přijíti a mně na to ad actum prvnějšího testimonium V. M. zase jiné pod pečeti městskou vydati, též zasloužilé přimíněné roční dříví vykázati poručiti a naříditi ráčíte, Vaši Milost poslušně prosím.

Zůstavuji při tom V. M. Prokop Huppel.

Obsah ročníku XI. :

	Strana
<i>Fr. Štědrý</i> : Stavivo k podrobné historii církevní v Čechách (Pokrač.)	1 a 165
<i>Fr. V. Peřinka</i> : Klášter Praemonstrátek v Kounicích (Dokončení.)	10 a 113
<i>Gustav V. Svoboda</i> : Kácov (Dokončení.)	17 a 149
<i>Václav Oliva</i> : Radhošť (Pokračování.)	34 a 196
<i>Václav Oliva</i> : Svratka (Dokončení.)	40 a 173
<i>A. Blanický a Dr. M. Navrátil</i> : Dějiny farní osady Kondrace pod Blanikem (Pokračování.)	48 a 130
<i>Dr. Ant. Podlaha</i> : Dějiny koleji jezuitských v Čechách a na Moravě od r. 1654 až do jich zrušení (Pokračování.)	64
<i>Th. Dr. Karel Řehák</i> : Jan Kalvin, domnělý reformátor církve ve stol. XVI.	78
<i>Dr. Ant. Lenz</i> : Svatý Tomáš Aquinas a M. Jan Viklíř o řeholích (Pokračování.)	92 a 208
<i>Gustav V. Svoboda</i> : Zápisy v městském archivu Kolínském (Pokrač.)	97 a 205
<i>Dr. M. Kovář</i> : Mikšovicova kronika Lounská (1615—1617) (Pokrač.)	100 a 215
<i>Václav Oliva</i> : „Registřík hystorický.“ Příspěvek k církevní cenzuře XVIII. století	104
<i>Gustav V. Svoboda</i> : Život v Kolíně v r. 1625	183
Drobné zprávy a posudky	109 a 220